1920'lerin Paris'inde, Ernest Hemingway ve ilk eşi Hadley'in tutku ve ihanetle örülmüş olağanüstü aşklarının öyküsü.

NEW YORK TIMES BESTSELLER

Paris'teki Eş

ROMAN

PAULA McLAIN

Remzi Kitabevi

4. BASIM

KAKTUSUN

NEW YORK TIMES BESTSELLER

Paris'teki Eş

Ernest Hemingway ile ilk karısı Hadley'in, başta Paris olmak üzere çeşitli kentlerde geçen günlerinin aşk ve ihanetle örülü sarsıcı romanı...

Dünya, Caz Çağı'nı yaşamaktadır. Kızıl saçlı piyanist kız ile savaş gazisi genç ve yakışıklı gazeteci Şikago'da bir dost evindeki partide tanışır. 29'undaki Hadley, yazma hırsıyla yanıp tutuşan kendinden sekiz yaş küçük Hemingway'le 1921'de evlenir.

O sıralar sanat ve edebiyatın kalbi Paris'te atmaktadır. Genç Hemingway, yazar dostu Sherwood Anderson'un yönlendirmesiyle geleceğini eşiyle birlikte Paris'te aramaya karar verir. Paris günlerinde önceleri parasızlık onları epeyce zorlar ama zamanla entelektüel çevrenin bir parçası olurlar. Paris'i mekân tutmuş pek çok Amerikalı yazar ve sanatçıyla tanışır, Gertrude Stein, Scott Fitzgerald, Ezra Pound gibi ünlü isimlerle derin dostluk kurarlar.

Bu arada kadınlar, Paris boheminin Sol Yaka yazarı Ernest'in peşinden koşmaya başlamıştır. Kendi halinde klasik bir eş olan Hadley, özgür yaşayan, özgür düşünen, Chanel kostümlü, şık ve çılgın zamane kızlarıyla nasıl başa çıkacaktır? Ernest'i engellemek de zordur. Uçlarda gezinen çılgın ruhuyla savaştan kalma ölüm korkusunu bastırmak için yaşama meydan okuyan genç adam, serüvenler kadar aşka da tutkundur.

Bu durumda Hadley'i, yaşanacak büyük bir kadınlar savaşı beklemektedir. Sonunda kazanmak da vardır, kaybetmek de...

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1503-5

PARİS'TEKİ EŞ

BELONGS TO KAOS TEAM

Paula McLain

Paris'teki Eş

Türkçesi:
Leyla İsmier Özcengiz

4. Basım

Remzi Kitabevi

PARİS'TEKİ EŞ / Paula McLain
Özgün adı: *The Paris Wife*

© Paula McLain, 2011
İlk olarak ABD'de, Random House, Inc., New York
içinde, The Random House Publishing Group'a bağlı
Ballantine Books tarafından yayınlanmıştır.

Türkçe yayın hakları © Remzi Kitabevi, 2012
Yayın hakları, Kayı Telif Hakları Ajansı
aracılığıyla satın alınmıştır.

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Editör: Yankı Enki
Kapak tasarımı: Anna Bauer
Kapak fotoğrafı: Kurt Hutton / Getty Images

ISBN 978-975-14-1503-5

BİRİNCİ BASIM: Nisan 2012
DÖRDÜNCÜ BASIM: Eylül 2012

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Remzi Kitabevi A.Ş. basım tesisleri
100. Yıl Matbaacılar Sitesi, 196, Bağcılar-İstanbul

Önemli olan, Fransa'nın sana ne verdiği değil,
senden neyi almadığıydı.
GERTRUDE STEIN

Tek bir gerçek yoktur. Hepsi gerçektir.
ERNEST HEMINGWAY

BELONGS TO KAOS TEAM

BAŞLARKEN

Çok arayıp durdum ama sonunda Paris'in derdine bir çare olmadığını kabullenmek zorunda kaldım. Biraz da savaş yüzündendi bu. Dünya bir kez kıyameti yaşamıştı ve aynısı her an tekrarlanabilirdi. Herkes olamaz derken savaş patlayıp hepimizi altüst etmişti. Kaç kişinin öldüğünü bilen yoktu, ama sayıları duyduğunuzda –yok dokuz milyon, yok on dört milyon– *Daha neler,* diye düşünüyordunuz. Paris hortlak ve canlı cenaze kaynıyordu. İçlerinden asla söküp atamayacakları bir boşlukla, savaşa tanıklıklarının parçacıklarını dizkapaklarının arkasında taşıyarak Rouen'e ya da İllinois'un Oak Park banliyösüne dönen çok kişi vardı. Sedyelerde ceset taşımışlar, bunu yapmak için başka cesetleri çiğnemek zorunda kalmışlardı. Hatta kendileri de sinek kaynayan ağır aksak trenlerde, 'memleketteki sevgilime söyleyin, beni unutmasın' diyen dalgalı bir ses eşliğinde, sedyelerde taşınmışlardı.

Artık bildik anlamda sılaya dönüş yoktu ve bu da Paris'in bir parçasıydı. Neye mal olursa olsun içmenin, yanlış insanlarla konuşup öpüşmenin önünü alamıyorduk. Kimimiz ölmüşlerin yüzlerini görmüştü ve onlarla ilgili herhangi bir şeyi hatırlamamaya çalışıyordu. Ernest de bunlardan biriydi. Savaşta bir an ölümü tattığını sık sık anlatırdı; ruhu ipek bir mendil gibi bedeninden süzülüp çıkmış, havada göğsünün üstünde durmuş, sonra da çağrılmadan geri dönmüştü. 'Acaba onun için yazmak, ruhunun yerinde olup olmadığını öğrenmenin bir yolu mudur?'

diye merak ettiğim çok olurdu. Başkalarına olmasa da kendine, nelere tanıklık ettiğini, ne korkunç duygulara kapıldığını ama her şeye karşın yaşadığını anlatmanın bir yolu... Ölmüş olmakla birlikte artık cansız olmadığını söylemenin bir yolu.

Paris deyince en hoşuma giden şeylerden biri, ayrıldıktan sonra oraya geri dönmüş olmamızdı. 1923'te Toronto'ya gitmiş, orada oğlumuz Bumby'i kollarımıza almıştık. Döndüğümüzde her şey yerli yerinde olmakla birlikte daha artmıştı sanki. Paris pis ve muhteşemdi. Etraf fare, atkestanesi tomurcukları ve şiir kaynıyordu. Bebekle birlikte ihtiyaçlarımız ikiye katlanmış gibiydi ama elimize geçen azalmıştı. Pound'un yardımıyla, Lüksemburg Bahçeleri yakınında, kıvrılan daracık bir sokakta, beyaz kâgir bir binanın ikinci katında bir daire bulmuştuk. Evde sıcak su, küvet ve elektrik yoktu. Ne var ki biz daha beter yerlerde de yaşamıştık. Hem de bu yakın zaman önceydi. Avluya bakan bıçkıhaneden sabah yediden akşamüstü beşe kadar durmaksızın vızıltılar yükseliyordu. Ortalıkta hep taze kesilmiş kereste kokusu vardı. Talaş tozu pencere pervazlarından, kapı kasalarından içeri sızıyor, giysilerimizin içine işleyip bizi öksürtüyordu. Evde, üst kattaki küçük odadan Ernest'in Corona marka daktilosunun düzenli tıkırtısı duyuluyordu. Hikâye yazıyordu. Daima yazacak bir hikâyesi ya da denemesi olurdu ama bu arada yazın başlamış olduğu, Pamplona'daki şenliği anlatan yeni bir roman üstünde de çalışıyordu.

O sıralar yazdıklarını okumuyordum ama duygularına güveniyor, günlük temposunu beğeniyordum. Sabahları erkenden uyanır ve giyinir sonra odasına gider ve günlük çalışmasına başlardı. Eğer orada ilham gelmemişse, defterlerini, uçları sipsivri açılmış kurşun kalemlerini toparlar, en sevdiği mermer masada bir kafe krem içmek için Closerie des Lilas'a yürürdü. Ben de Bumby ile baş başa kahvaltı ettikten sonra giyinip ya yürüyüşe çıkar, ya da arkadaşlarımla buluşurdum. Akşamüstü eve döndüğümde, eğer günü iyi geçmişse Ernest'i önünde buz gibi bir

BELONGS TO KAOS TEAM

Sauternes ya da konyak ve maden sodasıyla masaya oturmuş, havadan sudan konuşmaya hazır bulurdum. Bazen Bumby'i ev sahibemiz Madam Chautard'a bırakır, Select, Dôme veya Deux Magots gibi kafelerden birinde bir tabak tombul istiridyenin başına çöküp derin sohbetlere dalardık.

O günlerde etraf enteresan insanlarla dolup taşıyordu. Montparnasse'ın kafeleri, soluk alıp verir gibi, Fransız ressamları, Rus dansçıları ve Amerikalı yazarları üst üste buyur edip uğurluyordu. Geceleri Saint-Germain'den Grands Augustins Sokağı'ndaki atölyesine yürüyen Picasso'ya rastlamanız işten bile değildi. Hep aynı yoldan gider gelir, daima herkesi ve her şeyi sessizce incelerdi. O sıra Paris sokaklarını arşınlayan herkes kendinin ressam olduğu hissine kapılabilirdi, çünkü etraftaki ışık kadar, binaların yanı başındaki gölgeler, kalbinizi kırmak ister gibi duran köprüler ve sigara içen, başlarını arkaya atarak gülen, Chanel'in daracık, düz siyah elbiselerine bürünmüş heykel güzelliğinde kadınlar da içinizde bu duyguyu uyandırırdı. Biz ikimiz herhangi bir kafeden içeri girip onun şahane karmaşasına dalabilir, Pernod ya da St. James romu ısmarlayarak çakırkeyif olup orada bir arada bulunmanın hazzına varabilirdik.

Cafe Select'te körkütük sarhoş olduğumuz bir gece Don Stewart "Bak ne diyeceğim," demişti. "Hem'le paylaştığınız, mükemmel bir şey... Yok, yok..." Dili dolaşıyordu. Yüzünden aşırı duygulandığı belliydi. "Tapılası bir şey. Asıl söylemek istediğim buydu."

"Sağ ol Don. Sen de iyi birisin, inan bana." Ağlayacağından korkup hafifçe omzunu sıktım. Don mizahçıydı ve herkes mizah yazarlarının aslında çok ciddi insanlar olduklarını bilirdi. Henüz evlenmemişti ama ufukta ihtimaller vardı ve Don için evliliğin zarafetle, doğru bir biçimde yürütülebileceğini görmek çok önemliydi.

O zamanlar evlilik kurumuna pek inanan yoktu. Evlenmek,

BELONGS TO KAOS TEAM

geleceğe hatta geçmişe inanç duyduğunuz, tarih, gelenek ve umudun birbirine sarılarak sizi ayakta tutabileceğine inandığınız anlamına geliyordu. Ama savaş patlamış, bütün iyi genç
10 adamlarla birlikte inancımızı da çalmıştı. Sonsuzluk ne kelime; yarını bile düşünmeden, gözü kapalı dalabileceğimiz bir tek bugünümüz vardı. Düşünmemek için denizler dolusu alkol, bütün o bildik namussuzluklar ve kendimizi asabileceğimiz bolca ip mevcuttu. Ama sayıları az da olsa sonunda aramızdan birileri evlilikte şanslarını denemişti. Ve ben, kutsal demesem de, paylaştığımızın az bulunur ve sahici olduğunu, birlikte kurup her gün üstüne bir taş daha koyduğumuz evliliğin içinde güvende olduğumuzu hissediyordum.

Bu bir dedektif romanı değil; pek öyle niteleyemeyiz. *Ortaya çıkıp her şeyi mahvedecek olan kıza dikkat edin* demek istemiyorum ama o, muhteşem sincap kürkü ve şık ayakkabılarıyla çoktan yola düzülmüş bile. Biçimli başına iyice yapıştırılmış, alagarson kesimli ipeksi kumral saçlarıyla mutfağımda güzel bir su samuru gibi duracak. O her dem hazır gülüşü… O akıcı, aklı başında konuşmaları… Buna karşılık yatak odasında, saçı sakalına karışmış, bakımsız bir Ernest, despot bir kral gibi yatağa uzanmış, kıza metelik vermeden kitabını okuyor olacak. En azından önceleri… Çaydanlık ocakta fokurdarken, ben ikimizin yüzyıl önce St. Louis'de tanıdığı bir kızın hikâyesini anlatacağım. Biz çabucak kırk yıllık dost gibi oluverirken, avlunun karşısındaki bıçkıhanede köpeğin biri havlamaya başlayacak, sürekli havlayacak ve ne yaparsanız yapın susmak bilmeyecek.

BELONGS TO KAOS TEAM

PARİS'TEKİ EŞ

BELONGS TO KAOS TEAM

Paris'teki Eş yaşanmış olaylardan yola çıkılarak yazılmış bir romandır. Bilinen gerçek kişiler, olaylar ve yerler dışında metindeki bütün isimler, karakterler, mekânlar ve olaylar hayalidir. Gerçek olaylar, mekânlar ya da kişilerle olan benzerlikler bütünüyle rastlantıdır.

BELONGS TO KAOS TEAM

BİR

İlk yaptığı, beni o şahane kahverengi gözleriyle yerime mıhlayıp konuşmaya başlamak oluyor: "İçmekten muhakeme yeteneğimi kaybetmiş olabilirim ama bana kalırsa sende iş var."

1920 yılının ekim ayındayız. Caz almış yürümüş. Ben cazdan anlamam; bu yüzden Rahmaninof çalıyorum. Canım arkadaşım Kate Smith'in gevşemem için gırtlağımdan aşağı boşalttığı sert elma şarabı yüzünden yanaklarımı al basmış. Saniye saniye sarhoş oluyorum. Olay önce ılıcık olup gevşeyen parmaklarımdan başlıyor. Sonra sinirlerim boyunca ilerleyip bedenimin içinde turluyor. Bir yıldır, annemin ciddi hastalığından bu yana kafayı bulduğum yoktu. Sarhoşluğun o kendine özgü bozbulanık eldiveniyle gelip rahatça ve keyifle beynimin üstüne çöküşümü özlemişim. Düşünmek de, hissetmek de istemiyorum. Bunları yapmak, dizimin birkaç santim ötesinde duran şu yakışıklı oğlanın dizi kadar kolaysa, orasını bilemem.

Diz tek başına da idare ederdi ama ona bağlı, sırım gibi, uzun boylu koskoca bir adam var. Simsiyah, gür saçlı biri. Sol yanağında öyle derin bir gamzesi var ki içine düşmeniz işten bile değil. Dostları ona Hemingstein, Oinbones, Kuş, Nesto, Wemedge diyor, o anda orada akıllarına ne gelirse öyle hitap ediyorlar. O, Kate'e Başbelası ya da Butstein diyor. Bu kibarca bir niteleme değil tabii. Bir başkasına Ateş Parçası, öbürüne Azmış, bir diğerine Koca Boynuzlu Şey adını takmış. Bütün milleti tanıyor ol-

BELONGS TO KAOS TEAM

malı. Herkesin aynı şaka ve hikâyeleri bildiği belli. Büyük bir hazırcevaplıkla ve şimşek hızıyla karşılıklı şifreli espriler çakıştırıp duruyorlar. Ben ipin ucunu kaçırmışım ama pek umurumda değil. Bu mutlu yabancıların yanında, onların neşeleri olanca yoğunluğuyla bana da geçiyor.

Kate mutfak dolaylarından çıkıp geldiğinde oğlan çenesiyle beni gösterip "Yeni arkadaşımıza ne isim takalım?" diye soruyor.

"Hash," diyor Kate.

"Hashedad daha iyi," diyor delikanlı. "Hasovitch."

"Kuş dedikleri sen misin?" diye soruyorum.

"Wem," diyor Kate.

"Ben neden kimsenin dans etmediğini merak eden kişiyim." Olanca çekiciliğiyle gülümsüyor. Kate'in erkek kardeşi Kenley göz açıp kapayıncaya kadar salonun halısını bir yana tekmelemiş ve Victrola'nın başına geçmiş bile. Kendimizi ortaya atıyor, dans ederek bir yığın plağın eşliğinde dönüp duruyoruz. Oğlan anadan doğma dansçı olmasa da kolu bacağı rahat oynuyor. O bedenin içinde olmaktan memnunluk duyduğu belli. Karşımda pek de utangaç davranmıyor. Terlemiş ellerimiz bir anda birbirine kenetlenivermiyor. Yüzlerimiz o kadar yakın ki, onun nasıl yandığını hissedebiliyorum. O ara adının Ernest olduğunu söylüyor nihayet.

"Ama değiştirmeyi düşünüyorum. Ernest ismi o kadar tatsız ki. Hele Hemingway… Kim Hemingway gibi bir isim ister?"

'Burasıyla Michigan Caddesi arasında rastlayacağın her kız,' diye düşünüp kızarmamak için gözlerimi yere indiriyorum. Başımı kaldırdığımda, kahverengi gözlerini bana dikmiş bakıyor.

"Eee, ne diyorsun? Sence atayım mı bu ismi?"

"Ben hemen yapma derim."

O sırada slow çalmaya başlıyor. Delikanlı izin bile istemeden beni belimden kavrayıp kendine çekiyor. Bedeni yakından

daha da iyi. Göğsü taş gibi. Kolları da öyle. Beni salonun çevresinde döndürürken gevşekçe kollarından tutuyorum. Neşeyle Victrola'nın kolunu çeviren Kenley'in, bizi merakla, uzun uzun süzen Kate'in yanından geçiyoruz. Gözlerimi kapatıp Ernest'e yaslanıyorum. Burbon ̣yiski ve sabun, tütün ve nemli keten kokuyor. Bu ana ilişkin her şey o denli vurucu ve güzel ki, karakterimin dışına çıkıyor ve kendimi akışa bırakıyorum.

İKİ

O günlerde Nora Bayes'in "Make Believe – Yalancıktan" diye bir şarkısı vardı. Ömrümde kendini aldatma konusunda hiç bu kadar cilveli söylenmiş, inandırıcı bir tez duymamıştım. Nora Bayes güzel bir kadındı. Aşk işlerinden anladığını düşündüren içli bir sesle şarkı söylerdi. O size eski acıları, kaygıları, kalp ağrılarını bir kenara fırlatıp *gülümsemenizi* öğütlüyorsa, bunu şahsen yaşamış olduğuna mutlaka inanırdınız. Bu bir öneri değil, reçeteydi. Kenley'in de şarkıya bayıldığına kuşku yoktu. Şikago'ya geldiğim akşam bunu üç kez çalmıştı ve ben her defasında sözlerin doğrudan bana söylendiğini düşünmüştüm: *Üzgünken yalancıktan mutluymuşsun gibi yap. Yağmurdan sonra güneş çıkacak.*

Ben yağmurdan yana payımı almıştım. Annemin hastalığı ve ölümü beni hayli hırpalamıştı ama daha önceki yıllar da zor geçmişti. Henüz yirmi sekizimde olmama rağmen ablam Fonnie'nin üst katında, evde kalmış yaşlı kız hayatı sürüyordum. Ablam, eşi Roland ve dört sevgili canavarı alt katta oturuyordu. İşlerin bu yola dökülebileceği hiç aklıma gelmemişti. Nasıl olsa evlenirim ya da okul arkadaşlarım gibi bir iş sahibi olurum diye düşünmüştüm. Şimdi hepsi ya işi başından aşkın genç birer anne, ya da öğretmen, sekreter veya Kate gibi umut veren reklâm yazarlarıydı. Her ne olurlarsa olsunlar hepsi kendi yolunda hayatını sürdürüyor, iyi kötü yaşayıp gidiyordu. Ben nasılsa, annemin hastalığından çok önce, yolun

bir yerinde takılıp kalmıştım ve kendimi nasıl kurtaracağımı bilemiyordum.

Bazen bir saatlik orta halli bir Chopin çalışımın ardından kendimi kanepeye veya halının üstüne atar, çalarkenki enerjimin vücudumu terk edişini dinlerdim. O boşluğu hissetmek felaket bir şeydi; adeta bir hiçtiniz. Ben neden mutlu olamıyordum? Şu mutluluk dedikleri de neydi sahi? Nora Bayes'in ısrarla vurguladığı gibi ısıtarak yalancıktan mutlu olunabilir miydi? Bunu mutfağınızdaki bahar tomurcuğu gibi açtırabilir, Şikago'da bir partide ona rastlayabilir, grip gibi ona yakalanabilir miydiniz?

Ernest Hemingway benim için hâlâ bir yabancıydı ama mutluluk denen o şey her tarafından fışkırıyordu. Gördüğüm kadarıyla herhangi bir korkusu yoktu. Kabına sığamayan, hayat dolu biriydi. Topuğunun üstünde arkaya eğilip beni döndürerek kendine doğru çekerken gözlerinden sağa, sola, üstüme başıma kıvılcımlar yağıyordu. Beni tekrar hızla göğsüne yapıştırdı. Ilık nefesi boynumda ve saçlarımda dolaştı.

"Başbelası'nı ne zamandır tanıyorsun?" diye sordu.

"St. Louis'de Mary Enstitüsü'nde beraber okuduk... Ya sen?"

"Eğitimimle ilgili döküm ister misin? Pek uzun tutmaz."

"İstemem," dedim gülerek. "Sen Kate'i anlat."

"O konu kitap olur. Korkarım bunu yazabilecek adam ben değilim." Sesi yumuşaktı. Hâlâ iğneliyordu ama gülümsemeyi bırakmıştı.

"Ne demek istedin?"

Ernest "Hiç," dedi. "Özetlemek gerekirse, ailelerimizin Petoskey'de yazlık evleri vardır. Orası senin gibi bir güneyli için Michigan demektir."

"Ne komik. İkimiz de Kate'le beraber büyümüşüz."

"Ben on yaşındayken, o on sekizindeydi. Onun yamacında büyüdüm desem daha doğru olur. Hoş bir manzara eşliğinde."

"Bir başka deyişle, ona tutuldun."

Ernest "Hayır, ne dediysem odur," dedi ve başını çevirdi.

Damarına basmış olduğum açıktı ve bunu bir daha yapmak istemiyordum. Ben onun gülümseyen, kahkaha atan o rahat halini beğenmiştim. Onu öyle cazip bulmuştum ki, hoşuna gidecek çok şey yapmaya şimdiden hazır olduğumu fark ediyordum. Hızla konuyu değiştirdim.

"Şikagolu musun?"

"Oak Park'tan. Bir adım ötesi."

"Benim gibi bir güneyli çok anlar ya."

"Aynen öyle."

"Her neyse, sıkı dans ediyorsun Oak Park."

"Sen de St. Louis."

Şarkı bitti. Biraz soluklanmak için ayrıldık. Ben kendimi Kenley'in uzun salonunun bir köşesine attım. Hayranları, tabii ki kadınlar Ernest'in etrafını sarıverdiler. Alagarson kesimli saçları ve parlak kırmızı allıklı yanaklarıyla feci şekilde genç ve güvenli görünüyorlardı. Ben az önce dansta dağıtmış genç kızdan çok Viktorya devri münzevilerine benziyordum. Ensemde topladığım saçlarım hâlâ uzundu ama kızıl kestane rengi gayet hoştu. Kıyafetim son moda olmasa da düzgün vücudum bu kusuru kapatmıştı. Aslında Ernest'le dans ettiğim sürece hep güzel olduğumu hissetmiştim. Bakışlarından beni beğendiği öyle belliydi ki! Ama şimdi onu o şen şakrak kadınların arasında görünce özgüvenim erimeye başlamıştı.

Kate yanı başımda belirerek "Nesto ile aranızdan su sızmıyordu," dedi.

"Ne olmuş yani? Şunu ben bitirebilir miyim?" İçkisini işaret ettim.

"Lav gibi bir şey." Kate yüzünü buruşturup içkiyi uzattı.

"Nedir bu?" Yüzümü kadehe iyice yaklaştırdım. Burnuma ekşimsi, benzinimsi bir koku doldu.

"Ev yapımı. Ateş Parçası mutfakta elime tutuşturdu. Kendi icadı da olabilir."

Ernest birinin bulup çıkardığı lacivert asker kepini başına geçirmiş, uzun pencere dizisinin önünde merasim yürüyüşü yaparak gidip gelmeye başlamıştı. Dönünce kep havalandı ve göz alıcı bir biçimde parladı.

"Şu kılığa bakar mısın?" dedim.

"Sana söylemedi mi? Kendisi savaş kahramanıdır."

Başımı hayır anlamında salladım.

"Nasıl olsa anlatacaktır." Kate renk vermemişti ama sesinde bir ima seziliyordu.

"Bana bir zamanlar senin için yanıp tutuştuğunu söyledi."

"Sahi mi?"

Sesi gene aynı tona bürünmüştü. "Belli ki artık o durumu atlatmış."

Bu iki dostun arasına ne girdiğini bilmiyordum ama konu her ne idiyse karmaşık ve de gizli olduğu belliydi. Daha fazla kurcalamadım.

"Ben önüme ne konsa içen biriyimdir," dedim. "Ama bu leş gibi bir şey."

"Haklısın. Hadi gidip içecek bir şeyler bulalım." Kate gülümsedi ve yemyeşil gözleriyle bana baktı. O suratsız hali gitmiş, gene benim eski Kate'im olmuştu. Birlikte kafayı bulmaya ve keyfe dalmaya koştuk.

Gece boyunca Ernest'in ortaya çıkıp etrafı hareketlendirmesini bekleyip durdum ama o bir daha görünmedi. Bir ara sıvışıp gitmiş olmalıydı.

Hemen herkes birer birer tası tarağı toplayıp çıktı. Sabahın üçüne doğru particilerin sayısı iyice azalmış, ortalık perişan haldeki Ateş Parçası'na almıştı. Şapkası çaprazlama uzattığı ayaklarının üstünde, uzun siyah yün çorapları suratında, kanepeye yüzükoyun uzanmıştı.

"Yatağa, yatağa," dedi Kate esneyerek.

"Bu Shakepeare'den mi?"

BELGESİZ KAÇIŞ TEAM

"Bilmem. Öyle mi?" Kate hıçkırdı, sonra da güldü. "Ben kendi minik ahırıma yollanıyorum. Sen burada rahat edeceğine emin misin?"

"Elbette. Kenley bana harika bir oda hazırladı." Onu kapıya kadar geçirdim. Paltosunu sırtına geçirirken ertesi gün öğle yemeği için sözleştik.

"Bana memlekette olup bitenleri anlatırsın. Annenden hiç konuşamadık. Kim bilir senin için ne zor olmuştur, zavallı böcük."

"O konuyu açmak beni gene üzmekten başka işe yaramaz." dedim. "Ama bu akşam mükemmeldi. Beni zorla getirdiğin için sağ ol."

"Gelmeyeceksin diye bayağı kaygılandım."

"Az kalsın gelmeyecektim. Fonnie çok erken olduğunu söyledi."

"Ona kalsa öyledir, Hash. Ablan zeki ama konu sen olunca kafası pek basmıyor."

Ona minnet dolu bir gülümsemeyle baktım ve iyi geceler diledim. Kenley'in dairesi koyun ağılı gibi, yatıya kalanlarla doluydu ama bana içinde dört direkli bir yatak ve bir çalışma masası bulunan, büyük, tertemiz bir oda ayırmıştı. Geceliğimi giydim. Saçımı açıp fırçalarken gecenin ilginç olaylarını aklımdan geçirdim. Evet, Kate'le çok eğlendiğime, bunca yıl sonra onu görmenin pek hoş olduğuna şüphe yoktu ama benim için kayda değer olayların en başında Ernest Hemingway'le dans edişim geliyordu. Onun o kahverengi gözlerinin bakışını, elektriğini, elektrik akımını andıran enerjisini hâlâ hissedebiliyordum. İyi de, o ilgisi neye işaretti acaba? Acaba Kate'in çocukluk arkadaşıyım diye bana dadılık mı etmişti? Aklı hâlâ Kate'te olabilir miydi? Kate ona âşık mıydı? Onu bir daha görebilecek miydim?

Zihnim birden cevapsız sorularla dolu öyle bir arı kovanına dönüştü ki kendi kendime güldüm. Şikago'ya gelirken niyetim tam da bu değil miydi zaten; düşünecek yeni bir konu bulmak?

BELONGS TO KAOS TEAM

Çalışma masasının üstündeki aynaya bakmak üzere döndüm. Kumral dalgaları, ince dudakları ve açık renk yuvarlak gözleriyle Hadley Richardson işte hâlâ oradaydı ama yeni bir şey daha vardı, olabileceklere ilişkin bir ışıltı... Güneş nihayet doğmaya hazırlanıyor olabilirdi. Bu arada ben Nora Bayes'in şarkısını mırıldanıp kendimi inandırmak için elimden geleni yapacaktım.

ÜÇ

Ertesi sabah mutfağa girdiğimde Ernest'i tembelce buzdolabına dayanmış, bir yandan sabah gazetesini okur, bir yandan da yarım somun ekmeği mideye indirirken buldum.

Onu orada gördüğüme şaşırdığımı gizleyemeden, "Sen burada mı yattın?" diye sordum.

"Ben burada kalıyorum. Bir süre için. İşlerim yoluna girene kadar."

"Nasıl bir iş peşindesin?"

"Edebiyat tarihine geçmek istiyorum sanırım."

"Vay canına," dedim. Özgüveni ve kendine olan inancı beni gene sarsmıştı. İnsan bunu numaradan yapamazdı. "Şu anda ne üstünde çalışıyorsun?"

Ernest yüzünü buruşturdu. "Şu anda Firestone lastikleri hakkında bir saçmalık yazmaktayım ama hedefimde önemli hikâyeler ve bir roman yazmak var. Belki de bir şiir kitabı yazarım."

Kendimi tutamadım. "Şairlerin sessiz sedasız, içe dönük, gün ışığından korkan insanlar olduğunu sanırdım," dedim otururak.

"Karşındaki ofisten biri değil." O da masaya geldi. Sandalyeyi ters çevirip ata biner gibi oturdu. "En sevdiğin yazar kim?"

"Galiba Henry James. Dönüp dönüp onu okuyorum."

"Azıcık eskilerde kalmışsın desem?"

"Sahi mi? Senin en sevdiğin yazar kim?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Ernest Hemingway." Sırıttı. "Her neyse, Şikago'da bir alay ünlü yazar var. Kenley, Sherwood Anderson'u tanıyor. Adını duymuş muydun?"

"Elbette. *Winesburg, Ohio*'yu yazan adam."

"Ta kendisi."

"Bana sorarsan sen bu enerjinle her şeyi yapabilirsin."

Onu yatıştırmaya mı çalıştığımı, yoksa dalga mı geçtiğimi anlamak ister gibi bana dikkatle baktı. Niyetim ikisi de değildi. Nihayet "Kahven nasıl olsun Hasovitch?" diye sordu.

"Kaynar," dedim. Öyle bir sırıttı ki, gülüşü gözlerinden başlayıp her yere aynı anda ulaştı. Can alıcı bir gülüştü.

Kate öğle yemeği randevumuz için göründüğünde Ernest'le hâlâ mutfakta çene çalıyorduk. Ben daha sabahlıklaydım. Kate ise kırmızı yün şapkası ve paltosu içinde taptaze ve jilet gibi görünüyordu.

"Affedersin" dedim. "Bir dakikada hazır olurum."

Kate "Acele etme. Azıcık tembellik etmek hakkın," dediyse de bana sinirlendiğini sezinledim.

Giyinmeye gittim. Döndüğümde Kate salonda yalnızdı.

"Nesto nereye sıvıştı?"

"Hiçbir fikrim yok," dedi Kate. Sonra da, yüzümdeki düş kırıklığını apaçık görmüş olmalı ki, "Yoksa onu da mı davet etseydim?" diye sordu.

"Saçmalama. Bugün bizim günümüz."

Sonunda harika bir ikindi geçirmeyi becerdik. Kate, Mary Enstitüsü'ndeki kız arkadaşlarımın en cesuru ve korkusuzuydu. Herkesle kaynaşabilir, hiç yoktan eğlence yaratırdı. Hâlâ da öyleydi. Onunla Michigan Caddesi'nde yürürken ben de kendimi daha cesur, çok daha genç hissettim. Sürekli alçalıp yükselen kara palto ve şapka denizini ve trafiği denetleyen iki muhteşem aslanıyla Sanat Enstitüsü'nün bulunduğu devasa mermer alanının karşısındaki bir lokantada yemek yedik. Serin bir gün-

BELONGS TO KAOS TEAM

dü. Yemekten sonra sımsıkı kol kola girip karşımıza çıkan her ilginç dükkâna dalarak State Caddesi boyunca yürüdük. Kate bizim ailede olup bitenleri merak ediyordu ama benim keyfimi bozmaya niyetim yoktu. Onun yerine ben ondan Michigan'da geçirdiği yazı, balık avlarını, yüzme partilerini ve o genel neşeli havayı anlatmasını istedim. Nedense bütün hikâyeleri sandallar, kitaralar, dolunaylar, kamp ateşleri ve düşük alkollü içkiler üstüneydi. Çıldırasıya kıskanmıştım.

"Ne diye bütün gençler senin oluyor?"

"Onlar benim değil. Ben yalnızca ödünç alıyorum." Kate gülümsedi. "İnsanın erkek kardeşlerinin olması gibi bir şey, sanırım. Hoş, bazen işler arapsaçına dönüyor. Yazın yarısını birisini fişteklemekle, öbürünü kösteklemekle geçirdim. Sinyaller o kadar karıştı ki sonunda kimse kimseye bir öpücük bile veremedi. Gördün mü bak! Kıskanacak bir durum yok."

"Carl Edgar hâlâ sana evlenme teklif etmeye devam ediyor mu?"

"Of, maalesef öyle. Zavallı Edgar. Bazen, evet desem acaba ne olur diye düşündüğüm oluyor. Hani öylesine, deneme niyetine."

"Düşer bayılır."

"Belki de dehşet içinde, arkasına bakmadan kaçar. Bazı erkekler kızların nazından hoşlanırlar yalnızca."

"Ya Ernest?"

"Ne olmuş ona?" Kate dikkatle yüzüme baktı.

"Kaçan kadınları mı seviyor?"

"Ben ne bileyim."

"Sahi kaç yaşında bu çocuk? Yirmi beş var mı?"

Kate sırıttı. "Yirmi birinde. Yeni yetme sayılır. Senin akılsızca işlere kalkışacağını hiç sanmam."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bana ilgileniyorsun gibi geldi de." Kate dikkatle beni süzüyordu.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Sıkıntıdan." dedim. Ama daima kötü bir yalancı olmuşumdur.

Kate "Boş ver, onun yerine yeni bir şapkaya ne dersin?" diyerek bir milyon yıl şapkasız kalsam takmayacağım yüksek, tüylü bir nesneyi işaret etti.

Akşamüstü eve döndüğümüzde içerisi gene adam almıyordu. Kenley ve Smith soyunun en küçüğü olan kardeşi Bill kâğıt oyunu için adam arıyorlardı. Brummy adlı biri piyanoda caz yapıyor, Ernest ve avenesinden Don Wright aniden boks maçına kalkışmış, halının üstünde birbirlerinin çevresinde turluyorlardı. Yarı bellerine kadar çıplaktılar. Onlar zıplayıp havayı yumruklarken etraflarını saran gruptan kışkırtıcı sesler yükseliyordu. Herkes gülüşüp duruyordu. Birden Ernest bir sağ yumruk çıkardı. Don bunu ustalıkla savuşturmayı başardı. Maç iyi niyetli bir havada sürüp gidiyordu ama ben yumruğu salladığında Ernest'in yüzündeki o öldürücü ifadeyi görmüş, işi ciddiye aldığını anlamıştım. Kazanmak istiyordu.

Kate boks maçından ve evde sürüp giden kıyametten hiç de rahatsız olmuşa benzemiyordu. Belli ki akşamları ev, şenlikli merkez garı misali böyle çılgın bir hal alıyordu. İçki yasağı yürürlüğe gireli neredeyse bir yıl oluyordu. Bu 'soylu deney' her yerde, bütün kentlerde, gizli içki satılan yerlerin adeta geceden sabaha hızla çoğalmasına yol açmıştı. Sırf Şikago'da bunlardan binlercesinin var olduğu söyleniyordu ama, fil sürüsüne yetecek kadar içki stoklamış olan Kenley gibi iş bitirici bir delikanlı varken, gizli içki satılan yere kim uğrardı?

O gece mutfakta bol açık şarap vardı. Kate'le ikimiz biraz içtik. Sonra birkaç kadeh daha yuvarladık. Çöken akşamla salon gölgelenip ortam loşlaştığında kendimi kanepede Ernest'le Azmış'ın arasına sıkışmış buldum. Benim üstümden, aralarında kuş diliyle konuşuyorlardı. Elimde olmadan arada gülme krizine tutuluyordum. En son ne zaman böyle kıkırdamıştım kim

BELONGS TO KAOS TEAM

bilir? Bunu yapmak şimdi bana son derece keyifli ve şaşılacak kadar kolay geliyordu.

Azmış eğreti dans pistinde Kate'e eşlik etmek üzere kalktığında Ernest bana dönüp "Bütün gün sana sormak istediğim şeyi nasıl soracağımı düşünüp durdum," dedi.

"Sahi mi?" Gururumun okşanması mı, yoksa şaşkınlığım mı ağır basmıştı, bilemiyorum.

Ernest başını salladı. "Yazdıklarıma bir göz atmak ister miydin? Henüz tam bir hikâye denemez, özetimsi bir şey." Gergin bir tavırla çenesini kastı. Ben neredeyse bir oh çekerek güldüm: Ernest Hemingway sinirli, bense değildim artık. Üstümde gerginliğin zerresi yoktu.

"Elbette," dedim. "Ama ben edebiyat eleştirmeni değilim. İşine yarar mıyım bilmem."

"Önemli değil. Ben sadece şöyle bir bakmanı istedim."

"Tamam o zaman. Olur." dedim.

"Hemen dönerim," deyip kalktı. Yarı yolda durup seslendi. "Bir yere kaybolma. Tamam mı?"

"Nereye gidebilirim ki?"

Ernest esrarengiz bir tavırla "Buna sen bile şaşarsın!" dedi, sonra da sayfaları getirmeye koştu.

Ernest'in hakkı vardı; aslında yazdığına hikâye denemezdi. Wabash Caddesi'nde bir İtalyan lokantasında geçen 'Kurtlar ve Tatlı Çörekler' başlıklı bir kara mizah denemesiydi bu. Yapıt henüz tamamlanmamış olmakla birlikte dili zehir gibi keskin ve çok komikti. Biraz sessiz ve daha aydınlık bir yer bulmak için mutfağa geçtik.

Ben okurken Ernest kollarını kaldırmış havayı pençeleyerek içeride volta atıyor, soramadığı o soruyu, *'İyi mi?'* sorusunu cevaplamamı bekliyordu.

Son sayfayı çevirdiğimde beklenti dolu bir bakışla karşımdaki sandalyeye çöktü.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Sen çok yeteneklisin," dedim gözlerinin içine bakarak. "Ben galiba Henry James'le fazla zaman kaybetmişim. Seninkiler farklı."

"Öyle."

"Tam anladığımı söyleyemem ama bence sen bir yazarsın. Bunun için gerekli olan her neyse, o sende var."

"Tanrım, bunu duymak çok hoş. Bazen bana öyle geliyor ki bütün istediğim, birinin çıkıp bana boşa kürek sallamadığımı, bu işi kıvırabildiğimi söylemesi."

"Ama başarmışsın. Bunu ben bile anladım."

Bana ısrarla baktı. Bakışları deliciydi. "Hoşuma gidiyorsun, biliyor musun. Açık sözlü birisin sen."

"Ben de senden hoşlanıyorum," dedim karşılık olarak. Birden onun yanında ne kadar rahat olduğumu fark ettim. O, yazdıklarının en değerli varlığı olduğunu hiç gizlemeden, sayfaları yüreği ağzında bana uzatırken, ben becerisine sessizce şaşarak yazdıklarını okurken, bu işi daha önce defalarca yapmış iki eski dost gibiydik.

"Seni yemeğe davet edebilir miyim?" diye sordu Ernest.

"Şimdi mi?"

"Bir engel mi var?"

Kate, diye geçirdim içimden. *Kate, Kenley ve salondaki bütün o sarhoş takımı.*

Ernest duraksamamın nedenini sezerek "Kimse ortadan kaybolduğumuzun farkına bile varmaz," dedi.

"Pekâlâ," dedim. Gene de paltomu almak için içeri adeta hırsız gibi, usulca süzüldüm. Ernest'le çıkmak istiyordum. Onunla gitmek için ölüyordum, ama o gidişimizi kimsenin fark etmeyeceği konusunda yanılıyordu. Kendimizi dışarı atarken Kate'in yakıcı yeşil gözlerini sırtımda hissettim ve *'Hadley, mantıklı ol'* diyen sessiz haykırışını duydum.

Mantıklı olmaktan usanmıştım. Hiç dönüp bakmadım. Yanımda yanakları al al olmuş, gözleri parlayarak durmadan ko-

BELONGS TO KAOS TEAM

nuşan Ernest'le soğuk Şikago sokaklarını arşınlamak müthiş bir zevkti. Jefferson Sokağı'nda bir Yunan lokantasına gittik. Kuzu fırın ve limonlu, zeytinli hıyar salatası ısmarladık.

Garson siparişlerimizi getirdiğinde "Belki utanılacak bir durum ama ilk kez zeytin yiyeceğim." dedim.

"Yasaları çiğnemişsin. Aç bakayım."

Zeytini dilimin üstüne bıraktı. O yağlı ılık ve tuzlu cismi içeri alıp ağzımı kapattım. Hem lezzetten, hem de ağzıma uzanan çatalının yarattığı yakınlaşma hissi yüzünden her yanımı ateş basmıştı. Ne zamandır bu kadar şehvetli bir an yaşamamıştım.

Ernest "Eee?" diye dürttü.

"Bayıldım," dedim. "Ama biraz tehlikeli galiba, öyle değil mi?"

Ernest gülümsedi ve beni tartarak süzdü. "Biraz öyle, evet." Sonra kendi de birbiri ardına bir düzine zeytin yedi. Yemekten sonra havai tren hattının altından Belediye Rıhtımı'na doğru yürüdük. Devamlı olarak planlarından, sahip olmak istediklerinden, yazmak için yanıp tutuştuğu şiir, hikâye ve denemelerden söz ediyordu. Hiç bu kadar cıvıl cıvıl, hayat dolu birini tanımamıştım. Işık hızıyla hareket ediyordu. Asla durmuyor, düşünmekten, düş kurmaktan hiç vazgeçmiyordu.

Rıhtıma vardığımızda, tramvay hattının en sonuna kadar yürüdük.

"Savaş sırasında buraya asker barakaları ve Kızıl Haç üniteleri kurulduğunu biliyor muydun? Ben İtalya'da Kızıl Haç emrinde ambulans şoförlüğü yaptım."

"Savaş artık çok eskilerde kalmış gibi gelmiyor mu?"

"Bazen." Ernest'in alnında bir kaygı ya da kuşku kırışığı belirdi.

"Sen o günlerde ne yapıyordun?"

"Çoğunlukla saklanıyordum. Halk kütüphanesinin zemin katında kitapları ayırıyordum. Bana deniz aşırı ülkelerdeki askerlere gönderilecekleri söylenmişti."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Ne tuhaf. Ben o kitapları ellerimle teslim ediyordum. Parça çikolataları da öyle. Mektupları, sigaraları, şekerleri de. Bir kantin düzeni kurmuştuk, ama geceleri bisikletle dağıtıma çıktığım da oluyordu. Gözünde canlandırabiliyor musun?"

"Evet. Dengesiz bir kırmızı bisikletti değil mi?"

"O havaya uçtuğunda, oğlan da dengesini kaybetti zaten."

Durdum. "Ah Ernest. Bağışla beni. Bilmiyordum."

"Kaygılanma. Birkaç günlüğüne kahraman oluverdim işte." Parmaklıklara dayanıp belli belirsiz bir beyazlık dışında, grinin tonlarına bürünmüş uzanan gölü seyretti. "Şu anda ne düşündüğümü biliyor musun?"

Başımı hayır anlamında salladım.

"İpekböceklerini. Cephedeyken bir gece San Pedro Norello köyünde kaldım. Azmış da oradaydı. Onunla orada tanıştım zaten. Yataklarımızın bulunduğu bir bina vardı. Bir ipekböceği fabrikasıydı burası. Başımızın üstünde, saçaklarda, rafları dolduran dut yapraklarını geveleyip duruyorlardı. Tek duyabildiğin, o çıkardıkları sesti. Ne top atışı, ne başka bir şey. Korkunçtu."

"İpekböceklerine hiç bu gözle bakmamıştım. Hatta daha önce aklıma bile gelmediklerini söylemeliyim. Ama şimdi seslerini duyabiliyorum. Tıpkı senin gibi."

"Bazen, uyku tutmadığı geceler onların o çiğneme sesini duyar gibi olurum. Kalkıp ışığı yakar, tavana bakarım."

Havayı yumuşatmak gayretiyle "Onları orada gördüğün oldu mu hiç?" diye gülümsedim.

"Henüz değil."

Işıl ışıl dükkânlardan uzaklaşıp evin yolunu tuttuk. Neredeyse hiç tanımadığınız birinin size bu kadar özelini anlatması ender rastlanır bir durumdu ve şaşırtıcıydı. Hem de bunu gerçekten hissederek, harika bir biçimde ifade etmişti. Apışıp kalmıştım açıkçası. Kimdi bu Ernest Hemingway?

Aniden durdu ve kaldırımda yüzüme baktı. "Dinle Hash. Beni habersiz bırakıp kaçmazsın değil mi?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Nereye kaçabilirim ki?" dedim.

"Duruşunu beğeniyorum. Sana bunu söylemiş miydim?"

"Söyledin."

"Hatta daha da fazlasını." Bana baştan çıkarıcı bir gülümsemeyle baktı ve eldivenli elimi koltuğunun altına sıkıştırarak yürümeye devam etti.

Ertesi sabah Kate kapımı vurmadan içeri daldı. Henüz giyinmemiştim bile.

"Vakit gece yarısını geçene kadar bekledim. Neredeydin?"

"Bağışla. Ernest beni yemeğe davet etti. Hayır demeyi beceremedim."

"*Hayır* en kolay kelimedir. Çocuklar konuşmaya başlarken önce *hayır*'ı öğrenirler."

Sabahlığıma sıkıca sarındım ve yatağa oturdum. "Pekâlâ. Hayır demek istemedim. Sadece bir akşam yemeği, Kate. Bunda ne kötülük var?"

"Öyle ya!" Hâlâ telaşlı görünüyordu. "Ben seni korumaya çalışıyorum. Seni bir felaketin pençesine düşmüş görmek istemiyorum."

"Neden felaket olsun ki? Ernest kötü birine benzemiyor."

"Tam olarak kötü sayılmaz." Kate'in sözcüklerini dikkatle seçmeye çalıştığını sezdim.

"Sadece çok genç. Kadınlara düşkün. Hiç ayırım yapmıyor belli ki. Senin de ona bayıldığının farkındayım. Körü körüne ona güvendin. Bu beni kaygılandırıyor."

"Benim kimseye bayıldığım yok." dedim birden sinirlenerek. "Bir adamla yemeğe çıktım sadece. Büyütme Kate."

"Haklısın, haklısın," dedi arkadaşım. "Fazla ileri gittim." Gelip yanıma oturdu ve elimi tuttu. "Bu söylediklerimi unut, tamam mı? Sen aklı başında kızsındır. Ne yapacağını bilirsin."

"Aramızda *hiçbir şey* geçmedi."

"Biliyorum. Ben berbat biriyim." Elimi okşadı. Bunu yapmasına izin verdim ama başım dönmeye başlamıştı.

"Kahvaltı etmeden kafam pek çalışmaz," dedim.

"Zavallım benim." Kate ayağa kalktı. Önce eteğini sonra da yüzündeki ifadeyi düzeltti. Kafamı toplayıp anlamaya çalışarak onu seyrettim. İyi numaraydı. Keşke ben de becerebilseydim.

Sabahın geri kalanı Kate'in sözcüklerini ve benim için duyduğu kaygıyı düşünüp somurtmakla geçti. Ernest sahiden uzak durulması gereken biri miydi? Oysa öyle içten ve açık sözlü görünüyordu ki. Şiir yazdığını bile itiraf etmişti, sonra o cephede yaralanma hikâyeleri, hele de ipekböcekleri!... Bütün bunlar benden faydalanmak için ince ince hazırlanmış bir planın parçaları mıydı yani? Hal böyleyse, Kate haklıydı o zaman. Ben ona kapılmıştım, aptal bir sokak faresi gibi, hatta muhtemelen peşindeki bir düzine fareden biri olarak... Bunları düşünmek beni çileden çıkartıyordu.

Kahvelerimiz bittiğinde Kate "Kimse ayaklanmadan kirişi kırsak iyi olur bence," dedi. "Bugün işe gitmek zorunda değilim. Ne yapalım acaba? Koca bir günümüz var."

"Sen karar ver," dedim. "Benim için fark etmez." Sahiden de umurumda değildi.

Başkası olsa Kate'i kıskançlıkla suçlardı ama ben o zamanlar içi dışı bir, herkese güvenen biriydim. Dahası, tecrübesizdim. Yirmi sekiz yaşında bir kız olarak birkaç sevgilim olmuştu ama aşkı yalnızca bir kez tatmıştım. Zaten bu da uzunca bir zaman erkeklerden ve kendimden kuşku duymama yetmişti.

Adı Harrison Williams'tı. Piyano öğretmenimdi. O sıra bir yıllığına Bryn Mawr Koleji'nde okuyup St. Louis'e yeni dönmüştüm. Harrison benden sadece birkaç ay büyük olmasına rağmen gözüme daha ağır ve kültürlü görünüyordu. Avrupa sanatı ve kültürü hakkındaki derin bilgisi, denizaşırı ülkelerde ünlü bestecilerle çalışmış olması hem hoşuma gidiyor, hem onu gözüm-

BELONGS TO KAOS TEAM

de büyütmeme neden oluyordu. Onu dinlemeye doyamıyordum. Sanıyorum her şey bu havada, hayranlıkla karışık bir kıskançlıkla başladı. Sonra onun ellerini, gözlerini ve ağzını seyre koyulduğumu fark ettim. İlk bakışta Kazanova'ya benzer bir yanı yoktu ama kendi çapında yakışıklı sayılırdı. Seyrelmeye başlamış koyu kumral saçlı, uzun boylu, ince yapılı biriydi. Bana en cazip gelen tarafı beni sıra dışı bulmasıydı. Benim bir konser piyanisti olabileceğim düşüncesindeydi. Ben de aynı fikirdeydim. En azından onun piyano taburesinde, parmaklarıma kramp girene kadar egzersiz yaptığım saatler boyu bunu düşünüyordum.

Öğleden sonra Harrison'un evine derse gideceksem, saçıma ve giyimime büyük özen gösterirdim. O odada volta atıp yanlışımı düzeltir, ara sıra aferin der, ben de bu şifreleri çözmeye çalışırdım. Parmaklarıyla şakağında tempo tutuşu, yeni ipek çoraplarımı gördüğü anlamına gelebilir miydi acaba?

Bir ders sırasında "Taburedeki duruşun çok hoş," demesi fanteziler dünyasına savrulmama yetmiş, benim beyaz dantelleri, onunsa fraklar ve bembeyaz eldivenler içindeki duruşunu hayale dalmıştım. Kendi hayalperestliğim yüzünden o gün berbat çaldım.

Bir yıl boyunca ona âşık gezdim, ama sonra bir gecede bütün arzum söndü. Bir komşunun akşam partisindeydik. Yanında daha cesur olabileyim diye, tatlı şaraptan zorla iki kadeh yuvarlamıştım. Bir gün önce kentin hemen dışındaki korulukta bitlikte yürüyüş yapmıştık. Mevsim sonbahardı. Hava soğuk ve kıpırtısızdı. Tepedeki bulutlar kâğıttan oyulmuş gibi duruyorlardı. Harrison sigaramı yaktı. Bağcıklı topuklu ayakkabılarımın burnuyla sararmış yaprakların üstüne bastırdım. Tam o sırada, şahane sessizliğin ortasında bana "O kadar hoş bir insansın ki Hadley" deyiverdi. "Tanıdıklarımın en iyisi."

Bu bir aşk ilanı sayılmazdı ama kendimce bana ilgi duyduğunu düşünmüş, en azından o gece şarapları devirene kadar buna

BELONGS TO KAOS TEAM

inanmıştım. Başımın hafifçe bulutlanmasını bekledim. Sonra kalkıp vurgulu adımlarla yavaş yavaş Harrison'a doğru yürüdüm. Siyah dantelimi giymiştim. O benim tartışmasız en sevdiğim elbisemdi, çünkü ne zaman giyecek olsam kendimi hafiften Carmen gibi hissederdim. Belki de elimi Harrison'un ceketinin koluna uzatmam sırf şaraptan değil, biraz da elbisedendi. Ona daha önce hiç dokunmamıştım. Belki bu yüzden donup kalmıştı. Bahçe heykelleri güzelliğinde, birbirimize kilitlenmiş gibi orada öylece durduk. Birkaç düzine kalp atışı süresince onun karısı oldum. Ona çocuklar doğurmuş, kendime bağlamış, umudun üst üste kaç kez takılıp içine düştüğü zihnimin dikenli çeperini çoktan aşmıştım. Bu iş tamamdı. O benimdi.

Harrison, "Hadley," dedi usulca.

Başımı kaldırıp yüzüne baktım. Harrison'un gözleri sönmüş yıldızlarınki gibi soluk maviydi ve sessizce, açıkça hayır diyorlardı. Sadece *hayır*.

Ben ne dedim peki? Hiçbir şey belki. Hatırlamıyorum. Müzik yükseldi, mumun ışığı bulanıklaştı, elim dantel elbisenin eteğine düşüp kaldı. Üstümdeki bir dakika önce bir çingene kıyafetiyken şimdi cenaze elbisesine dönmüştü.

Neden hemen eve gitmek istediğimi anneme açıklayabilmek için "Başım feci ağrıyor," dedim.

"Ağrıyordur tabii," dedi annem. Yüzünün ifadesi yumuşadı. "Hadi kızım, doğru yatağına."

Eve geldiğimizde annem yukarı çıkmama, ipek geceliğimi giymeme yardım etti. Beni kat kat yorganların arasına yatırdı. Saçlarımı düzeltip serin elini alnıma koydu. "Şimdi dinlen biraz."

"Olur," dedim. Zaten yirmi bir yıldır dinlendiğimi, bu gece farklı bir şey denediğimi nasıl anlatabilirdim ona?

Aşka teğet geçtiğim tek seferdi bu. Aşk mıydı? Kendimi çok kötü hissettiğime göre öyle olmalıydı. İki yıl daha bu duygunun etkisinde süründüm. Durmadan sigara içiyor, sürekli kilo veri-

BELONGS TO KAOS TEAM

yor, aklımdan, Rus romanlarının azap içindeki kadın kahramanları gibi kendimi balkondan atmak yollu düşünceler geçiyordu. İstediğim kadar çabuk olmasa da, bir zaman sonra Harrison'un kaçırdığım prensim olmadığını kavradım. Ben onun kurbanı değildim. Bana hiç ümit vermemişti. Ümitlenen *bendim.* Ne var ki aşk düşüncesi beş yıl sonra bile hâlâ midemi bulandıracaktı. Doğrusu hâlâ safın tekiydim ve birinin, örneğin Kate'in rehberliğine ihtiyacım vardı.

O gün ilkin iyi marka konserve et arayarak, sonra yeni eldiven bakarak Şikago'nun altını üstüne getirdik. Kate'in gevezelikleriyle beni oyalamasına ses çıkarmadım. Beni Ernest konusunda uyardığı için ona minnet duyuyordum. Oğlan kesinlikle niyetli olsa da ben o sıralar hâlâ hassas bir durumdaydım. Uzaklaşmak için Şikago'ya kaçmış ve amacıma ulaşmıştım ama fazla hayal kurmak tehlikeli olabilirdi. Evde mutlu olmasam da Ernest Hemingway konusunda kendimi olmayacak hayallere kaptırmak sorunlarımı çözmezdi. Hayat, benim hayatımdı. Onu bir biçimde kontrol altına almak ve düzene sokmak bana düşerdi.

Şikago'da bir hafta daha kaldım. Her gün yeni bir heyecanla doluydu. Futbol maçına gittik. Matinede *Madama Butterfly*'ı seyrettik. Gece gündüz kentin altını üstüne getirdik. Ernest'i ne zaman görsem –ki sık sık görüşüyorduk– aklımı başıma toplu-yor, şuna buna yorabileceğim oyunlara girişmeden arkadaşlığının tadını çıkarıyordum. Yanında eskiye göre biraz daha tutuktum ama o hiçbir şey söylemiyordu. Şehirdeki son akşamıma kadar da hiçbir yakınlaşma girişiminde bulunmadı.

O gece hava buz kesmişti. Dışarı çıkılamayacak kadar soğuktu. Gene de bir grup arkadaş yün battaniyeleri kucaklayıp sürahilere rom koyduk ve Kenley'in Ford'una doluşup Michigan Gölü'nün yolunu tuttuk. Dik kumullar ay ışığında soluk bir renk almıştı. Çevrelerinde bir oyun icat ettik. Kafayı bulmuş halde te-

BELGESEL KAOS TEAM

pelerine tırmanıyor, sonra kendimizi kütük gibi aşağı bırakıveriyorduk. Kate her şeyde birinci olmaya bayıldığından, ilk yuvarlanan o oldu. Onu şarkı söyleyerek yeri boylayan Kenley izledi. Sıram geldiğinde kumları sağa sola savurarak kumula tırmandım. Tepeye vardığımda etrafa baktım. Her şey donmuş parlak, yıldızlardan ve uzaklıklardan ibaret görünüyordu.

Ernest "Hadisene korkak!" diye seslendi.

Gözlerimi yumdum ve kendimi bıraktım. Sert çıkıntılara çarparak aşağı doğru yuvarlandım. O kadar çok içmiştim ki soluk kesici bir çılgınlık hissi ve özgürlük dışında hiçbir şey hissetmiyordum. Bu, bir tür mutluluktan uçma haliydi ama içinde korku da önemli bir yer tutuyordu. Çocukluğumdan bu yana ilk kez korkunun o sarhoş edici hücumunu hissetmiş, bu duyguya bayılmıştım. Karanlıkta yere indiğim anda Ernest beni hızla tutup kaldırdı ve çılgınca öptü. Bir an ateşli dilini dudaklarımda hissettim.

"Ah," diyebildim sadece. Bizi gören olup olmadığını düşünecek halde değildim Kafam çalışmıyordu. Yüzü benimkine değecek kadar yakındı. Ömrümde ilk kez bu kadar arzu dolu, karşı konulmaz ve aşka hazır bir yüz görüyordum.

"Ah," diye inledim bir kez daha ve Ernest beni bıraktı.

Ertesi gün hafif bir sersemlik hali içinde St. Louis'e dönmek üzere bavullarımı topladım. İki haftadır doyasıya yaşadığım hayattan sonra eve dönmek zoruma gidiyordu. Açıkçası, gitmek istemiyordum.

Kate o gün çalışıyordu. Onunla önceden vedalaşmıştık. Kenley'in de o gün işte olması gerekiyordu ama incelik göstermiş, taksi parası vermeyeyim diye öğle tatilinde beni istasyona bırakmayı teklif etmişti. Eşyaları otomobile yüklendikten sonra paltomu ve şapkamı giydim ve onu beklemek üzere salona geçtim. Beni almak için hole dalan kişi Ernest'ti.

"Kenley işten ayrılamamış mı?" diye sordum.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Ondan değil. Seni ben götürmek istedim."

Hiçbir şey anlamadan başımı salladım ve toparlandım.

Union istasyonu fazla uzak değildi. Yolda pek konuşmadık. Ernest yünlü kumaş pantolon, gri yünlü ceket giymiş, koyu renkli kasketini kaşlarına kadar indirmişti. Yanakları soğuktan pembeleşmişti. Çok güzel görünüyordu. Sahiden de onu en iyi anlatan, *güzel* sözcüğüydü. Görüntüsü asla kadınımsı değil ama kusursuz, örselenmemiş, hatta adeta aşkı ve savaşı anlatan bir Yunan şiirinden fırlamışçasına biraz destansıydı.

İstasyona yaklaştığımızda "Beni burada bir yerde bırakabilirsin," dedim.

"Bir erkeğe ne yapması gerektiğini söylemesen ölür müsün?" diye sordu yer bulup park ederken.

"Hayır. Ölmem tabii."

Birkaç dakika sonra birlikte peronda dikiliyorduk. Biletime ve cüzdanıma sıkı sıkı yapışmıştım. Bavulumu Ernest taşıyor, arada yükü çıplak elinden eldivenli eline geçiriyordu. Trenim gümüşi kahverengi gövdesiyle duman ve is içinde göründüğünde, bavulu ayaklarının dibine bırakıverdi. Beni birden kendine çekip göğsüne yapıştırdı.

Kalbim çılgınca çarpıyordu. Acaba o bunu duyuyor muydu? "Daha önce senin gibi birine rastlamamıştım," dedim.

Tek söz söylemeden beni öptü. O öpücük, tüm varlığından yayılan sıcaklığı ve canlılığı hissetmeme yetmişti. Ernest hakkında bilmediğim, bir kısmını hayal bile edemeyeceğim, kendime dahi sormayacağım çok şey vardı. Gene de her saniye ona biraz daha teslim olduğumu fark ediyordum. Peronda kalabalığın ortasında olsak da, sanki orada yalnız ikimiz vardık. Birkaç dakika sonra nihayet trene bindiğimde bacaklarım titriyordu.

Bir yer bulup oturdum. Pencereden dışarıdaki kalabalığa baktım. Koyu renkli takım elbise, palto ve şapkaları taramaya koyuldum. Sonra onu gördüm. Bana deli gibi gülümseyip el sallayarak trene yaklaşmaya çalışıyordu. Ben de ona el salladım.

BELONGS TO KAOS TEAM

Sonra bir elimi defter sayfası gibi dik tutarak öbür elimle yazma işareti yaptım.

Ağzını oynatarak *'Sana yazacağım'* demeye çalıştı. Belki de *'Sana yazarım'*dı söylediği.

Aniden bastıran ılık gözyaşlarımı engellemek için gözlerimi yumdum ve beni evime götüren trenin konforlu koltuğuna gömüldüm.

BELONGS TO KAOS TEAM

DÖRT

1904'te ben on üç yaşındayken St Louis, Louisiana Ticaret Sergisi'ne, yaygın olarak bilinen adıyla Dünya Fuarı'na ev sahipliği yapıyordu. Fuar alanı, Forest Park'la Washington Üniversitesi'nin yerleşkesi ve çevresinde yaklaşık beş kilometrekarelik bir alana yayılmış olup binaları, ahırları ve tiyatroları birbirine bağlayan yüz yirmi kilometrelik bir yol ve ara yol ağına sahipti. Bu yapıların çoğu birkaç ay dayanacak şekilde ahşap çerçeve üstüne alçıdan inşa edilmiş konstrüksiyonlar oldukları halde, görünüşte gösterişli neoklasik saraylardan farksızdılar. Baş tacımız Güzel Sanatlar Sarayı, Caracalla'nın Roma hamamlarından esinlenerek yapılmış heykel bahçesiyle ünlüydü. İçinde sandalla gezebileceğiniz lagünleri, insan elinden çıkma devasa çağlayanları ve su altı bahçeleri, egzotik hayvanat bahçeleri, pigmelerin, ilkel kabile halklarının, sakallı kızların ve mankafa oğlanların teşhir edildiği insan sirki denecek bölümleri vardı. Ana cadde boyunca yüzlerce eğlence, oyun ve yiyecek tezgâhı gelip geçeni büyülerdi. İlk külahlı dondurmamı orada yemiş, o tatlı silindiri tutan elimin üşümemesine şaşıp kalmıştım. İçindeki çilekli dondurma da farklıydı. Daha lezizdi sanki. Belki de o güne dek tattığım en güzel şeydi.

O gün ana caddede Fonnie de yanımdaydı ama dondurma istememişti. Pamuk helva, buğday gevreği, buzlu çay ve benzeri yeni çıkmış eğlenceliklerde de gözü yoktu. Tek istediği, eve, bu

BELONGS TO KAOS TEAM

haftaki kadınlara oy hakkı toplantısı için hazırlık yapan annemin yanına dönmekti.

Fonnie'nin annemin o grubunda ne bulduğunu hiçbir zaman anlamamıştım. O kadınlar gözüme öyle mutsuz görünürlerdi ki. Onları duyan, evliliğin bir kadının başına gelebilecek en büyük felaket olduğunu zannederdi. Aralarında sesi en çok çıkanı, en baskını annemdi. Fonnie ikram niyetine kek ve su tereli sandviç tabaklarını dolaştırırken, annem başını sertçe sallayıp dururdu.

"Yarım saat daha," dedim Fonnie ile pazarlık ederek. "Elektrik Sarayı'nı görmek istemez misin?"

"Sen istiyorsan kal. Eğlenebildiğine şaşırdım." Fonnie fırlayıp kalabalığa daldı.

Fonnie üzgün olmam gerektiğini hatırlatana kadar sahiden de eğlenmiştim ve eğlenmekteydim. Kalmak, patlamış mısırın tuzunu koklamak, ahırlardan yükselen anırmaları duymak isteyerek bencillik etmiş olmalıydım. Ama aylardan nisandı. Lagünlerin çevresindeki kiraz ağaçları tomurcuğa durmuştu. Gözlerimi kapatınca pınarların sesini duyabilirdim. Gözlerimi açıp kendimi Roma veya Versay'da sayabilirdim. Fonnie, üstüne isyancı renklerin vurduğu koyu renk eteğiyle kalabalığın içinde iyice küçülmüştü. Hakkımda ne düşüneceğine ve anneme neler söyleyeceğine boş vermek isterdim ama yapamadım. Dondurma külahıma son bir kırgın bakış fırlattım ve onu bir çöp variline atıp ablamın peşinden evin yolunu tuttum. Evde bir süredir perdeler sıkı sıkıya çekiliydi. Işıklar karartılmıştı. Yastaydık. İki ay önce babam ölmüştü.

Bizimki, özünde iyi bir aileydi. Hem anne hem baba tarafından kökenimiz Hacılar'a dayanıyordu. Korumacılıkla emniyeti ön planda tutan pek çok muhafazakâr terbiye kuralıyla büyümüştük. Babamın babası St. Louis Halk Kütüphanesi'nin ve sonradan Mississippi'nin batısındaki en büyük ilaç firması-

BELONGS TO KANUS TEAM

na dönüşen Richardson İlaç Şirketi'nin kurucusuydu. Annemin babası öğretmendi. İllinois'deki Hillsboro Akademisi'ni, sonra da St. Louis'de Kent Üniversitesi adıyla bilinen özel liseyi açmıştı. Fonnie ile ben bıçak gibi keskin pilili lacivert etekler giyerek en iyi okullarda okumuştuk. İkisi de kuyruklu olan Steinway'lerimizden birinin başına oturur, özel piyano dersi alırdık. Yazlarımızı Massachusetts'in İpswich kasabasında, kumsaldaki yazlığımızda geçirirdik. Hayat güzeldi. İşler yolunda giderken, birden her şey alt üst oluverdi.

Babam James Richardson ailenin ilaç şirketinde yöneticiydi. Sabahları melon şapkası ve siyah ip kravatıyla buram buram tıraş kremi, kahve, alttan alta da hafifçe viski kokarak evden çıkardı. Robdöşambrının cebinden viski şişesi eksik olmazdı. Hepimiz minik gümüş bir anahtarla kilitlediği çalışma odasındaki masasının çekmecesinde bir şişe viski daha yattığını bilirdik. Kilerde dizili konserve sebze kavanozlarının arkasında da, aşçımız Martha'nın görmezlikten geldiği bir şişe dururdu. Babam her fırsatta kendini dışarı atardı ama evde olduğunda da sesi sedası pek çıkmazdı. Babam şefkatli bir adamdı. Annem Florence ise onun tam tersi, öğüt vermeye ve yargılamaya bayılan, katı prensipli, sivri dilli bir kadındı. Babam muhtemelen onunla dalaşmamak için yanında yumuşak ve pısırık davranıyor, ya çalışma odasına kaçıyor, ya da kendini evden dışarı atıyordu. Bu yüzden onu asla suçlamıyordum.

Annem benden yirmi iki ay büyük olan Fonnie'yi kendine daha yakın bulurdu. Ağabeyimiz Jamie ben daha yuvaya gitmeden üniversiteye başlamıştı. On bir yaş büyüğüm ve çok sevdiğim ablam Dorothea ise çok genç evlenmişti. Kocası Dudley ile bize yakın bir semtte yaşıyordu. Yaş farkımız az olduğu için çocukken başlıca arkadaşım Fonnie idi ama birbirimize hiç benzemezdik. Fonnie uysal, esnek ve annemin kolayca anlayıp öveceği türden iyi bir kızdı. Ben fevri, konuşkan ve her şeye aşırı derecede meraklı biriydim. Annemin hiç sevmediği bir huyumdu

BELONGS TO KAOS TEAM

bu. Dirseklerim dizlerimde, keyifle evin önündeki kısa araba yolunun başında oturur, caddenin ortasından paldır küldür geçen tramvayın içindeki kadınları ve erkekleri, nereye gittiklerini, zihinlerinden neler geçtiğini, benim oradan onları izlediğimi görüp görmediklerini düşünürdüm. Annem seslenip beni içeri çağırır, yukarı odama gönderirdi ama ben pencereden bakıp düşünmeye ve hayal kurmaya devam ederdim.

Annem "Acaba ileride ne olacaksın?" derdi. "Aklın hep bir karış havada."

Sanırım bu soruyu sormakta haklıydı. Beni zırnık kadar anlamadığından benim için daima kaygılanırdı. Derken feci bir şey oldu. Altı yaşındayken hayalperestliğim yüzünden pencereden aşağı düştüm.

Bir ilkbahar günüydü. Hasta olduğum için okula gitmemiştim. Her zamanki gibi çocuk odasında oynamaktan çabucak sıkılınca bahçede el arabasını iten yardımcımız Mike'ı izlemeye koyuldum. Mike'a deli olur, onu bütün aile fertlerinden daha ilginç bulurdum. Çarpık çurpuk, küt tırnakları vardı. Islık çalar, cebinden parlak mavi mendilini eksik etmezdi.

Onu görebilmek için boynumu iyice uzatarak çocuk odasının penceresinden sarktım ve "Ne yapıyorsun Mike?" diye seslendim.

Mike tam başını kaldırdığı anda dengemi kaybettim ve aşağıdaki taş zemine çakıldım.

Aylarca yatakta dümdüz yattım. Doktorlar tekrar yürüyebileceğimden kuşkuluydular. İyileşmem uzun sürdü. Bu arada annem benim için özel bir bebek arabası yaptırtmıştı. Beni içine oturtup mahallede gezdirmeye, konakladığı her komşu evinde mucize kurtuluşumun avaz avaz tekrarlanışını dinlemeye bayılırdı.

"Zavallı Hadley," derdi annem. "Zavallı kafasız tavuk." Bunu o kadar çok tekrarlamıştı ki, sözcükler benimle ilgili farklı bir

tarife veya olası bir kadere şans tanımadan adeta kafama nakşolunmuştu.

Tamamen iyileşip sekmeden yürümeye başladığımda da durum değişmedi. Bünyem ailede bir endişe kaynağı oldu ve her zaman da öyle kaldı. Burnumu çeksem daha kötüye gideceğimden korkulurdu. Yüzme öğrenemedim, koşamadım, diğer arkadaşlarım gibi parkta oynayamadım. Buna karşılık vitray cam ve bordo kadife perde kalabalığı ortasındaki salonda pencerenin yanındaki koltuğa büzülüp kitap okurdum. Bir zaman sonra bu sessizlik reçetesine karşı koyma arzum bile kayboldu. Kitaplar akıl almaz birer serüven olabiliyordu. Battaniyemin altında pek ender kımıldanıyordum ama kimse zihnimin nasıl hızla çalıştığını, kalbimden ne hikâyeler taştığını hayal bile edemezdi. Annem ön salonda can sıkıcı konukları eğlendirirken ya da hizmetkârlara emir yağdırırken, ben kendi dünyama dalıp giderdim.

Sağlığında babamın kadınlar bizdeyken eve geldiği zamanları hatırlıyorum. Onların seslerini duyduğu anda taş kesilir, sonra geri geri gider, kendini dışarı atardı. Babamın nereye kaybolduğunu merak ederdim. Annemin kulaklarında çınlayıp duran sesini susturmak için ne kadar yol yürümesi ya da ne kadar viski içmesi gerekirdi, kim bilir? Sevgili bisikletini de arada hatırlar mıydı acaba? Ben hatırlıyordum. Bir zamanlar babam St. Louis'in her yerine bisikletiyle gider, belki de sunduğu özgürlükten ötürü, onu diğer bütün ulaşım araçlarına tercih ederdi. Bir keresinde bisikletin arkasına araba bağlamış, Fonnie ile beni içine oturtup 'Waltzing Matilda'yı söyleyerek Forest Park'ın yollarında dolaştırmıştı. Şahane bir bariton sesi vardı. O gün o ses arabada parça parça kulaklarımıza dolmuş, babamın mutluluğu bana öylesine gerçek ve şaşırtıcı gelmişti ki, keyfini kaçırırım diye kıpırdamaktan bile korkmuştum.

Soğuk bir şubat sabahıydı. Evde tek el silah sesi yankılandı. İlk duyan annemdi. Ne olduğunu hemen anlamıştı. Çok feci

BELGESEL KAOS TEAM

ve bayağı bulduğu *intihar* sözcüğünü aklından geçirmek istemiyordu ama, gene de gerçeğin bu olduğunu az çok tahmin etmişti. Babamı alt katta, çalışma kapısının kilitli kapısı ardında, kafatası dağılmış, kan gölü içinde halının üstünde yatar buldu.

Evde haftalarca babamın ölümünün çıngarı dinmedi. Borsada on binlerce dolar kaybettiğini, borç alıp yatırdıklarını da kaybettiğini öğrenmiştik. İçtiğini bilirdik ama uyutmayan baş ağrıları yüzünden hayatının son haftalarında teselliyi yalnızca alkolde aramıştı.

Babamın ölümünden sonra annem odasına kapandı. Ne yapacağını bilmez bir halde ağlıyor, boş gözlerle çekili perdelere bakıyordu. Evin idaresini hizmetkârlar üstlenmişti. Evde böyle bir hengâme yaşanmasına alışık değildim. Chopin'in noktürnlerini çalıp gözyaşları içinde babamı daha yakından tanıyamadığıma yanmaktan başka bir şey yapamıyordum.

Babamın çalışma odasının kapısı bir zaman kapalı durdu ama kilitli değildi. Halılar temizlenmiş ama serilmemişti. Tabancanın kurşunları boşaltılmış, parlatılmış ve yeniden çalışma masasının gözüne konmuştu. Bu ayrıntılar öyle feciydi ki, zihnimi onlardan uzaklaştıramıyordum. Sürekli olarak babamın son anlarını hayal etmeye çalışıyordum. Kim bilir kendini ne kadar yalnız hissetmişti. Ne kadar tükenmiş, ne kadar umutsuzdu kim bilir... Yoksa namluyu doğrultup tetiğe basamazdı.

Moralim o kadar bozuktu ki, ailem kendime kötü bir şey yapacağımdan endişe etmeye başlamıştı. Herkes intihar edenlerin çocuklarının aynı yoldan gitme ihtimalinin daha yüksek olduğunu biliyordu. Ben de mi babam gibiydim? Bunu bilmiyordum ama migren ağrıları bana miras kalmıştı. Basınç, mide bulantısı ve ense kökümden sürekli zonklamayla gelen kâbus gibi her atakta, havasız odamda kıpırtısız yatardım. Eğer içeride uzun kaldıysam annem yanıma gelir, elimi okşar, yorganı sıkı sıkı ayaklarımın üstüne örter, "Sen cici bir kızsın Hadley," derdi.

Elimde olmadan, annemin hasta olduğumda bana daha iyi

BELONGS TO KAOS TEAM

davrandığını düşünmeye başlamıştım. Bu yüzden sık sık kendimi hasta hissetmeme şaşmamak gerekir. Lise üç ve dörtte okurken o kadar çok devamsızlığım oldu ki, bütün kız arkadaşlarım üniversiteye giderken ben lisede bir yıl daha okudum. Bu tıpkı elimde biletim, hatta onu satın alma imkânım bile yokken, heyecan dolu bir yolculuk için uzaklara kalkan trenin istasyondan ayrılışını seyretmeye benziyordu. Arkadaşlarıma Barnard, Smith ve Mount Holyoke üniversitelerinden kabul mektupları gelmeye başladığında, onların coşkusu ve önlerinde uzanan gelecek beni kıskançlıktan hasta edivermişti.

Anneme "Ben Bryn Mawr'a başvurmak istiyorum," dedim. Mary teyzem Philadelphia'da yaşıyordu ve yakınlarda bir akrabamızın olması annemi rahatlatır diye düşünmüştüm.

"Ah Hadley. Neden ille de boyundan büyük işlere kalkışıyorsun? Biraz daha gerçekçi olsana."

Fonnie içeri girdi ve gidip annemin yanına oturdu. "Baş ağrıların nasıl?"

"Gayet iyiyim."

Fonnie inanmamış gibi kaşlarını havaya kaldırdı.

"Hastalanırsam Mary Teyze bana bakabilir. Nasıl *becerikli*dir bilirsiniz." Becerikli sözcüğünü özellikle vurgulayarak söyledim, çünkü annem bu sözcüğe bayılır ve kullanıldığında genellikle ikna olurdu. Ne var ki şimdilik sadece iç geçirmiş ve düşüneceğini söylemişti. Bu da konuyu komşumuz Bayan Curran ve Ouija kuruluyla ele alacak demekti.

Annem bildim bileli büyü işlerine ilgi duyardı. Arada bizim evde de seans düzenlenmekle birlikte, daha çok sokağın aşağı tarafında oturan Bayan Curran'a gidilirdi. Anneme göre kadın doğaüstü güçler konusunda bir bilgindi. Ayrıca kurulca da samimi ve ikna edici kabul ediliyordu. Ben seansa davet edilmedim ama annem Bayan Curran'daki toplantıdan eve döndüğünde Bryn Mawr'a gitmemde bir sakınca olmadığını, her şeyin yolunda gideceğini müjdeledi.

BELONGS TO KAOS TEAM

Sonraları Bayan Curran'ın falcılığından bayağı kuşkuya düştüm. Her şeyi apaçık uydurmuştu. 1911'de o okula gitmesine gittim ama, bunun son olmayacağı kaderime daha en baştan yazılmıştı. Bryn Mawr'a gitmeden önceki yaz büyük ablam Dorothea bir yangında ağır yaralandı. Ben daha çocukken evden ayrılıp gitmiş olmasına rağmen o ailemin en şefkatli, bana en çok arka çıkan ferdiydi. Başka kimsenin beni onun kadar anlamaya çalışmadığını, dahası böyle bir arzu bile duymadıklarını biliyordum. Evdekiler ne zaman fazlaca canımı sıksa yolu tutup onun evine kadar yürür, onun iki oğluyla alt alta üst üste yuvarlanmasını seyreder, sakinleşip kendime gelirdim.

Dorothea o yaz hamileliğinin son aylarını yaşıyordu. Daha çok oğlanlarla birlikte evde oturmayı yeğliyordu. Bir ikindi vakti, üçü ön balkondayken, Dorothea bitişikteki boş arsada istiflenmiş duran kauçuk lastiklerin tutuştuğunu fark etmişti. Oğlanlar merakla seyrediyorlardı. Dorothea yangının kendi bahçelerine atlamasından korkmuştu. Koşup ayaklarıyla alevlerin üstüne basarak yangını söndürmek istemiş, ama uzun yazlık kimonosu birden ateş alıvermiş, çorapları tutuşmuştu. Sonunda kendini yere atıp yuvarlanarak alevleri söndürmeyi başarmıştı ama bu arada beline kadar feci şekilde yanmıştı.

Kocası Dudley haberi vermek için bizi aradığında İpswich Körfezi'ndeki yazlıktaydık. Hepimiz Dorothea'yı meraktan çılgına dönmüştük ama Dudley onun hastanede özenle tedavi edilmekte olduğunu söylüyordu. Ateşi yoktu. Doktorlar tamamen iyileşeceğinden emindiler. Ertesi gün ablam ölü bir kız bebek doğurdu. Karıkoca perişan oldular. Ama doktorlar ablamın yaşayacağını söylüyorlardı. Ablam yangından sekiz gün sonra ölene kadar da bu sözlerinde ısrar ettiler.

Annem bizi kederler içinde, uyuşmuş bir halde İpswich'de bırakıp cenazeye katılmak üzere trenle döndü.

Dorothea'nın kaybına dayanamayacağımı hissettiğimi gayet iyi hatırlıyorum. Dayanmak da istemiyordum galiba. Annem St.

BELONGS TO KAOS TEAM

Louis dönüşü Dudley'le birlikte oğlanları bize getirdi. Trenden indiklerinde perişandılar. Onları nasıl teselli edebilirdim ki? İçimden sürekli *'Annesiz kaldılar'* diye tekrarlayıp duruyordum.

Cenazeden kısa bir süre sonra bir ikindi vakti Ipswich Körfezi'nde büyük bir fırtına koptu. Komşulardan birinin oğlunu kandırıp o havada sandalla denize açılmaya razı ettim. Dalgalar baş taraftan vuruyor, iki yandan şiddetle çarpıp yüzümüzü ıslatıyordu. Ben yüzme bile bilmiyordum ama oğlan el edip bizi çağıran fenerciye rağmen geri dönmedi. İyice alçalan bulutların hali korkunçtu. Hava ıslak ve tuzluydu. Devamlı olarak boğuluyorum hissi içindeydim. O gün nasılsa kıyıya dönmeyi başardık ama o enginlerde gitgide daha derinlere battığım duygusu yaz boyunca, hatta sonrasında uzunca bir zaman beni terk etmedi.

Eylülde planlandığım gibi trene binip Byn Mawr'a gittim ama sınıf arkadaşlarım farklı bir frekansta yaşıyor gibiydiler. Yatakhanemdeki kızlar ikindi saatlerini salonda çay ya da köpüklü sıcak çikolata içerek, danslı tanışma partilerinden ve tavlamaları muhtemel oğlanlardan söz ederek geçiriyorlardı. Ben onlara aykırı düşmüştüm. Parlak kızıl saçlarım, güzel gözlerim ve beyaz tenimle hoş bir genç kız olduğumun farkındaydım ama o sıra oğlanların ilgisini çekip çekmemek umurumda bile değildi. Giyinip kuşanmaya da, derslere de boş vermiştim. Sınavlarda başarısız oluyordum. Bu benim için kabullenilmesi zor ve şaşırtıcı bir durumdu. Çünkü çok devamsızlık yapmama rağmen hayatım boyunca iyi bir öğrenci olmuştum. Oysa şimdi derse odaklanamıyor, dikkatimi veremiyor, üstelik ilgi de duymuyordum.

Güz döneminde Fonnie'ye ve anneme boyun eğip eğitime ara verdim. Ama evde kalmanın bana okuldan daha iyi geldiğini söyleyemem. Evde karanlık düşüncelerimden başka kaçabileceğim bir yer yoktu. Uyuyamıyordum. Uyusam bile, babamla Dorothea'nın son anlarını yeniden yaşadığım korku dolu, ta-

BELONGS TO KAOS TEAM

kıntılı rüyalar görüyordum. Bir panik duygusu içinde, bana daha tatsız günler ve geceler vaat eden bir yaşama uyanıyordum. Size sekiz yıl daha böyle bir komada kaldığımı söylersem, tam annemin ölümün yolunu tuttuğu günlerde, benim yaşamaya ne kadar susamış olduğumu anlarsınız sanırım.

Annem yıllardır böbrek hastasıydı. Ama 1920 yılında durumu birdenbire ciddileşti. Temmuz ve ağustosun çok sıcak haftalarında üst kattaki odamdan pek çıktığım olmazdı. Çıkarsam annem müthiş endişelenirdi.

O gün merdivende ayak seslerimi duyar duymaz zayıf bir sesle "Elizabeth? Sen misin?" diye seslendi. Bunca yıl sonra beni neden uzun ismimle çağırdığını anlamamıştım. Her zaman beni tek sözüyle hizaya getiren o geçimsiz demir leydiden eser yoktu. Ben telaşla yukarı çıkarken annem cansız kaygılı bir sesle tekrar seslendi. "*Elizabeth?*"

"Buradayım." Annemin her zaman uzandığı yıpranmış pembe kanepenin bulunduğu salona girdim. Alışveriş torbalarını yere bırakıp şapkamı çıkardım. "Çok mu sıcak? Pencere açayım mı?"

"Sıcak mı dedin?" Elleriyle kucağındaki tığ işi yün battaniyeyi çekiştirdi. "Ben donuyorum."

Kanepenin yanına bir sandalye çektim. Ellerini avuçlarımın arasına alarak yüzeye kan gelsin diye ovuşturdum. Ama annemin teni ekmek hamuru gibi olmuştu; nereye dokunsam parmaklarımın izi kalıyordu. Elimi çektim. İnlemeye başladı.

"Ne yapmamı istersin?"

"Ablanı çağır. Fonnie hemen yanıma gelsin."

Başımı salladım ve gitmek üzere ayağa kalktım ama annem gözlerini iri iri açarak, "Gitme, lütfen beni bırakma," dedi. Tekrar oturdum. Bu uzun gece boyunca bu şekilde devam etti. Biraz et suyu içti, sonra birkaç saat dalar gibi oldu. Gece yarısına doğru aniden sakinleşti.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Senin için çok kaygılanıyorum Elizabeth," dedi. "Ben ölünce sen ne yapacaksın?"

"Ben yetişkin bir insanım anne. Bir şey olmaz. Söz veriyorum."

"Hayır." Başını salladı. "Yıllar önce Bayan Curran'la birlikte Dorothea'ya seni sorduk." Zor nefes alıyordu. Onun böyle azap çekmesini görmek istemiyordum.

"Şşş. Bunların önemi yok artık."

"Var. Ona kaç kez seni sorduk ama bizi tersledi. Hiçbir şey söylemedi."

Ben bâtılı ve büyüyü, annemin grubunu, mum ışığındaki sessiz ruh çağırma toplantılarını ve üstüne kırmızı eşarplar atılmış lambalar ışığında ruhların yazarak cevap verdiği seansları hep kuşkuyla karşılamıştım. Ama o an içimde bir ürperti duydum. Annem sahiden Dorothea ile bağlantı kurmuş olabilir miydi? Eğer öyleyse dokuz yıl önce ölmüş olan ablam bana neden sırt çevirmişti? Yoksa kaderime ilişkin bildiği acı ve kötü bir gerçek mi vardı? Bu düşünce beni çılgına çevirmişti ama emin olmanın hiçbir yolu yoktu. Annem seansla ilgili ayrıntı verecek durumda değildi. Bitkindi ve her zamankinden çok daha endişeli görünüyordu. Ayrıca ben de öğrenmek istediğimden pek emin değildim. Belki de geleceğim şimdikinden daha karanlıktı... Belki de benim için bundan sonrası yoktu!

O Ağustos gecesini kanepenin yanındaki dik arkalıklı sandalyede geçirdim. Arada annemin alnını ve boynunu nemli bir bezle siliyor, sonra da sıcak yaz gecesini, kapkaranlık gökyüzünü ve ondan daha da kara duran ağaçları, müzelik eserler kadar eskide kalmış bütün o manzarayı seyrediyordum. Biliyordum, ben de bu odada ölebilirdim. Kader çarkımın o yönde dönmesi ihtimali de vardı.

Saatler sonra günün ağarmasına yakın annem öldü. Ne bir iç çekiş duyuldu, ne bir hırıltı ne de bir soluma zorluğu... Ölümü babamınkinden –tabancanın sesi kapıları pervazlarından sars-

BELONGS TO KAOS TEAM

mıştı– çok farklı, ama onunki kadar gerçekti. Ev halkı henüz aşağıda uyurken bazen nefret ettiğim, çoğunlukla da acıdığım o yüze baktım. Elleri incecik bedeninin yanında kıvrılıp kalmıştı. Ona korkunç ve karmaşık bir sevgi duyarak parmaklarımı elinin üstünde gezdirdim. Sonra Fonnie ile Roland'ı uyandırmak ve doktora telefon etmek üzere aşağı indim. Kahvaltıyı hazırladım. Banyo yaptım. Daha sonra cenaze merasimini konuşmak için Fonnie ile salona geçtik. Annemin ölüsü üst katta, ölüm raporunu verecek yetkiliyi bekliyordu. Onun hâlâ orada olduğunu, hâlâ üstüme vardığını hissedebiliyordum. Aslında benden yana umudu olmasa da sanki beklentilerine cevap vermişim gibi, gösterişsiz yaşantımdan daima memnun görünmüştü. Bana kuvvetle asılıp bırakmayan o halini çok iyi bilirdim. Bu çekişe, bu hiçliğe kolayca yenilebileceğimin farkındaydım. Ya da kendimi var gücümle aksi yönde itecektim.

BELONGS TO KAOS TEAM

BEŞ

Taksi şoförü, "Her şey yolunda mı bayan?" diye sordu. "Olmayıp da ne olacak," diyerek kapıyı açtım.

Bir günlük bir tren yolculuğundan sonra St. Louis'e geri dönmüştüm. Şikago'da kaçırdığım bir şeyler olduğu duygusuyla yol büsbütün bitmez gibi görünmüştü. İşte gene burada, Fonnie ile Roland'ın Cates Caddesi'ndeki evindeydim. Taksi parasını ödeyip arabadan indim.

Dışarıda buz gibi bir hava vardı. Şoför peşime düşüp bavullarımı verandaya taşıdı. Ayak seslerimiz boş zeminde yankılandı. İçeri girince bavullarımı merdiven başında bırakıp yukarı çıktım. Dairemin yaşanmamışlığını hemen yansıtan soğuk bir havası vardı. İlerleyen vakte ve bitkinliğime rağmen ışıkları açtım. Isınmak için şömineyi yaktım. Pembe kanepeye oturdum. Kollarımı göğsümde kavuşturdum ve annemden bir parçanın hâlâ bu odada olup olmadığını düşündüm. Belki de yün battaniyesine sarılmış acıyan gözlerle bana bakıyor, *zavallı Hadley, zavallı tavuk*, diyordu.

Ertesi sabah her zamankinden geç uyandım. Aşağı indiğimde Fonnie yemek odasında beni bekliyordu. "Eee? Her şeyi anlat bakalım. Neler yaptın? Kimlerle tanıştın?"

Ona partileri, oyunları, Kenley'in evine girip çıkan bir alay ilginç insanı anlattım ama Ernest'ten bahsetmedim. Anlatacak ne vardı ki? Arkadaş olarak bile onunla hangi noktada durduğumu bilmiyordum.

BELONGS TO KAOS TEAM

Fonnie ile sohbet ederken, Roland kol düğmelerini takmaya çalışarak, sabun kokusu ve çam ağırlıklı tıraş losyonu bulutu içinde içeri girdi. Oturdu. Fonnie belli belirsiz bir hareketle sandalyesini, kocasını kahvaltı ederken görmeyecek şekilde, onunkinden uzaklaştırdı. Aralarındaki ilişkinin vardığı son nokta buydu. Evlilikleri tam bir felaketti, her zaman da böyle olmuştu. Onlar için üzülmeden edemedim.

"Ee?" dedi Roland. "Şikago hayal ettiğin gibi miydi?"

Kızarmış ekmeğimin üstüne marmelat sürerken başımı evet anlamında salladım.

"Düzinelerle yakışıklının kalbini fethetmişsindir mutlaka."

Fonnie duyulur duyulmaz bir puflama koyuverdi, ama konuşmadı.

"Pek öyle düzinelerle diyemeyeceğim," dedim.

"Hiç değilse birinin gönlünü çalmış olmalısın. Bu mektup az önce geldi." Takım elbisesinin iç cebinden buruşuk bir zarf çıkardı.

"Özel ulak," dedi. "Önemli olmalı." Gülümseyip mektubu uzattı.

"Neymiş o?" diye sordu Fonnie.

"Özel ulak," diye tekrarladım büyülenmiş gibi. Aceleyle karalanmış olsa da zarfın üstünde Ernest'in adı açıkça görülüyordu. Beni trene bindirir bindirmez mektubu postaya vermiş olmalıydı. Acele ulaştırılması için fazladan on sent ödemişti demek ki. *Sana yazacağım. Sana yazacağım.* Açmaktan çekinerek zarfa dokundum.

Roland "Seninkinin adı ne?" diye sordu.

"Benimki diyemeyeceğim ama adı Ernest Hemingway."

"Hemingway mi? Ne biçim isim bu?"

"Hiçbir fikrim yok," dedim ve mektubu alıp okumak için yukarı çıktım. Zarf sanki günlerce cebinde gezmiş gibi hırpalanmış ve bumburuşuktu. İçinde ne yazarsa yazsın bu haline bayılmıştım. Salonda, piyanomun yanında kuytu bir köşe buldum.

BELONGS TO KAOS TEAM

Zarfın içindeki sayfalar da buruş buruştu. Mektup koyu renkli mürekkeple yazılmıştı. *Sevgili Hasovitch* diye başlıyordu. *Sen trende, ben burada; arkandan her şey bomboş geliyor. Söylesene, gerçek misin sen?*

Okumayı kestim, çünkü beynime sokuşturduğu o hissi kaldırmayacak gibiydim. *Gerçek misin sen?* Ben de onun için aynını düşünmekteydim. Üstelik özellikle Kate'in uyarısından sonra buna çok daha fazla hakkım vardı. Peki ya onun durumu? Şikago ziyaretim boyunca ilgisini eksik etmemişti ama bu onun güvenilir biri olduğunu göstermezdi. Belki o an için beni peşinden koşmaya değer bulmuştu, o kadar. Açıkçası Ernest hakkında ne düşüneceğimi bilmiyordum. Bu yüzden okumaya devam edip mektubu bir solukta bitirdim. O sıra neler yaptığından, planlarından, yazdıklarından ve düşüncelerinden söz etmişti. Yazarlık, muhabirlik, yazı işleri müdürlüğü gibi bütün hamallığı yüklendiği takdirde *Co-operative Commonwealth* adlı bir aylık dergide işe girebileceğini söylüyordu. *Şartlar şahane görünmüyor ama herhalde evet derim* diye yazmıştı. Hakkında kafamda bir alay cevapsız soru olmakla birlikte, sesi, enerjisi, kâğıt üstündeki sözlerinin Şikago'da odama dalmak için bahaneler arayan Ernest'i hatırlatması hoşuma gitmişti. Şu an mektubu aynen bunu yapıyor, bir dakika önce karanlık ve havasız bir yer olan odama Ernest'i buyur diyordu.

Koyu renkli yünlü eteğini hışırdatarak içeri giren Fonnie "Ne istiyormuş?" diye sordu.

"Hiç. Sıradan şeyler işte," dedim ama bu doğru değildi tabii ki. Ernest Hemingway'le ilgili hiçbir şey sıradan olamazdı.

"Her neyse, yeni arkadaşlar edinmek iyidir. Oyalanacak hoş bir konu bulmana sevindim." Fonnie oturup dantelini eline aldı.

"Sahi mi?"

"Elbette. Ben senin mutlu olmanı isterim."

Kastettiği *mutluluk*, yaşamının sonuna kadar üst kata kendi-

BELONGS TO KAOS TEAM

ni kilitlemiş yalnız, kız kurusu bir teyze demekse, söylediği doğru olabilirdi.

"Sağ ol, Fonnie," dedim. İzin isteyerek odama çekildim ve cevabımı yazmaya koyuldum. Çok hevesli görünmek istemiyordum. Yazacaklarım fazla anlam yüklü olmamalıydı. Ama ona yazmaktan hoşlandığımı fark ettim. Odalar arasında gezinip duruşumu, piyanoda egzersiz yapışımı, arkadaşım Alice Hunt ile bir fincan şahane zencefil çayı içişimi, bahçıvanımızın gülleri budayıp fidanları sararak kışa hazırlayışını gözünde canlandırabilsin diye, olayların oluş sırasına göre bütün bir günümü anlattım. *Bu gece gölü özlüyorum* diye yazdım. *Daha başka pek çok şeyi. Mutfakta buluşup birer sigara tüttürür müyüz?*

Annem, benim Alice'le Meramec Nehri'nde, diz boyu suyun içinde, güneş altında doyasıya mutlu, etrafa sular sıçratırken çekilmiş mayolu bir şipşak fotoğrafımı saklamıştı. Doğru, bugünlerde o Hadley'den eser yoktu ama Ernest'in o her şeye gülen aydınlık yüzü seveceğini düşünmüştüm. Fotoğrafı mektubumla birlikte zarfa koydum ve fikrimi değiştirmeden kendimi dışarı atıp sokağın köşesindeki mektup kutusuna yollandım. Hava kararmıştı. Yürürken evleri ışıklı çanaklara bakar gibi seyrettim. Her şeyde hafif bir ışıma vardı. Bir an ışığın, St. Louis ile Şikago arasında uzanan koçanlı mısır tarlaları ve uyuyan ahırların üstünden hızla aştığını hayal ettim. Mektup kutusunun olduğu yere gelince zarfımı sıkıca kavradım, ani bir istekle öptüm ve delikten içeri ittim.

BELONGS TO KAOS TEAM

ALTI

Yazmaya ilişkin o kadar çok tasarım var ki. Çok şey görmek, tatmak ve yapmak arzusundayım. Sahi, ışıltılı saçlarınla, piyano çalarkenki halini hatırlıyor musun? Sonra kalkıp yanıma kanepeye gelmiş "Durumu çaktın mı Begonya?" demiştin.

Sen buradaki durumu çaktın mı Hash?

Kalkıp buraya gelsen ve bana sen demek olan o su götürmez varlıktan biraz koklatsan.

O buruş buruş ama içi lezzet dolu mektuplarından bazen günde iki, üç adet geldiği oluyordu. Önce haftada sadece bir tane yazmaya yemin ederek mesafeli durmaya çalışmıştım. Ama sonradan kendimi bu işe iyice kaptırdığımı fark ettim. Mektuplar karşılıklı havada uçuşuyordu. Peki ama bunun anlamı neydi? Kate'in *O kadınları sever, açıkçası bütün kadınları sever* deyişi aklımdan çıkmıyordu. Hızla ilerleyen arkadaşlığımızdan Kate'e söz etmeli miydim acaba? Bana kırılacak, öfkelenecekti ama ben açıkça ve isteyerek onun öğütlerini kulak ardı ediyordum. Ne var ki, durumu itiraf edersem bana *daha fazla* akıl verecek, ben de onu dinleyip dediklerini uygulamak zorunda kalacaktım.

Ernest'e güvenip güvenemeyeceğimi anlama arzusuyla, her şeyin olduğu gibi sürüp gitmesine razı olacak kadar kör olma isteği arasında gidip geliyordum. Şimdi bile sözleri benim için o kadar anlamlıydı ki. Hatta fazla anlamlıydı diyebilirim. Mektuplarının her biri bir kuvvet iksiri gibiydi. Ona yazmak da

BELONGS TO KAOS TEAM

aynı etkiye sahipti. Çok geçmeden onca sokak öteden, bisiklet zilini duymasam da postacı çocuğun yaklaştığını hisseder hale gelmiştim. Kendime Kate'in Ernest'i *çok yakından* tanımış olmasının imkânsız olduğunu söylüyordum. Kim kimi o kadar iyi tanıyabilirdi ki? Mektuplarının özelliği vardı; örneğin içlerindeki şefkati ve adeta elle tutulur hale gelmiş içtenliği hissedebiliyordunuz. Kate Michigan'daki yazlar boyunca bunları yaşamamış olabilirdi. Bu mümkündü. Öyle olmuş olmalıydı. Oysa Ernest'in bana olan ilgisinden doğan mutluluk, hayatımın bütününe sızıyordu. Birden evde her zamankinden daha işlevsel ve daha doyumlu bir havaya bürünmüştüm. Bertha Doan ve Ruth Bradfield adlı iki arkadaşım pansiyoner olarak üst kata, yanıma taşınmışlardı. On yıldır ilk kez kendi evimde yalnız değildim. Öte yandan benimle ilgilenen başka delikanlılar da vardı. Pek öyle olağanüstü kimseler değillerdi ama varlıkları beni oyalamaya yetmişti. Beni dansa veya tiyatroya davet ediyorlardı. Birkaçının bana iyi geceler öpücüğü vermelerine bile izin vermiştim. Hiçbiri Ernest'inkiler gibi kocaman dört köşe bir kafaya, tombik el ve ayaklara sahip değildi. Hiçbiri onun gibi şahane sorular soramıyor, beni *Çaktın mı Begonya*? diye soracak kadar heyecanlandırmıyordu.

Gene de gezmeyi sürdürüp beni davet eden hemen herkesle çıkıyordum. Ernest her ne kadar ruhuma yakın olsa da, harika bir hipotez olarak teorik düzeyde kalıyordu ve benden yüzlerce kilometre uzaktaydı. Gerçek yaşantımı sürdürdüğüm St. Louis'de, görüştüklerimin arasında yakın bir arkadaşımın ağabeyi olan Dick Pierce adlı bir genç adam vardı. Ahbaplığı hoşuma gidiyordu. Biraz ümit verecek olsam bana âşık olacağının, hatta bana evlenme teklif edeceğinin farkındaydım. Ama ona duyduğum ilgi yok denecek kadar azdı. Sonra Pere Rowland vardı. Kitaplardan ve müzikten anlayan, hafif dağıtmış bir çocuktu. Ne var ki ben romantik buluşmalardan çok, birlikte bir arabaya doluşup kentte sinemaya veya dansa gittiğimiz, herke-

BELONGS TO KADOS TEAM

sin özgür ve mutlu olduğu eğlenceleri daha çok seviyordum. Daha sonra Ruth ve Bertha ile geceliklerimizi giyip çaylarımızı elimize alıyor, gecenin olaylarını değerlendiriyorduk.

Yirmi dokuzuma girmiştim ama bir bakıma kendimi Bryn Mawr'da, hiçbir mutluluğun ve yakınlığın tat vermediği ilk yılımda olduğumdan çok daha genç ve özgür hissediyordum. Sanki ne zamandır gecikmiş bir silkiniş yaşıyor, bunun her dakikasını minnetle karşılıyordum.

Şikago'dan her gün mektup geliyordu. Zarflar hep hoş bir şekilde bumburuşuktu ve bol haberle doluydu. Ernest bana *Commonwealth*'e yazdığı makalelerinden, deneme ve roman fikirlerinden bahsediyordu. Ayrıca yetişme çağına ait anılarını da paylaşmaya başlamıştı. Bir tabiat tutkunu olan doğum uzmanı babası Ed'in ona ateş yakmayı, doğada yemek yapmayı, balta kullanmayı, balığı oltadan çıkarıp temizlemeyi, sincap, keklik ve sülün avlamayı öğrettiği Michigan'daki uzun yazları hikâye ediyordu.

Babamı ne zaman düşünsem, ya ormanda çulluk yoluşu, ya anız veya mısır balyaları arasında yürüyüşü, ya da buz tutmuş sakalıyla odun kırışı gözümde canlanır diye yazmıştı. Kendi babamla ilgili pek az duygulu hatıram olduğundan, bu cümleleri gözlerim dolarak okudum. Ben babamı düşündüğümde aklıma ilk gelen, tabancası, ardından da evde yankılanan o patlamaydı. Onun ölümünü ve bunun bende nasıl bir takıntı yarattığını kavramak beni o denli sarsmıştı ki, sokağa çıkıp adeta ısıran rüzgârda mahallede iki tur atmadan Ernest'in mektubuna devam edemedim.

Babasıyla ilişkisini kıskanmış olabilirdim ama annesi de başka açılardan sorun yaratıyordu. Ernest mektubunda annesini her anışında ondan *o orospu* diye bahsediyordu. Annesini evde sonsuz otorite sahibi, eleştirmeye hazır, en küçük ayrıntısına varıncaya yaşama kesin fikirli olarak yaklaşan biri olarak anlatıyordu. Ernest daha okuma öğrenmeden ona 'gerçek' şiirden

Latince ve Almanca deyimler ve dizeler ezberletmişti. Aryalar söylerdi. Şiir yazardı, biraz da ressamlığı vardı. Ernest onun yaratıcı ruhuna saygı duymaya çalışsa da, aslında çevresindeki herkesi, özellikle de kocasını mahvetme pahasına kendi hırslarının peşinde koşan bencil bir anne ve eş olduğuna inanıyordu. Kadın Dr. Hemingway'e her istediğini yaptırıyor, buna tanıklık etmek Ernest'te nefret duygusu yaratıyordu.

Ernest'in annesini bu denli itici bulması beni ürpertse de durumu kabullenmekten başka çarem yoktu. Ana babalarımızın ilişkilerinin bu kadar benzer oluşu ürkütücüydü ama beni asıl darmadağın eden, kimi zaman annemin o yılmaz iradesinden iğrensem, hatta babamın intiharından onu sorumlu tutsam bile, bu nefreti tanrının hiçbir kuluna açmamış oluşumdu. Bu duygu yalnızca içimde kaynayıp köpürmüştü. Arada yüzeye çıktığı olmuş, ama ben kuştüyü yastığımı ağzıma bastırıp duygularımı kökten boğarak yalnızca ona haykırmıştım. Ernest öfkesini özgürce dışarı kusabiliyordu. Hangimizin tepkisi daha korkunçtu acaba?

Zamanla en berbat taraflarını ifade ederkenki üslubuna bile gitgide saygı duymaya başladım. Sırdaşlığı hoşuma gidiyordu. Mektuplarını başka hiçbir şeye duymadığım bir hevesle bekliyordum. Ama çok geçmeden, bu samimiyetini her alana aynen taşıyabileceğini fark ettim. Aralık başında doğum günümden hemen sonra yolladığı bir mektupta, bir gece önceki bir partide, pırıltılı yeşil elbise giymiş bir kıza ilgi duyduğunu yazmıştı. Bunu okumak beni hasta etmişti. Benim pırıltılı yeşil elbisem yoktu, olsa bile o göremezdi. Yüzlerce kilometre uzakta, oradaki gecelerinin ve gündüzlerinin akışına kapılmış gidiyordu. Evet, biz ikimiz dost ve sırdaştık ama onun bana hiçbir borcu yoktu. Bana hiçbir bir vaatte bulunmamış, yalandan olsa bile tek bir söz vermemişti. İsterse siren gibi çağıran o yeşil elbisenin peşinden dosdoğru gölü boylayabilirdi. Onu tutabilecek durumda değildim.

BELONGS TO KAOS TEAM

Zaten kimsenin kimseyi alıkoyduğu da yoktu. Zaman böyleydi. Hepimiz gençlik, geleceğin vaadi ve cazın küçük fıkırtılarıyla kabımıza sığamaz bir haldeydik. Bir yıl önce Olive Thomas *The Flapper*- Zamane Kızı adlı sessiz komedi filmiyle ortalığı yıkmıştı. Dünya bir anda caz oluvermiş, onunla dönmeye başlamıştı. Her yerde kızlar korselerini atmış, etek boylarını kısaltmış, koyu renk ruj ve göz makyajına sarmışlardı. "Üstüne yok", "tamamdır", "budur" gibi deyimler dilimize yerleşmişti. 1921'de genç olmak her şey demekti ama bu durum beni hasta ediyordu. Yirmi dokuz yaşındaydım. Kullanma tarihimin geçmek üzere olduğunu hissediyordum. Oysa yirmi birindeki Ernest en delikanlı çağındaydı. Ben neyi bekliyordum ki?

Ernest'in o sirenli mektubunu aldıktan sonra ev arkadaşım Ruth'a "Ben bu yarışı kıvırabilecek biri değilim sanırım," dedim. Bertha gezmeye gitmişti. Ruth'la birlikte küçük mutfakta güle oynaya akşam yemeği hazırlıyorduk. Yıllardır bu işlere alışkın, evde kalmış iki teyzecik gibi taze fasulyeleri ortadan kırıyor, makarna için su kaynatıyorduk.

Ruth suya tuz ilave edip bir miktarını da şans getirsin diye omzunun üstünden arkaya atarak "Al benden de o kadar," dedi. Müthiş güçlü ellere sahipti. O elleri seyrederken dalıp gider, onun gibi olamadığıma hayıflanırdım.

Ruth dönüp yüzüme baktı ve alaycı bir gülüşle sordu. "Peki ama başka çare var mı? Vazgeçtiğimiz an bitmişiz demektir."

"Bana kalsa yorganın altına girer, birine ilgi duyduğunu hatırlamayacak yaşlı bir bunak olana kadar da orada kalmak isterim."

Başını salladı. "İstersin ama yapmayacaksın."

"Yapmayacağım." Küçük masaya tabakları, misafire çıkarılmayan gündelik gümüş çatal bıçakları yerleştirip peçetelerimizi düzgünce koyarak sofrayı hazırladım. "Yapmamak için canımı dişime takacağım."

• • •

Yeniden Şikago'ya gitmek, piyanosu, Victrola'sı, iki kişinin dans edebilmesi için yana itilip kat kat olmuş halısıyla Kenley'in evindeki o eski salonu görmek için can atıyordum. İnanılmaz berraklıktaki o kahverengi gözlerin ta içine bakmak, o güzel çocuğun aklından geçenleri bilmek istiyordum. Onu öpmek, onun da bana karşılık verdiğini hissetmek istiyordum.

Ocak ortasında, arkadaşım Leticia Parker'la düşünüp taşınıp oraya gitmemi sağlayacak bir plan yaptık. Bir hafta onun konuğu olacaktım. Otelde kalacak, alışverişe çıkacaktık. Ernest'i de istediğim kadar görebilecektim. Yazık ki yola çıkışımıza iki gün kala, Leticia telefon edip programı iptal etti. Annesi hastalanmıştı ve onu bu kadar uzun bir süre bırakamayacaktı. Durumu anlayışla karşıladığımı söyledim. Sahiden de öyleydi. Benim annem de aylarca hasta yatmıştı. O ilgi ihtiyacını gayet iyi bilirdim. Ama öte yandan dünya başıma yıkılmıştı. Haftalar önceden her şeyi planlamıştık. Ernest bizi istasyonda karşılayacaktı. Sırf o anı hayalimde en az yüz kez yaşamıştım.

Gün içinde Ruth'a "Şimdi ne olacak peki?" diye sızlandım.

"Git," dedi.

"Tek başıma mı?"

"Neden olmasın? Orta çağda yaşamıyoruz ki. Geçen defa yalnız gitmedin mi?"

"O zaman kimseyle bağlantım yoktu ki. Fonnie hop oturup hop kalkar."

"Daha iyi ya," dedi Ruth gülümseyerek.

O akşam Şikago yollarına düştüm. Roland, Fonnie'yi yüreğine inecek kadar telaşlandırmasına karşın kendisini gururlandıran, hatta galiba biraz daha erkeksi hissettiren Peugeot marka, şişe yeşili, yeni spor arabasıyla beni St. Louis'in kuzeyindeki istasyona götürdü. Roland'ı sevmekle birlikte ona acıyordum. Durumu babamınkine çok benziyordu. O da ancak Fonnie'nin izin verdiği ölçüde soluk alabilirdi. Acıklı bir durumdu bu. Her

BELONGS TO KAOS TEAM

şeye rağmen Roland o biraz kitabî hali, özür dilermiş gibi duruşuyla sevimli bile sayılabilirdi. Bana evde iki müttefikmişiz gibi gelirdi. Onun da aynı duyguyu paylaştığını umuyordum.

Beni rahatlıkla girişte bırakıp gidebilecekken arabayı park etti. Bana perona kadar eşlik etti ve bavullarımı hamala teslim etti. Vedalaşırken en sinir bozucu ama havalı jestlerinden biriyle başını yana eğip "Çok güzel görünüyorsun Hadley," dedi.

"Sahi mi?" Birden ondan utanır gibi oldum ve açık gri yolculuk tayyörümün eteğini düzelttim.

"Sahi ya. Belki kendin farkında değilsindir diye düşündüm."

"Teşekkür ederim." Eğilip yanağından öptüm ve yumuşak yün şapkam, rahat eldivenlerim ve taba rengi süet karyoka ayakkabılarımla tamamladığım yol kıyafetimden iyice emin olarak trene bindim. Oturma yerleri ve kanepeler konforlu ve davetkârdı. Fonnie'nin zevk almamamı öğütleyen püriten sesi birden çok gerilerde kalıverdi. Bindiğim, Özel Geceyarısı Ekspresiydi. Kendimi koyu yeşil perdelerin ardındaki Pulman kuşete bırakıverdim.

Ertesi sabah Union İstasyonu'na vardığımızda uykumu almıştım. İçimde hafif bir huzursuzluk duygusu vardı o kadar. Sonra Ernest'i peronda, hemen hemen kasımda ondan ayrıldığım noktada görüverdim. Birden ağzım kurudu. Mideme ağrılar saplandı. Kurşuni kabanı ve atkısıyla muhteşem görünüyordu. Gözleri soğuktan ışıl ışıldı. Trenden indiğim an beni kucaklayıp havaya kaldırarak ayaklarımı yerden kesti.

Nihayet indirdiğinde "Seni görmek ne güzel," dedim. Sanki tekrar beraber oluşumuzdan utanmış gibi karşılıklı sırıttık. Önce bakıştık, sonra da gözlerimizi birbirimizden kaçırdık. Onca zaman aramızda kim bilir kaç bin sözcük uçuşup durmuştu. Hani şimdi neredeydiler?

Ernest "Aç mısın?" diye sordu.

"Hem de nasıl," dedim.

Birbirimizi uzun uzun süzdük, sonra da kahvaltı hayaliyle

BELONGS TO KAOS TEAM

buz gibi sabaha daldık. State Caddesi'nin orada Ernest'in sevdiği, atmış sente biftek ve yumurta yiyebileceğimiz bir yer vardı. Siparişimizi verip karşılıklı oturduk. Dizlerimiz masanın altından hafifçe birbirine değiyordu.

Yemeklerimizi beklerken Ernest "Geçenlerde *Saturday Evening Post* dergisi bir hikâyemi daha geri çevirdi," dedi. "Bu üçüncü oluyor. Başaramazsam, ömrümü işe yaramaz metinler veya dergilere başkalarının haberlerini yazarak geçirmek zorunda kalabilirim. Ama ben buna asla razı olmayacağım."

"Sen yazdıklarının basıldığını göreceksin," dedim. "Mutlaka olacak bu. Sonunda *olacak.*"

Bana boş boş baktı, sonra da ayakkabısını kaldırıp burnunu baldırımın iç tarafına sımsıkı dayadı. Sıcacık, ısrarla orada tutup "Bir daha görüşmeyebileceğimiz hiç aklına geldi mi?" diye sordu.

"Gelmiştir belki." Yüzümdeki gülüşün solduğunu hissettim. "Sana sırılsıklam âşık olabilirim Nesto."

"Hiç değilse kısa bir süre sevebilsen yeter."

"Neden kısa bir süre? Uzun ilişki konusunda kendine güvenemiyor musun?"

Ernest sıkıntıyla omuz silkti. "Hatırlar mısın, sana Kızıl Haç'ta görevli Jim Gamble diye bir dostumdan söz etmiştim. Jim beni Roma'ya çağırıyor. Orası ucuzmuş. Önceden biraz birikimim olmuş olsa, beş altı ay yalnızca roman yazmakla uğraşabilirim. Böyle bir şans bir daha karşıma çıkmayabilir."

Roma mı? Göğsümün sıkıştığını hissettim. Tam onu bulmuşken kalkıp deniz aşırı bir ülkeye mi gidecekti yani? Başım dönüyordu, ama onu engellemeye *çalışmanın* bile hata olacağını kesin olarak biliyordum. Güçlükle yutkundum ve her sözcüğü dikkatle seçerek konuştum. "İşin her şeyden önde geliyorsa, gitmelisin tabii." Gözünün içine bakmaya çalışarak devam ettim. "Ama bu kız var ya, seni çok özleyecek."

Ernest ciddi bir yüzle başını salladı ama cevap vermedi.

• • •

Ziyaret haftam konserler, tiyatrolar ve partilerle devam etti. Her günün akşamı, şarap, sigara, kitaplar ve resimler üstüne hararetli sohbetlerle Kenley'in uzun salonunda noktalanıyordu. Her şey hemen hemen sonbahardakinin aynıydı. Bir farkla ki Kate inatla ortalıkta görünmüyordu.

St. Louis'den ayrılmadan hemen önce ona mektup yazıp posta kutusuna atmıştım. Belki de mektup eline geçmeden Şikago'da yüz yüze görüşecektik. Kuşkusuz öyle olacaktı ama gene de yazmaktan kendimi alamamış, hafif yollu onu duruma alıştırmaya çalışmıştım. *Nesto ile aramızda bir yakınlaşma oldu* diye yazmıştım. *Sahiden iyi dost olduk. Sen de benim yakın arkadaşımsın. Bu olayın aramızı bozabileceğini düşünmek bile istemem. Lütfen kızgınlığın uzun sürmesin. Seni en çok seven arkadaşın, Hash.*

Kenley ısrarla şu ara onun işten başını kaldıramadığını söylüyordu. "Kate'i bilirsin. Fazla iş yüklenir, sonra da hiçbir yere kıpırdayamaz. Merak etme, çok geçmeden ona kavuşuruz."

Ama kavuşamadık. Günler geçtikçe durumu Ernest'le konuşmak için daha büyük bir arzu duyuyordum. İkiyüzlülük bana yakışmazdı ama Kate'in beni Ernest'e karşı nasıl uyardığını asla ifşa etmeyerek kendimi köşeye sıkıştırmıştım. Susmamın birçok nedeni vardı. Öncelikle Ernest'in kalbi kırılsın istememiştim. Ayrıca aralarına girip ikisini birbirine düşürmek doğru bir davranış olmazdı. Dönüş vakti yaklaştıkça ve Kate'in sessizliği derinleştikçe, bu tepetaklak olmuş sacayağını doğrultmanın zor olacağına inanmaya başlamıştım. Kate'in bana hiç güveni kalmamış olabilirdi. Ernest'in beni kararsızlık içinde bırakıp Roma'ya roman yazmaya gitmesi mümkündü. Hatta büyük ihtimalle öyle de olacaktı.

Kalbimin Ernest'e meyletmesi tehlikeliydi ama başkaca doğru dürüst bir seçeneğim yoktu ki. Ona âşık olmak üzereydim. Geleceğe cesaretle bakamasam da onu tanıdıktan sonra haya-

tım olumlu yönde değişmişti. Hem St. Louis'de kendi evimde, hem de Kenley'in evindeyken aynı şeyi hissetmiştim. Önce gruba bir katkım olmayacak kaygısıyla utanıp sıkılarak geceye başlıyor, sonradan varlık gösterip sesimi kazanıyordum. Vakit gece yarısını bulduğunda grubun bir parçası olarak gemici gibi içmeye, sabaha kadar çene çalmaya hazırdım artık. Her gece yeniden doğmak gibi bir şeydi bu. Sanki hep aynı süreç tekrarlanıyor, kendimi buluyor, kaybediyor, yeniden buluyordum.

Bir sabah Ernest'e "Kısa zaman öncesine kadar piyano başında yarım saat oturacak enerjim bile yoktu." dedim. "Oysa dün gece üçü bulmamıza rağmen, bak, sekizde cin gibi ayaktayım. Eskiden kendimi hep yorgun hissederdim. Bayağı da karamsardım. Ne oldu bana böyle?"

"Bilmem ki," dedi "Ama cin gibi olduğuna tanıklık edebilirim."

"Ben ciddiyim," dedim. "*Kapsamlı* bir değişimden söz ediyoruz burada."

"Sen değişime inanmaz mısın?"

"İnanırım. Ama ben bile bazen kendimi tanıyamıyorum. Hani cinlerin insan bedenini bir başkasınınkiyle değiştirdiği hikâyeler vardır ya, benimki onlara benziyor işte."

"Neyse ne. Ben seni böyle seviyorum Hash."

"Teşekkürler. Ben de kendimi böyle seviyorum."

Ertesi akşam son gecemdi ve her dakikasının tadını çıkarmak niyetindeydim. Ernest'i tekrar ne zaman göreceğimi, hatta bir daha görüşüp görüşmeyeceğimizi bilmiyordum. Ernest o ilk günden sonra bir daha Jim Gamble ya da İtalya lafı etmemişti ama geleceğe ilişkin başka bir hikâye kurguladığı da yoktu. St. Louis'e beni görmeye gelmesini istediğimde hiçbir vaatte bulunmadan ve herhangi bir niyet belirtisi göstermeden "Olur ufaklık, gelirim," diye geçiştirivermişti. Konuyu bir daha açmadım. Yapışıp çekelemek, Ernest'i elde tutmak için uygun bir yol

BELONGS TO KAOS TEAM

değildi. Hoş, bunun herhangi bir yolu olduğundan da şüpheliydim. Oturup beklemekten, oyunun sonunu görmekten başka yapacak şeyim yoktu.

Gece diğer bütün geceler gibi geçti. Kovalarca içki içildi. Bolca şarkı söylendi. Hepimiz hep birden baca gibi tüttük. Ernest benden Rahmaninof çalmamı istedi. Ben de memnuniyetle kabul ettim. İlk karşılaştığımız geceki gibi gelip tabureye oturdu. Parmaklarım tuşların üstünde uçuşurken içim özlemle cız etti. Ernest parçanın orta yerinde kalkıp, yarışa hazır safkan yarış atı gibi huzursuz, topuklarının üstünde yaylanarak salonu turlamaya koyuldu. Parçayı bitirdiğimde çoktan çıkıp gitmişti. Onu sundurmanın altında sigara içerken buldum.

"Çok mu berbat çaldım?" diye sordum.

"Affedersin. Seninle bir ilgisi yok." Hafifçe öksürdü ve başını kaldırıp yıldızlarla kafayı bulmuş soğuk gece göğüne baktı. "Sana ne zamandır bir kızdan söz etmek istiyordum."

"Hı-hım." Aniden kapıldığım dehşeti kontrole çalışarak soğuk taş basamaklardan birine çöktüm. Kate'in Ernest hakkında söylediklerinin doğru çıkmasına dayanamazdım.

"O türden bir kız meselesi değil. Çok eski bir olay. Sana Fossalta'da yaralandığımdan söz etmiştim değil mi?"

Başımla onayladım.

"İyileşme döneminde beni Milano'ya gönderdiklerinde gece hemşiresine âşık oldum. Ne havalı, öyle değil mi? Ben ve on bin zavallı ahmak daha."

Bilinen bir hikâyeydi ama Ernest'in yüzündeki ifadeye bakılırsa onun yegâne hikâyesiydi.

"Adı Agnes'ti. Tam evlilik hesabı yaparken beni Amerika'ya geri yolladılar. O sıralar param olsaydı, kalır ve onu benimle evlenmeye razı ederdim. O beklemekten yanaydı. Kadınlar insanı delirtecek kadar mantıklı oluyorlar. Neden böyle bu?"

Ne diyeceğimi bilemedim. "O zamanlar daha on sekizindeydin herhalde."

"On sekiz ya da yüz," dedi Ernest. "Bacaklarım metallerle doluydu. Benden yirmi sekiz şarapnel parçası çıkarmışlardı. Girip alamadıkları daha yüzlercesi vardı ama hiçbiri sonunda Ag'den gelen mektup kadar canımı yakmadı. Gönlünü bir başkasına kaptırmıştı. Parlak bir İtalyan teğmene..." Ernest alayla gülümsedi. Yüzü allak bullak olmuştu. "Bir gün onu affedeceğimi umduğunu yazıyordu."

"Ama sen affetmedin."

"Hayır. Affettim diyemem."

Sessizlik içinde geçen birkaç dakikanın ardından "Sen daha uzun zaman evlenmemelisin," dedim. "O tür darbeler uzun bir hastalık gibidir. İyileşmek için zamana ihtiyaç vardır. Yoksa asla eskisi gibi olamazsın."

"Yani sizin reçeteniz bu mu doktor? Bir dinlenme kürü?"

Ernest konuşurken yavaş yavaş yanıma yaklaşmıştı. Uzanıp eldivenli elimi tuttu. Yünün tüylerini önce bir yana sonra tersine okşarken daha sakinleşmiş görünüyordu. "Dobralığın hoşuma gidiyor," dedi bir zaman sonra. "Beni dinliyor, sonra fikrini açıkça söylüyorsun."

"Doğrudur," dedim ama aslında altüst olmuştum. Ernest belli ki bu kadına ümitsizce âşık olmuştu ve büyük ihtimalle onu hâlâ seviyordu. Benim gibi aşkın hiçbir iyi yanını görmemiş ve bu konuda tecrübesiz biri, bir hayaletle nasıl yarışabilirdi?

"Geçmişi unutabilir miyiz dersin?"

"Bilmem ki. Umarım öyle olur."

"Bazen Agnes uçup gitmişse, bu da silinir gider diye düşünüyorum."

Başımı salladım. Ben de o derdi çekmiştim.

"Belki toz olduğu filan yok. Belki beni hiç sevmedi." Ernest bir sigara daha yakıp, ucundaki ateşi öfkeli bir kızıla dönüştüren derin bir nefes çekti. "Şu aşk dediğin, lanet olası yalancının teki değil de ne?"

Sesine öyle bir acı oturmuştu ki yüzüne bakmakta zorlan-

dım. Ama Ernest inatla gözümün ta içine ısrarla bakarak "Şimdi seni korkuttum işte," dedi.

"Azıcık." Ayıp olmasın diye gülümsemeye çalıştım.

"Galiba yukarı çıkıp sabaha kadar dans etsek iyi olacak."

"Çok yorgunum Nesto. Yatsak daha iyi olacak."

"Lütfen," dedi. "Bence iyi gelebilir."

"Tamam, anlaştık." Elimi uzattım.

Üst katta pek kimse kalmamıştı. Ernest halıyı yavaşça yana doğru katladı ve Victrola'yı kurdu. Nora Bayes'in titrek sesi salonu doldurdu: *Üzgünken yalancıktan mutluymuşsun gibi yap.*

Ernest'e "Bu benim en sevdiğim şarkı," dedim. "Sen falcı mısın?"

"Hayır. Bir kızın yanıma sokulmasını sağlayacak kadar zekiyimdir, o kadar."

O gece salonun bir ucundan diğerine, ağır ağır uzun bir elips çizerek ne kadar dans ettik bilmiyorum. Plak bitince Ernest beni kısa bir süre bırakıp yeniden çalmaya koşuyordu. Kollarıma döndüğünde ellerini belimden aşağıda kenetliyor, yüzünü boynuma gömüyordu. Büyülü ana üç dakikalık bir ara veriliyor, sonra her şey kaldığı yerden devam ediyordu. Kim bilir, belki de mutluluk, birbirine çarparak dökülen tanecikleriyle vaktin dolmak üzere olduğunu haber veren bir kum saatiydi.

Belki de Nora Bayes'in ısrarla söylediği gibi yoktan var edip dans ederek içine süzüldüğümüz bir ruh hali idi.

"Ben sana asla yalan söylemeyeceğim," dedim.

Yüzünü saçlarımın arasına gömerek başını salladı. "Birbirimize daima gerçeği söyleyelim olur mu? Bunun kararını verecek olan biziz."

Ağır ama kararlı adımlarla beni salonda döndürüp duruyordu. Şarkı bitti. İğne tık etti, hışırdadı ve sessizliğe gömüldü. Biz pencerenin önünden ileri, geri geçip durarak dansa devam ettik.

BELONGS TO KAOS TEAM

YEDİ

St. Louis'e dönüşte Fonnie beni evde bir dizi soru ve uyarı yağmuruna tuttu. Şu Ernest Hemingway denen adam da kimdi canım? Bana verecek nesi olabilirdi? Bu konudaki soru faslını bitirir bitirmez sıra benim eksikliklerimle ilgili söyleve geldi. Hemingway'in benim sinir krizlerimden ve zayıf bünyeli tarihçemden haberi var mıydı? Duyan ablamın topal bir eşekten söz ettiğini sanırdı ama benim hiç umurumda değildi. Fonnie'nin taktiklerini artık ezberlemiştim ve ona kolayca kulak tıkayabiliyordum. Yazık ki kendi içsesimi kontrol edebilmek daha zordu. Şikago'da Ernest'in yanındayken kendimi geleceğin belirsizliğiyle baş edecek güçte ve yetenekte hissetmiştim. Ama onun kollarının çemberi dışında, menzilinin ve üstümdeki fiziksel etkisinin çok uzağında kalınca debelenmeye başlamıştım.

Ernest'in mektuplarının gitgide karamsar bir tona bürünmesi ve seyrekleşmesi ayrı bir dertti. İşinden nefret ediyor, Kenley'le pansiyon ücretine zam konusunda çekişip duruyordu. *Kenley Roma projesi için nasıl kuruş hesap ettiğimi çok iyi biliyor. Buna rağmen beni sıkıştırmaktan geri durmuyor. Ne arkadaşmış be,* diye yazmıştı. Kederini paylaşmak isterdim ama planlarının gecikiyor olmasına için için bencilce seviniyordum.

Zaman içinde biriktirdiğim mektupların sayısı yüzü aşmıştı. Onları yukarıda dolap raflarımdan birinde özenle biriktiriyordum. O bumburuşuk özel sayfalardan yoksun kaldığım günler kutuyu indirip eskileri yeniden okuyordum. Mektuplar gitgide

seyrekleşmeye başlamıştı. Posta ücreti on sentti. Ama Ernest her sentini liret almak için biriktiriyordu. Onun Jim Gamble'a, serüvene ve işine öncelik tanıması canımı sıkıyordu. Benden bayağı genç oluşu da aklımı kurcalıyordu. Birlikte orta yaşı bulabilirsek aradaki dokuz yılın önemi yoktu, ama Ernest öyle kabına sığamayan, öyle taşkın, plan ve projeleriyle öyle geleceğe dönük bir insandı ki onun orta yaşlı halini hayal etmem bile zordu. O, ayaklı Grek vazosunun üstüne resmedilmiş, gerçeğin ve güzelliğin peşinde koşan çevik oğlandı. Bu resimde ben neredeydim peki?

Bir ikindi vakti Ruth'la sohbet ederken ona, "Bazen aşk yaşımın geçtiğini düşünüyorum," dedim. Dışarıda kar hiç durmayacakmış gibi yağıyordu. Aramızda bir tabak dolusu çay bisküvisiyle odamda yatağımın üstüne serilmiştik.

"Sen mi yaşlısın yoksa o mu genç acaba?"

"İkisi de," dedim. "Bir bakıma o benden daha görmüş geçirmiş biri. Hayatın tadını benden çok daha fazla çıkarmış olsa gerek. Gene de çok saf ve romantik olabiliyor. Şu Agnes olayında olduğu gibi. Kız onun canını fena yakmış. Buna inandım artık. Ama Ernest de dizi kanayan çocuk gibi sızlanıp duruyor."

"Haksızlık etme Hadley. Sen de Harrison Williams'ın aşkından ölmüştün, hatırla."

"Doğru. Ah, Ruth," dedim başımı ellerimin arasına alarak. "Bana ne oldu bilmiyorum. Galiba korkmaya başladım ben."

"Korkarsın elbet," dedi Ruth şefkatle. "Ernest'in sana göre fazla genç olduğuna sahiden inanıyorsan, tamam o zaman, kararını ver ve ondan şaşma."

"Aşkından emin olursam, kaygılarım biter mi dersin?"

"İçinden ne geliyorsa onu yap."

"Kaybedecek çok şeyim var."

"Daima öyledir." dedi Ruth.

İçimi çekip bisküvilere uzandım. "Sen hep böyle bilge misindir Ruth?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Yalnızca başkalarına akıl verdiğim zamanlar."

Ertesi gün Ernest'ten mektup gelmedi. Bir sonraki gün de, ondan sonraki de mektupsuz geçti. Durum gitgide açıklık kazanıyordu. Ernest ya beni unutmaya başlıyor, ya da yazılarında atılım yapma umudunu ve Roma'yı seçerek beni bilinçli olarak yana itiyordu. Kızgındım ama asıl kıskançlıktan ölüyordum. Onun umut bağlayacak, yaşamını adayacak belirli bir amacı vardı. Benim hayallerim daha basitti ama dürüst olmak gerekirse gitgide onun çevresinde somutlaşıyordu. Bir yerlerde basit bir evim olsun, Ernest elinde şapkası eve doğru ıslık çalarak gelsin istiyordum. Ama o bunu ima edecek ne bir söz söylemiş ne de bir davranışta bulunmuştu. Bu durumda asıl saf ve romantik olan kimdi acaba?

Üçüncü günün akşamı Ruth ve Bertha'ya "Bu iş bittiyse, duruma cesaretle göğüs gerebilirim," dedim. Gırtlağıma bir el yapışıp sonra da bırakır gibi oldu. "Kolları sıvar kendime başkasını bulurum."

"Ah be çocuk," dedi Ruth. "Azıcık sabredemiyorsun değil mi?"

Yatakta debelenip durdum. Ancak ikiden sonra huzursuz bir uykuya dalabildim. Ertesi sabah yüzüm asık, başım kazan gibi, mektup kutusunu kontrole gittim. Gelen posta için henüz çok erkendi ama kendime engel olamamıştım. Kutuda bir değil, iki mektup vardı. İkisi de kalın, dolu dolu zarflardı. Mantıklı düşünürsek, postacı çocuk mektupları akşam bırakmış olmalıydı. Ben nasılsa teslimatı atlamıştım. Öyle de olsa, gene de içimden o mektupları var edenin şiddetli arzum olduğuna inanmak istiyordum. Kaynağı ne olursa olsun, Ernest nihayet suskunluğunu bozmuştu. Gözlerime hücum eden sevinç gözyaşlarıyla kapının pervazına yaslandım.

Yukarı çıkıp mektupları yırtarcasına açtım. İlki işle ve Kenley'in son zamanlarda "İkametgâh" olarak anılmakta olan evindeki şamatayla ilgili bildik haberlerle doluydu. Önceki ge-

BELONGS TO KAOS TEAM

ce salonda bir boks maçı yapılmış, Ernest uzun şortu ve kahverengi ipek kuşağıyla zıplayıp dalarak John L. Sullivan'ı canlandırmıştı. Onun bu halini düşününce gülme tuttu. İkinci mektubu okumaya başladığımda hâlâ gülüyordum. Mektup *Hâlâ Roma'yı düşünüyorum* diye başlıyordu. *Benimle gelmeye var mısın?... Karım olarak?*

Karısı. Donup kalmıştım. Ernest'in ne annesini görmüştüm, ne de ailesini tanıyordum. O da St. Louis'e henüz adımını atmamış, ön salonda oturup Fonnie'nin kınayan bakışlarının sınavından geçmemişti. Buna rağmen teklifinde ciddi olabilirdi. Belki de onun evlenme teklif etme yöntemi böyleydi; boksla ilgili bir esprinin ardından, damdan düşer gibi... O sabah cevap yazdım: *Sen bu kumarı oynamak istiyorsan, ben varım.*

Roma. Birlikte. Bu olağanüstü bir düşünceydi. Ben Ernest'le evlilik fantezileri kurarken, St. Louis veya Şikago'da, "İkametgâh"a çok benzeyen, her saat eğlence ve sohbetin gırla gittiği bir ev düşlemiştim. Ernest'le İtalya'da yaşamak soluk kesici, dehşet verici ve baştan aşağı devrimci bir fikirdi. On yedi yaşındayken annem ve iki ablamla Roma ve Floransa'ya gitmiştim. Berbat bir geziydi. Pek hoş anılarım yoktu. Aklımda yalnızca sıcak hava, bayıltıcı kokular ve sivrisinekler kalmıştı. Roma'da Ernest'le yaşamak mutlaka bambaşka olacaktı. Ben de orada değişecektim. Aynı kalabilir miydim hiç? Kol kola Tiber boyunda yürüdüğümüzü, birer birer bütün köprülerden geçtiğimizi hayal ettim. Heyecandan al al olarak *Hadi gidelim* diye yazdım tasasızca. *Ben bavullarımı hazırladım bile.*

Sonra da kendimi paltosuz eşarpsız dışarı attım. Alçalmış gri gökyüzünden kocaman, tombul benekler dökülüyordu. Başımı kaldırdım. Ağzımı açtım ve karın tadına baktım.

SEKİZ

Ernest'in teklifinden iki hafta sonra Şikago'ya o zorunlu yolculuğu yaptım ve Hemingway sülalesinde kim varsa tanışmaya gittim. O kadar gergindim ki, önce 'İkametgâh'ın salonunda volta atıp bir şişeye yakın şarap içtim. Ernest elinden geldiğince bana güven vermeye çalışıyordu. O gün öğleden sonra Kate'in aniden ortaya çıkması da işe yaramadı. Ernest işteydi. Kate, Kenley'in evinde beni yalnız yakaladı.

"Gerçekten Wem'le evlenmeyi düşünmüyorsun, öyle değil mi? Böyle saçmalık olmaz." Sesi tiz çıkıyordu. Şapkası ve paltosuyla dosdoğru içeri dalmıştı.

"Kate lütfen otur ve sakin ol."

"Bunu yaptığına pişman olacaksın. Sen de biliyorsun. O genç ve aklına eseni yapan biri."

"Ya ben neyim? Durmuş oturmuş bir kız kurusu mu?"

"Hayır. Yalnızca safsın. Onu gözünde fazla büyüttün."

"Bana baksana Kate. Güya onun arkadaşı olacaksın. Ne yaptı da seni kendine düşman etti?"

Birden bana verip veriştirmeyi bırakıp kanepeye çöktü.

"Hiçbir şey."

Yavaş sesle "O halde bu havaların niye?" diyerek yanına iliştim.

"Hadi neler olduğunu anlat bana."

"Yapamam." Ağır ağır başını salladı. Bakışları berrak ve hüzünlüydü. "İşlerin daha çirkin bir hal almasını istemiyorum.

Sen de istemezsin bunu. Bana düşen, senin adına sevinmek. Ben de öyle yapacağım."

Kulaklarımda bir uğultu başladı ve ikindi boyunca da dinmek bilmedi. Ernest işten döndüğünde hâlâ o kadar berbattım ki daha kapıda üstüne atladım. "Bana Kate'le ilgili söylemek istediğin bir şey var mı? Galiba sana fena halde âşık." Ağzımdan çıkan sözcüklere kendim de şaştım ama Ernest soruyu tuhaf bir serinkanlılıkla karşıladı.

"Olabilir," dedi. "Ama bu benim suçum değil. Ona ümit vermiş değilim."

"Sahi mi? Sanırım onu müthiş kıran bir şey olmuş."

"Dinle. Kate'e ne olmuşsa olmuş. Bunlar geride kaldı artık. Sahiden her şeyi bilmek istediğine emin misin?"

"Evet. Hepsini. Her öptüğün kızı ve iki dakikalığına da olsa âşık olduğunu düşündüğün her kadını."

"Delisin sen. Neden ama?"

"Onların ne kadar önemsiz olduğunu ve beni onlardan kat be kat fazla sevdiğini söyleyebilesin diye."

"Ben sana aynı şeyi söylüyorum zaten. Beni dinlemiyor musun?"

"Aramızda sırlar varsa nasıl evlenebiliriz?"

"Evlenmek istemiyor musun yani?"

"Ya sen?"

"Elbette istiyorum. Bu işi fazla büyütüyorsun Hash. Lütfen saçmalama."

"Kate de aynı şeyi söyledi."

Ernest bana öyle çileden çıkmış bir halde baktı ki elimde olmadan hıçkırıklara boğuldum.

"Ah, gel buraya kedi yavrusu. Her şey harika olacak. Göreceksin."

Başımı salladım ve gözlerimi sildim. Sonra da bir içki istedim.

• • •

Oak Park'taki büyük aile evine gitmek için Kenley'in arabasını ödünç aldık. Kenilworth Caddesi'ne yaklaştıkça Ernest'in gerginliği artıyordu.

"Beni sevecekler mi dersin?" diye sordum.

"Bayılacaklar. Asıl sorun, beni pek sevmemeleri."

"Seviyorlardır. Sevmek zorundalar."

Ernest "Beni harcamak için hazır bekliyorlardır," dedi üzüntüyle. "Ailem yirmi beş kilometre ötede yaşarken neden Kenley'in evinde kaldığımı sanıyorsun?"

"Vah canım. Hiç bunu düşünmemiştim. Durumu düzeltmek için çok mu geç?"

Ernest "Hem de çok," dedi. Eve giden uzun, çember biçimli araba yoluna saptık.

Ernest'in annesi Grace hizmetkârları yana iteleyerek bizi kapıda karşıladı. Kırlaşmış saçlarını tepede toplamış, tombul, heybetli bir kadındı. Daha eşikte üstüme atladı ve elimi kaptı. Gülümseyip ona şirin görünmeye çalışırken neden Ernest'in onunla didiştiğini anlamıştım. Tıpkı annem gibi çevresindeki her şeye egemendi. Ortamın çekim merkezini değiştiriyor, her şeyi kendi idare ediyordu.

Salonda şahane tabaklara dizilmiş daha da şahane kanepeler ve roze şampanya bizi bekliyordu. Ernest'in ablası Marcelline yanımdaki koltukta oturuyordu. Tatlı bir kıza benziyordu ama kardeşiyle arasındaki müthiş benzerlik insanı biraz huzursuz ediyordu. Ursula da Ernest'e benziyor, gamzesi de dahil tıpkı onun gibi gülümsüyordu. Sunny on altısındaydı ve hoş bir biçimde açık sarı şifonlara bürünmüştü. Henüz altı yaşında olan küçük Leicester yemek odasında ağabeyini iki rauntluk gölge boksuna razı edene kadar köpek yavrusu gibi peşinden ayrılmadı. Bu arada Grace Avrupa dantelinin üstünlüğü konusunu açarak salonda beni esir almıştı. Dr. Hemingway elinde bir tabak peynir ve Walloon Gölü kenarında kendi yetiştirdiği şalgamlarla tepemde dört dönüyordu.

BELONGS TO KAOS TEAM

Yemekten sonra Grace piyano çalmamı istedi ve bir arya söyledi. Ernest utançtan ölüyordu. Ama Grace bana Marcelline'le Ernest'in geniş kenarlı çiçekli şapkalarla, bir örnek pembe pamuklu elbiseler içinde fotoğraflarını gösterdiğinde büsbütün utandı.

Salonun bir ucundan "Hadley bunlara bakmaktan hoşlanmıyordur anne," diye seslendi.

"Kim demiş," dedi Grace elimi okşayarak. "Sıkılmadın değil mi canikom?" Sahiplenen bir edayla fotoğrafa parmağıyla dokundu. "Ernest ne güzel bir bebekmiş değil mi? Onu kız gibi giydirmek aptalca bir davranıştı ama heves etmişim işte. Kimseye bir zararı olmadı ki."

Ernest ters ters baktı. "Öyle ya anne. Kimsenin asla hiçbir şeyden canı yanmaz."

Annesi Ernest'e kulak asmadı. "Biliyor musun, Ernest masal anlatmaya bayılırdı. İçinde hep Prens adlı sallanan atı ve dadısı Lillie Bear olurdu. Bebekken bile onunla başa çıkmak zordu. İstemediği bir şey yapıldı mı gelip pat diye vurur, daha sonra öpücük verip barışırdı."

Marcelline bir kaşını kaldırıp Ernest'e bakarak "Umarım Hadley'e de aynı şekilde davranmazsın," dedi.

Ursula gülümseyerek "Kim bilir, belki onun hoşuna gider," dedi.

"Ursula!" diye çıkıştı Dr. Hemingway.

"Kaldır şu albümü anne," dedi Ernest.

"Hadi oradan," dedi Grace ve yeni bir sayfaya geçti. "Bak bu Windemere'deki küçük ahşap köşkün fotoğrafı. Güzelim Walloona." Yeniden ballandırarak anlatmaya koyuldu.

Gece uzayıp gitti. Kahve, yüksük gibi kadehçiklerde konyak ve leziz kurabiyelerden sonra tekrar kahve geldi. Nihayet gitmemize izin verildiğinde Grace arkamızdan seslenerek pazar akşamı bizi yemeğe davet etti.

Ernest bana yolu gösterirken "Çok beklersin," diye söylendi duyulur duyulmaz bir sesle.

Arabaya binip Kenley'in evine doğru yola koyulduğumuzda "Bana son derece kibar davrandılar," dedim. "Ama senin neden araya mesafe koymak istediğini anlıyorum."

"Onların gözünde hâlâ bir çocuğum. Babamın gözünde bile... Karşı çıktığım an bencil, düşüncesiz, ahmak olmakla suçlanıyorum. Bana bir türlü güvenemiyorlar."

"Annem hayattayken ben de aynı durumdaydım. Annelerimiz o kadar benziyor ki. Bu yüzden birbirimizden hoşlanmış olabilir miyiz dersin?"

Ernest "Tanrım, umarım neden bu değildir," diye karşılık verdi.

Nişanımızın ilanıyla Kenley'in evindeki yaşantımıza yeni kurallar koyuldu. Ben gene her zamanki odamda kalıyorum ama bundan böyle ben orada olduğum sürece Ernest'ten başka arkadaşlarının yanında idare etmesi istenmişti.

Ernest haberi verdiğinde, "Kenley ne diye böyle uyuzluk ediyor anlamıyorum," dedi.

"Kendisi sütten çıkmış ak kaşık sanki."

"Kendinin değil asıl benim adıma leke sürülmesin istiyor," dedim. "Düşünürsen, gayet ince bir davranış."

"İşgüzarlık yalnızca. Sabahları ilk seni görmek istiyorum ben. Gözlerini yeni güne açtığın ilk anı. Bunu istemek çok mu?"

"Şimdilik olabilir. Evlendikten sonra beni her şekilde görmekte özgürsün."

"Bu pek hoş bir düşünce." Gülümsedi.

"Hoş sözcüğü az kalır."

Bakire olduğum bir sır değildi. Çeşitli taliplerimle yaşadığım birkaç ateşli öpücük dışında bir sevgili olarak tecrübem sıfırdı. Ernest çok kadın tanıdığını ima etmekten hoşlanıyordu. Nasıl olsa evleneceklerini düşünüp Agnes'le yatmış olduğunu tahmin ediyordum. Gene de bunu aklıma getirmek istemiyordum. Onu tatmin edip edemeyeceğimi düşünmek beni fazlaca tedirgin et-

tiğinden, kiminle ne yaptığı düşüncesini zihnimden silip, seviş-
menin, hiçbir set ve engel olmadan, mümkün olan her biçimde
onu tanımanın yolu olacağı fikrine odaklandım. Tecrübesiz olu-

şumun önemi yoktu. Onu tepeden tırnağa sevdiğimi, hiçbir şey
esirgemediğimi anlayacaktı. Anlamaz olur muydu hiç?

Ernest evlilik gecesini beklemeye niyetli görünüyordu. Beni asla hiçbir şekilde zorlamamıştı. Ama Oak Park'tan döndüğümüz akşam, Kenley'in evinin kapısında beni uzun uzun öptükten sonra o gece Don Wright'ta kalmayacağını söyledi.

"Dışarıda yatacağım."

"Ne?"

"Gel hadi. Göstereyim sana."

Peşinden yangın merdiveninden çatıya çıktım. Yukarının buz gibi olduğunu tahmin ediyordum. Mart ayındaydık. Daha Şikago'nun gerçek ilkbaharına haftalar vardı. Ama Ernest kuytu bir köşeye bir alay yorgan ve battaniye yığmış, sıcak bir ortam yaratmıştı.

"Burada küçük bir krallık kurmuşsun ha?"

"Aynen öyle. Biraz şarap ister misin?" Yuvasına uzandı ve ağzı mantarlı bir şişe ile bir de çay fincanı çıkardı.

"Orada başka neler saklıyorsun?"

"Gel de kendin keşfet." Sesi neşeli ve şakacıydı ama yorganın üstüne yanına uzandığımda, battaniyeyi üstüme örterken ellerinin titrediğini hissettim.

"Gerginsin," dedim.

"Nedenini bilmiyorum."

"Epeyce kadınla birlikte oldun, öyle değil mi?"

"Senin gibisiyle değil."

"Bak bu şahane bir laf işte."

Battaniyeleri çadır gibi çevremize sardık ve uzun uzun öpüştük. Adeta dünyadan kopmuş, sıcacık bir koza içindeydik. Sonra, bu işi önceden yapmak hiç hesapta yokken, ceketimi ve bluzumu çıkarıverdim. Yün hırkasının tenimi dalamasına ve geri çe-

kilip beni tuhaf bir biçimde süzmesine aldırmadan Ernest'in yanına uzandım.

Sandığım kadar büyük bir utanma ya da çıplaklık duygusuna kapılmadım. Bakışları da, elleri de yumuşacıktı. Göğüslerimi okşarken dokunuşunun vücudumda yarattığı elektriğe hayret ettim. Bedenim adeta otomatik olarak onunkine doğru yükseldi. Bundan sonra her şey çabucak olup bitti. Ellerim telaşla onunkileri ararken, dudakları göz kapaklarımda, boynumda, aynı anda her yerimde dolaşıyordu. Hepsi benim için yeni, ama nasılsa, acıyı duyduğum anda bile doğal ve doğru duygulardı.

İlkgençlik günlerimde annem *New Republic*'e yazdığı bir yazıda cinsellikten zevk alan bir eşin bir fahişeden farksız olduğunu öne sürmüştü. Çocuk sahibi olmak için elbette teslimiyet şarttı ama kadın için asıl amaç, sıkı sıkıya ve mutlulukla sürdürülen bir 'sekssiz yaşam' olmalıydı. Bu yüzden benim seks dendiğinde, vereceği rahatsızlıktan başka düşünecek ve bekleyecek bir şeyim yoktu ki. Büyüyüp merakım arttıkça elzem bilgiler için Roland'ın *Edebiyat Derlemeleri*'ndeki Havelock Ellis imzalı *Seksin Psikolojisi* yazılarından bölümlere göz atmaya başladım. Ama bazı konuları algılamakta zorlanıyordum. Örneğin vücutlarımız hangi noktada birleşecekti? Bu insana nasıl bir his veriyordu? Bu bir bastırma mıydı yoksa salağın teki miydim bilmiyordum ama, ilk geceye ilişkin fantezilerim Ernest'in beni kucağında çiçeklerle süslü bir eşikten atlatması ve beyaz elbisemin eriyip yok olması şeklindeydi. Sonra hoş birtakım itiş kakışmaların ardından kadın oluveriyordum.

Çatıda bütün maskeler inmişti. Aslı bilinmedik tek bir fantezi kırıntısı bile kalmadığında, sanırım beni en çok şaşırtan kendi şehvetim, onu kabule bu denli hazır oluşum, ten ve ateşin o tartışılmaz gerçeğiydi. Onu istiyordum. Birbirimize sokulmaya çabaladıkça dizlerimizle dirseklerimizin hantalca çarpışması, içime girdiğindeki o sert şok darbesi bile bu duygumu yok edemedi. Ernest bütün ağırlığıyla üstümdeydi. Çatının bütün çeper

BELONGS TO KAOS TEAM

ve çıkıntılarını battaniyenin üstünden omuzlarımda ve kalçalarımda hissederken, asla unutmayacağımı bildiğim, beni hazdan tüketen mutluluk anları yaşadım. Öylesine kenetlenmiştik ki, kemiklerimiz adeta birbirine geçmiş, kısa bir süre için tek vücut olmuştuk.

Daha sonra battaniyelerin üstüne serilip kaldık ve tepemizde ışıl ışıl parlayıp duran yıldızları seyre daldık.

Ernest sıcacık, yumuşacık bir sesle "Bana senin evcil hayvanınmışım gibi geliyor," dedi. "Sen de benim kusursuz minik kedimsin."

"Hiç böyle olacağı aklına gelir miydi? Bize bunların olacağı?"

"Yanımda olduğun sürece yapamayacağım şey yok," dedi Ernest. "Sanırım kitap da yazabilirim. Yani bunu çok arzuluyorum, ama sonunda dişe dokunur hiçbir şey çıkmayabilir."

"Elbette yazabilirsin. Sonuç şahane olacak. Bundan eminim. Genç, taptaze ve güçlü. Tıpkı senin gibi. Aynen sen olacak."

"Kahramanlarımın bize benzemelerini isterim. Sıradan bir hayat sürmeye çalışan, özü sözü bir insanlar."

"Bizim özümüz sözümüz bir ama böyle olabilmek kolay değil, öyle değil mi? Dürüst olmak belki de en zor şeydir."

"Kenley işi aceleye getirdiğimizi söylüyor. Bekâr hayatı benim için biçilmiş kaftanken neden evlilik yolunu seçtiğimi anlamıyor."

"Demek ki bekârlığa öncelik tanıyor."

"Evet ama sırf o değil ki. Azmış da bunun mesleğime taş koymasından korkuyor. Jim Gamble başım bağlandığı anda bütün o İtalya fikrinden cayacağımı düşünüyor. Kate ikimizin de yüzüne bakmıyor."

"Şimdi Kate'ten söz etmeyelim lütfen. Şu anda değil."

"Olur," dedi Ernest. "Ben yalnızca kimsenin buna *ihtiyaç duyduğumu* anlamadığını söylüyorum. Benim sana ihtiyacım var." Doğrulup oturdu ve ben artık bakışından eriyeceğimi dü-

şünmeye başlayana kadar yüzüme baktı. "Umarım birlikte yaşlanacak kadar şanslıyızdır. Öylelerine sokakta rastlarsın. O kadar uzun zamandır evlidirler ki, onları birbirinden ayırt edemesin. Bu nasıl oluyor dersin?"

"Sana benzemek çok hoşuma giderdi," dedim. "Sen olmayı çok isterdim."

Daha açık konuştuğum hiç olmamıştı. O gece memnuniyetle kendi derimden sıyrılıp onunkine bürünebilirdim, çünkü aşkın bu olduğuna inanmıştım. Aramızda ayrı gayrı kalmayıncaya kadar birbirimize karıştığımızı hisseden ben değil miydim?

Böyle düşünmekle düştüğüm yanlışı keşfetmek, evliliğimin en zor dersi olacaktı. Ernest'in her noktasına nüfuz edemiyordum. O da bunu istemiyordu zaten. Evet, tıpkı benim onu isteyişim gibi o da ona güven vermemi, destek olmamı arzuluyordu. Ama aynı zamanda benden uzaklaşıp işine gömülmekten de hoşlanıyordu. Canı istediğinde yamacıma dönerdi nasıl olsa.

BELONGS TO KAOS TEAM

DOKUZ

Ernest zıpladı. Vücudu bir an gölün üstünde asılı kaldı, sonra suya daldı. Yüzeye çıktığında kulaç atıp Dutch ile Luman'ın oturmuş, bir şişe ucuz viskiyi elden ele geçirdikleri iskeleye yöneldi. Sesleri suyun yüzeyinde net olarak duyuluyordu.

"Bayağı sıkısın Wem," diye seslendi Dutch. "Bana da öyle dalmayı öğretebilir misin?"

"Hayır," diye karşılık verdi Ernest bağırarak. "Kimseye bir şey öğretemem."

"İnsan böyle bir konuda bencillik eder mi yahu?" diye homurdandı Dutch. Ernest'in canı cevap vermek istemedi. Kendini kaya parçası gibi tortop etti. Aşağı çökerek göle battı. Nihayet yosunlu dibe vurup orada kendini salıverdi. Yosunlar serin, tuhaf bir dokunuşla ayak parmaklarına değdi.

Kate'le Edgar'ın iskelede çalınmış kirazları mideye indirip etli çekirdekleri kulaç atan Ernest'in üstüne tükürüşleri daha geçen yaz mıydı sahiden? Kate. Gözleri kedigözü yeşili, dümdüz, güçlü bacakları göğüs kafesine kadar uzanan zavallı, sevgili Katy... Bir gece Ernest'e "Sen doktorsun, beni muayene et," demiş, o da elleriyle, ta belkemiğinden başlamak suretiyle bütün kavisi izleyip her kaburgasını sayarak isteneni yapmıştı. Kız ne irkilmiş, ne de kıkırdamıştı. Ernest göğüslerine ulaştığında gözlerini delikanlıdan ayırmadan mayosunun üstünü indirmişti. Ernest elleyişlerine son vermiş ve soluk almaya çalışmıştı.

"Aklından neler geçiyor Wemedge?"

BELONGS TO KAOS TEAM

Ernest sesinin titremesine engel olmaya çalışarak "Hiçbir şey," demişti. Meme başı kusursuzdu. Ernest ona önce eliyle, sonra da dudaklarıyla dokunmak istemişti. Tıpkı keyifle gölün dibine çöker gibi Kate'in içinden aşağılara inmek istiyordu. O sırada kumlu patikadan yaklaşmakta olan birilerin sesleri duyulmuştu. Kate hemen mayosunu düzeltmişti. Ernest ayağa fırlayıp göle dalmış, suyun bütün vücudunu yaktığını hissetmişti.

Kate şu anda Hadley ile birlikte Charles Teyze'nin bir buçuk kilometre yukarıdaki ahşap evindeydi. İkisi de aynı odada, küfkokulu o küçük yataklardaydılar. Ernest o odayı da, evin diğer odalarını da avucunun içi gibi bilirdi ama Hadley'i orada ve bildik yerlerde hayal etmekte zorlanıyordu. Minicikken, yürümeyi Windemere'in önündeki yer yer çayırlık yamaçta öğrenmişti. Bu daha başlangıçtı. Balığı avlamayı, pullarını ayıklamayı, içini temizlemeyi, ölü veya diri bir hayvanı nasıl tutmak gerektiğini, odunu oduna sürterek ateş yakmayı, ormandan usulca geçmeyi, dinlemeyi, gerektiğinde kullanmak üzere lazım olanı hatırda tutmayı, kısacası öğrenmeye değer her şeyi orada öğrenmişti.

Bu yer ona asla ihanet etmemişti ama bu gece kendini biraz mekânın dışında hissediyordu. Yarın öğleden sonra saat dörtte Lake Caddesi'ndeki Metodist kilisesinde evleneceklerdi. Bir panik dalgasına kapıldığını hissediyordu. Gergin bir ağın içinde çırpınan ve şuursuzca karşı koymaya çalışan bir balık gibiydi. Bu Hadley'in suçu değildi. Evlenmek tamamen kendi fikriydi ve bundan ne kadar korktuğunu ona hiç söylememişti. Onu feci şekilde korkutan her konuda yaptığı gibi bunda da olayın üstüne gitme ihtiyacını hissetmişe benziyordu. Ernest evlilikten korkuyordu, ama yalnızlıktan da ödü kopuyordu.

Ernest düğününden bir gece önce serin göl dibinden yüzeye çıkarken Hadley'den kaçma isteğine ve kafa karışıklığına karşı koymakta zorlanıyordu. Hadley'i seviyordu. Hadley Kate'in yaptığı gibi onu korkutmuyor, karanlıkta yeşil gözlerini ona dikerek "Hadisene, devam et, neden kokuyorsun Wemedge?" sözleriyle

BELONGS TO KAOS TEAM

onu kışkırtmıyordu. Hadley'in yanında çoğu zaman her şey yolunda gidiyor gibiydi. İyi, güçlü, sadık bir kızdı. Ernest ona güvenebilirdi. Mutlu olma şansları herkesinki kadardı ama ya evlilik işe yaramazsa ve ikisini de mahvederse ne yaparlardı?

Yüzeye çıktığında, dünyadan habersiz saçma sapan konuşup duran Dutch ve Luman'ın seslerini yeniden duydu. Tenine değen pürüzsüz ve serin su onu hem tutuyor, hem de salıveriyor gibiydi. Başını kaldırıp gökyüzünün karanlık sarmalına baktı. Derin bir soluk aldı ve sert kulaçlarla iskeleye doğru yüzdü.

BELONGS TO KAOS TEAM

ON

1921 yılının 3 Eylül'ü, berrak, hoş kokulu ve rüzgârsız, kısacası şahane bir gün olarak doğmuştu. Ağaçların yaprakları yenice renk değiştirmeye başlamıştı ama hâlâ hamam suyu gibi sıcacık olan gölden mevsimi hissetmek imkânsızdı. O günün sabahı Ernest bekâr arkadaşlarıyla çıktığı üç günlük balık avından Horton Körfezi'ne fırtınalı bir ruh hali içinde dönmüştü. Burnunun üstü güneşten yanmıştı. Göz çevresine bitkinlik ya da endişeye ait veya ikisinden birden kaynaklanan çizgiler yerleşmişti.

Onu gördüğümde "Bu işe hazır mısın?" diye sordum.

"Hem de nasıl," dedi. Blöf yapıyordu. Ben yapmıyor muydum sanki? Herkes evleneceği gün korkudan kaçacak delik aramaz mıydı?

Ernest son bekârlık saatlerinde Horton Körfezi'nde, Main Caddesi'ndeki küçük bir ahşap evde sağdıçlarıyla bir şişe viskiyi elden ele dolaştırırken, ben de nedimelerim Kate ve Ruth'la uzun uzun yüzdüm.

Kate'i düğüne gelmeye razı etmek kolay olmamıştı. Aramızda tatsız ve sıkıntılı bir mektuplaşma faslı yaşanmış, Kate önceleri inadından vazgeçmemişti. Haftalar sonra nihayet itiraf etti: *Bir zamanlar Ernest'e fena halde âşıktım. Bunu ne diye bir türlü söyleyemedim bilmem. Belki beni değil seni beğenmesi canımı yakmıştır. Belki de ikiniz bir olup bana gülerseniz utancımdan ölürüm diye düşündüm.*

BELONGS TO KAOS TEAM

Onun bu itirafını okurken kalbim burkuldu. Karşılıksız aşkın insanı ne hale koyacağını gayet iyi biliyordum. Oysa Kate burada ne kadar iyi bir arkadaş olduğunu kanıtlıyordu. Ernest'e âşık olmuş ve onu bana kaptırmıştı ama her şeye rağmen bizim için, ailemizin ve dostlarımızın önünde hiçbir şey olmamış gibi dimdik durmaya razıydı.

O ikindi vakti, içimde Kate'e karşı büyük bir hayranlık uyanmıştı. Elimde olmadan sığ suda oynaştığı yere doğru yüzüp "Sen iyi bir arkadaşsın Kate," dedim.

"Sen de öyle Hash," dedi. Gözleri dolmuştu.

O sırada, sekiz yıl sonra henüz hayalini bile kurmadığımız bir Paris'te John Dos Passos'un Kate'in ışıltısına tutulacağı ve onu evliliğe razı edene kadar peşinden koşacağı aklımıza gelir miydi hiç? Bir gün Dos'un, Amerikan edebiyatı için hemen hemen Ernest kadar parlak ve önemli bir isim olacağı gerçeği kim bilir bu anı nasıl yumuşatırdı, ama iyisiyle kötüsüyle bizi hayatta nelerin beklediğini nereden bilecektik? Gelecek perdeler ardında saklanadursun, Kate bana solgun bir gülüşle baktı ve sazlıklara doğru uzaklaştı.

O ikindi vakti su o kadar ılık ve güzeldi ki, saat üçe kadar yüzdük. Birden törene kadar saçlarımın kurumayacağı paniğiyle sarsıldım. Hemen eve koştuk. Saçlarımı kurdelelerle tepede toplayıp fildişi rengi, dantel elbiseyi giydim. Elbise bana o kadar yakışmıştı ki, ıslak saçlarımı dert etmekten vazgeçtim. Krem rengi saten ayakkabılar, çiçeklerden bir taç ve başımdan aşağı inen bir duvak beni bekliyordu. Elimde bebek nefesi denen çiçeklerden yapılmış bir buket taşıyacaktım.

Dördü çeyrek geçe küçük kiliseden içeri girdik. Kate ve Ruth salonu yakındaki bir tarladan toplanmış bataklık zambakları, kına çiçekleri ve uzun saplı, sarı çiçeklerle süslemişti. Güneşin ışıkları pencereden içeri dalıp çizgiler halinde duvara vuruyordu. Beyaz pantolonları ve lacivert ceketleri içinde coşkulu

BELONGS TO KAOS TEAM

ve muhteşem görünen Ernest ile sağdıçları mihrabın önünde yerlerini almışlardı. Biri hapşırdı. Piyanist Wagner'in "Düğün Marşı"nı çalmaya başladı. Aynı anda ben de aile dostumuz olan George Breaker'ın kolunda yürüyüşe geçtim. Ağabeyim Jamie'nin Kaliforniya'dan bana eşlik etmeye geleceğini ummuştum ama zavallı tüberkülozdan yatıyordu. İkinci seçeneğim dayım Arthur Wyman'dı ama o da hastalık nedeniyle törene katılamamıştı. Ailemden fazla gelen olmadığına üzülmüştüm ama o gün yeni bir aileye kavuşmuyor muydum zaten?

Kürsüye doğru ilerlerken Fonnie'nin önünden geçtim. Başında küçük mavi kepiyle gayet resmi giyinmişti. Yanında duran Roland bana içten bir gülümseme yolladı. Ardından yeğenim Dodie sırıtarak baktı ve Ernest'in flanel pantolonu içinde hafifften titreyen dizlerini işaret etti. Acaba bu caymak istediğine mi işaretti, yoksa başka bir anlamı olabilir miydi? Sahiden bilmiyordum ama bu soruları sormak için artık çok geçti. İstesem de duramaz, geri dönemezdim. Hoş, bunu istediğim de yoktu zaten.

Tören sakin, güzel ve sorunsuz geçti. Küçük kiliseden çıktığımızda güneşin son ışıklarıyla yıkandık. Ardından tavuklu bir akşam yemeği, yapış yapış bir çikolatalı pasta ve güneş yüzünden gözünü kırpıştırıp duran konuklarla avluda çekilen bir alay fotoğraftan sonra Azmış bizi arabayla Walloon Gülü'ndeki Windemere köşküne, Hemingway ailesinin balayımızı geçireceğimiz yazlık evine götürmeyi teklif etti. Grace ve Dr. Hemingway büyük bir fedakârlıkla düğün hediyesi olarak evi iki haftalığına bize bırakmışlardı. Sandala yerleşip karşı kıyıya doğru seyre başladığımızda akşam çöküyordu. Bavullarımız dizlerimize çarpıp duruyordu. Günün koşuşturması sona erince aramızda tatlı bir gerginlik doğmuştu.

"Mutlu musun?" diye sordu Ernest yavaşça.

"Olduğumu biliyorsun. Sormana gerek var mı?"

"Sormak hoşuma gidiyor," dedi. "Cevabını bilsem de duymak hoşuma gidiyor."

BELGESEL KAÇAK TEAM

"Hem de çok," dedim. "Ya sen?"

"Sormana gerek var mı?"

Birbirimize hafifçe gülümsedik. Hava nemli, durgun, gece kuşları ve karın doyuran yarasalarla doluydu. Windemere'deki sığ koya vardığımızda hava iyice kararmıştı. Ernest kumsala atlamama yardım etti. Birbirimize sarılarak yamacı tırmandık. Kapıyı açtık. Işıkları yaktık ve içeriyi gözden geçirdik. Ernest'in annesi her yeri kıyı bucak temizleyip parlatmayı görev bilmişti. Odalar temiz olmakla birlikte soğuktu. Ernest Grace'in bizim için buz kutusuna koyduğu şarabı açtı. Salondaki şömineyi yaktık. Birkaç yatağın şiltesini içeri sürükleyerek ateşin karşısına yuva yaptık. Biraz vakit geçtikten sonra Ernest "Fonnie bugün zırhlarını kuşanmıştı," dedi. "Aynen tank gibiydi."

"Zavallı Fonnie," dedim. "Evliliği tam bir felakete dönüştü. Bize de temkinli yaklaşmasına şaşırmamak gerek."

Ernest saçımı okşayarak "Bakalım sen iyi bir eş olacak mısın?" diye sordu. Öğleden sonraki yüzmemi hatırladım.

"Kate durumu çok iyi idare etti. Sen ne düşünüyorsun?"

"Evet öyle. Hepsinin geçip gittiğine memnunum." Kalkıp ışığı yakmaya gitti. "Bunu sana daha önce söylemeliydim ama biraz ışık olmadan uyuyamam ben. Senin için sorun olur mu bu?"

"Sanmam. Yakmasan ne olur peki?"

"Sorma." Yuvamıza girip bana sıkı sıkı sarıldı. "Yaralandıktan sonra kafam henüz berbat haldeyken bilge bir İtalyan subayı bana bu korkudan kurtulmanın tek çaresinin evlenmek olduğunu söylemişti."

"Yani karın seni pışpışlayacak öyle mi? İlginç bir evlilik yaklaşımı."

"Ben öyle yaklaşmadım. Ben karıma, yani sana bakmak zorunda olursam kendi derdimi unuturum diye düşündüm. Belki her ikisi de geçerlidir."

"Umarım haklısındır," diye karşılık verdim.

ON BİR

Üç gezgin duvar saati
Tıklıyor
Şöminenin üstünde
Virgül
Ama delikanlı açlıktan öldü ölecek.
E. H., 1921

Bana son şiirini gösterdiğinde Ernest'e "Pek öyle açlıktan ölürmüş gibi bir halimiz yok," dedim.

"Haklı olabilirsin ama lüks içinde yüzüyor da değiliz."

İlk oturduğumuz apartman dairesi, Şikago'nun kuzeyinde pek güvenli olmayan bir mahallede, North Dearborn Caddesi'nde, iki kat tırmandığımız pis, daracık bir yerdi. Oradan nefret ediyordum ama paramız ancak buna yetmişti. Yılda iki bin dolarlık bir bütçeyle geçiniyorduk. Bu para büyükbabamın adıma açmış olduğu bir vadeli fon hesabından geliyordu. Annemin gayrimenkulünden gelecek bir miktar para daha vardı ama çeşitli avukatlar o işi hâlâ çözmeye çalışıyorlardı. Ernest *Co-operative Commonwealth*'e yazdıklarından haftada yaklaşık elli dolar kazanıyordu ama gazetenin hileli finansal işlere karıştığı ve batmakta olduğu dedikodusu alıp yürüyünce balayından döndükten birkaç hafta sonra istifasını vermişti. O pisliklerin hiçbirine bulaşmak istemiyordu. Eğer ünlü bir yazar olacaksa bu davranı-

BELGESEL KAOS TEAM

şını anlayışla karşılayabilirdim ama İtalya'ya gitme planlarımız gitgide hayal oluyordu.

Ernest yazılarını bütün gün kahve ve lokantalarda yazdığı için sefil hayat şartlarımızdan benim kadar rahatsız değildi. Ben banyosu koridorun sonunda olan, iki odalı apartman dairesine tıkılıp kalmıştım. Kendimi oyalayacak fazla bir uğraşım yoktu. Başka zaman olsa aklıma iş aramak gelebilirdi ama canım istemiyordu. O ara ev kuşu olmak daha cazip geliyordu. İkametgâh'daki hareketli hayatı özlüyordum ama Kate, Buffalo'ya gazetecilik okumaya gitmişti. Ernest'le Kenley'in arası da bozuktu. Ernest'in evlilik öncesi dönemden Kenley'e kira borcu vardı ama zaman geçtikçe Ernest, Kenley'in kendisini kazıklamaya çalıştığını söyleyip inatla parayı ödemekten kaçınır olmuştu.

Sonunda Kenley'in tepesi atmış, Ernest'e mektup yazıp eşyasını depodan alabileceğini bildirmişti.

Ernest aradaki dostluğu hiçe sayarak kırıcı bir cevap yazdı. Bu kayıptan ve kendi hataları yüzünden acı çektiğini biliyordum ama o bunu itirafa yanaşmıyordu. O sıra morali bayağı bozulmuştu. Dergilere gönderdiği birçok kısa hikâye geri çevrilmiş, bu da gururunu kırmıştı. Sırf boş vakitlerinde yazıyor olsa, başarısızlık sineye çekilebilirdi. Ama sanatına adanmış olarak her gün çalıştığı halde başaramaması farklı bir konuydu. Bu nasıl bir geleceği işaret ediyordu?

Flörtümüz sırasında Ernest'in moral çöküntüsüyle içine kapandığı zamanlar elbette olmuştu. Ondan gelen karamsar bir mektup tehlikenin işareti olabiliyordu. Ama birkaç gün sonra havası değişiyor, neşesi ve keyfi yerine geliyordu. Ruh hallerindeki bu değişimi yakından görmek daha yorucuydu. Hatta evliliğimizden kısa bir süre sonra yaşadığım ilk tanıklık, beni itiraf etmek istemeyeceğim kadar rahatsız etti.

Ernest bir gün kahveden eve berbat bir halde döndü. Yüzü allak bullak, gözleri yorgunluktan kıpkırmızıydı. Hasta olma-

BELGESEL KAOS TEAM

sından endişe ettim ama o itiraz etti. "Kafam yorgun. Ne dersin, yürüyüşe çıkalım mı?"

Aylardan kasımdı. Hava bayağı serindi. Sıkı sıkı giyinip göle doğru uzunca bir yürüyüşe çıktık. Ernest'in ağzını bıçak açmıyordu. Hiç üstüne gitmedim. Gölü kıyısına vardığımızda hava kararıyordu. Aniden yön değiştiren rüzgârla sular kabarmıştı. Yaklaşık sekiz yüz metre ileride tehlikeli bir biçimde yan yatmış, su almakta olan küçük sandalda bir adam dikkatimizi çekti. Ya cesur biriydi, ya da salağın teki.

Ernest alayla gülümseyerek "Darwin şu hödük hakkında ne düşünürdü acaba?" diye sordu.

"Aman neyse," dedim. "O şahane dişleri bir daha göremeyeceğim diye korkmuştum."

"Affedersin. Neyim var bilmiyorum." Başını elleri arasına alarak içini çekti. "Lanet olsun," diye fısıldadı hınçla. Sonra da alnını şiddetle yumrukladı.

"Ernest," dedim. Tekrar aynı şeyi yaptı.

Sonra ağlamaya başladı veya ben ağladığını sandım; yüzünü avuçlarına gömmüştü.

"Lütfen söyle, neyin var?" dedim. "Bana her şeyini anlatabilirsin."

"Bilmiyorum ki. Bitiğim. Dün gece hiç uyumadım."

"Evlendiğine pişman mısın?" Gözünün içine bakmaya çalıştım. "Bunu anlayışla karşılayabilirim."

"Bilmiyorum. Aklım başımda değil." Yün hırkasının koluyla gözlerini sertçe ovaladı.

"Kâbus görüyorum. Gerçeğinden farksız. Havan toplarını duyuyor, postallarımdaki kanı hissediyorum. Ter içinde uyanıyorum. Uyumaya korkuyorum."

İçimde ona karşı bir annelik duygusu uyanmıştı. Yüreğindeki o dondurucu his kaybolana kadar onu kollarımla sımsıkı sarmak istedim. "Hadi dönelim," dedim.

Eve kadar hiç konuşmadan yürüdük. İçeri girdiğimizde Er-

BELONGS TO KAOS TEAM

nest'i dosdoğru yatak odasına götürdüm ve hastalandığımda annemin bana hep yaptığı gibi, onu güzelce soydum. Battaniyeleri üstüne sıkıca örtüp omuzlarını ve kollarını ovaladım.

Birkaç dakika sonra Ernest uykuya dalmıştı. Bir battaniyeye sarınıp köşedeki koltuğa çökerek başını beklemeye başladım. Asıl kaygılarım o zaman sökün etti. *Aklım başımda değil,* demişti. Gözlerinden de anlaşılıyordu bu. Durumu bana babamı hatırlatmıştı. Bütün bunların anlamı neydi peki? Bu krizler savaşta yaşadıklarından mı kaynaklanıyordu? Kâbusu yaratan, ara sıra canlanan o anılar mıydı, yoksa daha kişisel bir sorunu mu vardı? Ernest'in bu hüznü babamınki gibi sonunda öldüren bir his olabilir miydi?

Ernest az ötemde hafif, hayvansı bir ses çıkarıp yüzünü duvara döndü. Battaniyeme biraz daha sarınıp pencereden fırtınalı kasım semasını seyrettim. Yağmur hızlanmıştı. Sandaldaki o zavallının kıyıya ulaşmış olduğunu umdum. Ama her fırtınaya yakalanan, kurtarılmayı arzulamıyordu ki. Bunu Dorothea'nın öldüğü yazdan biliyordum. Yaz arkadaşımla birlikte İpswich Körfezi'nden sağ salim çıkmıştık, ama bu bir tesadüftü. Eğer kabaran sular beni yutmak istemiş olsa, buna boyun eğecektim. O gün ölmek istemiştim, hatta ölmüştüm. Bunun gibi başka zamanlar da olmuştu. Sayısı fazla değildi ama olmuştu işte. Ernest'in huzursuz bir uyku içinde kıpırdanıp duruşunu seyrederken, hepimizin aynı şeyleri yaşıyor olabileceğini düşündüm. Hal böyleyse, bunları atlatmamız yalnızca bir tesadüf müydü?

Saatler sonra Ernest uyandı ve kararmış odanın öbür ucundan bana seslendi.

"Buradayım," dedim yanına giderek.

"Çok üzgünüm," diye konuştu. "Bazen böyle oluyorum. Asla serserinin birine çattığını düşünmeni istemem."

"Bu halini tetikleyen ne?"

Ernest omuz silkti. "Bilmiyorum. Birden geliyor işte."

BELONGS TO KAOS TEAM

Yavaşça yanına uzandım ve o konuşurken alnını hafif hafif ovmaya koyuldum.

"Yaralanma olayından sonra bayağı sıkıntılı zamanlarım oldu. Gündüzleri yazarken ya da balık tutarken gayet iyiydim. Gece ışık açıksa ve dalana kadar farklı bir düşünceye takılmışsam, o zaman da sorun yoktu. Örneğin, gördüğüm bütün nehirleri sayıp durabilirdim. Veya aklıma daha önce yaşadığım bir kentin haritasını getirir, bütün sokakları, oranın iyi barlarını, tanıştığım kişileri ve anlattıklarını hatırlamaya çalışırdım. Ama bazen ortalık aşırı kararır ve sessizleşir, hatırlamak istemediğim bir alay şey kafama doluşmaya başlardı. Bu nasıl bir haldir, bilir misin?"

Ona sarılarak, "Biraz bilirim, evet," dedim. "Ama beni korkutur. Babamın ne kadar mutsuz olduğunu hiç anlayamamışım. Sonra ansızın gidiverdi. Demek her şey onun için dayanılmaz bir hal almış." Susup bundan sonraki sözlerimi dikkatle seçtim. "İş kaldıramayacağın bir noktaya gelmeden bunu anlarsın değil mi? Çok geç olmadan demek istiyorum."

"Söz vermemi ister misin?"

"Anlarsın değil mi?"

"Sanırım. Gayret ederim."

O gece ikimiz de nasıl şaşılacak kadar safmışız... Birbirimize sımsıkı sarılarak asla dillendirilmemesi gereken, tutamayacağımız yeminler ettik. Bazen aşk böyledir işte. Ernest'i o zamana dek hiç kimseyi ve hiçbir şeyi sevmediğim ölçüde seviyordum. Bana şiddetle ihtiyaç duyduğunu biliyor, bu ihtiyacının sonsuza kadar sürmesini istiyordum.

Ernest uğruna güçlü olmaya çalışıyordum ama Şikago'daki hayatım kolay değildi. Onun sürekli işiyle meşgul olması, şahsıma ait bir tutkumun olmadığı gerçeğini sertçe yüzüme çarpıyordu. Piyano egzersizlerim şaşmaz bir biçimde sürüyordu ama çocukluğumdaki gibi zarif bir Steinway'de değil, kiralık bir du-

var piyanosunda çalışıyordum. Apartman dairesinin cereyanlı ortamı akordu mahvediyordu. Artık Şikago'da hiç arkadaşım kalmadığı için Ernest ve mahalle bakkalı Bay Minello dışında hiç kimseyle konuşmadan haftalar geçirdiğim oluyordu. Her ikindide yürüyerek üç sokak ötedeki dükkâna gidiyor, oturup bakkalla sohbet ediyordum. Adamcağız bazen tadı mantar ve küle benzeyen birer fincan çay hazırlıyor, oturup balık satan kadınlar gibi çene çalıyorduk. Dul bir erkekti. Yalnız bir kadını gözünden anlayan, tatlı bir adamdı.

Evli bir hanım olarak, Sherwood Anderson ve karısı Tennessee için verdiğim ilk yemek davetinde bana yardım eden, gene Bay Minello oldu. Kenley, Ernest'le arasının iyi olduğu günlerde onu Anderson'la tanıştırmıştı. Anderson'un *Winesburg, Ohio* adlı yapıtı o sıralar hâlâ oldukça popülerdi. Ernest yazarın kendisiyle görüşmesini, hatta birkaç hikâyesine göz atmak istemesini heyecanla karşılamıştı. Anderson Ernest'in yazdıklarında gelecek görmüş, meslekte elinden geldiği kadar yardımcı olmayı vaat etmişti ama, hemen sonra karıkoca uzun bir Avrupa yolculuğuna çıkmışlardı. Çift döner dönmez Ernest izlerini bulup onları yemeğe çağırdı. Onlarla tanışacağım için heyecanlanıyordum ama bir yandan da panik içindeydim. Yaşadığımız apartman dairesi o kadar berbat bir yerdi ki, oraya nasıl çeki düzen vereceğimi bilemiyordum.

Bay Minello beni sakinleştirmeye çalışarak, "Ortalık loş olsun," dedi. "Mum sayısını azaltabilirsin ama şarabı bol tut. Ayrıca kremalı bir ana yemek ikram etmeyi unutma."

İyi bir aşçı sayılmazdım ama gece gayet güzel geçti. Anderson ve karısı çok kibar insanlardı. Hangi şartlar altında yaşadığımızı fark etmemiş gibi davrandılar. İkisini de ilk andan itibaren sevmiştim; özellikle de ilginç bir yüzü olan Anderson'u... O yüz bazen ifadesizleşiyor, hatları siliniyor, yumuşacık, sıradan ve taşralı oluveriyordu. Böyle anların dışında, tatlı bir sertlik ve emredici bir hava yaratan dramatik bir ağırlığa sahipti. Yemekten

sonra Paris'ten söz etmeye başladığında, muhteşem anlamına gelen bütün sözcükleri tüketmişti.

Ernest ona nicedir İtalya'da yaşama planları yapmakta olduğumuzu anlatarak "Ya Roma hakkında fikrin nedir?" diye sordu.

Anderson sigarasının dumanını boşalmış tabağından uzağa üfleyerek "Roma'nın cazip bir yer olduğuna şüphe yok," dedi. "Dolce vita, tatlı hayat, vesaire. İtalya sevilmez mi hiç? Ama ciddi iş çıkarmak istiyorsan, gidilecek yer Paris'tir. Şu ara gerçek yazarları orada bulabilirsin. Döviz kuru iyi. Her saat yapacak bir şey var. Her şey ilgi çekici. Herkes yaşama kendince bir katkıda bulunuyor. Ben Paris derim, Hem. Bir düşün bakalım."

O gece buz gibi küçük yatağımıza girip elimizi ayağımızı ısıtmak için birbirimize sokulduğumuzda Ernest fikri nasıl bulduğumu sordu.

"Bu kadar hızlı bir değişikliğe hazır mıyız? Öyle uzun zamandır plan yapıyoruz ki."

"Roma kaçmıyor ya. İstediğimiz zaman gideriz. Ama Paris... Ben günceli izlemekten yanayım. Anderson bu işlerden anlıyor. Eğer Paris'e gitmemizi uygun gördüyse, durup bir düşünmekte fayda var."

Hâlâ meteliğe kurşun attığımızdan, bütün bunlar çenemizi yormaktan öteye geçmeyecekti. Derken o günlerde dayım Arthur Wyman'in ölüm haberini aldım. Bana sekiz bin dolar miras bırakmıştı. Ne zamandır hasta olduğunu biliyordum ama miras tam anlamıyla ikramiyeydi. Bizim için servet değerinde olan bu para bir gece içinde bizi yola hazırlayıvermişti. Haberi alır almaz, Ernest Anderson'un şehir merkezindeki yazıhanesinin yolunu tuttu ve ona Paris konusunda kararlı olduğumuzu bildirdi. Acaba Anderson bize yol gösterebilir miydi? Nereye gitmeliydik? Hangi mahallede yaşamalıydık? İşe nereden başlamalıydık?

Anderson sırayla bütün soruları cevapladı. Montparnasse

BELONGS TO KAOS TEAM

ressamlar ve yazarlar için en uygun semtti. Ev bulana kadar Bonaparte sokağı yakınlarındaki Hotel Jacob'da kalabilirdik. Keseye uygun, temiz bir yerdi. Orada ve civarında pek çok Amerikalı entelektüele rastlamak mümkündü. Anderson en sonunda oturup Gertrude Stein, James Joyce, Ezra Pound ve Sylvia Beach de dahil olmak üzere son zamanlarda tanışıp dost olduğu, yurtdışında yaşayan birçok ünlü isme tavsiye mektupları yazdı. Hepsi edebiyat dünyasının devleri olmuşlardı ya da olmak üzereydiler. Biz henüz bunun farkında değildik. Referans olarak Anderson'un mektubuna sahip olmak bizim için en önemli şeydi. Ernest ona bütün yardımları için teşekkür ettikten sonra yazdıklarını loş mutfağımızda bana yüksek sesle okumak üzere eve koştu. Her sözcük temelde aynı şeyi tekrarlıyordu: Bu Ernest Hemingway denenmemiş ama mükemmel bir genç gazeteciydi ve 'olağanüstü yeteneği' onu gazetecilik alanının çok ötesine taşıyacaktı.

O gece yatakta Paris'i konuşup hayaller kurduk. Ernest'in kulağına "Yoksa o sözü edilen mükemmel genç yazar sen misin?" diye fısıldadım.

"Tanrım, umarım benimdir." Bana sımsıkı sarıldı.

1921 yılının 8 Aralık günü Avrupa'ya doğru yola çıkan *Leopoldina*'nın yolcuları arasında biz de vardık. Ortak hayatımız nihayet başlamıştı. Birbirimize sarılıp denizi seyrettik. Akıl almaz enginlikte, güzelliklerle dolu, aynı ölçüde de tehlikeliydi ve biz hepsini istiyorduk.

BELONGS TO KAOS TEAM

ON İKİ

İlk oturduğumuz yer, Cardinal Lemoine metro istasyonu yakınında 74 numaralı binanın dördüncü katında, garip şekilli iki odası olan bir apartman dairesiydi. Apartmanın bitişiğinde günün her saati bilet alıp akordeonun neşeli vızıltısı eşliğinde dönüp durabileceğiniz *bal musette* denen o halka açık dans salonlarından biri vardı. Anderson Montparnasse'ı önermişti ama oraya veya kentin daha gözde yerlerine yetecek paramız yoktu. Burası o güzel kafe ve restoranların uzağında, turist yerine at arabaları, keçileri, meyve sepetleri ve dilenmek için açılmış avuçlarıyla alt sınıftan Parisli kaynayan Beşinci bölgedeki eski Paris'ti. Savaş sayısız kocayı ve oğlu yuttuğundan, çoğunluğu kadınlar, çocuklar ve ihtiyar adamlar oluşturuyordu. Bu manzarayı görmek insanı epeyce sarsıyordu. Parke taşlı sokak Sully köprüsü yakınında Sen nehrinden uzaklaşıp yokuş halini alarak yukarı kıvrılıyor, sallanarak barlardan çıkan ya da kapı girişlerinde sızmış olan sarhoşlar yüzünden leş gibi kokan Contrescarpe meydanında son buluyordu. Gözünüze önce koca bir paçavra yığını çarpıyor, birden yığın kımıldıyor ve siz o zaman içinde zavallı bir berduşun uyumakta olduğunu anlıyordunuz. Kömür hamalları kir pas içindeki yük çuvallarını omuzlamış şarkı söyleyerek meydanın çevresindeki dar sokakları inip çıkıyorlardı. Ernest mahalleye ilk görüşte vurulmuştu. Bense memleket özlemi ve düş kırıklığı içindeydim.

Daireyi eşyalı tutmuştuk. Eşya dediğimiz, meşeden çirkin bir

yemek odası takımıyla kenarları altın yaldızlı maun taklidi dev bir yataktı. Şilte Fransa'ya layık bir rahatlıktaydı çünkü bu ülkede herkes yemek, içmek, çalışmak ve uyumaktan bol bol sevişmeye kadar her işi yatakta yapıyor gibiydi. Evde hoşumuza giden yalnızca bu olmuştu. Tabii bir de yatak odasındaki o güzelim siyah şömine rafı...

İlk iş mobilyaların yerini değiştirdik. Yemek masasını yatak odasına taşıdık. Yemek odası için bir duvar piyanosu kiraladık. Bu işleri tamamladıktan sonra Ernest masanın başına geçip merakla bizden haber bekleyen ailesine mektup yazmaya koyuldu. Ben de hediye porselenlerimi ve yanımızda getirdiğimiz birkaç parça süs eşyasını çıkarıp yerleştirmeye daldım. Bunların arasında Fonnie ve Roland'ın hediyesi olan somon rengi gül ve yaprak desenli zarif bir çay takımı da vardı. Yuvarlak demliği avuçlarımla kavrayıp ortaçağdan kalma mutfağımda onu nereye koyacağımı düşünürken, birden içimde beni ağlatan bir sıla hasreti uyandı. Özlediğim tam olarak St. Louis değildi. Başka, daha büyük ve soyut bir yuvayı, alıştığım, sevdiğim kişileri ve ortamı özlemiştim. Babamın intiharına kadar yaşadığımız Cabanne meydanındaki aile evinin verandasını, başım yastıkta, gözlerim tavanın cilalı kaplamasına dikili, içinde yatarken cırcır böceği gibi ses çıkaran salıncağı hatırladım. Birkaç dakika içinde özlem beni öyle perişan etmişti ki, demliği göz önünden kaldırmak zorunda kaldım.

Ernest yatak odasından "Bu hıçkırıklar benim Tüylü Kedicik'ten mi geliyor?" diye seslendi.

"Maalesef öyle," dedim. Yanına gittim. Kollarımı boynuna doladım ve ıslak yüzümü boynuna gömdüm.

"Vah benim ağlamış kedim," dedi Ernest. "Ben de aynı duygular içindeyim."

Masayı dar bir pencerenin önüne çekmiştik. Buradan komşu binaların ve dükkânların arka duvarları dışında fazla bir şey görünmüyordu. Beş gün sonra Noel'di.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Çocukluğumda annem salonun kırmızı camlı pencerelerine çobanpüskülünden yapılma çelenkler asardı. İster gün ışığında olsun, ister mum ışığında, her şey ışıl ışıl parlardı. Bu Noel demekti işte."

Ernest kalkıp bana sarılarak "Bu konuyu kapatalım istersen," dedi. Beni kendimi en güvende hissettiğimi bildiği yere, göğsüne doğru çekti. Dans salonundaki akordeonun sesi zeminden ve duvarlardan sızıp bize kadar geliyordu. Müziğe uyarak ağır ağır sallanmaya koyulduk.

"Her şey yoluna girecek," dedi Ernest. "Göreceksin."

Göğsüne dayalı başımı salladım.

"Hadi çıkıp Noel Baba için çorap alalım," dedi. "Kedi buna bayılır işte."

Kabul ettim ve alışveriş gezisi için kendimizi dışarı attık. Binanın her katının girişinde küvet ve iki ayaklığa basarak kullandığımız ortak tuvalet vardı. Kokular dayanılır gibi değildi.

"Barbarca bir durum bu," dedim. "Daha akıllıca bir yolu olmalı."

"Pencereden dışarı işemekten iyidir," dedi Ernest.

Dışarı çıktığımızda yokuştan aşağı inmek üzere sola döndük. Ama önce durup dans salonunun kapısından içeri bir göz attık. İki denizci, ikisi de birbirinden sıska ve ağır makyajlı iki kıza çapkınca yaslanmış sallanıyorlardı. Tepelerinde asılı dizi dizi teneke fenerler salonun fırıl fırıl döndüğü hissi yaratarak, etrafa mideleri alt üst eden yıldızlı gölgeler salıyordu.

"İçerisi karnaval yeri gibi," dedim.

"İçince insanın gözüne daha güzel görünüyordur," dedi Ernest. Kafayı çektiğimiz takdirde neşemizi bulacağımızı hemen anladık.

Çevremizi daha yeni keşfediyorduk. Uzun yoldan Sen nehrine doğru körlemesine bir rota tutturduk. Sorbon'u ve Odeon Tiyatrosu'nu geçip Pre aux Clercs'e ulaştık. Burası Saints-Peres sokağında gözümüze hoş gelen bir kafeydi. İçeri girdik. Alkolün

BELONGS TO KAOS TEAM

karaciğer üstündeki etkileri hakkında can sıkıcı bir sohbet sürdüren İngiliz tıp öğrencilerinin yakınında bir masaya oturduk. Yenice kadavralarla içli dışlı oldukları belliydi.

Ernest "İşim bittiğinde benim karaciğeri alabilirsiniz," diye dalga geçti onlarla. "Ama bu gece olmaz."

Amerika Birleşik Devletleri'nden ayrıldığımızda içki yasağı bütün ağırlığıyla devam ediyordu. Gerçi biz içmekten asla vazgeçmemiştik, kimsenin de bıraktığı yoktu zaten, ama gene de gizli saklı yollara başvurmadan içki satın alıp içebilmek insanın hoşuna gidiyordu. Pernod ısmarladık. Su ve şeker kattığınızda yeşilimsi iğrenç bir renk alıyordu. Buna rağmen, akşam yemeği olarak seçtiğimiz, sosunda boz renkli havuç yuvarlakları yüzen ve bizde hayal kırıklığı yaratan şaraplı tavuk yerine içkiye ağırlık verdik.

"Noel'de memleketten bu kadar uzakta olmak hoşuma gitmiyor. Doğru dürüst bir çam süslemeli, çelenkler asmalı, fırında nar gibi bir hindi kızartmalıydık," dedim.

"Haklı olabilirsin," dedi Ernest. "Ama onun yerine Paris'imiz var. Biz bunu istemedik mi?"

"Doğru," dedim. "Ama bir gün memlekete döneceğiz değil mi?"

"Elbette döneceğiz," dedi. Birden aklından bir anı ya da endişe, her ne geçtiyse, yüzü gölgeleniverdi.

"Önce burada tutunmanın yolunu bulmalıyız. Bunu becerir miyiz dersin?"

"Elbette," dedim pek aklım kesmese de.

Kafenin penceresinden loş sokaklar görünüyordu. Ortalıkta çöp tankını çeken ve tekerleri etrafa birbiri ardına gölgeler salan atlı arabadan başka araç yoktu.

Ernest garsona işaret edip iki Pernod daha istedi. Böylece içkinin gözünü çıkardık. Kafe kapandığında öyle zom olmuştuk ki ancak birbirimize dayanarak yürüyebiliyorduk. Yokuş yukarı çıkmak özellikle bizim durumumuzda aşağı yürümekten çok

OLEANDER KAOS TEAM BELONGS

daha zordu. Ama arada kapı girişlerinde soluklanarak, bazen özensizce öpüşerek ağır ağır yolumuzu bulduk. İnsan Paris'te fazla dikkat çekmeden böyle şeyler yapabiliyordu.

Evde ikimiz de arka arkaya oturağa kustuk. Yattığımızda dans salonu hâlâ sarhoş kaynıyordu ve akordeonun sesi iyice tiz bir hal almıştı. Mide bulantıları içinde nemli, alınlarımızı birbirine dayadık. Dünya fırıl fırıl dönmesin diye gözlerimizi kapatmıyorduk. Tam uykuya dalmak üzereyken "Bunu unutmayalım," dedim. "Gün gelecek, bu akordeon Paris'teki ilk yılımızın sesiydi diyeceğiz."

"Akordeon, orospular ve kusmak," dedi Ernest. "Müziğimiz bu bizim."

Hemen hemen bütün ocak ayı boyunca yağmur yağdı. O fasıl bittiğinde ısıran soğuğu ve berraklığıyla Paris'in kışı kendini gösterdi. Ernest her yerde yazabileceğini zannetmişti ama nereye baksa beni gördüğü tıka basa dolu apartman dairesinde birkaç haftalık bir çalışmanın ardından, hemen yakınımızdaki Descartes sokağında, ayda altmış franga küçük bir oda bulup kiraladı. Burası tuvalet boyutlarında bir tavan arasıydı ama onun ihtiyacına gayet uygundu. Ernest asla rahatsız edilmek istemiyordu ve burada onun aklını dağıtacak hiçbir şey yoktu. Yazı masasına oturduğunda Paris'in o sevimsiz çatılarını ve bacalarını görüyordu. İçerisi soğuktu ama soğuk insanı diri tutar, gevşemeyi önlerdi. Ayrıca ufak tefek tahta parçaları yakıp ellerini ısıtabileceği küçük bir mangalı vardı.

Bir süre sonra bir düzen tutturduk. Sabahları birlikte uyanıp hiç konuşmadan banyomuzu alıyorduk. Ernest'in zihni çoktan iş üretmeye başlamış oluyordu. Kahvaltıdan sonra eskimiş ceketi ve topuğu delik spor ayakkabılarıyla çıkıp gidiyordu. Kendisini odasına atıyor, gün boyu cümleleriyle boğuşuyordu. Soğuktan veya zihin yorgunluğundan çalışamaz olunca çıkıp saatlerce sokaklarda yürüyor, bazen de Lüksemburg

BELONGS TO KAOS TEAM

Bahçeleri'nin özenle şekillendirilmiş patikalarında geziniyordu. Montparnasse Bulvarı'nda Paris'i mekân tutmuş yabancı ressamların façalarını düzeltip boy gösterdikleri, gönüllerince saçmaladıkları ve ölene kadar içtikleri, aralarında Dôme, Rotonde ve Select'in de bulunduğu bir dizi kafe vardı. Ernest bu adamlardan iğreniyordu.

"Neden karşılaştığım iki kişiden biri ressam olduğunu söylüyor acaba? Gerçek sanatçı bununla böbürlenmez ki; vakti yoktur. İşine bakar ve sessizce ter döker. Ona kimse yardım edemez."

Sabahtan akşama kadar kafelere takılarak iş çıkarılamayacağının farkındaydım ama herkes sanatını Ernest kadar ciddiye alıp ödünsüz davranmıyordu ki. Evinde çalışan, hiç değilse kahvaltı sohbetine vakit ayırabilen başka birçok yazar olduğundan emindim. Kendilerini yiyip bitirmeden, volta atmadan, tütüp dalgalanan tek bir mum ışığında defter doldurmadan gece deliksiz bir uyku çekebilenler de vardı mutlaka. Ben gün boyu Ernest'i özlüyordum ama anlaşılan o, işi olduğu sürece beni aklına bile getirmiyordu. İlişki ihtiyacı duyduğunda, Lüksemburg Müzesi'ne uğrayıp, yerleri, kişileri ve nesneleri temel niteliklerini açığa çıkaracak kadar arıtarak, uğruna çabaladığı şeyi çoktan başardıklarına inandığı Cezanne'ları, Monet'leri ziyaret ediyordu. Cezanne'ın nehri bu yüzden daha yoğun, kahverengi ve sahiciydi. Ernest'in peşinde olduğu da buydu. Akış bazen insanı hasta edecek kadar yavaşlıyordu. Tek bir cümleyle boğuşmuş olmasına karşın, sabahtan akşama kadar sırtında kömür çuvalı taşımışçasına bitkin ve pes etmiş bir halde eve döndüğü günler az değildi.

Ernest çalışırken ben de evi çekip çeviriyor, yatağı topluyor, etrafı süpürüyor, toz alıyor, kahvaltı bulaşığını yıkıyordum. Sabahın ilerleyen saatlerinde pazar sepetimle sokağa çıkıyor, keseme uygun alışveriş peşine düşüyordum. Bizim evden uzakta, Sen nehrinin sağ yakasında olduğu halde Les Halles'e, Paris'in

BELONGS TO KAOS TEAM

Midesi olarak bilinen pazaryerine yürümek hoşuma gidiyordu. Memlekette benzerini hiç görmediğim egzotik mallarla dolup taşan o tezgâhlar labirentine bayılıyordum. Pazarda her türden av kuşu, geyik eti, yaban domuzu ve yumuşak, gevşek tepecikler halinde kümelenmiş yaban tavşanı bulmak mümkündü. Her şey doğal haliyle, toynağı, dişi ve yüzülmemiş postuyla satıldığından neye baktığınızı kolayca anlıyordunuz. Daha düne kadar bu hayvanların civardaki tarla ve çiftliklerde koşturduğunu düşünmek biraz can sıkıcı olmakla birlikte, sergilenmekte olan ve hepsi de bir biçimde mideye hitap eden ürünlerin o şaşırtıcı bolluğu ve çeşitliliği nedense insanın gözüne güzel görünüyordu. Bunların yarısının nasıl pişirileceğinden haberim bile yoktu. O yolunmamış sülün ve kazlarla, cinsini bile çıkaramadığım o sepetler dolusu boz renkli kuşla hiç işim olmazdı, ama gene de sebze ve meyve tezgâhlarına yönelmeden önce bunları seyretmek hoşuma gidiyordu. Sebze meyve bölümünde gerektiğinden fazla oyalanıyor, pırasa ve havuç demetlerinden, portakal ve incirlerden, sert kabuklu elmalardan gözümü alamıyordum.

Gelgelelim, pazaryerinin arka tarafındaki sokak aralarında etler ve sebzeler sandıklarda çürüyordu. Etrafta fareler dolaşıyor, güvercinler tüy ve bit saçarak birbirlerini vahşice gagalıyorlardı. Gerçek buydu. Ernest'le yaşamak eskiye oranla gerçek karşısındaki hoşgörümü epeyce arttırmış olsa da, bunlar beni hasta ediyordu. Bu, Contrescarpe meydanında, çiçekçi arabalarından göz göre göre akan renkli boyaların karıştığı su kanallarını seyretmekten farksızdı; alttaki çirkinliği kapatan, kısa süreli, sahte bir ihtişam... Şikago'dayken ne demişti Ernest? *Aşk güzel bir yalancıdır* dememiş miydi? Güzellik de yalancının tekiydi işte. Fareleri ilk gördüğümde pazar sepetimi oracığa bırakıp kaçmak istemiştim ama bizim o tür gösterişli jestler yapacak lüksümüz yoktu. Bu yüzden yoluma devam ettim.

Les Halles'in perişan sokaklarından Sen nehrine doğru yürüdüm. Neuf Köprüsü kenarındaki görkemli rıhtım çok esintiliy-

BELONGS TO KADIOS TEAM

di. Soğuk rüzgâr ince paltomdan içime işliyordu. Ama az ötede bölgeyi vahaya dönüştüren mükemmel biçimde korunmuş evleri ve zarif sokaklarıyla Île St.- Louis yani St. Louis Adası yük-

seliyordu. Ada boyunca yürüyüp en uçta yaprakları dökülmüş sık kestane ağaçlarıyla örülü bir park keşfettim. Sonra küçük bir merdivenden nehir kenarına indim. Balıkçılar oltalarını sallayıp *goujon* yani kedi balığı tutuyor ve hemen oracıkta kızartıyorlardı. Gazete kâğıdı arasında bir avuç kızarmış balık aldım. Duvara oturup Sully Köprüsü'nün altından geçen mavnaları seyre koyuldum. Balıklar kaba tuz kırıntılarının altında öyle çıtır çıtırdılar, öyle doğal ve leziz kokuyorlardı ki, hayata döndüğümü hissettim. Bir süreliğine. O an için.

BELGESEL KAOS TEAM

ON ÜÇ

Bir gece akşam yemeği için Saints-Peres sokağında sık sık gitmeye başladığımız kafeye doğru yürürken Ernest "Buranın güzelliği adeta canımı yakıyor," dedi. "Sen de âşık değil misin buraya?"

Değildim, henüz değildim, ama hayranlık duyduğumu söyleyebilirdim. O sıralar insan Paris'in kalburüstü sokaklarında yürürken, ihtişamla garabeti her saat seyredebildiği gerçeküstü bir sirkin perdeli kapılarının aralandığı duygusuna kapılıyordu. Savaş sırasında tekstil endüstrisini çökerten, büyük modacıların kapılarına kilit vurmasına neden olan zoraki tasarruf döneminden sonra, şimdi Paris'in sokaklarında parlak renkli ipekliler, İran mavileri ve yeşilleri, göz alıcı turuncular ve altın yaldızlar su gibi akıyordu. Ballets Russes'un oryantalizminin ilhamıyla Paul Poiret kadınlara daracık harem şalvarları, saçaklı türbanlar giydiriyor, urganlar ve inci dizileriyle süslüyordu. Chanel tam zıt havada kendi tarzını oturtuyor, bütün o renk cümbüşü içinde keskin hatlı geometrik siyah lekeler dikkat çekmeye başlıyordu. *Sıklık* dendi mi, artık kısa kesimli alagarson saçlar, koyu renk oje sürülmüş tırnaklar ve şaşılacak kadar uzun fildişi ağızlıklar akla geliyordu. Aynı zamanda bir deri bir kemik görünmeli, aç kalmış hissi vermeliydiniz. Gelgelelim, bu hiç bana göre değildi. Ben açken bile yüzüm yuvarlak, kollarım tombul dururdu. Ayrıca kendine yakışanı bulmakla uğraşacak kadar giyimine düşkün biri değildim. Uzun yünlü etekler, biçimsiz kazak-

lar ve bol yün bereler türünde, giyimi ve bakımı en kolay ne varsa üstüme geçirip çıkıyordum. Ernest giyimime karışmıyordu. Hatta fazla şık kadınları gülünç bulduğunu söylüyordu. Bu da

süssüz yemekleri, ev yapımı basit şarapları, dili ve değerleri karmaşık olmayan kırsal insanını sevişi gibi her şeyde sadeliği tercih edişinin bir dışa vurumuydu.

Bir gün "Tek bir doğru cümle yazmak istiyorum," demişti "Eğer her gün bir adet basit ve doğru cümle yazabilirsem tatmin olacağım."

Ernest Paris'e geldiğimizden beri sıkı çalışıyor, balayımızda Windemere'de başladığı "*Up in Michigan*–Michigan'ın Üst Yakası" adlı hikâyeyi bitirmeye uğraşıyordu. Hikâye Horton Körfezi'nde yaşayan bir nalbantla bir hizmetçinin birbirlerini cinsel yönden keşfedişlerini anlatıyordu. Baştan itibaren bana kasabayı, evleri, gölü ve kumlu yolu betimleyen bazı bölümler okumuştu. Her şeyi, tıpkı hatırladığı gibi, basit, saf ifadelerle aktarıyordu. Yazdıklarının bu kadar yontulmamış ve gerçekçi oluşu beni sarsmıştı.

Yazmaya karşı başka her şeyi unutturan, çılgınca bir tutkusu vardı. Başkaları için din ne anlama geliyorsa, yazmak da onun için aynı şeydi. Gene de Sherwood Anderson'un tavsiye mektuplarını Paris'te yaşayan o ünlü Amerikalılardan hiçbirine göndermemişti. Sanırım onu dışlamalarından korkuyordu. Paris'in işçi takımıyla ahbaplık etmek daha kolay geliyordu. Ben Fransızcayı kem küm ederek, öğrenci edasıyla konuşuyordum ama onunki, savaş sırasında sağdan soldan kaptığı kulaktan dolma bir dildi. Aşçılarla, hamallarla, otomobil tamircileriyle sokakta ayaküstü çene çalmasına yetecek gündelik, kaba bir halk ağzıydı bu. Ernest onların arasında başka türlü görünmeye çalışmadan, olduğu gibi davranabiliyordu.

Nasılsa o gece Sherwood'un yazar dostlarından Lewis Galantiere ile buluşmak üzere sözleşmiştik. Aslen Şikagolu olan Lewis şimdi Uluslararası Ticaret Odası'nda görevliydi. Son de-

BELONGS TO KAOS TEAM

rece zevk sahibi bir adam olduğu söyleniyordu. Ernest bir gün onu oturduğu Jean - Goujon sokağındaki apartman dairesinde ziyarete gitmiş, dönüşte, evdeki pahalı antikaları ve oymalı kakmalı eşyaları en küçük ayrıntısına kadar anlatmıştı. "Evdeki bütün masa ve sandalyelerin bacakları çöp gibi incecikti. Bana göre fazla zarif ama adamın zevkli biri olduğu belli."

Ben Galantiere ile tanışma konusunda biraz çekimserdim. Zarafetle uzaktan yakından ilgim olmadığı gibi kendimi hiçbir şekilde Paris'e ait hissetmiyordum. Eğer Parisli kadınları tavuskuşu kabul edersek, ben ancak kümes tavuğu olabilirdim. Son günlerde kendimi baskı altında hissedip saçımı alagarson kestirmiştim ama sanırım bunu yapan son Amerikalı kadın bendim ve sonuçtan nefret etmiştim. Bu halimle elma suratlı bir oğlana benziyordum. Ernest görünüşümü beğense de ne zaman gözüm aynaya ilişse içimden ağlamak geliyordu. Öncesinde biraz kılıksız ve muhafazakâr göründüğüm doğruydu ama hiç değilse saçım vardı ve... benimdi. Şimdi bu halimle neye benzediğim belli değildi.

Lewis bizi Paris'in en gözde restoranlarından olan, bir kez önünde durup camından içeri baktığım Michaud's'a davet etmişti. Restorana geldiğimizde kapıda duralayıp ümitsizce kendime çeki düzen vermeye çalıştım ama Ernest sıkıntımdan habersiz görünüyordu.

Dirseğime sımsıkı yapıştı ve beni Lewis'e doğru yavaş ama kararlı bir biçimde iterek "İşte hararetle anlatıp durduğum o harika, akıllı kız," dedi.

Lewis "Hadley... Şeref duydum. Çok memnun oldum," dediğinde kıpkırmızı kesildim. Çok utanmıştım ama Ernest'in benimle gururlanması müthiş hoşuma gitmişti.

Lewis yirmi altı yaşında, esmer, ince, son derece cana yakın biriydi. Yaptığı taklitlerle insanı gülmekten öldürüyordu ama en iyi numarası olan James Joyce taklidi hakkında bize açıklama yapmak zorunda kaldı. Joyce özenle taranmış saçları, çerçeve-

siz gözlükleri ve biçimsiz paltosuyla Montparnasse sokaklarında birkaç kez gözümüze ilişmişti ama sesini hiç duymamıştık.

"İnanın konuşuyor," dedi Lewis ısrarla. "Ama biraz baskı uy-

gulamak gerek. Duyduğuma göre birkaç yüz çocuğu varmış."

"Ben onu iki kızla görmüştüm," dedim.

"İki ya da iki yüz, Paris'te hiç fark etmez, öyle değil mi? Dediklerine göre boğazlarına zor yetişiyormuş. Ama her gün saat tam beşte Michaud's'a gelirseniz bütün takımı kovalarla istiridye yerken görebilirsiniz."

"Herkes *Ulysses*'i öve öve bitiremiyor," dedi Ernest. "Dizi halinde çıkmış birkaç bölümünü okudum. Alışık olduğum bir tarz değil ama itiraf etmeliyim ki önemli bir şey yakalamış."

"Dâhice bir iş," dedi Lewis. "Pound'a bakılırsa Joyce her şeyi değiştirecek. Pound'un evine hiç gitmiş miydiniz?"

Ernest "Yakında görüşeceğiz," dedi, ama tavsiye mektubunu henüz ona da göndermemişti.

"Görüşün, iyi adamdır. Herkes Pound'a tahammül edemez ama onunla mutlaka görüşmek gerekir."

"Pound'un çekilmez olan tarafı nedir?" diye sordum.

"Aslına bakarsan, kendisi." Lewis güldü. "Görürsün. Joyce pejmürde paltosu ve bastonuyla çıtı çıkmayan bir profesör olabilir ama Pound şeytanın ta kendisidir. Aklını kitaplar ve sanatla bozmuş kibirli biridir."

Ernest şarabını bitirerek "Ben şeytanla tanıştım," dedi. "Sanata metelik verdiği yok."

Gecenin sonunda hepimiz kafayı bulmuş bir halde soluğu bizim evde aldık. Ernest Lewis'i kendisiyle boks maçı yapması için ikna etmeye çalışıyordu. Bele kadar soyundu. Bir yandan da "Bari yarım raunt olsun. Sırf gülmek için," diye diller döküyordu.

Lewis yan çizip "Ben hiç dövüşken bir adam olmadım," diyerek direndi ama birkaç kokteyl yuvarladıktan sonra maça razı oldu. Ernest ne söylerse söylesin Lewis'i bir şekilde uyarmam ge-

BELONGS TO KAOS TEAM

rekirdi, çünkü Ernest için sporun şakası olmazdı. Şikago'dayken, Kenley'in evinde Don Wright'ı yere yapıştırdığı anda yüzünde beliren o bakış gözümden kaçmamıştı. Bu maç da aynen oradaki gibi başladı. İlk birkaç dakika boyunca iki adam, komik bir karikatürde gibi, dizler bükülmüş yumruklar havada ve kıvrık olarak pozisyon aldılar. Lewis'in atletik biri olmadığı o kadar belliydi ki, Ernest'in dövüşten vazgeçeceğini düşünüyordum. Oysa Ernest ansızın, en küçük bir provokasyona maruz kalmadan şiddetli bir yumruk çakıverdi.

Yumruk fena indi. Lewis'in başı arkaya, öne sallandı. Gözlükleri fırlayıp bir köşeye uçtu. Camları paramparça oldu. Yüzü birkaç yerden kanamıştı.

Adamın toparlanması için yardıma koştum ama onun gülmekte olduğunu gördüm. Ernest de gülmeye başlamıştı. Demek ki korkacak bir durum yoktu. Ben gene de Paris'teki tek dostumuzu kaybetmeye ramak kaldığını düşünmeden edemedim.

Tavsiye mektuplarını yollama konusunda Ernest'in cesaretini arttıran gene Lewis oldu. Hemen ardından da Ezra Pound'dan bir davet geldi. Pound henüz Birleşik Devletler'de yaygın bir ün kazanmamıştı. Yalnızca şiirle ilgilenenler, *Dial* ve *Little Review* gibi dergileri okuyanlar onu tanıyordu. Ama Pound, modern sanat devrimine yardımcı olan bir şair ve eleştirmen olarak Paris'te büyük üne sahipti. Benimse neyin modern olduğundan pek haberim yoktu. Ernest'in bana hatırlatmaya bayıldığı gibi, hâlâ müthiş eski kafalı olan Henry James'i okuyordum. Ama Lewis, Pound'un İngiliz karısı Dorothy'i pek övmüştü. Ben de yeni dostlar edinmek için yanıp tutuşuyordum. Pound Ernest'i çaya davet edince ben de sevinerek ona eşlik ettim.

Dorothy bizi kapıda karşıladı ve stüdyo daireye buyur etti. Burası Japon resimleri, süslü yazılar, sağında solunda kitap yığınları bulunan esintili, dev bir salondu. Dorothy Çin porseleni gibi bir cilde sahip, yüksek alınlı, çok güzel bir kadındı. İnce

parmaklı, pamuk gibi elleri vardı. Fısıldar gibi konuşarak bizi kirli çay fincanları, tozlu kitap ciltleri, kâğıt desteleri ve egzotik görünümlü biblolarla dolu raflar arasında, kan kırmızısı damas-

ko kaplı koltuğunda oturan Pound'un yanına götürdü.

Dorothy bizi tanıştırır tanıştırmaz "Sen kızıl saçlıymışsın," dedi Pound.

"Siz de öylesiniz. Bunu uğur mu saymalıyız?"

Pound huysuzca Ernest'e dönüp bütün ciddiyetiyle "Kimse kızıl saçlılar kadar kinci değildir," dedi. "Bunu unutma genç Bay Hemingway."

Ernest uysal bir öğrenci gibi "Olur efendim," dedi.

Ernest göz göze geldikleri ilk andan başlayarak Pound'un öğrencisi oluvermişti zaten. Pound belli ki bilgiye aç adamı gözünden tanıyordu. O aralıksız Ernest'e anlatıp dururken, Dorothy beni erkeklerden epeyce uzağa, evin başka bir köşesine kaçırdı. Yüksek, aydınlık bir pencerenin önünde çay ikram edip bana ünlü sülalesinden söz etti.

"Kızlık soyadım Shakespear'dır. Ama sonunda *e*'si yok. Babam o büyük adamın soyundan geliyor."

"Neden *e*'siz?"

"Doğrusunu istersen, bilmiyorum. Böylesi daha bohem bir hava veriyor diyelim. Aslında bohemlik bakımından hiç sıkıntım yok. Bir ara annem Wiliam Butler Yeats'in metresi olarak pek de makbul sayılmayan bir şöhrete sahipti. Ezra'yı Yeats'in asistanı olarak o sıralar tanıdım. Bunca tarihçeyle şair olmam gerekirdi ama ben tutup şair koca buldum."

"Okulda azıcık Oliver Wendell Holmes ve Robert Browning'le karışık bir miktar Yeats okumuştuk. Ernest bir dergide bana 'İkinci Geliş' şiirini gösterdi. İkimiz de çarpılmıştık."

"*En iyisi inandırıcılıktan yoksundur, en kötüsüyse tıka basa şehvetli bir yoğunlukta,*"(*) dedi Dorothy. Sonra da "Merak edi-

(*) William Butler Yeats, 'İkinci Geliş' ten (ç.n.).

BELGESEL KAOS TEAM

yorum, acaba Willy Amca buradaki bu şehvetli yoğunluğu görse neler hissederdi?" diye ekledi.

Stüdyonun gölgeli köşesinde Ernest, adeta konferans veren Pound'un önünde tam anlamıyla diz çökmüştü. Ernest'in yaşça büyüğü olan Pound konuşurken elindeki demliği havada sallayıp duruyordu. Zencefil renkli saç telleri giderek havaya dikiliyordu. Lewis Galantiere'in onu niye Şeytan'a benzettiğini anlıyordum. Nedeni saçları ve Satir'inkine benzeyen keçi sakalı değil, o içten gelen ateşliliğiydi. Sözcükleri tek tek duyamıyordum ama yerine pek oturmadan, sürekli el kol hareketleri yaparak, lav akıtan volkan gibi ateş püskürerek konuşuyordu.

Karıkocanın komik bir çift olduklarını düşündüm. Dorothy zarif ve az konuşan, Pound ise sürekli bağırıp çağıran biriydi ama, Dorothy kocasının mesleğine büyük katkısı olduğundan söz etmişti. Dorothy ressamdı. Çay sohbeti sırasında bana bazı tablolarını gösterdi. Sesini ve ellerini çağrıştıran şeffaf, yumuşacık biçim ve renklerle dolu çalışmalarını beğenmiştim ama resimler hakkında soru sormaya başladığımda telaşla "Bunları sergilemiyorum," dedi.

"Ama şimdi bana gösteriyorsun ya."

"Öylesine, laf olsun diye." Kendi de bir tablodan çıkmışçasına şahane bir biçimde tebessüm etti.

Ziyaret sonunda ev sahipleriyle vedalaşıp dar merdivenlerden aşağı indik ve kendimizi dışarı attık.

"Her şeyi bilmek istiyorum," dedim.

Ernest "Farfara bir adam," dedi. "Ama bazı güzel fikirleri var. Açıkçası, muhteşem fikirler. Akımlar başlatmak, edebiyata yön vermek, yaşamları değiştirmek istiyor."

"O halde tanıştığımız iyi oldu," dedim. "Dikkat et de adamı çileden çıkartacak bir şey yapma. Kızıl saçlılarla ilgili uyarı aldın."

Gülerek en yakın kafenin yolunu tuttuk. İçeride kısa kadehlerde konyak ve su içerken Ernest bana yeni bilgiler ver-

OLEGNOD BELONGS TO KAOS TEAM

di. "Pound'un kadınların beyinleri hakkında bazı tuhaf fikirleri var."

"Nasıl? Kadınlar beyinsiz mi diyor yani?"

"Onun gibi bir şey."

"Ya Dorothy? Onun zekâsı hakkında ne düşünüyor?"

"Bilemeyeceğim... Bana söylediğine göre ikisi de sevgili edinmekte özgürmüş."

"Aman ne kadar da açık fikirlilermiş," dedim. "Sence Paris'te bütün sanatçılar evliliklerini böyle mi yürütüyorlar?"

"Orasını bilemem."

"Zorla kabul ettirilecek bir fikir değil bu. Senin de razı olman gerek, öyle değil mi?"

"Yoksa kadına acıdın mı? Ya o da bundan hoşlanıyorsa? Ya fikir ondan çıkmışsa?"

"Kim bilir, ama ben gene de öbür türlüsünü tercih ederim." Kadehimin üstünden Ernest'e bakarak konyağımı yudumladım.

"Her neyse, bazı şiirlerimi *Dial*'dan Scofield Thayer'a gönderecek ya, sen ona bak."

"Hikâyeleri yollamıyor mu?"

"Henüz o düzeyde bir ürünüm yok ama Pound onlar için Amerikan dergilerine makaleler yazmamı istedi."

"Bak bu gururumu okşadı işte."

Ernest "Galiba bir başlangıç noktası yakaladık," dedi. "Pound ona boks öğretmem karşılığında bana yazmayı öğreteceğini söylüyor."

"Tanrım sen bize yardım et," dedim gülerek.

Bundan sonraki büyük tanışma birkaç hafta sonra gerçekleşti. Gertrude Stein bizi çaya davet etmişti. Gariptir, bu karşılaşma da Pound ve Dorothy ile görüşmemize benzer bir havada geçti. Burada asla bozulmayan iki saf vardı; biri, bu durumda Ernest ve Stein'a mahsus erkek köşesi, diğeri de kadınlar grubu...

BELGESEL KAOS TEAM

Kapıda bizi son derece terbiyeli bir Fransız hizmetçi karşıladı. Paltolarımızı alıp bizi salona buyur etti. *Oranın* Paris'in en ünlü salonu olduğunu çoktandır biliyorduk. Duvarlar Henri Matisse, Andre Derain, Paul Gauguin, Juan Gris ve Paul Cezanne gibi, kübizmin, post-empresyonizmin kahramanlarının, hatta daha modernlerinin resimleriyle kaplıydı. Çarpıcı örneklerden biri Stein'in Picasso tarafından yapılmış bir portresiydi. Picasso uzun zamandır Stein'ın sosyal çevresine mensuptu ve o salona sıkça uğruyordu. Tablo koyu kahverengiler ve griler kullanılarak yapılmıştı. Kalın gözkapaklı gözleriyle Stein'ın ağır ve kütlesel görünümlü yüzü bedeninden hafifçe kopmuş gibi durmaktaydı.

Stein kırk beş, elli yaşlarında gösteriyordu. Siyah elbisesi, şalı ve o güzel başının tepesinde kalın büklümler halinde toplanmış saçlarıyla modası geçmiş bir havası vardı. Sesi yumuşacık kadife gibiydi. İlk bakışta her şeyi kavrayan kahverengi gözlere sahipti. Daha sonra onu yakından inceleme fırsatı bulduğumda, gözlerinin Ernest'inkilere ne kadar benzediğini görerek şaşırdım. Kahverenginin en derin ve mat tonunda, eleştirerek, onaylayarak, merakla ve eğlenerek bakan gözlerdi bunlar.

Stein'in hayat arkadaşı Alice Toklas ise aksine, gergin duran bir tel parçasını andırıyordu. Esmer tenli, gaga burunlu, gözleri sizi başınızı çevirmeye zorlayan bir kadındı. Ayaküstü birkaç dakikalık bir sohbetten sonra elimden tuttu ve beni "'hanımlar'ın köşesi"ne götürdü. Gertrude'la sohbete layık yazar ya da ressam türünden özel biri olmadığıma hayıflandım. O an Ernest'in yaptığı gibi Stein'la şömine başında oturmayı ve önemli şeylerden söz etmeyi çok isterdim. İlginç ve yaratıcı kişilerin yanında olmaya, o dalganın içinde yer almaya bayılıyordum ama şimdilik Bayan Toklas tarafından köşeye oturtulmuş, habersiz olduğum son olaylar hakkında sorguya çekilmekteydim. Kendimi çok aptal hissediyordum. Bütün bu zaman zarfında çay üstüne çay içip adeta sanat yapar gibi dizilmiş o minik kurabiyelerden

BELONGS TO KAOS TEAM

yedik durduk. Bayan Toklas iğne oyası yapıyor, parmakları hiç durmadan, ustalıkla çalışıyordu. Oya yaparken eline asla bakmıyor, ara vermeden konuşuyordu.

Bu arada Ernest, Getrude ile birlikte, rengi pek hoş görünen bir içki yudumlamakla meşguldü. O gün uzaktan da olsa, tıpkı Ernest gibi ben de Getrude'a bir parça âşık olmuştum sanırım. Yürüyerek eve dönerken Ernest Gertrude'un yenilikçi ve kılı kırk yaran zevk anlayışından uzun uzadıya söz etti. Göğüslerine de hayran kalmıştı.

"Kaç kilo çekerler dersin?" diye sordu bana. Cidden merak etmişe benziyordu.

Güldüm. "En küçük bir fikrim yok."

"Ya onların birlikte yaşamalarına ne diyorsun? Kadın kadına yani."

"Bilmem. Onlarınki de öyle bir hayat işte."

"Tablolar yeter. İçerisi müze gibi."

"Daha da güzel. O kurabiyelere ne demeli?"

"Ve de konyak. Gene de bana tuhaf geliyor. İki kadının birlikte oluşu. Bana göre bir iş değil."

"Ne demek istiyorsun? Aralarında somut bir alışveriş olamaz mı yani? Birbirlerine âşık olamazlar mı? Hoşuna gitmeyen, cinsellik tarafı mı?"

"Bilmiyorum," diye ürperdi Ernest savunmaya geçerek. "Gertrude kadınların birlikte olmasının son derece doğal olduğunu, aralarında çirkin hiçbir şey olmadığını ve olanı çirkin algılamadıklarını, ama erkeklerin bu durumu nefretle karşıladığını anlattı."

"Böyle mi anlattı?"

"Bütün açıklığıyla."

"Sana bu kadar açılmış olması gururunu okşamıştır."

"Acaba gelecek sefere biraz da bizim cinsel hayatımızdan mı söz etsem?"

"Sakın ha."

BELGESEL KAOS TEAM

"Tabii ki yapmam." Gülümsedi. "Gelip seyretmek isteyebilir."
"Çok kötüsün!"
"Evet ama sen beni böyle seviyorsun."
"Ah, sahi mi?" dedim ve popoma bir şamar yedim.

İki hafta sonra Gertrude ve Alice davetimizi kabul edip o korkunç apartman dairemize çaya geldiler. O loş ve köhne merdivenlerden yukarı çıkıp feci kokular salan pisuarın önünden geçerken ne düşündüklerini aklıma bile getirmek istemiyordum, ama sanki ikisi de Paris'in bu taraflarına sık sık gelirlermiş gibi gayet nazik ve uyumlu davrandılar. Maun yatağın üstüne oturup düğün hediyesi porselen çaydanlıktan –güzel olan *bir o* vardı– çayımızı içtiler.

Gertrude Ernest'in çalışmalarına göz atmayı vaat etmişti. Onları isteyip şiirleri, birkaç hikâyeyi ve de Michigan'da geçen bir romanın bir bölümünü bir solukta okuyuverdi. Ernest tıpkı ben Şikago'da yapıtlarını ilk kez okurken yaptığı gibi volta atıp duruyor, acı içindeymiş gibi kıvranıyordu.

Stein "Şiirler çok iyi," dedi nihayet. "Ağdasız ve açık seçik. Yapmacık hiçbir şey yok."

"Ya roman?"

Ernest'in ona bunu sormakla, dahası bölüm okutmakla büyük cesaret gösterdiğini düşündüm. Bu roman son büyük aşkıydı. Hiçbir şeyin üstüne bu kadar titrediğini görmemiştim. Bana neredeyse hiç okutmamıştı.

Gertrude "Beni çok çeken bir yazım tarzı değil," dedi sonunda. "Gökyüzünün rengi üstüne üç cümle… Gökyüzü gökyüzüdür, işte o kadar. Senin en iyi yaptığın, güçlü beyan cümleleri. Bundan vazgeçme."

Stein konuşurken Ernest bir ara bozulur gibi oldu ama sonradan toparlandı. Stein, dolaysız söyleyiş, dili en saf hale indirgeyecek kadar sadeleştirme konusunda kendinin de yenice keşfetmekte olduğu bir noktaya vurgu yapmıştı.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Yeniden başladığında kâğıt üstünde yalnızca elzem olanları bırak."

Ernest hafifçe heyecanlanmış gibi başını olur anlamında sal-

ladı. Zihninin Stein'ın önerisini kapıp Pound'unkine eklediğini görür gibiydim. Pound da "Gereksiz her şeyi kesip at," demişti. "Soyutlamalardan kork. Okura ne düşünmesi gerektiğini söyleme. Bırak hareket kendini anlatsın."

Ernest "Pound'un sembolizm teorisi hakkındaki fikriniz nedir?" diye sordu Stein'a.

"'Atmaca her şeyden önce ve öncelikle atmaca olmalıdır,' diyor ya hani."

"Bunun böyle olması gerektiği açık değil mi?" dedi Stein. "Atmaca her zaman atmacadır. Yalnızca..." Burada durup bir kaşını havaya kaldırarak gizemli bir biçimde gülümsedi. "Atmaca lahanaysa, o zaman başka."

"Nasıl?" diye sordu Ernest sırıtarak, havlu atmış ve aklı karışmış bir halde.

"Aynen öyle," dedi Gertrude.

BELONGS TO KAOS TEAM

ON DÖRT

Bu görüşmeyi izleyen haftalarda Ernest Gertrude'un önerisine uydu ve ilk satırdan itibaren romanın çoğunu karalayıp attı. Eve ıslık çalarak kurt gibi aç geliyor, bana yaptıklarını göstermeye can atıyordu. Yeni sayfalardan enerji fışkırıyordu. Hepsi de avlanma, balık tutma, sevişme serüvenleriyle doluydu. Kahramanının adı Nick Adams'tı. Nick, Ernest'in daha cesur ve daha saf haliydi. Ernest içinden her geleni yapabilmiş olsa aynen kahramanı gibi olurdu. Ben bu malzemeyi sevmiştim. Onun da sevdiğini biliyordum.

Bu arada Ernest sol yakada Sylvia Beach'in Shakespeare and Company adlı ünlü kütüphanesini keşfetmiş, parayı peşin almadan kendisine ödünç kitap vermesine çok şaşırmıştı. Bir gün eve Turgenyev, Ovidius, Homeros, Catullus, Dante, Flaubert ve Stendhal'in eserlerini yüklenmiş olarak geldi. Pound eline, onu hem ustalara geri gönderen, hem de T. S. Eliot ve James Joyce gibi ileriyi işaret edenlerle dolu uzun bir okuma listesi tutuşturmuştu. Ernest iyi bir öğrenciydi. Hepsini yutar gibi okuyor, evin her noktasına açık olarak bıraktığı yarılanmış ciltlerin birini koyup öbürünü alarak aynı anda sekiz on kitabı halletdiyordu.

Kütüphaneden Gertrude'un pek küçük bir okur kitlesi için bastırdığı *Three Lives* ve *Tender Buttons* adlı iki kitabını da almıştı. Anlaşılan edebiyat dünyası onun bu tuhaflıklarıyla nasıl baş edeceğini bilemiyordu. Ernest de aynı düşünceler içindey-

di. *Tender Buttons*'daki şiirlerden birini bana yüksek sesle okudu: "Bir karaf, kör bir bardaktır bu. Camdan bir tür, bir kuzen, bir gösteri ve hiç de tuhaf olmayan tek bir acılı renk ve de sistemde bir işaret düzeni."

Kitabı elinden bıraktı. "'Tek bir acılı renk' hoşuma gitti ama gerisini boş ver," dedi.

"İlginç," diye söylendim.

"Peki ama anlamı ne?"

"Bilmiyorum. Belki de bir anlamı *yoktur*."

"Olabilir," dedi ve yeniden Turgenyev'e döndü.

Bu arada nisan gelivermişti. Paris'teki birinci ilkbaharımızdı. Ilık, yumuşak bir yağmur yağıyordu. Gelişimizden bu yana Ernest *Toronto Star*'a yazı yazarak kısıtlı bütçemize katkı sağlıyordu. Bir gün yazı işleri müdürü John Bone'dan bir talimat geldi. Ernest'in uluslararası bir ekonomi konferansını izlemek üzere Cenova'ya gitmesini istiyorlardı. Masraflara ek olarak haftada yetmiş beş dolar vereceklerdi, ama eşler için ayrılmış bir bütçe yoktu. Ben Paris'te kalacaktım. Yedi aylık evliliğimizde ilk kez ayrı kalacaktık.

Ernest sevgili Corona'sını bavula koyarken "Kaygılanma Kedi," dedi. "Göz açıp kapayıncaya kadar dönmüş olurum."

İlk birkaç gün yalnızlığın keyfini çıkardım. Ernest mecâzi anlamda *çok yer kaplayan* biriydi. Odanın bütün havasını alır, manyetik bir alan yaratır, kadın erkek çocuk köpek her canlıyı cezbederdi. Aylardır ilk kez sessiz bir ortamda gözlerimi açıyor, kendi düşüncelerimi duyabiliyor, canımın istediğini yapabiliyordum. Ama bir süre sonra durum değişti. Bunu nasıl tarif edeceğimi bilmiyorum ama kendi başıma kalmanın heyecanı geçtiğinde Ernest'in yokluğu öyle bir üstüme çöktü ki, sanki *onsuzluk* evde benimle birlikte yaşamaya başlamış gibi bir duyguya kapıldım. Kahvaltı zamanı ya da yatmaya giderken gölgesi

hep oradaydı. O gölge akordeon müziğinin körüklenir gibi dalıp çıktığı yatak odasında perdelere asılı duruyordu.

Ernest, bir çay içme bahanesiyle Sylvia Beach'in kütüphanesine gitmemi önermişti. Bir kez uğradım ama kadının benimle nezaketen konuştuğu duygusu yakamı bırakmadı. Sylvia yazarları ve ressamları seviyordu. Ben ne yazardım, ne ressam... Gertrude ve Alice'in evine akşam yemeğine gittim. Onlarla dostluğumuzu epeyce ilerletmiş olmakla beraber Ernest'i özlemiştim. En çok onun arkadaşlığından hoşlanıyordum. Ona ne kadar bağımlı hale gelmiş olduğumu itiraf etmekten neredeyse utanacak haldeydim. Her çağrıldığım yere giderek, evden mümkün olduğunca uzak kalmaya çalışarak depresyonu atlatmaya uğraşıyordum. Louvre'u ve kafeleri dolaşıyordum. Döndüğünde Ernest'e çalmak için saatlerce yeni bir Haydn parçası üstünde çalışıyordum. Piyano çalmanın bana iyi geleceğini sanmıştım ama aslında bu bana St Louis'deki en berbat günlerimi, dünyadan kopmuş bir halde yapayalnız yaşayışımı hatırlatmaktan öteye geçmiyordu.

Ernest gideli üç hafta olmuştu. Bu süre sonunda uykularım o kadar bozulmuştu ki, gece yarısı yataktan kalkıp battaniyelere sarınarak berjerlerden birine kıvrılıyordum. Gitgide sevdiğim ve bel bağladığım Île St. Louis'deki o parka yürümek dışında hiçbir şeyden pek zevk almaz olmuştum. Ağaçlar artık çiçeklenmeye başlamışlardı. Atkestanesi tomurcuklarının o kesif kokusu dört bir yanı tutmuştu. Ayrıca parkı çevreleyen evleri seyretmek, içlerinde ne tür insanların yaşadığını, nasıl evlilikler sürdürdüklerini, çiftlerin her gün birbirlerini nasıl sevip nasıl hırpaladıklarını, mutlu olup olmadıklarını, mutluluk sürdürülebilir bir kavram mıdır diye kafa yorup yormadıklarını düşünmek hoşuma gidiyordu. Parkta olabildiğince oyalanıyor, sonra da pek hissedemediğim güneş ışıkları içinde eve yürüyordum.

Ernest mayısta eve döndüğünde, gözlerimde sevinç gözyaşlarıyla ona sıkı sıkı sarıldım.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Nedir bu halin? Yoksa beni özledin mi Tüylü Kedi?"
"Hem de çok."
"İyi. Özlenmek hoşuma gider."

Omzuna dayalı başımı salladım, ama içimden bir ses ona böyle kayıtsız şartsız güvenmenin doğru olup olmadığını sorgular gibiydi. Ernest gücümü ve kendi ayaklarımın üstünde durabilme yeteneğimi hayranlıkla karşılıyor, buna güveniyordu ama güçlü olmayı asıl önemseyen bendim. Ernest gider gitmez sudan çıkmış balığa dönmem beni rahatsız etmişti. Mutluluğum tamamen ona mı bağlıydı? Onun için mi ancak o yanımdayken kendimi iyi hissediyordum? Bilmiyordum. Elimden gelen tek şey, aşağıdaki dans salonunun akordeonu melankolik bir melodiye geçtiğinde Ernest'i ağır ağır soymak oldu.

Ernest *Toronto Star* işinden döndüğünde elimizde her tür projeye açık bir iki yüz dolarımız birikmişti. İsviçre'ye gezmeye gitmeye karar verdik. O sıralar Ernest'in morali oldukça yüksekti. Kısa bir süre önce *Dial*'daki Scofield Thayer, Ernest'in Pound tarafından önerilen şiirlerini kırıcı denecek kadar soğuk bir mektupla reddetmişti, ama Ernest Genova'da edindiği yeni bağlantılardan çok umutluydu. Örneğin, birlikte çalıştığı gazeteciler arasında Amerikalı editör Max Eastman da vardı ve Ernest'in nesir portrelerine bir göz atmak istiyordu. Ayrıca cesur politik yaklaşımlarıyla Ernest'i müthiş etkileyen araştırmacı gazeteciliğin ünlü ismi Lincoln Steffens'i de unutmamak gerekirdi. Steffens yenice Sovyetler Birliği'nden dönmüş, basın dahil ona kulak veren herkese "Geleceği gezip gördüm, orada işler gayet iyi yürüyor," diyerek komünizm hevesini ortaya koymuştu. Steffens'in dikkatini çekmiş olması Ernest'e heyecan vermiş, yeni bir toplum ve amaç anlayışından güç alarak *Poetry*'den Harriet Monroe'ya on beş şiirini göndermişti.

"Ne kaybederim?" diyordu. "Belki de ben yumruklayıp yıkmadan hiçbir kapı açılmayacak."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Her istediğin olacak," dedim. "Yakındır, hissediyorum."

"Belki," dedi Ernest. "Şimdi bunları konuşup büyüyü bozmayalım."

Montrö'ye üçüncü sınıf bilet alıp Cenevre Gölü'ne bakan dağlık Chamby'e tırmanan elektrikli tramvaya bindik. Şalemiz büyük ve sade, dağ havası müthiş berraktı. Sık ağaçlı orman patikalarında saatlerce yürüyor, sonra yabani havuç ve kış kabağı garnili nar gibi kızarmış et ve kremşantili meyve hoşafından oluşan yemeğimizi yiyorduk. Geceleri şömine başında kitap okuyor, limon ve yoğun baharat katkılı aromalı şaraplar içiyorduk. Dilediğimiz kadar uyuyor, günde iki kez sevişiyor, mektup okuyup yazıyor, kâğıt oynuyorduk.

Bir gün yürüyüş yaparken Ernest bana dönüp, "Güneşten rengin değişti," dedi. "Öyle güçlü ve sağlıklı görünüyorsun ki. Burası sana yaradı."

Ondan güzel sözler duymak hoşuma gidiyordu ama Paris'te tek başına geçirdiğim haftalar henüz aklımdan çıkmamıştı. O günler beni hâlâ korkutuyordu. Bu nedenle kendi açımdan gerçekten güçlü olmanın anlamını bulmaya çalışıyordum. Güneşten yanmış sağlıklı bir beden, esnek olmak, uyum göstermek yeterli değildi.

İkinci hafta Ernest'in savaş yıllarından arkadaşı Chink Dorman - Smith de bize katıldı. Ernest yaralanmadan önce Schio'daki İtalyan cephesinde tanışmışlardı. Chink İrlandalıydı. Ernest boyunda ama daha beyaz tenli, elma yanaklı, kızıl-sarı bıyıklı bir adamdı. Onu daha ilk görüşte kanım ısınmıştı. Son derece kibar biriydi. İnsan onun profesyonel bir asker olduğunu bilmese sarayda yetişmiş zannederdi. Her sabah neşeyle ıslık çalarak kahvaltıya geliyor, bana Bayan Popplethwaite diyordu. Ernest Chink'i kardeşi gibi seviyor, ona sonsuz saygı duyuyordu. Aralarında yazar ya da gazeteci arkadaşlarıyla olduğu türden bir rekabet olmadığı için günler huzurlu ve keyif içinde geçiyordu. O sıralar Rhone vadisi, her kaya oyuğunda, her çayır boşluğun-

da tomurcuklanan nergisleriyle en güzel mevsimini yaşıyordu. Buzu iterek başını çıkaran o çiçeği ilk gördüğümde mükemmel bulmuş, ben de o tür bir kararlılığa sahip olmak istemiştim.

Her gün güzel hanlar, balığı bol av bölgeleri bulmak umuduyla dağ tepe yürüyorduk. Cenevre Gölü ile Rhone'un buluştuğu yerdeki Stockalper deresi, Ernest'in bu kıtada kuzey Michigan saydığı favori noktasıydı. O keyifle alabalık avlarken biz de Chink'le çimenlere uzanıp kitap okuyor, sohbet ediyorduk.

Bir ikindi vakti tomurcuğa durmuş bir armut ağacının altında serilmiş otururken Chink "İkinizi böyle âşık görmek çok hoş," dedi. "Hem'in Milano'yu atlatıp atlatamayacağını düşündüğüm zamanlar çok oldu."

"Kastettiğin Milano mu yoksa o güzel hemşire mi?"

"İkisi de sanırım," dedi Chink. "Orası ona iyi gelmedi. Ama sen yaradın." Chink ellerini başının altında kavuşturup gözlerini yumdu. "Sevgili dostum Hem," dedi ve anında uykuya daldı.

Chink'in uyumumuzu görüp anlaması hoşuma gidiyordu. Ayrıca Ernest hakkında benim bilmediğim çok şey biliyordu. Paylaştıkları bir geçmiş, okyanuslarca bira, gece yarısı itirafları vardı. Şalenin verandasındaki o uzun ve serin akşamlarda bazen savaştan konuşurlardı. Bu, birlikte tanık oldukları olayları ve çektikleri acıyı benim yeni bir takdir duygusuyla karşılamamı sağlamıştı.

Chink bir askerdi ve hep öyle kalacaktı. Ernest Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yaşamına döndüğünde Chink İngiliz ordusunda mesleğe devam etmişti. Son olarak İrlandalıların bağımsızlık mücadelesinde şiddet olaylarını kontrol altına almaya çalışan İngiliz işgal kuvvetlerine bağlı olarak yıllardır İrlanda'da görevliydi. Zor bir görevdi. Çok ölüm görmüştü. Bizimle geçirdiği her gün bunun ağırlığını biraz daha atmaya çalıştığını anlıyordunuz.

Bir akşam ona "Orada korkunç bir savaş sürerken senin ge-

BELONGS TO KAOS TEAM

miyle tatile çıkıp uzaklaşman tuhaf bir his olmalı," dedim. "Hani bilet alıp sıvışmak gibi bir şey."

Chink acı acı güldü. "Bizim savaşımızda..." diye başladı ve durup başıyla Ernest'i işaret etti. "... cephe Manş Denizi'ne dayanmışken, çay içmek uğruna çarşı iznine çıkan askerler vardı. Dönüşte daha bisküvinin ağızlarındaki tadı silinmeden süngülerini ve gaz maskelerini takıp tekrar işe koyulurlardı."

"İnsan aklı bunu kaldıramaz," dedi Ernest. "Bu sıçrayışlara dayanılmaz. Ya birinde, ya öbüründe, ya da arada bir yerde takılıp kalırsın. İşte felaket o zaman başlar."

"Doğru," dedi Chink.

"Bazen de bir kez savaş görmüşsen, tekrar oraya dönmek zor gelmeyebilir. Sen de buna benzer bir şey söylemeye çalışıyordun Minik." Ernest masanın üstünden eğilip gözümün içine baktı. "Bilet alıp oraya dönmek, sonra birden irkilip uyanarak o havadan çıkmak."

"Her zaman pek o kadar hoş olmuyor, öyle değil mi?" dedi Chink. Ernest'in cepheyle ilgili kâbuslarından, onun hâlâ gece yarıları gözleri korkuyla yerinden uğramış bir halde, ter içinde, çığlıklar atarak uyandığından haberi vardı. İki dost başlarını sallayıp kadehlerini kaldırdılar.

Gene böyle içki ve sohbet dolu gecelerden birinde Chink Büyük St. Bernard Geçidi'nden İtalya'ya geçme fikrini ortaya attı.

Bıyığındaki bira köpüğünü silerek "Napolyon ve Şarlman bu işi başarmış," dedi.

"Uzunluğu ne kadardır?" diye sordum.

"Elli kilometre var mıdır acaba?"

"Ben varım," dedi Ernest. "Aosta'dan trenle Milano'ya gideriz."

"Ya da Schio'ya. "Suç mahalline geri dönüş."

Ernest bana bakıp "Sana Schio'yu göstermeyi çok isterdim," dedi. "Dünyanın en güzel yerlerinden biridir."

Chink "Askeri baraka olarak kullandığımız ve Schio Şehir Kulübü adını taktığımız eski bir değirmen vardı," diye anlattı gülümseyerek. "Kavurucu sıcakta günde kaç kez kendimizi oradaki dereye atıyorduk bir bilsen. Hele o mor salkımlar!"

Ernest "Ya dolunayda bira içtiğimiz o minik bahçe lokantasını hatırlıyor musun?" diye araya girdi. "Schio'nun bir de güzel oteli vardır. Adı Due Spadi yani Maça İkilisi. Bir ya da iki gece orada kalır sonra Fossalta'ya geçeriz. Hatta bu yolculuğu *Star*'a yazabilirim. Yaralı askerin cepheye dönüşü."

Chink "Parlak fikir," dedi ve iş karara bağlanmış oldu.

Ertesi sabah tıka basa dolu sırt çantalarıyla şaleden ayrıldık. Ernest bir ara odaya girdiğinde beni yüz kremi ve kolonyama çantamda yer ararken görmüştü. Şişeleri gösterip "Boş yerin var mı?" diye sormuştum.

"Nereden olsun?" demişti. "Alabalıklara hoş kokmaya mı çalışıyorsun?"

"Acı şu kızcağıza," dediysem de Ernest'e söz geçirememiştim. Sonunda şişeleri Chink'e yüklemiştim. Zavallı homurdanarak da olsa kabul etmişti. Tehlikeli bir dağ geçidini aşarken yanımda kolonya taşımaya heves etmiş olmam, ayakkabı seçimim kadar berbat bir durum değildi. Şartlara uygun botlar yerine Oxford tipi, bağcıklı, taba rengi, ince ayakkabılar giymiştim. Nasıl bu hataya düştüğümü bilmiyorum ama, bu ayakkabıların bacaklarımı daha güzel gösterdiği bir gerçekti. Ancak güzel bacak merakı yüzünden canıma okundu. Daha sekiz kilometre gitmeden ayaklarım sırılsıklam olmuştu. Koşulları bilmediğimizi ileri sürerek kendimi savundum. Geçit ilkbaharda aşılabilir bir hal alıyordu ama bu yıl açılmamıştı. Henüz kimse geçmemişti ve hâlâ bazı yerlerde bele kadar kar vardı. Gene de vadiler aşıp sık çamlı patikalardan ve dağ çiçekleriyle beneklenmiş geniş çayırlardan geçerek bin bir zahmetle yürüyüşe devam ettik. Manzara olağanüstüydü ama Ernest'le ben bayağı perişan durumdaydık. Benim ayaklarım acıyor, bacaklarım ağrıyordu.

BELONGS TO KAVOS TEAM

Ernest'te ise mide bulantısı ve baş ağrısıyla gelen bir tür yükseklik hastalığı baş göstermişti. Tırmandıkça belirtiler daha da rahatsız edici oluyordu. Başı dönmeye başlamıştı. Birkaç kilometrede bir durup karın içine kusuyordu. Bir bakıma en kötü durumda olanımız Chink'ti. Bizim yükümüzü taşımak ona düşmüştü. İki çantayı sırtlanıp birkaç yüz metre gidiyor, onları bırakıp üçüncüyü almak için geri dönüyordu. Yolda o ünlü St. Bernardlar tarafından kurtarıldığımızı, üçümüzün de tırmanışın geri kalanını köpeklerin çektiği o rahat kızaklarla tamamladığımızı hayal etmeye başlamıştım.

Yarı yolda Bourg – St. – Pierre'de mola verdik ve öğle yemeği yedik. Ayaklarım öylesine şişmişti ki bir daha giyemem diye ayakkabılarımı çıkarmaya korkmuştum. Pek dinlendirici olmasa da ben tahta bankın üstünde şekerleme yaparken Ernest ve Chink kasabanın birasının tadına bakmaya gittiler.

Dönüp beni uyandırdıklarında Chink, "O minicik şahane mezarlığı kaçırdın," dedi.

"Dağın yuttuğu o zavallılar için kaç sıra mezar taşı dizilmiş," dedi Ernest.

"Bu dağın mı?" diye atıldım telaşla. "Tehlikede miyiz sahiden?"

"Ölüp burada gömülmeye ne dersin?" diye sordu Ernest.

"Ama keşişleri göremeyiz o zaman," dedi Chink. "Kendimizi nasıl affederiz sonra?"

Keşişlerin işlettiği St. Bernard misafirhanesi geçidin en yüksek noktasında yer alıyordu. Adanmış tarikat üyeleri burada bin yılı aşkın bir zamandır gezginlere yol gösteriyordu. Kapıyı her çalana ekmek ve çorba, bir fincan şarap ve üstünde geceyi geçirebileceği bir saman şilte verilirdi. Biz de otuz kilometrelik bir tırmanıştan sonra gece geç vakit kapılarını çaldık. Bourg – St. – Pierre'den yola çıktıktan sonra her yirmi dakikada bir çektiğimiz konyaktan hafifçe sarhoşlamış durumdaydık. Berrak bir ge-

BELONGS TO KAOS TEAM

ceydi. Misafirhanenin ardında yükselen ay binayı ürkünç bir ışığa boğmuştu.

Chink ilerleyip heybetli kapıyı çalarken "Burası kışlaya benzemiyor mu?" diye sordu.

"Sen de eski gördüğün her yeri kışlaya benzetirsin," dedi Ernest. O sırada kapı açıldı ve gergin, dazlak bir kafa göründü.

Keşiş hiç soru sormadı. Önümüze düşüp bizi sessiz, karanlık koridorlardan geçirerek odalarımıza götürdü. Daha önce söylendiği gibi, saman şilteli odalar gayet basit döşenmişti ama içeride ateş yanıyordu ve okumak için yeterli ışık vardı. Chink ve Ernest akşam yemeğinden önce dinlenirken ben bir mutfak ya da ayaklarımı sokacağım bir küvet bulurum umuduyla etrafı keşfe çıktım. Bütün koridorlar birbirinin aynıydı. Bir ses duyar mıyım diye çevremi dinledim ama çıt çıkmıyordu. Nihayet uzun, loş bir geçide daldım. Maalesef burası keşişlerin özel yaşam mahallerine giden yoldu. Üst üste kapılar açıldı, köstebek misali arka arkaya tıraşlı başlar dışarı uğradı. Ödüm kopmuştu. Odaya kendimi dar attım ve başıma gelenleri anlattım. Erkekler tabii ki kahkahalarla güldüler. Ernest muhtemelen bin yıldır o koridorları arşınlayan ilk kadın olduğumu söyledi. Olayı anlatmak için derhal oturup Gertrude ve Alice'e mektup yazdı: *Bayan Hemingway burada keşişleri baştan çıkarmaya kalktı. Lütfen bir akıl verin.*

Ertesi sabah geçidin geri kalanını aşmak için bayağı enerji toplamış olarak Aosta'ya doğru yola çıktık. Daha doğrusu ayakkabım dikişten açılana kadar iyi durumda olduğumuzu sanıyordum.

"Oh olsun, Gösterişçi Bayan," diye homurdandı Ernest. Aslında onun da durumu iyi sayılmazdı. Yükseklik nedeniyle hâlâ mide bulantısı çekiyordu ve bu yüzden yolculuğun son etabını tamamlayacak gücü kalmamıştı. Aramızda sağlam olan bir tek Chink vardı. Chink eline bıçağı alıp ayakkabımın öbür tekini de yardı. Ertesi gün Aosta'ya bu koşullarda adım attık. Karlı

BELONGS TO KAOS TEAM

geçitten kurtulup doludizgin ilkbaharı yaşayan, her yanı muhteşem bağlarla çevrili yeşermiş tepelere daldık. Ruth'a mektubumda şaka olsun diye erkeklerin beni kente kadar taşımak zorunda kaldıklarını yazdım, ama aslında dayanıklılığıma kendim de şaşmıştım. Pek keyifli durumlar yaşamasam da, tahmin edemeyeceğim kadar sağlam çıkmıştım. O rezalet ayakkabılar olmamış olsa, Aosta'ya son birkaç yüz metreyi koşarak girmem işten bile değildi.

BELONGS TO KAOS TEAM

ON BEŞ

Milano treninde ölü gibi uyumuşum. Gözlerimi açtığımda Ernest'le Chink Benito Mussolini'den söz ediyorlardı. Yeni faşist lider o ara kentteydi. Ernest basın kartını kullanarak bir röportaj ayarlamaya niyetleniyordu. Ernest o günlerde Mussolini'nin Avrupa'nın en büyük blöfü olduğuna inanıyor, onunla görüşmek için çıldırıyordu. Bu arada Chink'in görev başına dönme zamanı gelmişti. Yakında görüşme vaadiyle ikimizi de öperek vedalaştı.

Ernest yeniden Milano'ya geldiğine memnundu. Bana yeni ayakkabılar aldıktan sonra ilk durağımız Via Manzoni'deki, Ernest ve Chink'in tedavi gördükleri, Kızılhaç Hastanesi olarak hizmet vermiş o heybetli ve muhteşem taş köşk oldu. Giriş kapısında durup balkon ve terasları, çizgili tenteleri, hasır takımları ve kocaman saksılar içindeki palmiyeleri seyrettik.

"İnsan burayı şık bir otel zanneder," dedim Ernest'e.

"Doğrusu içerisi hiç fena değildi. Burada kalmak için yaralanmak zorunda olmak ne acı."

"Tam olarak neler yaşadığını anlayamadığım için beni bağışla."

"Burada yanımda olup elimi tutman yeter."

"Bak onu yapabilirim işte," deyip eline uzandım. Ardından Duomo'ya, sonra da Galleria'daki Biffi's'e gittik. Orada oturup içinde taze çilekler yüzen köpüklü şarap içtik. Ernest cephede yaşadıklarından çok sık söz etmezdi ama Chink'le beraber olup o

BELONGS TO KANUS TEAM

günleri anmak geçmişi tazelemişti. Ernest bayağı dolmuştu. Hele Milano'ya gelmek her şeyin üstüne tuz biber ekmişti. Bütün gezi bir zaman makinesi niteliği kazanmış ve Ernest geri dönmüştü.

"Komik ama vurulduğum geceyle ilgili olarak en çok sivrisinekleri hatırlıyorum," dedi. "İnsanın kulağına, gözünün kenarına giriyor, bir türlü uyutmuyorlardı. Zaten gözümüze pek uyku girdiği yoktu. Sonra birden gökyüzüne doğru alevler yükseldi. Havaya fırladık. Hepimiz uçtuk. Önce hiçbir şey duymadım. Sonra göğsümde soluk almamı engelleyen bir basınç hissettim. Kafamın içinde bir şangırtı koptu."

"Bütün bunları anlatmak zorunda mısın?" diye sordum yavaşça. "Buna mecbur değilsin."

"Galiba mecburum," dedi ve birkaç dakika sessiz kaldıktan sonra, "Kulaklarım sağırlaşmıştı ama birinin imdat istediğini duyuyordum," diye devam etti. "Nasılsa ona ulaştım. Kaldırıp cephe gerisine taşıdım. Bunu nasıl yaptım, ben de bilmiyorum. O kısmı hayal meyal hatırlıyorum. Bacaklarım altımda parça parça oluyordu sanki. Makineli tüfek sesini sonradan duydum. Sanki benimle bir ilgisi yok gibiydi. Koşmaya devam ettim. Adamı yere bıraktım. Ardından ben de çöktüm. Sonrası yok. Başka hiçbir şey hatırlamıyorum."

"Sonra sahra hastanesi," dedim. "Arkasından da Milano treni."

"Evet," dedi. "Tren her durduğunda sinekler açık pencerelerden içeri hücum edip kanlı sargılarımın üstüne üşüşüyorlardı. O trende iki günüm geçti."

Başımı salladım. Aslında Ernest bunları yaşayalı çok olmamıştı. Kırık bir bebek gibi Milano'ya gelişinin hayali işte yeniden yüzünde ve gözlerinde belirmişti. Bir kahraman değil, hissettiklerini ve gördüklerini belki asla atlatamayacak olan bir oğlan çocuğuydu o. Ne kadar seversem seveyim, yaralarını sarmak için ne kadar uğraşırsam uğraşayım, onun hep sakat kalacağını düşünmek, bana yakıcı bir hüzün veriyordu.

BELONGS TO KAOS TEAM

Neden sonra "Bugün Agnes'i hatırlamışsındır," dedim.

"Biraz." Elimi, avucuna aldı. "Bunu paylaşabildiğimiz için mutluyum," dedi.

"Ben de öyle." Bana doğruyu söylediğinden emindim ama bildiğim bir şey daha vardı. Mümkün olsa, Ernest geçmişi ve bugünü olarak Agnes'le ikimizi birden orada isterdi. Onu –ve elbette çilekleri de– tartışmasız seven iki kadınını ... Şarabı, güneş ışığını ve ayaklarımızın altındaki ılık taşları... Ernest sahip olunabilecek her şeyi, hatta daha fazlasını istiyordu.

Ertesi gün ikindide kaldığımız otelde ben uyku çekip kitap okurken, Ernest Mussolini'yle bir randevu ayarlamaya çalışıyordu. Adam yenice parlamentoya girmeyi başarmıştı ve bu durum Ernest'i büyülüyordu. Mussolini bir çelişkiler yumağıydı. Adanmış bir milliyetçiydi ve Romalı geçmişinden güç alarak İtalya'yı eski görkemine kavuşturmak istiyordu. İşçi sınıfının ve kadınların durumunu düzeltmeye kararlı görünüyordu. Bunların hepsine *Faşist Manifesto*'da yer vermişti. Fakat aynı zamanda varlıklarının devamını garanti etmek suretiyle kendisini aristokrasiye ve burjuvaziye de şirin göstermeyi başarmıştı. Hem geleneksel, hem devrimci, askerin, iş dünyasının ve liberallerin gözdesi, kısacası toplumun her kesiminin adamı olmak istiyor gibiydi. Nasyonal Faşist Parti öyle istim üstünde gidiyordu ki, bütün bunların olması kaçınılmaz gibiydi.

Ernest not defterlerini toparlayıp çıkmaya hazırlanırken "Gergin misin?" diye sordum.

"Niye olayım? Alt tarafı adam zorbanın teki, öyle değil mi?"

"Bilmem ki. Bazıları onun bir canavar olduğunu söylüyorlar."

"Olabilir ama canavarlar her zaman canavar gibi görünmezler. Tırnakları temizdir. Çatal bıçak kullanırlar ve saray İngilizcesi konuşurlar."

Ernest'in ceketini iliklerdim ve omzundaki tozları fiskeledim.

BELONGS TO KANDIS TEAM

"Çok titizlendin karıcığım. Git kestir biraz. Kaygılanmayı da bırak."

İki saat görünmedi. Notlarını daktiloya çekmek üzere otele döndüğünde nasıl da haklı çıktığını ballandırarak anlattı. Gırtlağını göstererek "Adam buraya kadar koca bir balon," dedi. "İçi boş."

Rahat bir nefes alarak "Kara gömleğini giymiş miydi?" diye sordum.

"Giymişti. Hepsi giymişti." Ernest yazı masasına geçip Corona'sına yeni bir kâğıt taktı. "Ama tahminimden daha iri yapılıymış. Geniş, esmer bir yüzü, şahane elleri var. Kadın eli gibi sahiden."

"Yerinde olsam bunu yazmam."

Ernest güldü ve ara verip soluk almadan, parmaklarıyla tuşları adeta delerek, gene makineli tüfek gibi yazmaya koyuldu. Bir ara başını kaldırmadan "Bir şey daha söyleyeyim," dedi. "Odada yanında yavru bir kurt köpeği vardı."

"Faşist canavar köpek sevdalısı demek."

Ernest "Belki sonradan yemeği düşünüyordur," dedi sırıtarak.

"Çok kötüsün."

"Öyleyimdir," dedi. İşaret parmaklarını hazır edip makineye yeni bir hücuma hazırlandı. "Ama köpek harikaydı doğrusu."

Ertesi gün Schio'ya gitmek üzere otobüse bindik. Ernest bütün yaşananlara rağmen bana değirmeni, mor salkımları ve kasabanın nasılsa hafızasında taptaze kalmış her köşesini göstermek istiyordu. Ama yolda gökyüzü bulutlandı ve kararDı. İnatçı bir yağmur boşandı. Nihayet kasabaya vardığımızda Ernest şaşırmış gibiydi. "Ne kadar da küçük bir yermiş," diye mırıldandı.

"Belki yağmurdan çekmiştir," diye espri yaparak onu neşelendirmek istedim ama bunun mümkün olamayacağını hemen

kavradım. Gezi boyunca Ernest hafızasını zorlayıp durdu. Dört yıl önce son gelişinden bu yana her şey değişmiş, rengini yitirmişti. Savaş sırasında kapalı olan yün fabrikası, o sıcak ikindilerde Chink'le Ernest'in yüzdükleri dereye şimdi pislik kusuyordu. Kıvrılan sokaklarda yağmur altında yürüdük. Her şey, ucuz tabak çanak, masa örtüleri ve kartpostallarla dolu vitrinler tatsız ve hüzünlü görünüyordu. Lokantalar boştu. Bir şarap evine girdik. İçeride kızın biri oturmuş yün eğiriyordu.

Ernest İngilizce olarak ona "Kasabayı az kalsın tanıyamayacaktım," dedi. "Her şey öyle değişmiş ki."

Kız başını sallayıp pedalları ileri geri iterek işine devam etti. Beyaz lifler uzayıp düzleşiyordu.

"Sence konuşmanı anlıyor mu dersin?" diye sordum Ernest'e usulca.

"Beni anlıyor."

"Kocam savaşta buradaydı," dedim.

Kız başını kaldırmadan "Savaş bitti," dedi.

Hevesimiz sönmüş bir halde gezmekten vazgeçerek gidip Maça İkilisi'ne yerleştik ama orası da bozulmuştu. Yatak gıcırdıyordu. Çarşaflar eprimiş, eski yüzlü olmuşlardı. Ampullerin üstü incecik bir toz tabakasıyla kaplıydı.

Tatsız bir yemeğin ortasında Ernest "Belki de bunların hiçbiri yaşanmadı," dedi.

"Elbette yaşandı," dedim. "Keşke Chink de burada olsaydı. Bizi neşelendirmenin bir yolunu bulurdu."

"Hayır. O da bunu kaldıramazdı."

O gece iyi uyuyamadık. Sabah yağmur hâlâ yağıyordu. Ernest bana yaralandığı yer olan Fossalta'yı göstermeye kararlıydı. Bizi Verona'ya kadar götürecek bir araç bulduk. Sonra Mestre'ye giden trene bindik. Orada bir başka araç ve şoför bulduk. Gün boyu bütün yolculuk boyunca Ernest haritaları inceleyip durdu. Bir yandan da, geçtiğimiz yerlerdeki görüntüleri yıllar öncesinden hatırladıklarıyla bağdaştırmaya çalışıyordu. Ama hiçbir şey

BELONGS TO KAOS TEAM

aynı değildi. Nihayet Fossalta'ya ulaştık. Ama orası Schio'dan da umutsuzdu. Gördüğü tahribattan hiçbir iz kalmamıştı. Siperler ve hendeklerden eser yoktu. Bombalanmış evler ve binalar yenilenmişti. Ernest yaralandığı yamacı buldu. Burası şimdi yemyeşil, bozulmamış, bütünüyle harikulade bir yerdi. Ama gerçek bu değildi ki. Birkaç yıl önce burada binlerce insan ölmüş, Ernest burada şarapnelle yaralanmıştı. Oysa şimdi, toprak adeta bütün olanları unutmuşçasına, her şey tertemiz ve pırıl pırıldı.

Oradan ayrılmadan önce Ernest çalılıkları taradı ve düğme büyüklüğünde paslı bir mermi parçası bulmayı başardı.

"İnsanın geçmişini kovalaması pis, çirkin bir iş, değil mi?" Yüzüme baktı. "Ne diye geldim ben?"

"Niye geldiğini biliyorsun," dedim.

Elindeki mermi parçasını birkaç kez evirip çevirdi. Salt zihninde kalmış olan o savaşa artık güvenilemeyeceği konusunda Chink'le aramızda geçen konuşmayı hatırladığını tahmin ettim. Artık hafızaya güven olamazdı. Zaman kaypaktı. Yaşama benzese bile, hatta özellikle yaşama *benzediğinde*, her şey eriyip yok oluyordu. İlkbahar gibi. Etrafımız çimenlerle sarılıydı. Kuşlar ağaçlarda cıvıldaşıyorlardı. Güneş umut dolu parlıyordu. O günden sonra Ernest ilkbahardan hep nefret edecekti.

BELGESEL KAOS TEAM

ON ALTI

Paris'e haziran sonu döndük. Çok geçmeden Bastille Günü kutlamaları başladı. İnsanlar saatlerce sokaklarda dans edip şarkı söylüyordu. Ortalık sıcak ve gürültülüydü. Uyumaya çalışmak nafileydi. Karanlıkta, bir kolunu gözlerinin üstüne koymuş olan Ernest'in huzursuz siluetini seçebiliyordum.

"Evlilik yıldönümümüz yaklaşıyor," dedim.

"Bir yerlere kaçalım mı?"

"Nereye gideriz?"

"Almanya'ya. Belki İspanya'ya."

"Buna mecbur değiliz," dedim. "Evde kalır, zom olur, sevişiriz."

"Onu şimdi de yapabiliriz." Güldü.

"Öyle ya," dedim.

Penceremizin dışındaki klarnetçi pes notalar çalarak kendisine eşlik edecek birilerini bekledi, sonra da sustu. Ernest yan dönüp çıplak omzuma dokundu. Dokunuşu içime şahane ürpertiler saldı. Sonra beni kendine doğru çekti. Hiç konuşmadan beni yüzüstü çevirdi ve vücudumu bedeniyle örttü. Ağır ve sıcaktı. Alnının ve dudaklarının dokunuşunu ensemde hissediyordum.

"Kıpırdama," dedi.

"Soluk bile aldığım yok."

"İyi."

"Böyle yavaş hoşuma gidiyor."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Evet."

Beni ezmemek için ellerini vücudumun iki yanına dayayarak ağırlığını oraya vermişti ama ben biraz parçalanmak istiyordum.

Daha sonra karanlıkta uzanmış yatarken sokaktan gene kahkahalar yükseldi. Müzik sesleri daha coşkulu, ama karmakarışıktı. Ernest yeniden sessizliğe gömülmüştü. Merak ettim; Schio'yu mu düşünüyordu acaba? Orada bulamadıklarını mı düşünüyordu? Yoksa eve taşıyıp getirdiği hüznü mü?

"Kalkıp pencereyi kapatayım mı?"

"Çok sıcak. Bir faydası olmaz. Uyumaya çalış."

"Kafan bir şeye takılı. Anlatmak ister misin?"

"Anlatsam da boş."

Derinlerde kötü bir yere çarptığını hissettim ama anlattırırsam faydası olacağına bütün kalbimle inanıyordum. Hafiften üstelemeye devam ettim. Nihayet konuştu. "Sahiden bilmek istiyorsan, derdim sevişmekle. Sevişmenin, sonrasında bana tükenmişlik ve yalnızlık hissi veren bir yanı var."

"Ne korkunç," dedim sözlerindeki iğnelemeyi hissederek. Az önce birbirimize o kadar yakındık ki. Ya da bana öyle gelmişti.

"Üzgünüm. Senin suçun değil."

"Elbette değil. Bir daha hiç sevişmeyelim. Buna mecbur değiliz. Benim umurumda olmaz."

"Ama umursuyoruz. Bunu biliyorsun. Senin için önemli olduğunu biliyorum."

"Değil."

Beni kendine çekti. "Lütfen kaygılanma. Yalnızca beni sevdiğini söyle."

"Seni seviyorum," dedim. Ellerini ve gözkapaklarını öperek söylediklerini unutmaya çalıştım. Ama beceremedim. Bana söylediği hiçbir şeyi unutamıyordum. Durum buydu.

"Uyu artık."

"Olur," dedim.

Ernest kalkıp giyindi. Sabaha karşı üç ya da dört olmalıydı.

"Bu saatte çalışacak mısın yoksa?"

"Bakalım," dedi. "Deneyeceğim."

Çıktı. Merdivenlerden aşağı inen ayak seslerini duydum. Sonra birkaç saatliğine dalmışım. Uyandığımda Ernest hâlâ yoktu. Sıcak erkenden basmış, içerisi boğucu bir hal almıştı. Yatak örtüsünü tekmeleyip attım. Sabahlığımı giyip kahve yapmak için mutfağa gittim. Geceki müzisyenler hâlâ sokaklardaydılar. Onları duyuca üstüme bir yorgunluk çöktü. Nasıl oluyor da hâlâ çalabiliyorlardı? Ayaküstü kapı eşiklerinde mi kestiriyorlardı acaba? Yoksa hiç uyumaz mıydı bunlar?

Kahvaltıdan sonra yıkandım, giyindim ve birkaç saatimi piyanonun başında geçirdim. Ama doğru dürüst çalışamıyordum. Hava çok sıcaktı ve gece olanlar aklımı kurcalıyordu. Tekrar uzandım. Mutfakta Marie Cocotte'un bulaşık yıkadığını duydum. Onu apartmanın kapıcısı sayesinde bulmuştuk. Ev işlerine bakıyordu. Her sabah uğruyor, bütün çamaşırı ve yemeği hallediyor, karşılığında saatte iki frank alıyordu. Marie orta yaşların eşiğinde, kısa boylu tıknaz, eline çabuk, becerikli bir kadındı. Çoluğu çocuğu yoktu. Fransız argosunda 'orospu' anlamına gelen aynı zamanda da kulplu tencere demek olan *cocotte* lakabını bize sık sık pişirdiği leziz *poulet en cocotte* – tencerede piliç yemeğinden alıyordu. Haftada birkaç gün akşamüstü tekrar uğrayıp akşam yemeğimizi hazırlıyordu. O kadar usta bir aşçıydı ki bana Fransız mutfağını öğretmesini istemiştim. Ama şimdi yazın ortasında olduğumuzdan mutfağa girmek istemiyordum. Ernest işini bitirip dönene kadar ben meyve ile idare edebilirdim, hatta aç dursam bile olurdu. Sonra birlikte bir kafeye gidip aperitif içerdik. Ancak hava kararıp serinlediğinde acıkmaya ve yemek yemeğe sıra gelirdi.

Marie Cocotte "Günaydın madam," diyerek yatak odasına girdi. Perdeler geceki gibi açıktı. Perdeleri hiç kapatmıyorduk.

BELGESEL KAOS TEAM

Hâlâ kabalığını koruyan Fransızcamla "Bu müzik hiç susmaz mı?" diye sordum pencereyi göstererek.

"Bugün susmaz," dedi kadın gülerek.

"Bu Bastille Günü hiç bitmiyor galiba," dedim. Kadın gene güldü.

"Bu bizim hoşumuza gidiyor," dedi.

Yaz, adeta çoğalarak bir yazlar dizisi halinde uzayıp gitti. Zaman hiç geçmiyor gibiydi. Yapacak bir şey bulmak her gün biraz daha zorlaşıyordu. Baş ağrılarım yeniden başlıyor gibiydi. Ernest'in çalışmasından yakınmamam gerektiğini, onu işinden alıkoyamayacağımı biliyordum. Ernest uyanıp da o gün tek satır yazmayacağını, boks maçına gidebileceğimizi ya da bisiklet yarışlarını izlemek için arabayla şehir dışına çıkabileceğimizi söyledi mi, benden mutlusu yoktu.

Bir gün Gertrude ve Alice bizi Meaux'daki kır evlerine öğle yemeğine davet ettiler. Hep birlikte Gertrude'un Model T'sine doluştuk ve kendimize iki çeşit yumurta, patates ve kızarmış tavuktan oluşan bir piknik ziyafeti çektik. Şişelerce soğutulmuş şarabın üstüne bir de üç yıldızlı Hennessy konyak yuvarladık. Her şey çok güzeldi; vadiler ve köprüler, tomurcuklanmış ağaçlarıyla o sevimli ev... Öğle yemeğinden sonra çimenlere serildik. Gevezelik edip özgürlüğün tadını çıkardık.

Ernest artık her yazdığını Gertrude'a gösteriyor, o da Gertrude'unkileri okuyordu. Dostluklarının başında kadının zor anlaşılır tarzı onu çileden çıkartmış olsa da gitgide bu tuhaflıktan tat alır, Gertrude'un çalışmalarına ilgi duyar olmuştu. Hatta Gertrude özellikle nesne, yer ve insan isimlerini tekrarlama alışkanlığıyla Ernest'in tarzını da etkilemeye başlamıştı. Bunu çeşni arama niyetiyle değil, herhangi bir sözcüğün üst üste defalarca kullanılması halinde nasıl vurucu bir güç kazandığının tadına varmak amacıyla yapıyordu. Nick Adams'la ilgili yeni bölümlerde Ernest'in en sade dille aynı şeyi yaptığını görebi-

BELONGS TO KAOS TEAM

liyordum. *Göl, alabalık, kütük, tekne* gibi sözcükler yazıya arıtılmış ve adeta masalsı bir hava veriyordu.

Ernest'in Gertrude'la olan bağı belli ki ikisi için de önemliydi. Hepimizin birbiriyle sağlam, sorunsuz dostluklar kurmaya başlaması beni sevindiriyordu. Gene de buluştuğumuzda eşleşmeler oluyordu tabii. Sanatçı olanlar Ernest ve Gertrude'du. Baş başa verip sohbete daldıklarında iki kardeşi andırıyorlardı. Dört duvar tanıklık etmeyecek olsa bile, Alice ve ben onların eşleriydik. Alice durumdan şikâyetçi değildi. Ya ben? Ernest piyanistliğimi sonuna kadar destekliyor, sanki ben de sanatçıymışım gibi, piyanodan 'işim' olarak söz ediyordu. Ben piyano çalmaya bayılıyor, bunu hayatımın vazgeçilmez bir parçası sayıyordum ama asla Ernest gibi özel biri olmadığımın farkındaydım. Ernest yaratıcı kürenin içinde, bense dışında yaşıyordum ve bunun değişeceğini sanmıyordum. Alice kendini bütünüyle Gertrude'un heveslerine adayarak sanatçının eşi rolüne daha kolay uyum sağlamış görünüyordu. Bu belki de rolü daha uzun zamandır oynamasından ve kıskançlığını daha iyi gizleyebilmesindendi. Gözlerimi konyak kadehime, onun bir cins İrlanda yününden yapılma açık renk battaniye üstünde yarattığı kaleydoskopa diktim. Burada birlikteydik, dedim kendi kendime. Her şey güzel ve keyifliydi. Bunu kavramalı, kıymetini bilmeli ve mutlu olmalıydım. Öyle yapacaktım. Yapmaya çalışacaktım.

Ertesi gün geç uyandım. Hennessy'nin sarhoşluğu hâlâ üstümdeydi. Ernest de aynı durumda olmalı ki daha ikimiz de yataktan kalkmadan "Bugün benden iş çıkmaz," dedi.

"Boşuna yorulmamalı."

"Acaba gitsen de birkaç saat çalışmayı denesen mi?" diye sordum. Bir yandan da bunu içten söylemediğim için hafifçe vicdan azabı duyuyordum.

Ernest "Hayır," dedi. "Bir işe yaramayacak. Bunu hissediyorum."

BELONGS TO KAOS TEAM

Kalkıp kahvaltı ettik. Sonra Auteuil'e at yarışlarına gitmeye karar verdik. Şehir dışı daha serin olurdu. Marie Cocotte bize şarap ve sandviç dolu bir sepet hazırlardı. Yarış programını alıp trende inceleyecektik. Bu kararı verir vermez, kafamdaki basıncın, evden usulünce kışkışlanan hayalet gibi hemen kaybolduğunu hissettim. Onu paylaşmamanın beni ne kadar mutlu ettiğini fark ettim; mutlu ettiğini ama aynı zamanda suçluluk duygusu da yarattığını...

İkimiz de Auteuil'e bayılırdık. Yarış programına daima birlikte bakar, sonra padoklara gidip atları görürdük. Atların yoğun kokuları, koşu pisti, şanslarını deneyen neşeli kalabalığın şamatası hoşuma giderdi. Atların bedenlerinin o güzelim dalgalanışı, ipekler içindeki güdük görüntülü jokeyler, parmaklıklara dayanıp gizemli bir şeyler bilirmiş gibi duran antrenörler, ahırdaki seyislerin argo konuşmaları ve at sidiğinin kokusu, her şey Ernest'i büyülüyordu. Hiçbir zaman oynayacak fazla paramız olmazdı ama her zaman küçük biraz bir şeyler ayırırdık. Ayrıca güneş altında birlikte olmak çok keyifliydi. Ernest ceketini yere serer, oturup öğle yemeği yerdik. Sonra ben şekerleme yapar veya bulutları sayıp oyalanarak bir sonraki koşuyu beklerdim. Kazanırsak şampanya içerdik ama bazen kaybedince de içiyorduk, çünkü orada ve birlikte olmaktan mutluyduk. Paranın bizim için pek bir anlamı yoktu. Hiçbir zaman fazlası olmamıştı ki, kaybedince aradaki farkı bilelim...

O günkü favori, gayet seri ve sıkı bir koşucu olan parlak tüylü bir esmer güzeliydi. Öyle bir hızla sıçrayıp atlıyordu ki gözle yakalamak zordu. Biz favoriye değil bire yüz yirmi veren Chevre d'Or adlı daha açık renkte bir ata oynadık. Bazen atları birlikte seçerdik. Kâh padokları gezip kâh çitlerde dikilerek hayvanların hareketlerini inceler, bir his yakalamaya çalışırdık. Bazen Ernest kendisine sürpriz bir iki isim veren birilerini bulurdu. O gün kendi içgüdülerimi izleyerek atı ben seçmiştim. Şansı ancak bu şekilde bulabilirdim. Daha önce kazanmıştım. O gün de

OLENGOZ KAOS TEAM BELONGS TO

içimden bir ses kazanacağımı söylüyordu. Chevre d'Or çok hızlı ve kara tüylü değildi ama kadehteki konyak gibi kayıyordu. O dümdüz bacaklarına baktım ve Ernest'e "İşte bu," dedim. "Gel

şuna bayağı bir yatırım yapalım. Yeterince paramız var mı?"

"Vardır belki," dedi Ernest.

"Olmasa bile harcayalım."

Ernest güldü ve bana gülümsemeye devam ederek bahis gişesine yürüdü. Cesur davranışlarım hoşuna gidiyordu.

"Hâlâ bu atta ısrarcı mısın?" diye sordu yanıma döndüğünde.

"Evet."

"İyi o zaman. Altı aylık yem masrafı çıktı."

"Deme."

"Sahi söylüyorum." İkimiz de kalabalıkla birlikte çitlere doğru kaydık. Göze aldığımız risk yüzünden titriyorduk.

Benim at daha ilk baştan öne geçti. İkinci engele vardığında iyice hızlanmıştı. Dördüncü engelde konyak rengi bir gölge halinde dört boy farkla öndeydi.

"Başarıyor," dedim alı al moru mor. Heyecandan mideme ağrılar girmişti.

"Evet, durumu iyi," dedi Ernest. Diğer atlar arayı kapatamıyorlardı. Hepsi için çok geçti çünkü Chevre d'Or hem çok süratliydi, hem de çok ilerideydi. Adeta uçuyordu. Aradaki on boy farkı daha da açtı. Jokeyi kamçısını şaklatıp duran favori at diğerlerini yakalayıp geçti ama benim atım kendiyle yarıştaydı.

Yirmi boy farkla koştuğu sırada finişe yirmi adım kalmışken, olanlar oldu. Her şey yolunda giderken son atlayışta bir felaket yaşandı. Daha önce konyak gibi kayan atım hurda bir el arabasına döndü. Paramparça olmuş, kırık dökük bir oyuncaktan farkı kalmamıştı. Durum öyle feciydi ki daha fazla bakamadım. Yüzümü Ernest'in omzuna gömdüm ve yarışın sonunu, atların düşen hayvanı çiğneyişini, favorinin hak etmediği halde her şeyi kazanışını izlemedim.

BELONGS TO KAOS TEAM

Trende yolun yarısını ağlayarak gittim. Pencerelerine gerili çamaşır ipleri, çöpleri ve üstü başı perişan çocuklarıyla kasvetli mahallelerden geçerken, o günü ve gördüklerimi unutmaya çalışıyordum.

BELONGS TO KAOS TEAM

ON YEDİ

İlk evlilik yıldönümümüzü Chink'le Köln'de kutlamaya karar vermiştik. Ren'den vapura binip onunla buluşmaya gittik. Hava hâlâ sıcak, günler uzun ve güzeldi. Chink'le buluştuğumuzda yeniden birlikte oluşumuza müthiş sevinmiştik. O bize, biz ona iyi geliyorduk. Ayrıca Köln çok güzeldi.

Bir gün öğleden sonra çimenlere uzanmış Chink'le Ernest'in balık tutmasını seyrediyordum. Ernest kıyıda yanı başında duran çantaya uzandı. Bir şişe buz gibi beyaz şarap çıkarıp dişiyle mantarına asıldı. Öbür eliyle de epeyce ileri atmış olduğu, çevresi hafif hafif anaforlanan kamışını tutuyordu. Hafif bir esinti vardı. Etrafta bulutçuklar halinde sarı polenler uçuşuyor, ağaçlardan üstümüze yağıyordu.

Gözlerimi kısıp onlara bakarak, "Beyler, tablodan fırlamışa benziyorsunuz," dedim.

Ernest Chink'e dönüp "Desene bir hayran bulduk," dedi.

Ayağa kalktım. Ernest'in yanına gidip bir süre onu yakından seyrettim. "Nasıl tutulacağını bana da öğretsene."

"Hayran olmaktan bıktın mı yoksa?"

"İlgisi yok," dedim gülerek. "Ben de bir denemek istiyorum, hepsi bu."

"Oldu o zaman." Ot bürümüş yumuşak zeminli nehir kıyısında arkama geçti ve bana kamışı nasıl tutmam gerektiğini öğretti. Aynen söylediği gibi kolumu arkaya atıp sonra da düz-

gün bir kavisle öne savurdum ve oltayı mükemmel bir biçimde fırlatmayı başardım. Olta rüya gibi bir salınışla akıntıya daldı.

"Çok zevkliydi," dedim.

"İşte o zaman doğru sallamışsın demektir," dedi Chink.

"Şimdi ne yapacağım?"

"Bekleyeceksin," dedi Ernest. Olta kutusunun yanına henüz varmıştı ki, oltamın ucunda bir hareket, ardından da güçlü bir çekilme hissettim. Elimde olmadan kamışı kaldırınca av iğneye takıldı. Balığın ondan kurtulmaya çalıştığını hissediyordum.

"Hey," dedi Chink. "Bu amatörüm deyip hile yapıyor."

Ernest tekrar koşup geldi. Alabalığı çekmeme yardım eti. Açık kahve renkli benekli balık çimenleri boyladı.

"Ona biraz acıdım şimdi," dedim.

"İstersen gerisin geri suya fırlatabilirsin," dedi Chink.

"Bahse girerim öyle yapacak," dedi Ernest gülerek.

"Hayır, ben onu yemek istiyorum. Kendi yakaladığımın tadı başka mı olacak, merak ediyorum."

"Uyanık kız seni," dedi Ernest. "Doğru, onun tadı başkadır."

"Tahmin etmiştim."

Chink "Bu kızda öldürme içgüdüsü var," dedi. Hep birlikte kahkahayı bastık.

Daha sonra arka arkaya üç alabalık çektiğimde Ernest "Bir de balık tutmayı bilsen ne olacaktı acaba?" dedi. Bana balığın pullarını ve içini temizlemeyi, pişirmeden önce derede iyice sudan geçirmeyi öğretti.

"Bana hiç de mide bulandırıcı gelmedi," dedim birlikte iş görürken.

"Farkındayım. Bu hemen belli oluyor."

Benim üç balıkla birlikte Ernest'le Chink'in tuttuğu yarım düzineyi de çubuklara geçirip ateşin üstünde kızarttık.

"Benimkilerin tadı daha güzeldi," dedim tuzlu parmaklarımı yalarken.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Ben de seninkileri beğendim doğrusu," dedi Ernest. Gidip bir şişe şarap daha açtı. Güneş gitmiş, ağır ağır akşam çöküyordu.

Köln'de hava iyi değildi. Chink'in yenice atandığı İngiliz İşgal Kuvvetleri Garnizonu'nda öfkeli bir kalabalık II. Wilhelm'in at üstündeki heykeline saldırmış, dev demir kılıcı söküp mahmuzları parçalamışlardı. Başka bir grup isyancı bir Alman polisi öldürmüştü. Adamı nehre kadar kovalamışlar, kendini kurtarmak için köprüye asıldığında parmaklarını kesmişlerdi. Dışarıdan bakıldığında kırmızı çatılı evleri ve deri şortlu köylüleriyle kentin masalsı bir görünümü vardı ama İtilaf devletlerinin işgali altındaki Almanya'nın her yerinde olduğu gibi burada da büyük bir huzursuzluk egemendi.

Birkaç gün sonra 14 Eylül'de bir kafede gazetelerimizi okurken Türk limanı İzmir'in yanmakta olduğunu öğrendik. Savaştan çıkmış Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşılmasından sonra Türklerle Yunanlılar arasında üç yıldır süren bir savaş vardı ama bu yangınla kavga bir kırılma noktasına varmıştı. Kimse olaydan kimin sorumlu olduğunu bilmiyordu. Yunanlılar Türkleri, onlar da Yunanlıları suçluyordu. Bilinen tek şey, trajik sonuçlardı. Limana petrol dökülüp ateşe verilmişti. Kentteki pek çok Rum ve Ermeni mahallesi yanıyordu. Halk evlerinden dışarı uğrayıp sokaklara dökülmüştü. Pek çok insan limanda boğulmuş, diğerleri oldukları yerde katledilmişlerdi. Muhacirler dağlara doğru kaçıyorlardı. Kafede oturmuş leziz yemeklerimizi yerken soruna duyarsız kalmış olduğumuz için büyük bir utanç duymuştuk.

"Galiba bir süre sonra o tarafa doğru bana yol görünecek," dedi Chink. Yüzü çok ciddiydi.

Ernest "Belki ben de giderim," dedi. İçimden soğuk bir ürperti geçti.

"Ciddi olamazsın," dedim.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Bilmem. Bu mümkün."

"İstanbul'u hep görmek istemişimdir," dedi Chink.

"*Konstantinopl* demek daha doğru," dedi Ernest. "Veya *Bizans*."

"Adına ne dersen de, şimdi gırtlağına kadar pisliğe batmış durumda, öyle değil mi?" dedi Chink.

Paris'e dönüşte daha bavullarımızı bile açmadan Ernest *Star*'dan bir telgraf aldı. Tahmin ettiği gibi John Bone onu savaş muhabiri olarak Türkiye'ye yolluyordu. Üç gün içinde yola çıkması gerekiyordu. Ernest mektubu okuyup bitirmiş, elinde yırtık zarfla kalakalmıştı. Birden kendimi fena hissettim.

Yüzümün halini görünce "Neyin var?" diye sordu. "Uzun kalmayacağım. En fazla Cenova'daki kadar. Aynı süre. Sonra eve döneceğim. Gene beraber olacağız."

O Cenova'dayken neler çektiğimi, her günü nasıl kendimle savaşarak geçirdiğimi ona hiç anlatmamışım.

"Gitmeni istemiyorum," dedim.

"Ne?"

"Onlara gidemeyeceğini söyle. Benim hastalandığımı söyle."

"Saçmalıyorsun."

"Hiç de değil. Anlasana. İlk kez doğru bir şey söylüyorum."

"Hayır. Çocuk gibi davranıyorsun. Bu şımarıklık, başka bir şey değil. Hemen kendini toplamanı istiyorum."

Bunun üstüne ağlamaya başladım. Bu her şeyden beterdi, çünkü Ernest gözyaşından nefret ederdi.

"Lütfen kes şunu," dedi. "Köln'de ne güzel eğlendik. Bunu düşünüp mutlu olamaz mıyız?"

"Zaten tek istediğim bu," dedim ama gözyaşlarımı durduramıyordum. Bavulumu açtım ama hemen kapattım. Mutfağa gidip ocağa çay suyu koydum.

Ernest'in yatak odasına gideceğini tahmin emiştim ama o peşimden gelmişti.

BELONGS TO KAOS TEAM

Nihayet "Orası çok uzak," dedim.

"Olmasın mı? Savaş burnunun dibinde mi yaşansın isterdin?"

"O telgrafı almamış gibi davranamaz mıyız?"

"Olmaz." Birden yüzü asıldı. Beni işine tercih etmesi için ona baskı yapıyordum. "Çayın canı cehenneme," dedi. Ben hazırlığıma devam ettim. Demliğe çay koydum. Porselen süzgecin üstünden kaynar su ilave ettim. Ernest ardımda küçücük mutfağı arşınlıyor, benden özür dilememi bekliyordu. Bunu yapmayınca, hatta dönüp yüzüne bile bakmayınca hırsla kapıyı vurup evden çıktı.

Soluğu kafelerden birinde aldığı kesindi. İsteseydim onu kolayca bulabilir, arayı düzeltebilirdim. Konyak ve su içer, olanları unutmaya karar verirdik. Olmadı garsona absent söyler, her şeyi şahane bir biçimde yıkayıp götürmesini sağlardık. Ama yerimden kıpırdamadım ve canım istemediği halde o lanet olası çayı içtim.

Ernest döndüğünde kafayı bulmuştum. Uyuyor taklidi yaptım. Bir süre sonra çaya boş verip bir şişe viski açmıştım. Hiçbir şey yemeden bardaklar dolusu viskiyi buzsuz susuz yuvarlamıştım. İyice sarhoş olduğumda da onca yolu bizimle kat etmiş olan güzelim demliği kapmış, yere atıp parçalamıştım. Kırıkları Ernest görsün diye yerde bırakacaktım ama birden bunu yapmak, dediği gibi, gözüme çocuksu bir şımarıklık görünmüştü. Bu kadar çaresiz ve kontrolsüz olmaktan nefret etsem de kendime söz geçiremiyordum. Gidip her ıslak parçayı tek tek toplayarak ortalığı temizledim. Kırıkları küçük bir kesekâğıdına koydum. Sonra gidip yattım. Başımı yastığa koyduğum an fırıl fırıl dönmeye başlamıştı. Gene de gözlerimi yumdum ve yavaş soluk almaya çalıştım. Çok sonra Ernest'in merdivenlerdeki ayak seslerini, ardında da yatak odasına girdiğini duydum.

Yatağa oturup "Hadley," dedi. Usulca yüzüme ve enseme dokundu ama kıpırdamadım.

BELGESEL KAOS TEAM

"Gel barışalım Tüylü Kedi."

Yaşları engellemek için gözlerimi sımsıkı yumdum ve uyuyor taklidi yaptım. Ama Ernest uyumadığımı anlamıştı.

"Lanet olsun sana," dedi. Ne gözümü açtım, ne de cevap verdim.

Omzumdan sertçe itti. "İşim bu. Gitmem gerektiğini biliyorsun."

"Gitmek zorunda değilsin. Gitmek isteyen sensin."

Ernest "Canın cehenneme," dedi ve gidip yatacak başka bir yer bulmak üzere odadan çıktı. O gece Descartes sokağındaki odasına da gitmeyip aşağıda, dans salonundaki uzun tahta sırada yatmış olabilir. Bilmiyorum. Bavul yapıp hazırlanmak üzere ertesi gün öğlenden sonra eve geldi. Sağa sola yayılmış defterlerini toplayıp eşyalarını bir çantaya doldurdu.

"Demek kararın karar, öyle mi?"

Boş gözlerle pencereden dışarı baktım.

"Biliyorsun, bunu asla yapmamaya söz vermiştin."

Hakkı vardı. İşine engel olmayacağım konusunda ona defalarca yemin etmiştim. Hele ilişkimizin en başında onun işini kendi işimmiş gibi önemsiyor, bana düşen rolün, hatta kaderimin, onun kendine bir yol çizmesine yardımcı olmak olduğuna inanıyordum. Ama zamanla, o sözleri anlamını bilmeden verdiğimi düşünmeye başlamıştım. Bir yanım onun da benim kadar mutsuz olmasını arzuluyordu. Böylece vazgeçer ve kalırdı.

Ama Ernest tınmadı. Üç gün ne konuştuk, ne de birbirimize dokunduk. 25 Eylül'de yola çıkarken o kadar kırgın ve öfkeliydi ki yüzüne bakmaya cesaretim yoktu. Eşikte durdum ve valizlerini merdivenlerden aşağı sürüklemesini seyrettim. Birden Corona'sını koyduğu valiz elinden kurtuldu. Basamaklara çarptı, çıldırtan bir şangırtıyla tekrar yuvarlandı. Ernest valizi yerden kaldırmadan önce bir tekme savurdu. Çıkmadan önce kapıya da bir tekme attı. Sonra etraf sessizliğe gömüldü.

BELONGS TO KAOS TEAM

ON SEKİZ

Nedeni kinini yarıp geçen sıtma olabilir, ama her şey tuhaf bir biçimde sarıya bürünmüş gibi. Uzun yol çamurlu koyu sarı. Uzaktaki dağlar daha koyu bir tonda yükseliyor. Bir nehir var, Meriç nehri, hızlı ve coşkun akıyor, çünkü beş gündür yağmur yağıyor. Yağmur da sarı.

Paris'ten ayrıldığından beri doğru dürüst uyuduğu yok. Uykusuzluk yağmurda yürümeyi daha da güçleştiriyor. İkisinin de sonu gelmeyecek gibi; ne yolun, ne yağmurun. Muhacir kafileleri akın akın Karaağaç Yolu'na vuruyor. Geride bırakmaya kıymadıkları ne varsa at arabalarına doldurmuşlar. Bunlar, arabası olanlar... Diğerleri yükleri sırtlarına bağlamış, kucaklarında başka bohçalar ya da çocuklar var. Çocuklar da güçlerinin yettiğince bir şeyler taşımaktalar. Çok yorulduklarında veya korktuklarında ağlamaya başlıyorlar. Herkes korku içinde, sırılsıklam ve yağmur hâlâ yağıyor. O tanıklık etmek için burada, bunu anlıyor, bu yüzden, gördükleri çoğunlukla midesini bulandırsa da, gözlerini hiçbir olaydan kaçırmadan, kendini her şeye bakmaya zorluyor. Savaşın bağrından çıktığından beri onu yeniden ilk tadışı bu ve bu bile, ilk iki gün onda feci bir titreme yarattı. Ama titreme geçti artık. Onu bastırdı. Şimdi artık ne iş için geldiyse onu yapabilir.

Karaağaç Yolu boyunca İzmir'den gelenlerle, yangınları ve daha korkuncunu gören bir alay insanla konuştu. Parlak kırmızı suratlı bir adam, kız kardeşinin saçlarına kadar alevler içinde çığlık çığlığa rıhtıma koşmasını seyretmiş. Üstü başı kir içinde, sırılsık-

BELONGS TO KAOS TEAM

lam bir başka adamın eli omzuna kadar sargılar içinde. Yağmur altında bile kangrenin, o kavrulan bademinkini andıran tatlı kokusunu duymak mümkün. Adam tercüman yardımıyla konuşuyor ve İzmir'de neredeyse bütün bir gün ve gece, zaman zaman göğsüne gelen suyun içinde, iskelenin altında nasıl saklandığını anlatıyor. Sular yükselip onu iskele ayaklarına yapışık midyelere doğru savurunca, sert kabuklar elini kolunu kesmiş.

"Limanda projektörler vardı," diyor adam. "Çevrenizde nelerin yüzdüğünü görseniz, dayanamazdınız."

Adam sonunda sudan çıkmış. Ailesini bulup çoğunun yaptığı gibi yollara düşmüş. Pek çok yerinde derin kesikler varmış ama kan akmıyormuş. Tuzun yaralarına iyi geleceğini, doktora gerek olmadan iyileşeceğini düşünmüş. Yürümeye devam ederken "Ama gördüğünüz gibi hiç iyi değilim," diyor tercümana.

"Bu hemen belli oluyor," diyor Ernest.

Üstünden sular akan kocaman tek bir öküzün çektiği atlı arabaya yaklaşıyorlar. İçinde adamın karısı doğum sancıları çekiyor. Arabadaki çarşaflar sırılsıklam. Bir battaniye daha var. Kadın doğururken çocuklarından ikisi onu üstüne tutuyorlar. Çocuklar başlarını öte yana çevirirken, yaşlı bir kadın doğuranın dizleri arasına sokuluyor. Bunları görmek ve kadının haykırışlarını duymak Ernest'i hasta ediyor. Çocuk doğduğunda, hatta sonrasında bile kendisini toplaması zor olabilir.

Adam yürümeye devam ediyor. Yağmurda ileri bakarak "Karım korkağın biri olduğumu biliyor," diyor. "Hepsini öylece bırakıp kendim iskelenin altına gizlendim."

Ernest başını sallıyor. Başını kaldırıp baktığında nehrin üstündeki köprüye yaklaşmakta olduklarını görüyor. Köprü ıslak ve kaygan olmakla birlikte üstünden geçen bütün o yükü, at arabalarını, öküzleri ve develeri, birbirine yapışmış, ne ileri ne geri oynayan bedenleri taşıyacak kadar sağlam.

İnsan kalabalığının üstünden uzaktaki caminin ince beyaz minarelerini görüyor. Minareler yolun gerçeğinden, çamur, çığlıklar,

BELONGS TO KAOS TEAM

ödleklik ve yağmurdan uzak, sarı pislikten yukarı, göğe doğru yükseliyorlar. Ceket cebinde katlanmış mavi bir defter, iki de kurşun kalem var. Kâğıt sırılsıklam, bakmadan biliyor, ama zaten bunların hiçbirini yazamaz ki. Bu gece otelden bir mektup yollamalı... Mektup sele kapılıp kaybolmazsa tabii. Şimdilik tek yapabildiği, titremeden, başını öte yana çevirmeden, kendini her şeyi seyre zorlamak.

Bir hafta geçmiş ama ona buradan başka hiçbir yer görmemiş gibi geliyor. Savaşın insana ettiklerinden biri de bu. Her tanık olduğun, önceki yaşamına ait mekânların ve insanların yerini almaya çalışıyor. Sonunda onları neden önemsediğini hatırlamaz oluyorsun. Asker olsan da fark etmiyor. Etkisi aynı.

Adrianopl'da [Edirne] *bir otel yatağında, pis bir battaniyeye sarınarak bit yenikleri içinde uyuyor. Günlerini muhacirlerle konuşarak, yazarak,* Star*'a ve John Hadley adıyla INS'ye yani Uluslararası Haber Ajansı'na telgraf çekerek geçiriyor. Bazen yorgunluktan aynı haberi iki kez geçtiği oluyor. Umurunda bile değil; kovarlarsa kovsunlar. Önce yerini bulmaları lazım. Yeri yok ki.*

Akşam olunca gözaltları mosmor, çok esmer bir Ermeni kızının belden kuşaklı, renkli bir elbise giydiği o barda soluğu alıyor. Kumaşın altından göğüslerinin yuvarlaklığını seçebiliyor. Ona dokunmak istiyor. Bu kadar kolay olacak işte. Bir başka adam çıka geliyor, bir İngiliz askeri... Elini kızın beline koyuyor. Kız gülümsüyor. İşte o an Ernest atılıp askere yumruğu sallıyor. Aslında böyle bir niyeti yoktu. Kızı istiyorsa harekete geçmesi gerektiğinin farkında, o kadar. Onlar size kendiliklerinden gelmezler, hem ne diye gelmelerini isteyesiniz ki? Yumruğunun askerin çenesine değdiğini, çenenin dağıldığını hissediyor. Kendi henüz hiçbir şey duymuyor. Asker diz üstü çöküyor, sonra gözleri hayretle açılmış ateş saçarak hızla doğruluyor. Hamle ediyor ama yeterince seri ve alçakta değil. Ernest bu defa yumruğunu onun midesine gömüyor. İki büklüm olmuş adamın soluğunu elinin çevresinde duyuyor.

Kız anlamadığı bir şeyler söylüyor ama sanki "Yeter," diyor gi-

BELGESEL KAOS TEAM

bi. Kızın elini tutuyor. Çıkıyorlar. Dışarıda bekleyen bir taksi var. Hiç koşmadan kızın kaldığı odaya gidiyorlar. Kız kapının arkasında kuşağını çözüyor, sonra onun kemerine uzanıyor. O ise kızın ellerini itiyor. Sağ eli kanıyor olsa da, bunu kendi başına yapacak. Küçük bir tahta sandalyeye oturuyor. Kızı kendine çekiyor ve onun hem sertçe, hem de ipeksi bir dokunuşla bacaklarını ayırışını hissediyor. Kızı oyuncak bir bebekmiş gibi hareket ettiren kendisi. Biliyor ki böyle olmak zorunda, çünkü böylelikle ölmeyeceğini hissediyor, hiç değilse o gece. Bittiğinde inliyor. İlk seferinde çabuk bitiyor. Kızın pis yatağında onunla birlikte kalıyor. Sabah not defterinden kopardığı bir sayfaya otelin adresini yazıp bırakıyor, iki de Amerikan doları... Bir daha görüşmeyeceklerini düşünüyor ama görüşebilirler de... Daha harcayabileceği parası var. Belki kızı tekrar görürse şu an hissettiği o mide bulantısı geçer. Belki daha iyi olur. Belki bir işe yarar.

Sokağa çıkıyor. Vakit çok erken. Hava serin. Yağmur henüz başlamamış. Düşüne düşüne oteline yürüyor, Halt ettin değil mi? Bunun geri dönüşü yok. Zaten başa dönmeyi sen de istemezsin. Daha sona karını gördüğünde hatırlarsın bunu ve ona acı verdiğin için ölmek istersin. Unutma, seni hiçbir şeye zorlayan olmadı. Ne ettiysen kendin ettin. Sırf bu sebeple üzüntü duymamalısın.

Yağmur yeniden başlıyor. Gömleğinin ve pantolonunun kumaşına işleyen, inceden bir ahmak ıslatan... Çamurlu yol boyu küçük binaların üstüne geldiği hissine kapılıyor. İşte gene o gerçekliği su götürmez düşünce; 'buradan başka bir dünya yok' düşüncesi. Bir karın yoksa, başkasıyla olmanın karını öldürebileceğini bilmenin ne önemi var? Hatta senin Paris'in de yok, hiçbir şeyin yok. O esmer kızı tekrar gör istersen. İstersen yere çök ve ölene kadar kus, çünkü buranın dışında başka bir dünya yok.

BELONGS TO KAOS TEAM

ON DOKUZ

Ölgidince hüzünlenip suçluluk duygusuna kapıldım ve derhal kendimden nefret ettim. Raftaki viski şişesine baktım. Hatta elime alıp sonra tekrar yerine koydum. Öğle yemeğinden önce olmaz. Bunu yaparsam dağılırım. Onun yerine kahve yaptım. Bir portakal soydum ve Ernest'in trendeki halini düşünmemeye çalıştım. En az iki gün tren yolculuğu yapacak, sonra da bambaşka, tehlikeli bir dünyaya adım atacaktı. Tek yapabildiğim, iyi olduğuna, aramızdaki bağın yaşadığımız tahribata dayanacağına inanmaktı.

Gittiğinden beri, Türkiye sınırını geçmeden önce karaladığı iki kartpostal dışında ondan haber almamıştım. Sessiz kalışına başka bir anlam yükleyemediğimden, bu işte telgraf şirketini suçlayıp duruyordum. İki hafta sonra *Star* geldiğinde ilk haberini orada okudum. Söz konusu olan yalnızca savaşın dehşeti değildi. Belli ki sıtma ve kolera salgınları da ortalığı kasıp kavuruyordu. Orada olup biteni daha ayrıntılı olarak kavrayınca gazeteyi yaktım ve yürüyüşe çıktım.

Marie Cocotte her ikindide geliyordu. Bir gün "Artık yataktan çıkmalısın," dedi ve sabahlığımın üstüne bağlamam için bir önlük getirdi. Birlikte *boeuf bourguignon*, *blanquette de veau* ve etli kuru fasulye pişirdik. Hepsi şahaneydi ama hiç iştahım olmadığından yemeklere dokunmadım.

Bir ara Lewis Galantiere geldi. O korkunç yemek masasına oturarak beni zorla Michaud's'a götürmek istedi.

BELONGS TO KAOUS TEAM

"Görünen o ki James Joyce sırf bu hafta içinde altı çocuğu daha evlat edindi. Hepsi oradalar. Burunlarından süt fışkırtarak koca bir koyunun başına çökmüş mideye indirmekle meşguller. Bu sahneyi kaçırmak istemezsin, öyle değil mi?"

Zorla gülümsedim. Kalkıp giyindim. Paltomu alıp ayağıma en az demode görünen ayakkabılarımı geçirdim. "Şu köşe başındaki yere gidelim o zaman," dedim. "Bu akşam Michaud's havasında değilim."

"Emrinizdeyim madam."

Ne Lewis'e ne de bir başkasına Ernest'le aramızın ne kadar bozuk olduğundan söz etmiştim. Bundan çok utanıyordum. Sabahları Grace'e ve Dr. Hemingway'e mektuplar döşenip her şeyin gayet yolunda olduğunu yazıyordum. Ernest'in *Star* adına üstlendiği görevden memnun olduğunu, mesleki geleceğinin büyük umut vaat ettiğini söylüyordum. Son olarak *Star*'la olan özel sözleşmesini feshedip takma isimle INS'ye haber yapmaya karar verdiğinden hiç bahsetmemiştim. Bu anlaşmaların gizlice yürütülmesi gerekiyordu. Tabii *Star*'daki özel röportajlardan önce INS'de bir haber patladığında epeyce numara yapmak, yalan dolana başvurmak gerekiyordu ama Ernest bunun kazandığı paraya değdiğini söylüyordu. Bu kendi vicdanıyla ilgili bir konuydu. Ben bu düzenbazlığı kolay hazmedememiştim, çünkü olay daha derin meselelerin habercisi olacağa benziyordu. Ernest ne pahasına olursa olsun, kendi istediğini yapmaktan vazgeçmeyecekti.

Ne var ki, böyle düşünmekle hiçbir yere varılmıyordu. Olsa olsa gene bir şişe viskinin başına oturacaktım. Bu nedenle kafa patlatmayı ve mektup destelerini bir yana bırakıp Monet'leri seyretmek için Lüksemburg Müzesi'ne yollandım. Durup gözlerimi en parlak nilüfer demetlerine ve sudaki o şahane morlara diktim. Başka hiçbir şey düşünmemeye çalıştım.

Ekim sonunda bir gün sabahın köründe Ernest girdiği feci savaştan yenik çıkmış bir havada Lyon Garı'nda trenden indi.

BELONGS TO KAOS TEAM

Yorgun, bitkin, sıtması tutmuş gibi titremeler içindeydi. Hemen hemen on kilo vermiş olduğundan az kalsın onu tanıyamayacaktım. Kollarımın arasına atıldı ve öyle kaldı. Sonra eve gittik. Küvetin başına geçtik. Bit kaynayan kafasını iyice sabunladım.

O hazır gözlerini kapatmışken "Her şey için bin pişmanım Tatie," dedim.

"Bu konuyu açmayalım. Hepsi geçti gitti."

Makası alıp saçlarını kısacık kestim. İyice görebilmek için başına lamba tutup bitlerin geri kalanını elimle tek tek ayıkladım. Sonra bütün vücudunu kremledim. Tertemiz çarşafların arasına uzandı ve yirmi dört saat uyudu. Uyandığında ona yumurta, kızarmış ekmek, jambon, ve hardaldan oluşan bir kahvaltı sundum. Hepsini afiyetle yiyip yeniden uyudu.

Ernest bir hafta yataktan çıkmadı. Uyurken başında durup onu seyrediyor, halinden, uzun süre dillendiremeyeceği kadar büyük acılara tanıklık etmiş olduğunu anlıyordum. Aramızdaki dargınlık ve küskünlük dönemi bir felaketti ama Türkiye'de geçirdiği günler hepsini bastırmıştı. Her şeyin geride kaldığını söylerken haklı olabilirdi. Artık evindeydi. Yeniden birlikteydik. Olanları düşünüp kurcalamadıkça her şey yolunda gidecekti.

Ernest bir hafta sonra yataktan çıktı. Banyo yaptı. Giyindi. Dostlarıyla görüşmeye hazırdı artık. Sırt çantasını açtı. Not defterlerini bir yana itip gazete kâğıtları ve kumaş parçalarına sarılı hediyeleri çıkardı. Bana bir şişe gülyağıyla yer yer siyah mercan ve gümüşle karışık iri boncuklu bir kehribar kolye getirmişti.

Kolyeyi havaya kaldırarak "Hiç bu kadar güzel bir şey görmemiştim," dedim.

"Eski sahibi olan Rus diplomat şimdi garsonluk yapıyor."

"Umarım adama iyi bir para vermişsindir."

"Verdim ve de kendini kaybedene kadar içirdim." Ernest yavaş yavaş eski Ernest oluyordu yeniden.

Gezi hakkında daha bir şeyler anlatmasını bekledim ama o masada öylece oturdu. Kahvesini içti ve gazeteleri istedi.

BELONGS TO KAOS TEAM

Beni yeniden sevmeye başladığını biliyordum. Bu anlaşılıyordu. Ayrı geçen haftalar süresince düşündüklerimizin ve hissettiklerimizin hükmü kalmamıştı. O sayfa kapanmıştı. Koyu sarı renkli, saf gül kokan gül yağı şişesini açtım. Her nasılsa biz farkına varamadan, adı konmadan, hikâyemizin bundan sonraki faslı başlamıştı.

BELONGS TO KAOS TEAM

YİRMİ

Ernest, "Dikkatli iç, dedi. "Şeytanı kendin davet ediyorsun."

"Ben mi?"

"Evet, sen."

"O halde buyursun gelsin. Yeşil buğusuyla gelecekse sorun yok."

Shakespear diye çağırmaya alıştığımız Dorothy ve Pound ile Select'te oturuyorduk. Pound yenice Three Mountains–Üç Dağ adlı bir yayınevinin yöneticisi olmuştu. Ernest'in bir eserini basmak için sabırsızlanıyordu. O gece hepimizin havası yerindeydi. Bütün yaptığım kutlama niyetine bir kadeh absent istemekten ibaretti.

"Daha yavaş," dedi Pound.

"Hadi canım," dedim ama o benimle değil içkinin küp şekerine su ilave eden garsonla konuşuyordu. Su damladıkça kadehin içindeki, can alıcı berraklıkta bir sarı-yeşilden bulutumsu bir beyaza dönüşüyordu. Absent Fransa'da yıllardır yasaktı. Afyon da öyleydi ama bakacağınız yeri biliyorsanız Paris'in her yerinde afyon bulmanız mümkündü. İçkideki o hafif meyankökü tadı, özel delikli kaşık üstündeki küp şekerin eritilip yağmur damlaları, şeker damlacıkları halinde içkiye akıtılarak içilmesi hoşuma gidiyordu. Bence garsonumuz bu işi harikulade bir biçimde yapıyordu ama Pound atılıp sürahiyi onun elinden aldı.

BELONGS TO KAOS TEAM

Dorothy "Sevgilim, sen sarhoş oldun," diye fısıldadı o kibar tavrıyla.

"Ben asıl senin sarhoş halini gözümde canlandırmaya çalışıyorum," dedi Ernest ona.

"Tek bir damla bile dökmeyeceğine eminim."

Dorothy güldü. "Sarhoş olmuyorsam, absent denen şu içkiye asla el sürmediğimdendir."

"Ama bu meyankökü şekeri ve dumandan başka bir şey değil ki," dedim.

"Yarın onu bu kadar hafife aldığına pişman olacaksın," dedi Ernest.

"Olabilir, ama şu an hayatı daha keyifli kılmıyor mu?"

Ernest kadehini benimkine dokundurarak "Haklısın," dedi. "İç o zaman. Yarına boş ver gitsin."

"Duyun, duyun," dedi Pound.

Buruşuk tüvit ceketiyle öne eğilip dirseklerini masaya dayadı. Gitgide onu daha çok seviyordum. Ama zaten sevmediğim yoktu ki.

Garsona bile âşık olmak üzere olduğumu hissediyordum. Briyantinsiz, tertemiz, çiçek tazeliğinde şahane bir bıyığı vardı. O bıyığa dokunmak ya da onu yemek istiyordum.

Açık açık göstererek "Sen de öyle bir bıyık bırakmalısın," dedim Ernest'e.

"Benimki de öyle zaten canikom."

Dönüp yüzüne baktım. "Öyleymiş sahi," dedim. "Daha önce nerelerdeydin sen?"

Hep birlikte kahkahayı bastık.

Daha sonra Dome'a geçtiğimizde Pound Birleşik Devletler'den söz açtı.

"Orta Batı'ya bir daha asla dönmem," diyordu. "Orayı reddediyorum. İndiana tutucu ukalalarla ve ahmaklarla dolu."

"Ah şu eski hikâye," dedi Shakespear o şahane boğuk fısıltısıyla.

Dumanlar içindeki uzun aynaya bakıp önce yüzüme dokundum, sonra da camı elledim. "Hiçbir şey hissetmiyorum," dedim Ernest'e. "Bu harika değil mi?"

"Bir tane daha yuvarla Tatie," dedi Ernest. "Çok güzelsin."

Shakespear kıvrık dudaklarıyla gülümsedi. Aynı anda gözlerinin içi de gülmüştü. Pound'a "Şu sevimli âşıklarımıza bir bak," dedi.

"İnanın bana, İndiana her zaman entelektüel bir çorak ülke olmuştur," dedi Pound. Sonra sigarasının dumanını halka şeklinde üfledi. Halka dağılıp bulanık bir hal alarak her yeri kaplamış olan mavi sisin içinde eriyip gitti. Hepimiz o havayı içimize çekiyor, sonra da salıveriyorduk.

"Tek sahip oldukları, o yüksek ahlaki değerler," diye devam etti. "Başka elle tutulur bir şey yok. Wabash'ta ders verirken hiç faydalı olamadım. İki kulaklarının arasında mısır koçanı kabuğu taşıyan o gençliğe hangi konuda nutuk çekseydim acaba? Konu asla Yeats olamazdı. Şiir olamazdı."

"Ama aktris şiir gibiydi, öyle değil mi?" dedi Shakespear.

"Bir kadında gördüğüm en nefis dizlerdi," dedi Pound.

"Hadi daha anlatın," dedi Ernest. "Acıkmaya başlıyorum."

"O gece yağmur vardı –entelektüel bağlamda alırsak İndiana hep yağmurludur– ve o aktris. Neydi adı?"

"Bertha," dedi Shakespear.

"Neden Camille değil?" diye sordu Ernest.

"Hayır, hayır. Öyle veremli filan değildi canım. Saçı ıslansın istemiyordu o kadar. Saçları harikaydı. Akşam yemeğine çıkmayı teklif ettim ama ıslanma derdi vardı işte."

"Bu benim en sevdiğim dertlerden biridir," dedi Ernest.

Gülüştük. Pound "Sonradan kızı odamda ağırladığım duyulduğunda, herkes sanki ona piliç kızartması ikram etmemişim de onu gırtlaklamışım gibi tepki gösterdi."

"Zavallı Ezra," dedi Shakespear. "Ertesi gün sana yol vermişler."

"Ne zavallısı? Öyle olmasa hâlâ İndiana'da mısır sırıklarına şiir dersi veriyor olacaktım."

"Arada piliç de çevirerek elbette," dedim.

"İndiana'da adamı piliçler bile kurtaramaz," dedi Ezra.

Akşam geç vakit Dôme'dan çıkıp Ritz'e uğradığımızda Ernest ve Pound hararetle Tristan Tzara'nın meziyetlerini tartışmaya koyuldular. Pound yeterince uyudukları takdirde Gerçeküstücülerden iş çıkabileceği görüşündeydi. Ernest ise onların ahmak olduklarını düşünüyor, hep birlikte yeniye doğru yol alabilmemiz için bir an önce uyanmalarında fayda görüyordu.

"Ben sizi dinlemekten usandım," dedi Shakespear. İkimiz salonun öbür ucunda küçük bir masaya yerleştik.

"Hem'le birbirinize çok yakışıyorsunuz," dedi.

"Öyle mi diyorsun?" Bir saattir yalnızca ılık su içiyordum. Dilimi yeni yeni hissetmeye başlamıştım.

"Bu nasıl oluyor merak ediyorum. Aşk yani." Saçının hâlâ bozulmadan duran dalgasına dokundu.

"Pound'la aranızda böyle bir şey yok mu?"

"Ah, hayır." Hafifçe 'pöf'leyerek gibi güldü. "Bizimki de kendimize göre işte."

"Ne demek istediğini pek anlamadım."

"Ben de öyle," dedi. Alaycı bir kahkaha attı. Sonra susup içkisini karıştırdı.

Sonbaharda havalar şahane gitti. Soğuk nemli mevsimin yakında üstümüze çökeleneceğini bildiğimiz halde güzel havaların tadını dibine kadar çıkarıyor, kendimizi mutlu ve güçlü hissediyorduk. Ernest'in Nick Adams'lı roman çalışmaları ve yeni hikâyeleri iyi gidiyordu. Bunlar mükemmelen kitap olabilirlerdi. Hatta şimdiden bütünüyle varlık kazanmış gibiydiler. Çevremizdeki herkes onun bir gün turnayı gözünden vuracağına inanıyordu. Her şeyin bir zamanı vardı.

BELGESEL KAOS TEAM

Pound bir gün stüdyosunda Ernest'e "Sen yeni bir şey kovalıyorsun," dedi. "Bir gün canın yanarsa, bu sözümü unutma."

"Beklemek can yakmaktan başka işe yaramıyor."

"Beklemek olayın ateşini alıyor. Bu şart. Acı ise önüne çıkan her şeye kendince bir katkıda bulunuyor."

Ernest, Pound'un bilgelik dolu her sözü gibi bunu da aklına yazdı.

Çok geçmeden sokaklardaki gün ışığı azalıp solmaya başladı. Uzun kışa dayanacak gücümüz olup olmadığını merak ediyorduk.

Bir akşam Ernest bana "Agnes'e mektup yazmayı düşünüyorum," dedi. "Milano'dan beri aklımda bu. Senin için bir sakıncası var mı?"

"Bilmem. Bununla ne hedefliyorsun?"

"Hiçbir şey. Mutlu olduğumu ve onu hatırladığımı bilsin istiyorum."

"Ve yazı hayatının planlamış olduğun gibi geliştiğini."

Ernest gülümsedi. "Bu da üstünün kaymağı olur."

"Ne istiyorsan yaz."

"Tamam," dedi Ernest. "Yazdım zaten."

Birden kıskançlığım tuttu. "Kızmayacağımdan emindin öyle mi?"

"Olabilir. Belki de kızarsan seni ikna edebileceğimi düşünmüşümdür. Bu alt tarafı bir mektup. Biz zaten birlikteyiz."

"Shakespear da geçen gece öyle söyledi."

"Shakespear mı? O aşktan ne anlar?"

"Belki aşkı yaşayamadığından, bizden daha iyi anlıyordur. Derinlemesine tadabilmiş değil."

"İşte Paris'i yazamamamın nedeni bu. Her yere sızmış çünkü."

"Bu yüzden Michigan'ı yazıyorsun."

"Bana çok daha yakın geliyor. Sanki ondan asla kopamazmışım gibi." Ernest masada o günkü çalışmalarını gözden geçiri-

BELONGS TO KAOS TEAM

yordu. Elleriyle küstahça yan yatmış cümlelere dokunarak sayfaların üstünde gezindi. "Ama yalnızca gerçek mekânı anlatmıyorum. Orayı biraz da ben yaratıyorum. En güzel yanı bu."

Çalışma masasının üstüne kuzey Michigan'ın açık mavi renkte bir haritasını iğnelemişti. Bütün önemli yerler görülüyordu; Horton Körfezi, Petoskey, Walloon Gölü, Charlevoix... Bu yerlerin Ernest için özel bir anlamı vardı, ama buraları Nick Adams için de önem taşıyordu. Ernest ve Nick aynı kişi değillerdi ama taze yem düşkünlerini nerede, ne zaman bulacakları, suyun akışının alabalıkların yeri hakkında ne tür ipuçları verdiği gibi konularda aynı bilgilere sahiptiler. İkisi de sakin bir gecenin orta yerinde havan ateşinin ne demek olduğunu, sevdiğiniz bir yerin harabeye dönüşmesini, yok edilip değişime uğratılmasını izlemenin nasıl bir his verdiğini biliyordu. Nick'in pek sağlıklı düşünebildiği söylenemezdi. Ernest onun bunu açıkça algılamasına veya dillendirmesine izin vermediği halde içindeki birikimi "Büyük İki Kalpli Nehir" gibi hikâyelerde yakalıyordunuz.

"Senin Michigan hikâyelerine bayılıyorum," dedim.

Lambanın ışığında gözlerini kısarak masanın üstünden bana baktı. "Doğru mu bu?"

"Elbette," dedim.

"Bazen yazmamı hiç istemediğini düşündüğüm oluyor. Ben yazarken sen kendini yalnız hissediyorsun sanırım."

"O yalnızlık duygusu yazı yazmandan değil benden uzakta yazmandan kaynaklanıyor. Burada evde yazmayalı o kadar uzun zaman oldu ki. Belki artık bunu yapabilirsin. Ben de seni dilediğimce görmüş olurum. Seni konuşturmam. Rahatsız da etmem."

"Biliyorsun ben ancak uzaklaştığım zaman üretken olabiliyorum." Defterini kapattı. Kurşun kalemini üstüne koyup parmaklarıyla ileri geri iteledi. "Başlamak için yalnız başıma olmalıyım. Ama büsbütün yalnız kalırsam, o da fena. Benim için en iyisi, buradan çıkıp gitmek, sonra dönüp seninle konuşmak.

BELONGS TO KAOS TEAM

Böylece her şey gözüme daha gerçekçi görünüyor. Her şey ancak bu şekilde yerli yerine oturuyor. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Galiba anlıyorum." Arkasına geçtim. Başımı omzuna yaslayıp yüzümü ensesine gömdüm. Aslında onu pek anlamamıştım. O da bunun farkındaydı.

"Belki kimse karşısındakini tam olarak anlayamaz."

Doğruldum. Pencereye gittim. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor, pencere pervazında gölleniyordu. "Ben anlamaya çalışıyorum."

"Ben de öyle," dedi.

İç geçirdim. "Galiba yağmur bütün gün yağacak."

"Kendini kandırma. Bu yağmur bir ay sürer."

"Belki de sürmez."

Ernest bana bakıp gülümsedi. "Dediğin gibi olsun Minik. Belki de sürmez."

BELONGS TO KAOS TEAM

YİRMİ BİR

1922 yılının Şükran Günü yaklaşırken *Star* Ernest'i bir barış konferansı izlemek üzere Lozan'a gönderdi. Konferansta, İzmir'deki o feci olaylara ve Türklerle Yunanlıların üç yılın hemen hemen tamamını birbirlerini öldürerek geçirmelerine neden olan toprak anlaşmazlığına bir çözüm bulunacaktı. Telgrafı aldığında Ernest'in keyfinin kaçtığını fark ettim. Zarfı bir türlü açamıyordu. Nedenini biliyordum. Bir daha sonuncusu gibi bir kavgaya tahammülü yoktu. Bu defakini atlatamayabilirdik.

"Lozan," dedi. "Paramız var. Sen de gelirsin."

"Gerek yok," dedim. "Ben idare edebilirim."

"Hayır," dedi. "Orada yanımda olmanı istiyorum."

Üstelemesi hoşuma gitmişti. Ona eşlik etmeyi kabul ettim. Ama tam yolculuk arifesinde hastalanıp yatağa düştüm. Başım hem dönüyor, hem ağrıyordu. Ağzıma giren her lokmayı çıkarıyordum. Ernest'in oraya yalnız gitmesine karar verdik. Yola çıkabilecek hale geldiğimde ben de ona katılacaktım. St. Louisli eski arkadaşım Leticia Parker o sıralar Paris'teydi. Ernest'in yokluğunda her gün uğrayacak, benimle ilgilenecekti. Bu defaki, Türkiye'ye gidişine benzemeyecekti. Hatta Cenova'ya gittiğindeki kadar bile sıkılmayacaktım.

Yanına gidecek kadar iyileştiğimde aralık ayı gelmişti. Sevinçle bavullarımı hazırladım. Konferans sona erip bütün muhabirlik işleri bittiğinde Chamby'de uzun bir kayak tatili yapacaktık. Orada Chink'le Noel'i kutlayacak, sonra da İtalya ve İspanya'ya

BELONGS TO KAOS TEAM

gidecektik. Toplam dört ay Paris'ten uzak kalacaktık. O üşüten nemden uzunca bir süre kurtulmak hoşuma gidecekti. Bir haftadır yataktan çıkmamıştım. Kayak yapacak enerjim olup olmadığından emin değildim ama denemeye kararlıydım.

Seyahat konusunda karşılıklı telgraflaşırken bir ara Ernest Cenova'da tanıştığı gazetecilerden biri olan Lincoln Steffens'in de Lozan'da bulunduğunu ve Ernest'e kalemini çok beğendiğini söylediğini yazmıştı. Ernest'in o güne kadar yazdığı her satırı görmek istiyordu ama o sırada Ernest'in yanında yalnızca mahvolmuş bir jokeyle oğlunu anlatan "My Old Man – Benim Babalık" adlı hikâye vardı. Steffens hikâyeye bayılmış Ernest'i Sherwood Anderson'la kıyaslamıştı. Ernest kimseyle kıyaslanmayı sevmezdi. Daha da kötüsü Anderson onun dostu ve destekçisiydi. Ama ne olursa olsun bütün bunlar işe yaramış, Steffens hikâyeyi *Cosmpolitan*'da çalışan bir editör arkadaşına yollamayı teklif etmişti. Ernest'in o güne kadar basılmış tek hikâyesi vardı. O da New Orleans'ta yayımlanan *Double Dealer* adlı küçük bir sanat dergisinde çıkmıştı. Bir o, bir de Pound'un Three Mountains'da bir eserini yayımlatma vaadi vardı. Şimdiki haber daha ümit verici, hatta soluk kesiciydi.

Büyük valizimi hazırladım. Gezimiz uzun sürecekti. Ernest'in hikâyelerine ve romanına dönmek için nasıl kıvranıp duracağını düşündüm. Steffens'e başka çalışmalarını da okutmak isteyeceğine şüphe yoktu. Yemek odasına daldım. Ernest'in bütün müsveddelerini sakladığı büfeye yöneldim. Hepsini toplayıp küçük bir bavula yerleştirdim. Ona sürpriz yapacaktım. Keyfimden adeta parmak uçlarımda yürüyerek Lyon Garı'na gitmek üzere evden çıktım.

Gar ana baba günüydü. Orayı hiç boş gördüğüm olmamıştı ki zaten. Hamallar kırmızı ceketleriyle cilalı ahşap bankların ve süs palmiyelerinin önünde sağa sola koşuyor, iyi giyimli yolcular telaş içinde ya yolculuğa hazırlanıyor ya da evlerine dönüyorlardı. Sabah Ernest'e kavuşacaktım. Her şey yoluna gi-

BELGESEL KAOS TEAM

recekti yeniden. İstasyonda yürüyüp bavullarımı hamala teslim ederken tek düşündüğüm buydu. Adam beni trene bindirdi. Elbiselerimi koyduğum büyük valizi tepedeki rafa yerleştirdi. Küçük bavulu da koltuğumun altına, uzanabileceğim bir yere soktu. Tren boş sayılırdı. Kalkıştan yarım saat önce bacaklarım açılsın diye yürüyerek gazete almaya gittim. İstasyon boyunca yürüyüp elma, peynir ve Evian suyu satan işportacıların, müşteri bekleyen kiralık battaniyelerin, yastıkların, ılıkken paketlenmiş sandviçlerin ve cep konyağı şişelerinin arasından geçtim. Kondüktör anons yapınca yolcu seline karışıp trene koştum. Kompartımanımı buldum. Her şey bıraktığım gibiydi. Bir eksikle. Küçük bavul yerinde değildi.

Koltuğumun altından alınmıştı. Görünürlerde de yoktu.

Panik içinde kondüktörü çağırdım.

Adamın gelmesini beklerken yanımda oturan yolcu "Size nasıl yardımcı olabilirim?" diye sordu. Yalnız yolculuk eden orta yaşlı bir Amerikalı hanımdı. "İsterseniz giysilerimden ödünç verebilirim."

"Sorun giysi değil!" diye öyle bir haykırdım ki, kadın korkarak hemen sırtını döndü. Kondüktör geldi ama o da beni anlamadı. Öyle bir ağlama krizine tutulmuştum ki o berbat Fransızcamla derdimi anlatmam mümkün değildi. Kondüktör sonunda iki Fransız polis memuru çağırdı. Polisler beni dışarı alıp herkesin gözü önünde sorgulamaya başladılar. Kimlik istediler. Biri evrakımı incelerken öbürü bavulu tarif ettirdi ve son olarak neler yaptığımı ayrıntısıyla anlattırdı.

"Bavul sizindi öyle mi?"

"Kocamın."

"Kendisi trende mi?"

"Hayır. İsviçre'de. Ben bavulu ona götürüyordum. İçinde yazıları var. *Üç yıllık* emeği." Bu noktada iyice kontrolü kaybetmiştim.

Duyduğum korku gitgide büyüyordu. "Burada dikilip be-

BELONGS TO KAOS TEAM

ni sorgulamanızın anlamı ne?" Sesim tiz bir çığlığa dönmüştü. "Adam kaçıyor. Çoktan kayıplara karışmıştır bile!"

"Kocanız mı, madam?"

"Hırsızdan bahsediyorum, ahmak herif!"

"Taşkınlık yaparsanız size yardımcı olamayız madam."

"Lütfen." Delirmek üzere olduğumu hissediyordum. "Lütfen treni arayın. Garı arayın."

"Bavulun ve içindekilerin tahmini değeri nedir?"

"Bilmiyorum," dedim rüyada gibi. "İçinde *yazıları* vardı."

"Evet, söylemiştiniz. Elimizden geleni yapacağız." İki polis memuru kuş uçurtmaz havalarında uzaklaştılar.

Polis arama yaparken kondüktör kalkışı on dakika süreyle ertelemeye razı olmuştu. Memurlar treni başından sonuna kadar tarayıp yolculara bavulu sordular. Onu çalanın hâlâ trende olabileceğini aklım kesmiyordu. Belli ki, fırsat yakaladığını düşünen sıradan bir hırsızdı. Bavulun içinde değerli eşya bulunduğunu sanmış olmalıydı. Oysa o bavulda Ernest'in Paris'e geldiğimizden beri alın teriyle kâğıda döktüğü düşünceler ve cümleler vardı. Yalnızca onlar mı; Şikago hikâyeleri, portreler, bütün şiirler, her dize, her paragraf, hepsi o bavuldaydı.

İki polis memuru trenden eli boş indiler. "Bulamadık madam," dedi biri. "Aramaya devam edeceğiz. Ama hâlâ İsviçre'ye gitmeyi düşünüyorsanız, artık yerinize geçseniz iyi olur."

Onlara adreslerimizi ve evde telefonumuz olmadığı için dans salonunun telefon numarasını verdim. O aramalardan bir şey çıkacağını hiç sanmıyordum. Paris kocaman bir kentti. Olayın üstünden bayağı zaman geçmişti. Hırsızın tenha bir ara sokağa daldığını, bavulu açmasıyla kapamasının bir olduğunu tahmin ediyordum. Bavulu ya oracığa bırakıp gidecek, ya da bir çöp yığınına fırlatacaktı. Bavul Paris'in herhangi bir ara sokağında, bir kanalizasyon çukurunda, ya da içinde ateş yakılan çöp varillerinden birinde olabilirdi. Hatta şu anda Sen nehrinin dibine doğru süzülüyor olması bile mümkündü.

BELONGS TO KAOS TEAM

Neden sonra kompartımana döndüğümde bayan yol arkadaşım "Başınıza gelenlere çok üzüldüm," dedi.

"Asıl ben özür dilerim," dedim yeniden gözyaşlarına boğularak. "Normalde kontrollüyümdür aslında."

"Çalınanlar… önemli şeyler miydi?"

Tren homurtular saldı ve nihayet öne doğru bir hamleyle perondan hareket etti. Artık durmak yoktu. Olan olmuştu. Yaşananın gerçekliğini değiştirmek mümkün değildi. Dehşetin olanca ağırlığıyla beni teslim aldığını hissettim. Maalesef durum ortadaydı. Kadının sorusuna verebileceğim tek bir cevap vardı. "Paha biçilemez şeyler," dedim ve başımı çevirdim.

BELGESİZ KAÇAK TEAM

YİRMİ İKİ

Sonrası, hayatımın en uzun gecesiydi. İsviçre'ye doğru yol alırken dağlar dört bir yanımızı kuşatmıştı. Sonra karanlık bastı. Ernest'e yazdıklarını kaybettiğimi nasıl söyleyeceğimi düşündüm ama bir yolunu bulamadım. Burası sözün bittiği yerdi.

Sabah Lozan'a ulaştık. Ernest'in yanında Steffens'le birlikte peronda dikildiğini gördüm. Trenden inip onlara doğru güçlükle yürüdüm. Ağlıyordum. Ernest Steffens'e baktı ve adeta 'Gel de şu kadınları anla,' der gibi omuz silkti. Ama ağlamamın sonu gelmiyordu. Ernest ancak o zaman büyük bir terslik olduğunu anladı.

Gene de konuşabilmem için epeyce bir zaman geçmesi gerekti. Steffens bir toplantı ayarlamak zorunda olduğunu söyleyip özür dileyerek telefona gitti. O gidince Ernest beni gar yakınlarında bir kafeye götürdü. Çevremiz vedalaşan çiftlerle, ailelerle doluydu. Onların derdi benimkinin yanında hiç kalırdı elbette. Bir gözyaşı dalgası daha vurdu.

Ernest sürekli olarak "Neyin var?" diye soruyordu. Önce kaygılı ve şefkatliydi. Sonra öfkelendi, ardından yeniden endişeli bir havaya büründü. "Sorun neyse hallederiz. Dünyanın sonu gelmedi ya."

Ama gelmişti. Aynen öyle olmuştu. Başımı salladım ve ağlamam daha da arttı. Nihayet bir ara soluklanıp bavulu hazırlayışımı ve trene yükleyişimi anlatabildim.

BELONGS TO KAOS TEAM

Daha fazla konuşmama gerek almadı. Ernest'in rengi attı. Yüzü birden ciddileşti.

"Sakın bavulu trende kaybettiğini söyleme."

"Koltuğumun altından çalmışlar."

Ernest duyduklarını hazmetmeye çalışarak başını salladı. Dikkatle gözlerine baktım. Aklından karmakarışık düşünceler geçtiği belliydi. Beni üzmemek için cesur görünmeye çalıştığını anlıyordum. Bir çılgınlık yapmamdan korkuyordu.

"Hepsini de bavula koymadın ya. Hepsi gerekli değildi."

"Eğer orijinaller üstünde değişiklik yapacaksan onlara ihtiyacın olacağını düşündüm. Hepsini getirmek istedim."

"Bazılarını da bırakmışsındır canım," dedi

Başımı hayır anlamında sallayıp bekledim. Acaba acıdan sıyrıldığı an öfke krizine mi kapılacaktı? Başıma gelecekleri kesinlikle hak etmiştim. Benden istemediği halde, sanki hakkım varmış gibi ona ait olan şeyleri, dünyada yalnızca onun olan şeyleri almıştım. Ve onları kaybetmiştim.

"Paris'e dönmeliyim. Gidip olup biteni kendi gözlerimle göreyim."

"O kadar üzgünüm ki Tatie." Pişmanlık ve üzüntüden ölecektim neredeyse.

"Halledeceğiz. Onları ben yazdım. Hepsini gene yazarım."

Düpedüz yalan söylemese de beni teselliye çalıştığı belliydi. Ona sarıldım. Beni kollarında sımsıkı tuttu. Bir felaketle karşılaştıklarında insanlar birbirine neler söylerse karşılıklı hepsini söyledik.

Ernest o akşam geç vakit trenle Paris'e döndü. Ben berbat bir durumda Lozan'da kalmıştım. Steffens beni yemeğe götürdü. Beni yatıştırmaya çalışıyordu. Yuvarladığım viskiler bile elimin ayağımın titremesini geçirmeye yetmedi.

Ernest gideli iki gün olmuş, tek bir telgraf bile yollamamıştı. Büfeden yazıları alıp bavula koyuşum bir an bile gözümün önünden gitmediği gibi, Ernest'in yaptıklarını da hayal edebi-

BELGESEL KAOS TEAM

liyordum. Çıt çıkmayan eve giriyor, sağa sola bakınca yazdıklarından geriye hiçbir şey kalmadığını anlıyordu.

Önce bütün ışıkları açıyor, masayı, yatağı, mutfağı sükûnetle gözden geçiriyordu. Yerlere bakarak yavaşça bir odadan öbürüne geçiyor, büfeyi en sona saklıyordu. Her yeri inceledikten sonra en son orayı arayacaktı. Çünkü orası son yerdi. Ondan sonra bakabileceği başka yer, başka bir umut yoktu. Kendine bir içki koyuyor, sonra bir tane daha yuvarlıyor, ama sonunda büfeye yaklaşıyordu. Eliyle tokmağa dokunuyor, kapısını açıyor ve o an her şeyi anlıyordu. Büfede bir sayfa bile kalmamıştı. Tek bir not, karalanmış tek satır bile... Orada dikilip bitmiş, tükenmiş bir halde büfenin içine bakıyor da bakıyordu. Şimdi o da büfe gibi bomboştu. Çünkü o sayfalar onundu, oydu. Sanki biri süpürgeyi kapıp, kıyı bucağı tertemiz, pırıl pırıl, kaskatı ve bomboş yapana kadar bütün içini süpürmüştü.

BELONGS TO KAOS TEAM

YİRMİ ÜÇ

Ernest Paris dönüşü bana karşı gayet yumuşaktı. Her şeyi affettiğini tekrarlayıp duruyordu ama gözleri kırgın ve farklı bakıyordu. Konferanstaki görevi sürüyordu. İşini her zamanki tempoda götürüyor, bütün gün koşturuyor, eve bitkin dönüyor, hemen kendine bir kadeh içki dolduruyordu. Ben kenti dolaşıp evdekilere gönderecek Noel hediyesi aramakla meşguldüm. Fransa'da geçirdiğimiz bir yılı değil, hatıramdaki çocukluğumun bayram günlerini anımsatacak bir şeyler peşindeydim. Saatlerce gezinip vitrin bakıyordum ama Lozan'da bana Noel sevinci yaşatacak hiçbir şey bulamamıştım.

Bir hafta sonra Chamby'e gitmek üzere toparlandık. Eşyamızı bavullara yerleştirirken "Bütün bu olanlardan sonra eski programımızı sürdürmek anlamlı gelmiyor," dedim Ernest'e.

"Sen bilirsin," dedi. Sesi yorgun çıkmıştı. "Ne yapalım peki?"

"Paris'e mi dönsek?"

"Bu daha kötü olmaz mı?"

"Noel'i bu duygular içinde geçirmeye dayanamam. Her şey mahvoldu. Acaba memlekete dönsek mi dersin?"

"Amerika'ya mı? Başarısızlığı kabullenerek? Sen beni öldürmek mi istiyorsun?"

"Affedersin. Bundan sonra ne yapmamız gerektiğine karar vermek çok zor."

Ernest "Evet," dedi. Corona'sını siyah kutusuna dikkatle yerleştirip kapağı kapattı.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Gerçekten zor."

Chamby'i hiç değişmemiş bulduk. Şalemiz mükemmeldi ve tıpkı karlı dağlar gibi aynen duruyordu. Pansiyon sahibi Gangwisch ailesi bizi uzun zamandır hasret kaldıkları aile fertleriymişiz gibi karşıladılar. Lozan'daki o kara günlerden sonra bu karşılama o kadar iyi geldi ki kendimizi kapıp koyuverdik. Eşyalarımızı bile yerleştirmeden kayak kıyafetlerimizi giyip dağa, Les Avants'a çıkan son trene yetiştik. Kayaklarımızı takıp toz karla dantellenmiş yamaçtan aşağı köye doğru süzüldük. Kulaklarımızda uğuldayan ve yanaklarımıza iğne gibi batan rüzgâr eşliğinde uçar gibi gidiyorduk. Hemen önümde kayan Ernest sorunlu bacağını kalın siyah bantla sarmıştı. O konuda biraz endişeliydi ama ne zamandır onu bu kadar çevik ve sağlıklı görmemiştim. Yüreğim sevinçle doldu. Üstümden bir ağırlık kalktı. İçimden karlı çamlara, pembenin her tonuna bürünmüş kaymaksı gökyüzüne ve ileride cam gibi pırıl pırıl, pürüzsüz uzanan Cenevre Gölü'ne küçük bir şükran duası yolladım.

Ertesi gün dört direkli, kocaman, yumuşacık yatağımızda geç vakte kadar uyuduk. Parmak ucunda içeri girip sobayı yakan hizmetçiyi bile duymadık. Uyandığımızda porselen soba gürül gürül yanıyordu ve oda sıcacıktı.

Arkadan Ernest'e sokulup ensesini ve belkemiğinin çıkıntılarını öperek "İyi ki gelmişiz Tatie," dedim.

"Evet," diye karşılık verdi Ernest. "Her dakikanın tadını çıkaralım ve başka hiçbir şey düşünmeyelim."

"Zaten düşünecek başka bir şey yok," dedim. Yuvarlanıp ona sarıldım. Kaslı dümdüz karnının üstünde bacaklarımı iki yana açtım. Geceliğimi yukarı çektim. Sonra uzanıp onu içime aldım.

Ernest inleyip gözlerini yumdu ve kendini tamamıyla bana bıraktı.

Chink Noel günü geldi. Neyse ki tatilimiz bayağı neşeli geçti.

Ernest'le hem birbirimiz, hem de Chink için Noel baba çorapları asmıştık. Onları açıp hediyelere baktık. Sonra da krallara layık bir yemek yedik. O gece midemizi şenlendiren, fazlası da kadehlerimizde içilmeyi bekleyen ılık konyakla şömine başında otururken Ernest o kayıp müsveddeler konusunu açtı.

Anlatıp bitirdiğinde Chink "Vah dostum," dedi. "Baştan yazabilir misin sahi?"

"Bilmem ki. Sonuçta o yazıların hepsi benden çıkmadı mı? Ne yapıp edip tekrar yazmak zorundayım."

Chink ciddi bir yüzle başını salladı.

Ernest "Ne zamandır *Star* için köpek gibi çalışıyorum," dedi. "Sekiz ay bizi idare edecek kadar para topladım. Sekiz ay... Bütün bu zamanı hikâye, roman yazmaya ayıracağım. Başka hiçbir şey yapmadan."

"Aferin benim Tatie'me," dedim. Chink kadehini kaldırdı. Noel'e ve birbirimize içtik.

Ama günler geçiyor, Ernest not defterlerine ve kurşun kalemlerine dokunmuyordu. Corona siyah kutusundan hiç çıkmamıştı. Ernest bu konuda konuşmuyor, ben de kurcalamıyordum. Dersimi almıştım. Gün boyu, hatta bazen akşamüstüne, güneşin ufka inmiş bulutlar arasından batarak bize daha önce kimsenin görmediği manzaralar sunduğu grup saatlerine kadar kayak yapıyorduk. Hem Chink'in o güzel dostluğunun her anının, hem de kendi beraberliğimizin tadını çıkarıyorduk. Her gün, bazen günde iki kere sevişiyorduk. Ernest'e her zamanki önlemlerimi Paris'te bırakmış olduğumu söyleyene kadar bu böyle devam etti.

Aylık dönemlerimi her zaman dikkatle izliyorduk. Evliliğimizle ilgili bütün kayıtlar gibi bunu da Ernest kontrol ediyordu. Masrafları ve gelirleri, yazışmaları, hikâye fikirlerini ve günde kaç sözcük yazdığını not ettiği üç ayrı defter vardı. Üstünde *Hadley* yazan dördüncü defter ise yumurtlama dönemimdeki aylık yükseliş ve alçalışları gösteriyordu. Böylelikle,

BELONGS TO KAOS TEAM

korunmaya gerek duymadan mümkün olduğunca sık seks yapabilirdik. Önceleri, durum tehlikeliyse çoğu çift gibi geri çekme metodunu uyguluyorduk. Ernest "Bu Rus ruletinden farksız," diye dalga geçerdi. Haklıydı da. Eczaneden ya da berberden kondom edinmek mümkündü ama bunlar kauçuk tutkalından yapılma olup kaba ve kalındı. Rahatsız oluşları bir yana bazıları delik çıkıyordu.

Paris'e ilk geldiğimizde bu konuları rahatlıkla konuşan biri olan Gertrude diyaframdan haberimiz olup olmadığını sormuştu. İşi fazla uzatmadan bir doktor bulmuş ve bunu takmasını öğrenmiştim. O gün bugündür aynı yöntemi kullanıyordum. Ernest hangi metodun sağlam hangisinin sakıncalı olduğunu daha iyi biliyordu. Chamby'de geçen bir haftanın sonunda Ernest tehlikeli sularda seyretmeye başladığımızı hatırlattı.

Bir gece yatağa girdiğimizde, "Lütfen önlemini alır mısın?" dedi. Her zaman bu şekilde uyarırdı. Ben de onun yemek rezervasyonu yapmasını ya da telgraf çekmesini söylediği sekreteriymişim gibi "Peki efendim," derdim. Ama o gece gülmedim. Çorap çekmecemde sakladığım kutuyu aramaya da yeltenmedim. "Eyvah," demekle yetindim.

"Sakın onu Paris'te unuttuğunu söyleme."

Baş sallamaktan başka yapacak bir şeyim yoktu.

"Yaptığını beğendin mi?" Yüzü kıpkırmızıydı. Çok öfkelendiğini anlamıştım.

"Lozan'da fark ettiğim an sana söyleyecektim. Ama o günlerde hiç yeri değildi."

"Benden sakladığın başka neler var acaba?"

"Hiçbir şey. Affedersin. Sana söylemem gerekirdi."

"Tabii ya." Ernest üstündeki örtüleri atarak kalktı. Yarı çıplak burnundan soluyarak odada volta atmaya koyuldu. "Bazen evlendiğim insanı tanıyamaz oluyorum."

"İnsafsızlık etme Tatie. Kasten yapmadım ya."

"Sahi mi?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Elbette." Kalkıp yanına gittim ve loşlukta yüzünü seçecek kadar yaklaştım. "Kasten yapmadım. Ama 'Bebek sahibi olmak hiç de iyi bir fikir değil,' dersem ona da inanma sakın."

"İşte şimdi baklayı ağzından çıkardın. Biliyordum zaten. Çocuk konusunu ancak işlerimi iyice yoluna koyduktan sonra açacağımıza karar vermedik mi biz?"

"Biliyorum, verdik," dedim.

"Daha yeni yeni toparlanıyorum. Düzenimizi alt üst etmek mi istiyorsun?"

"Tabii ki böyle bir niyetim yok. Ama benim de kaygılarım var. Ben otuz bir yaşıma girdim."

"Daha yeni girdin. Üstelik çocuk diye deli olmadığını da biliyorum. Bir gün etrafımızdaki çocuklardan birini tutup sevdiğini görmedim."

"İnsanın kendi çocuğu olması farklı bir şey. Ayrıca ne kadar ömrüm var, biliyor muyum?"

"Ben de bilmiyorum. Şans insanın yüzüne genellikle bir kez güler. Ben benimkini şimdi kullanmak istiyorum." Berrak gözlerine meydan okuyan bir bakış oturmuştu. Ona boyun eğmemi isteyeceği zaman hep aynı havaya bürünürdü. "Beni destekliyor musun?"

"Tabii ki." Kollarımı boynuna dolayıp onu öptüm ama dudakları bana karşılık vermedi. Birkaç santim uzağımdaki gözleri açık ve sorgular gibiydi.

"Şu anda seninle sevişmemi mi bekliyorsun?"

"Ernest! Benim seni tuzağa düşürmeye filan çalıştığım yok!"

Ernest cevap vermedi.

"Tatie?"

"Canım bir kadeh bir şey içmek istedi." Ernest ropdöşambrını kapıp kapıya yöneldi.

"Lütfen kal ve bu konuyu konuşalım."

Ernest "Uyu," dedi ve odadan çıktı.

İçim içimi yediği için bir türlü uyku tutmadı. Ernest gece ya-

tağa gelmedi. Sabah olunca giyinip aşağı onu aramaya indim. Çoktan kayak kıyafetlerini giymiş yemek salonunda sabah kahvesini yudumluyordu.

Yanına gidip "Lütfen barışalım Tatie," dedim. "Bütün bu olup bitenlerden usandım ben."

Ernest "Biliyorum," dedi iç geçirerek. "Dinle. Bu konuda fikir birliği içinde olmalıyız. Eğer bunu yapamazsak, işi yürütemeyiz. Bunu anlıyorsun değil mi?"

Başımı salladım ve omzuna dayadım.

"Sahiden anne olmak istiyorsan, onun da zamanı gelir bir gün."

"Ama şimdi olmaz, öyle mi?"

"Hayır, kedicik. Şimdi olmaz."

Chink "Günaydın," diyerek içeri girdi. Sonra durup dikkatle bizi süzdü. "Her şey yolunda mı?"

"Hadley'i hava çarptı."

"Ah zavallı Bayan Popplethwaite," dedi Chink sevgiyle. "Sen yatakta olmalısın."

"Evet. Hadi git biraz dinlen," diye onayladı Ernest. "Biz öğlen gelip seni yoklarız."

Onlar kayağa gittiğinde ben de bir parça sakinleşmeye çalıştım. Güzel kalın çoraplarımı ve Alp terliklerimi giyip *The Beautiful and Damned* – Güzel ve Lanetli'yi okumak için ateşin karşısındaki koltuğa kıvrıldım. Shakespear Pound'la birlikte aylar sürecek İtalya yolculuğuna çıkmadan önce kitabı önerdiğinde "Fitzgerald bir şair," demişti. Adamın eşi bulunmaz bir üslubu olduğu bir gerçekti ama Gloria ile Anthony'nin başından geçenleri okumak beni hüzünlendiriyordu. Hoş konuşuyorlardı, güzel şeylere sahiptiler ama yaşamları bomboş ve anlamsızdı. Ben o tür ürkünç bir evlilik tablosuna dayanamazdım. Hele şu ara, asla.

Ernest döndüğünde kitabı bırakıp biraz kestirebilmek için yatağa uzanmıştım. Saçları nemlenmiş, yün berenin altında ba-

sılıp kalmıştı. Yüzü soğuktan pespembeydi. Yatağa, yanı başıma oturdu. Bakışlarının epeyce yumuşamış olduğunu fark ettim. Chink'le vakit geçirmek ona iyi gelmişti.

"Sıcacık görünüyorsun," dedi. "Kozanı paylaşabilir miyim?"

"Elbette. Sence bir mahzuru yoksa."

"Köydeki eczaneye uğradım," dedi ve pantolon cebinden minik teneke kondom kutusunu çıkardı.

"Hayret. Bunlardan nefret ettiğini söylersin her zaman."

"Senden ayrı kalmak daha beter."

Soyunurken biçimli karnını ve vücudunu seyrettim. "Çok güzelsin," dedim ona.

"Sen de öyle Tatie."

Ernest üşümüş vücudunu sıcak tenime değdirerek yatağa girerken dışarıda kar başlamıştı. Kuş tüyü yatakta vücutlarımız tutkuyla birbirini buldu. Ellerinin sert dokunuşu hoşuma gitmişti. Kemikleri adeta kalçalarıma geçti. Daha sonra oraları hep moraracak, yüzüm ve göğüslerim uzamış tıraşı yüzünden çatlayıp kızaracaktı ama o an sözsüz bir şehvetten, bir kavuşma hissinden başka hiçbir şey duymuyordum. Ernest beni uzun süre ihmal etmişti. Benden kuşkulanmıştı. Ama şimdi gene benimdi işte. Bütün kaygılarım silinene, aramız yeniden eskisi gibi olana kadar onu orada, düğüm olmuş bacaklarımın ve çarşafların arasında tutmak istiyordum.

Üç hafta Chamby'de yiyip içip güneşte iyice yandıktan sonra Chink'le vedalaştık ve İtalya'ya, Pound çiftinin villa kiraladığı Rapallo'ya doğru yola çıktık.

Ernest trende "Ezra orayı kendi keşfi sanıyor," dedi.

"Halbuki Wordsworth ve Keats ondan önce gitmişler."

"Ezra ağaçları ve gökyüzünü de kendisinin keşfettiğini düşünüyor."

"Ne olursa olsun ona hayran görünmek zorundasın, öyle değil mi?"

BELONGS TO KADIOS TEAM

"Mecbur değilim ama öyle yapacağım sanırım. Senin hatırın için."

Güneye doğru bir günden fazla süren bir yolculuktan sonra Cenova'ya yaklaştık. Etraf iyice bahara dönmüş, güzelleşmişti.

"Cennetten farkı yok," dedim. "Buraların bu kadar güzel olacağı aklıma gelmemişti."

Trenin pencerelerinden hızlı geçişler halinde önce denizi, onun köpüklü mavisini, sonra kara dağları, sonra gene denizi görüyordum. Bir dağ tüneline girerken "Böyle mutlulukları tadabildiğimiz için şanslıyız değil mi Minik?" diye sordum.

Ernest "Tabii ki öyle," dedi ve beni öptü. Trenin gürültüsü kara kayalarda yankılanarak kulaklarımıza doldu.

Sonunda Rapallo'ya vardık. Ben sessiz limanı, pastel pembe ve sarı renkli kıyı otelleriyle kasabayı sevimli bulmuştum ama Ernest ilk andan itibaren buradan hoşlanmamıştı.

Otelimizi bulduğumuzda "Burada kimsecikler yok," dedi.

"Kim olsun istiyordun?"

"Bilmem. Baksana, hiç hayat yok burada." Kıyıya bakan odamızın penceresinden dışarıyı seyretti. "Deniz sana da bir tuhaf gelmedi mi?"

"Başka nasıl olacak, deniz gibi deniz işte," dedim. Arkadan yaklaşıp onu sıkıca sardım. Aslında canını sıkan bu yer değildi, biliyordum. Chamby'deki son haftamızda sabahları uyandığımda, onu odamızdaki küçük çalışma masasının başında, elinde ucu yenice sivriltilmiş hareketsiz kurşun kalemi, açık ama bomboş duran mavi not defterinin önünde öylece oturur bulmuştum. Hâlâ yazmıyordu. Ara uzadıkça başlaması daha da güçleşecekti.

Aslında yazmaya kesin kararlıydı. Bunu *yapacaktı.* Ama nasıl?

Rapallo'da her gün tenis oynadık ve Pound çiftiyle teraslı bahçelerinde uzun öğle yemekleri yedik. Tatilde bize bir çift daha katıldı. Pound'un ressam arkadaşı Mike Strater ve eşi Maggie…

BELONGS TO KAOS TEAM

Bir de sarı bukleli, gri gözlü, muhteşem bir kız bebekleri vardı. Battaniyesinin hemen dışındaki dünyayı keşfedişini seyretmeye doyamıyordum. Çimenleri avuçlayıp yoluyor, sonra, adeta bir sırrın sahibiymiş gibi, hayretle eline bakakalıyordu. Bu arada Ernest ve Mike az ilerideki kaldırım taşlarının üstünde hoplayıp zıplayarak boks maçı yapıyorlardı. Mike usta bir ressam olduğu kadar sıkı bir sporcuydu. Ernest'in ona hemen ısındığını görebiliyordum. Mike fiziksel anlamda Ernest için Pound'dan çok daha uygun bir arkadaştı. Pound o sert havasına rağmen maalesef bir şairin narin ellerine sahipti.

Şubat İtalya'da değişkenlikler gösteren bir aydı. Bazı günler her yanı sis bürüyor, kasabanın ardındaki tepeleri görünmez kılarak insana büyük bir yalnızlık duygusu veriyordu. Palmiyeler boyunlarını eğiyor, serçeler bir yerlere kaçıp saklanıyorlardı. Bazen hava nem doluyor, her yere güneş basıyordu. Biz de ya piyasa yapmaya çıkıyor, ya da beton rıhtımda gezinip oltalarını yükselen sulara sallandırmış balıkçıları seyrediyorduk. Köy, dantelleriyle meşhurdu. Ben evdekilere hediye yollamak için en iyi danteli hangi dükkândan alacağımı araştırırken Ernest Ezra ile kayalık tepelerde uzun yürüyüşlere çıkıyor, İtalyan saz şairleri ve otomatik yazının(*) tartışılır erdemleri üstüne sohbetler yapıyorlardı. Ernest çalışırken zihnini dünyaya kapatmak istemediğini, çünkü yalnızca oradan beslendiği söylerdi. Bunda haklıydı, ama günlük işi bittiğinde bir kadeh viski olmadan düşüncelerini noktalayamıyordu. Hatta zaman zaman bu da yetmez oluyordu. Şimdi olduğu gibi yazmadığı zamanlar kaldırabileceğinden çok fazlasını içiyordu. Bu hiç hoşuma gitmiyordu. Onun için kaygılanıyordum.

Rapallo'ya gelişimizden bir hafta sonra hastalanır gibi oldum. Bir sabah kafamda tuhaf bir uğultuyla sersem gibi uyandım. Kahvaltıda yediklerimi midem almayınca gidip uzandım.

(*) Gerçeküstücülerin temel ilkelerinden biri (ç.n.).

BELGESEL KAOS TEAM

"Dün akşam yediğimiz midyelerden olabilir," dedim Ernest'e. Öğlene kadar dinlenince düzeldim.

Ertesi sabah gene aynı saatte aynı belirtiler baş gösterdi. Midyelerin günahını aldığıma pişman olup gün hesabına koyuldum. Chamby'e Noel'den hemen önce, adet dönemimin bitmesinden birkaç gün sonra gelmiştik. Şimdi Şubat'ın onuydu ve hâlâ adet görmemiştim. Ernest Ezra ile buluşmak için çıkınca gözü gibi sakladığı not defterlerini buldum ve durumumu aydınlatacak olanı inceledim. Geçtiğimiz bir yıl boyunca âdetim en çok bir ya da iki gün gecikmişti. Şimdiyse en az bir haftalık, belki de on günlük bir gecikme söz konusuydu. İçimde hafif bir heyecan dalgası yükseldi ama Ernest'e hiçbir şey söylemedim. Tepkisinden korkuyordum.

Sırrımı uzun süre saklayamadım. Yemek görüntüsüne, viskinin kokusuna bile tahammül edemiyor, sigarayı dudağıma değdirdiğim an midem kalkıyordu. Ernest suçu egzotik yiyeceklere yükleyip geçiyordu ama Shakespear şüphelenmeye başlamıştı. Bir gün birlikte bahçede masaya oturmuş Ernest ve Mike'ın servis çalışmalarını seyrediyorduk. Shakespear başını yana eğerek beni süzdü. "Bugünlerde sende bir değişiklik var gibime geliyor," dedi.

"Elmacık kemiklerim ortaya çıktı da ondandır," dedim. "İki buçuk kilo verdim."

"Olabilir," dedi kibarca ama gözündeki o emin bakıştan gerçeği tahmin ettiğini sezdim.

Bunu görmezlikten gelerek "Sen de epeyce inceldin canikom," dedim. "Yok oldun adeta."

"Biliyorum," dedi içini çekerek. "Şu Olga Rudge yüzünden."

Bana Olga'dan daha önce söz etmişti. Olga bir yılı aşkın bir zamandır Pound'la metres hayatı yaşayan bir konser kemancısıydı.

"Ne oldu?" diye sordum. "Yeni bir durum mu var?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Tam öyle sayılmaz. Ezra bu. Altı kadına birden âşık olabilir. Ama bu seferki farklı galiba. Bir kere ilişki hâlâ taze. Kadın Ezra'nın *Kantolar* şiir dizisinde de boy gösteriyor. Güya gizli kapaklı, ama ben onu görüyorum." Görüntüyü kovalamak istercesine o güzel başını salladı. "Çakıldı kaldı. Ondan kurtulur muyuz bilmiyorum."

"Çok üzüldüm," dedim. "Ama bana kalırsa sen Ezra'ya fazla hoşgörülü davranıyorsun. Ben böyle bir evliliğe gelemem. Fazla muhafazakârım galiba."

Shakespear zarifçe başını salladı. "Şimdi Mike Strater de yeni bir aşk bulmuş. Kadın oyuncuymuş sanırım."

"Aman Tanrım! Maggie'nin haberi var mı?"

"Bilmeyen yok. Adam sırılsıklam âşık olmuş."

"Hiç belli değil."

"Öyle," dedi. "Asla belli etmezler ki. Erkekler gönül meselesi söz konusu olduğunda aldırmıyormuş gibi davranırlar."

"Bence sen de öyle davranıyorsun."

"Evet, şekerim," dedi. "Ama bunun için ne büyük bir çaba harcıyorum bilsen."

Ezra'nın çapkınlıkları meşhurdu. Ondan bu tür maceralar beklenirdi. Ama Mike Strater beni çok şaşırtmıştı. Maggie ile ilişkileri öyle sağlam görünüyordu ki. Onları ve küçük kızlarını hep hayranlıkla izliyordum. Tabii bu arada bizim de bir çocuğumuz olduğunu, düzenimizi ve Ernest'in çalışmalarını bozmadan, bir kenarından usulca hayatımıza girdiğini hayal ediyordum. O anda hayalim yıkıldı. Bebeğin yolda olduğu kesindi ama nasıl bir ortama doğacaktı kim bilir?

Evlilik son derece tehlikeli bir oyun alanıydı. Paris'te nereye bakacak olsanız yanlış kararlar vermiş sevgililerin hüsranıyla karşılaşırdınız. Sekse düşkün sanatçı artık bir klişeydi ama kimsenin bundan rahatsız olduğu yoktu. Başarılı, ilginç ya da sansasyonel bir iş ortaya koyduğunuz sürece istediğiniz kadar sev-

BELONGS TO KAOS TEAM

giliniz olabilir, onları gönlünüzce mahvedebilirdiniz. Kabul görmeyen şeyler, yetinmek, ağırbaşlı ve sıradan olmak, tek bir gerçek aşk veya çocuk istemekti.

O gün öğleden sonra geç vakit Hotel Splendide'deki odamıza döndüğümüzde yağmur boşandı. Hiç durmayacak gibi yağıyordu. Pencerenin önünde dikilip içimde artan kaygılarla sağanağı seyrettim.

Olduğum yerden Ernest'e "Mike Strater Paris'te bir aktrise âşık olmuş," dedim. "Hiç aklına gelir miydi?"

Ernest yatak örtüsünün üstünde W. H. Hudson'un *Green Mansions* – Yeşil Köşkler adlı eserini belki yüzüncü kez okumaya dalmıştı. Başını kaldırmadan "Bence ciddi bir şey değil. Ezra onun müthiş çapkın olduğunu söylemişti," dedi.

"Peki durum ne zaman ciddiyet kazanacak sence? Taraflar paramparça olunca mı?"

"Bugün de bunu mu dert edindin? Bizi hiç ilgilendirmeyen bir konu."

"İlgilendirmez mi?"

"Öyle ya. Sadakatsizlik kızamık gibi insandan insana bulaşmaz ki."

"Ama sen o adamı beğeniyorsun."

"Evet. İyi ressam. Yarın buraya gelip portremi yapmak istiyor. Belki seninkini de yapar. Bu nedenle o yüz ifadeni değiştirsen iyi olur." Ernest hafifçe gülümseyip kitabına döndü.

Dışarıda yağmur hızlanmıştı. Rüzgâr yüzünden savrularak yağıyordu. Limandaki tekneler tehlikeli biçimde yan yatmışlardı.

"Ben acıktım," dedim.

Ernest başını kaldırmadı. "Bir şeyler ye o zaman."

"Yağmur yağmasaydı yemeğimizi bahçedeki taşlıkta yerdik."

"Bütün gün yağacak. Ya git bir şeyler atıştır, ya da sus."

Aynaya gidip sıkıntıyla kendimi inceledim.

BELONGS TO KANDIS TEAM

"Saçlarımı yeniden uzatacağım. Oğlan çocuğu gibi dolaşmaktan bıktım."

Ernest "Hiç de değil," dedi gözlerini kitaptan ayırmadan. "Mükemmelsin."

"Mükemmel bir oğlan. Usandım artık."

"Senin karnın acıkmış. Bir armut yesene."

Onun kitaba dalmış halini seyrettim. Saçlarını uzatmıştı. Şimdi ikimizinki hemen hemen aynı boydaydı. Hatta bir zamanlar Ernest'in Şikago'da, yıldızların altındaki çatıda hayal ettiği gibi, birbirimize hafiften benzemeye başlamıştık. Ama bu benzerlik uzun süre devam etmeyecekti. Birkaç ay içinde bel çevremde bir doluluk hissetmeye ve yuvarlaklığı görmeye başlayacaktım. Bundan kaçış yoktu.

"Uzun, güzel saçlarım olsa ensemde bağlardım. İpek gibi, harika bir atkuyruğu. Başka hiçbir şeyde gözüm yok."

"Hıı? İyi yap o zaman."

"Yapacağım. Kararımı verdim."

Aynanın altındaki küçük masanın üstünde bir tırnak makası duruyordu. Aklıma esti. Makası kaptım ve önce bir kulağımın sonra da öbürünün altından iki parça saç kestim.

Ernest beni seyrediyordu. Hayretler içinde gülmeye başladı. "Sen aklını kaçırdın, farkında mısın?"

"Olabilir. Şimdi sıra sana geldi." Yanına gittim. Bacaklarımı iki yana açarak karnının üstüne oturdum. Görüntüsü benimkine benzeyene kadar kulaklarının altına rastlayan saçları kestim. Saçları gömlek cebime doldurdum. "Şimdi aynı olduk işte."

"Bugün sende bir gariplik var."

"Senin Paris'te bir artist sevgilin yok değil mi?"

"Tanrım, hayır." Güldü.

"Kemancı filan?"

"Kimse yok."

"Hep yanımda kalacaksın. Söz mü?"

"Senin neyin var Kedicik? Anlat hadi."

BELONGS TO KAOS TEAM

Göz göze geldik. "Ben hamileyim."

"Ne?" Alarm zili hemen çalmıştı.

"Bebek sonbaharda doğacak."

"Lütfen bana bunun doğru olmadığını söyle."

"Ama doğru. Sevinsene Minik. Bu bebeği istiyorum."

Ernest iç geçirdi. "Ne zamandır biliyorsun?"

"Çok olmadı. Bir hafta filan."

"Ben buna hazır değilim. Hem de hiç."

"O zamana kadar alışırsın. Hatta memnun bile olabilirsin."

"Son birkaç ay cehennem gibiydi."

"Tekrar yazmaya başlayacaksın. Yakındır, hissediyorum."

Ernest "Yakın olan bir şeyler var ama ne," diye söylendi kara kara.

Bunu izleyen birkaç günü gerginlik içinde, huzursuz geçirdik. Hep içimden Ernest'in itirazlarının fazla ciddi olmadığına, hamile olduğumu öğrendiği an mutlu olacağına, hiç değilse benim adıma sevineceğine inanmak istemiştim. Ama bu konuda beni zırnık kadar düşündüğü yoktu. Görünüşte günlerimiz öncekilerden farksızdı ama ben aramıza bir soğukluk girdiğini hissediyor, tekrar yakınlaşmanın yolunu bulamıyordum.

Ben asık suratla ortalarda dolaşırken Pound çiftinin villasına yeni bir konuk geldi. Adı Edward O'Brien'di. Yazardı. Editörlük de yapıyordu. Kasabanın yukarı tarafında Albergo Montallegro Manastırı'nın yakınlarında oturuyordu. Ezra onun civarda yaşadığını öğrenince öğle yemeğine davet etmişti.

Pound tenis kortlarının yakınındaki terasta bizi tanıştırdığında "O'Brien her yıl en iyilerin toplandığı kısa hikâyeler antolojisi çıkarıyor," dedi. "Savaştan beri bu işle meşgul." Sonra Ernest'e bakarak "Bu Hemingway denen adam da harika hikâyeler yazıyor," diye devam etti. "Gerçekten müthiş bir kalem."

O'Brien Ernest'e dönüp "1923 baskısı için malzeme topluyorum," dedi. "Hazırda bir eseriniz var mı?"

BELONGS TO KAOS TEAM

Neyse ki vardı. Omuz çantasından Lincoln Steffens'in çok önce gönderdiği "Benim Babalık" adlı jokey hikâyesinin bumburuşuk bir kopyasını çıkardı. O'Brien'e uzatıp yazdıklarının nasıl kaybolduğunu özetleyerek anlattı. Sonra da dramatik bir tavırla "Elimde bir tek bu kaldı," dedi. "Son parça. Denizin dibinde çürümekte olan bir geminin pruvasından geriye kalmış küçücük bir parça adeta."

O'Brien "Çok şairane," dedi ve kopyayı incelemek üzere yanına aldı.

O gidince elimden geldiğince kimseye duyurmamaya çalışarak Ernest'e "Keşke O'Brien'le o tarzda konuşmasaydın," dedim. "Mideme ağrılar girdi."

"Belki bebek yüzündendir."

"Bana kızgın mısın?"

"Neden olayım?"

"Kasten yapmadığımı biliyorsun değil mi?"

"Sen yazıları kaybedişinden mi söz ediyorsun?"

Suratıma tokat yemiş gibi oldum. "Hayır. Hamile kalışımdan."

"İkisi de aynı kapıya çıkmıyor mu?"

Fısıldaşmalarımız iyice şiddetlenmişti. Diğer iki çift aramızda ciddi bir tartışma yaşandığını artık anlamış olmalıydılar. Bizi yalnız bırakıp konuşmadan, ağır ağır evin yolunu tuttular.

Gözlerimde ılık yaşlarla "Bana bunları söylediğine inanamıyorum," dedim.

"Strater ne diyor biliyor musun? Bir yazar ya da ressam, yani ruhunu katarak bir şeyler yaratan biri, öyle bir bavulu asla trende bırakmazdı. Bunun değerini bilirdi çünkü."

"İnsafsızlık etme. Onları kaybedince benim de çok canım yandı."

Ernest gürültülü bir sesle iç geçirerek gözlerini yumdu. Tekrar açtığında "Affedersin," dedi. "Bu konuyu deşmeyeceğime kendime söz vermiştim. Kimseye bir faydası yok bunun."

BELONGS TO KANUS TEAM

O bir yana, ben bir yana, hışımla birbirimizden uzaklaştık. Yemek saati geldiğinde ahbaplarımız hiçbir şey duymamış gibi davrandılar. Ben bal gibi duyduklarını ama işimize burunlarını sokmak istemediklerini gayet iyi biliyordum.

"İlk siz değerli dostlarımıza duyurmak istedik," diye söze girdim. "Bir bebeğimiz olacak." Uzanıp Ernest'in elini tuttum, o da çekmedi.

"Bravo," dedi Shakespear. Kalkıp içtenlikle beni kucakladı. Kulağıma "Dediğini yaptıracağını biliyordum," diye fısıldamaktan geri durmadı.

"İyi şovdu doğrusu," dedi Mike.

"Evet, evet," dedi Pound. "Maymunun mutlu sonu."

"Ezra!" dedi Shakespear sertçe.

"Yalan mı?"

Maggie Srater "Tebrikler," diyerek bana sarıldı. "Biz maymunlar birbirimize destek olmalıyız."

Ertesi gün öğeden sonra üçümüz erkeklerin tenis oynayışlarını seyrediyorduk. Ernest çok kötü bir oyuncuydu ama bu onun şevkle oynamasını engellemiyordu.

Raketini golf oynar gibi geniş bir kavisle sertçe savuruyordu. Mike güzel bir vuruş yaptı. Top ağa belli belirsiz değerek Ernest'in ayaklarının dibine düştü. Ernest'in topu kurtaramayacağı belliydi ama o avaz avaz çirkin küfürler ederek raketini yere fırlattı.

Maggie korkuyla bana doğru eğildi. "Merak etme, çocuk fikrine nasıl olsa alışacak," dedi. "Mike da böyleydi."

"Elbette alışır," diye onayladı Shakespear. "Bir an gelecek, gururu ağır basacak, sonra da fikrin ondan çıktığına inanmaya başlayacak."

"Bundan pek emin değilim," dedim.

Aslında Ernest'in doğacak bebeği zihninde kayıp müsveddelerle ilişkilendirmesi canımı fena halde sıkıyordu. Ruhunun derinliklerinde, içten içe, benim onun çalışmalarını ve hevesi-

ni sabote edebileceğime inandıysa, bu saplantıdan nasıl kurtulurdu? Özellikle Ernest gibilerin gözünde güven kaybının tamiri çok zordu. Bir kez gözünde karalandın mı, seni başka türlü görmesi imkânsızdı.

Moral bozukluğu Edward O'Brien'in tepedeki yuvasından inip Ernest'in yazdığını göklere çıkarmasına kadar sürdü. Hikâye harikaydı. O'Brien aslında daima dergilerde yayınlanmış eserlerden bir seçki bastığı halde geleneği bozmak pahasına bunu kullanmak istiyordu. Bu kadarla kalmayacak, hikâyeyi antolojinin en başına koyacak ve önsözünde ondan bahsedecekti. Buna kesin olarak karar vermişti.

O'Brien'in zamanlaması harikaydı. Hem benim, hem de Ernest'in duaları kabul olunmuştu. Son zamanlarda azalan özgüvenini yeniden kazanmıştı. Üstelik bu kez ortada gerçekleşmesini bekleyeceği somut bir proje vardı. Antoloji basıldığında önemli saydığı herkes hikâyesini okuyacaktı. Adı bir anlam kazanacaktı. Bunca zamandır boşa kürek çekmemiş olacaktı.

Ertesi sabah uyandığımda Ernest pencerenin önündeki çalışma masasına oturmuş yazıyordu.

Rapallo'da iki hafta daha kaldık. Bizim için gayet verimli bir dönemdi. Ernest'in çocuk korkusu azalmış gibiydi. Belki de yeniden yazmaya başlaması, sözcüklerin nabzını yeniden hissetmesi bunda etkili olmuştu. Artık gelecek beni eskisi kadar korkutmuyordu. Ernest yapmak istediklerinin heyecanı içinde gene eski Ernest olmuştu. Nihayet anne olacağım için sevinebilirdim. Canımı tek sıkan olay, oradan ayrılırken Ezra'nın beni bir kenara çekip kulağımı bükmesi oldu. "Bilirsin ben çocuk meraklısı değilimdir," dedi. "O ayrı konu. Hem'e gelince; bence onu domestik bir aile babası haline getirmeye çalışman vahim bir hata olacaktır."

"Ben onu olduğu gibi seviyorum. Bundan şüphen yoktur eminim."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Elbette. Şimdilik böyle hissediyorsun. Ama sözlerimi unutma, bebek her şeyi değiştirecek. Bu hep böyle olur. Bunu aklından çıkarma ve çok dikkatli ol."

"Tamam Ezra, söz veriyorum," diyerek Ernest'e ve trene doğru yürüdüm. Pound o her zamanki nutuk çekme meraklısı Pound'du işte. O gün onu hiç ciddiye almamıştım. Hiçbir uyarıyı önemsemeyecek kadar başım bulutlardaydı ama, yıllar sonra, onun vedalaşırken yaptığı bu konuşmayı acı acı hatırlayacaktım. Pound bildiğimiz Pound'du, ama bu kez söylediklerinde yerden göğe kadar haklıydı.

BELONGS TO KANUS TEAM

YİRMİ DÖRT

Nisan başında Paris'e döndüğümüzde evimi bayağı özlemiştim. Ağaçlar yenice tomurcuklanmışlardı. Sokaklar yağmurlarla tertemiz olmuş, mis gibi çamaşırlar iplere gerilmişti. Çocuklar Lüksemburg Bahçeleri'nin çakıllı yollarında koşup oynuyorlardı. Ernest gece gündüz çalışıyordu. Yokluğunda onu çok arasam da artık yalnızlığımdan eskisi kadar şikâyetçi değildim.

Söylemesi komik geliyor ama ilk kez benim de bir projem oluyordu. Sağlığım için uzun yürüyüşlere çıkıyor, iyi beslenmeye, bol bol dinlenmeye gayet ediyordum. Metrelerce yumuşacık beyaz pamuklu kumaş almıştım. Güneşte oturup saatlerce elimde bebek elbisesi dikiyordum. Akşamları Abelard ve Heloise'in mektuplarını okuyordum. Bu aşk hikâyesi bana Fitzgerald'ın kopuş yaşayan Caz Çağı çiftinden çok daha sıcak geliyordu. İlkbahar yaza dönerken hemen her konuda içim umutla doluydu. Karnım ortaya çıkmış, göğüslerim irileşmişti. Güneşten bronzlaşmıştım. Güçlüydüm. Huzurluydum. Shakespear'ın dediği gibi yere daha sağlam basıyordum. Hayat amacımın ne olduğunu nihayet keşfettiğime inanmaya başlamıştım.

Ernest Descartes Sokağı'ndaki odasında çalışmadığı zamanlar soluğu Gertrude'un yanında alıyordu. Gertrude müsveddelerin kaybolması olayına çok üzülmüş ama Ernest'in bebekle ilgili kaygılarını fazla önemsememişti.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Bir gün olacaktı nasıl olsa. İdare edersiniz, merak etme."

"Ben hiçbir şekilde hazır değilim ki."

Gertrude gözlerini kısarak ona baktı. "Hiçbir erkeğin hazır olduğunu görmedim ki. Her şey yolunda gidecek, kaygılanma."

Daha sonra Ernest konuşmayı bana aktardığında "Ne söylemesini bekliyordun?" diye sordum.

"Bilmem ki. Bana bir akıl verir diye düşünmüştüm."

"Verdi mi?"

"Pek sayılmaz. 'Varsın doğsun,' demenin dışında."

"Bu tam sana uygun bir öğüt işte. Bir gün nasıl olsa baba olacaktın."

"Sana göre hava hoş. Bütün yaptığın bebek elbisesi biçip dikmek."

"Sağ ol, ama unutma, doğumu da ben yapacağım. Bebeği leylek getirmiyor."

Dalgın bakışlarla "Doğru," dedi ve işine daldı.

Paris'e dönüşümüzden kısa bir süre sonra *Little Review*'in editörü Jane Heap Ernest'e mektup yazarak yeni sayıya katkıda bulunmasını istedi. Kaybolan bavuldaki yazıların arasında Ernest'in *Paris 1922* başlığı altında toplamak istediği tek cümlelik anlatımlardan oluşan bir dizi betimleme çalışması da vardı. Hepsi "Benim gördüğüm" sözcükleriyle başlıyor, geçtiğimiz yıl içinde gazetelerde okuduğu ya da tanık olduğu, çoğu şiddet içeren iz bırakmış anları anlatıyordu. Birinde Auteuil'deki at yarışlarında Chevre d'Or'un felaketle son bulan düşüşünü resmetmişti. Bir diğeri, sevgilisi Peggy Joyce evlenme teklifini kabul etmedi diye kafasına bir kurşun sıkan Şilili sevgiliden söz ediyordu. Herkes aktrisin acı hikâyesini manşetten okumuştu ama Ernest'in yaklaşımı gazetede okuyabileceklerinizden çok daha canlı ve çarpıcıydı. Bazen kulaktan dolma bilgiler kullansa da her yazı parçası şematik, vurucu ve son derece inandırıcıydı. Ernest bunların o güne kadar yazdığı en güçlü ve çarpıcı yazılar

BELONGS TO KAOS TEAM

olduğu görüşündeydi. Gertrude da aynı fikirdeydi. Ernest adamı yumrukla nakavt eder gibi yazıyordu.

Gertrude bir gün ona, "Sözlerim hoşuna gitmeyebilir ama korkarım sana bahşedilmiş her şeyi kaybetmek üzeresin," dedi. "Kalemini özgürce kullanman gerek. Sıfırdan başlayıp tamamen özgün bir şey yaratmalısın."

Ernest ciddiyetle başını salladı ama ben onun müthiş bir biçimde rahatladığını hissetmiştim. Ben de aynı duygular içindeydim.

"Jane Heap için Paris gözlemlerini yazmayı tekrar deneyeceğim. Ama sırf ölüyü diriltmek niyetinde değilim. Yenilik yapacağım. Cümleleri paragraf halinde genişletmeye çalışacağım. Böylece daha fazla hareket kazanacaklar." Bir yandan da ısrarla Gertrude'u süzüyor, onun yüreklendirmesiyle aşka geliyordu. "Her biri minyatür bir betimlemeden çok bir portre havasında olacak."

Gertrude "Dediğin gibi olsun," dedi. Ernest göz açıp kapayıncaya kadar ona bir müsvedde hazırladı. Bu bütün vahşetiyle kılıcını boğaya saplayan bir matador betimlemesiydi. Gertrude'un beğenmesini özellikle bekliyordu çünkü sahneyi, onun Pamplona'daki boğa güreşleriyle ilgili anlattığı bir olaya dayanarak yazmıştı. Paragrafı okuduğunuzda Ernest'in olayı gözleriyle görmediğine asla inanmazdınız.

"Eşsiz," dedi Gertrude. "Bire bir yeniden yaratmışsın."

"Zaten amacım da buydu," dedi Ernest duyduklarından memnun. "Ama ben de boğa güreşi seyretmek istiyorum. Kendim gidip görmüş olsam başka portreler için de malzeme çıkarırdım. Mike Strater gitmeye çok hevesli. Bob McAlmon da öyle. Bob'un parası bol. Bütün gezinin masrafını karşılayabilir."

"Git o zaman," dedi Gertrude.

Ben de "Gitmelisin," dedim. "Durum bunu gerektiriyor."

O gece eve döndüğümüze Ernest'ten kısa yazıların hepsini

okumak için izin istedim. Türkiye'ye bu gidişinde yazmış olduğu bir parça kanımı dondurdu. Olay Karaağaç Yolu'nda geçiyordu ve Ernest bir kadının yağmur altında bir havyan gibi doğum yapışını anlatmıştı.

Yazıları geri verirken hak ettiği biçimde onu göklere çıkardım ama lafımı da esirgemedim: "Doğacak çocuğumuzun seni ne kadar korkuttuğunu gizlemene gerek yok. Özellikle benden."

"Elbette korkuyorum. Nasıl çalışacağım? Bir daha nasıl baş başa olacağız?"

"Sırf bunlar mı? Sen benim için de korkuyorsun."

"Biraz."

"Lütfen yapma. Kötü bir şey olmayacak."

"Bundan nasıl emin olabilirsin? Bir terslik çıkabilir. Ben bunları yaşadım."

"Her şey yolunda gidecek. Bunu hissediyorum."

"Olsun. Bebek Toronto'da dünyaya gelse daha mı iyi olur diye düşünmeye başladım. *Star*'da tam gün işe girerim. Oradaki hastaneler gayet iyi. Benim de devamlı bir işim olur. Paraya çok ihtiyacımız olacak."

"Bak şimdiden ne tatlı bir baba oldun," dedim onu usulca dudaklarından öperek.

"İçimde istek uyansın diye uğraşıyorum. Beni kaygılandıran bütün o düşüncelerden de kaçmak istiyorum ayrıca."

"Ve bebek doğmadan önce hayatın tadını mümkün olabildiğince çıkarmak, öyle değil mi?"

"O da var tabii."

Bunu izleyen haftalar yoğun İspanya hazırlıklarıyla geçti. Ernest sık sık Strater ve Bob McAlmon'la gezi planını hazırlamak için kafelerde buluşuyor ama her nedense bu toplantılardan hırçın ve adamlardan huzursuz olmuş bir havada dönüyordu. Şair olan McAlmon hem Ezra'nın, hem de Sylvia'nın arkada-

BELGESEL KAOS TEAM

şıydı. Bryher takma adıyla yazan İngiliz yazar Annie Ellerman'la evliydi. Annie'nin lezbiyen olduğunu, Bob'un ise kadınlardan çok erkeklere düşkünlüğünü bilmeyen yoktu. Onlarınki görünüşü kurtarmak için yapılmış bir evlilikti. Annie zaman zaman Pound'un 'öğrencilerinden biri' olan şair H. D. ile yakın ilişki içinde oluyordu. Bütün bunlar Bob'un umurunda olmamakla birlikte Ernest'i hasta ediyordu. Bunun nedenini pek anlayamamıştım. Çevremizde her türlü cinsel tercihi olan çiftler ya da üçlüler mevcuttu. Bu yüzden Ernest'i rahatsız eden etkenin eşcinsellik olduğunu sanmıyordum. Galiba canını sıkan, güç dağılımındaki eşitsizlikti. Annie büyük bir zenginliğin varisiydi. Babası İngiltere'nin en zengin adamı olarak bilinen bir armatördü. Bob da varlıklıydı ama serveti Annie'ninkinin yanında hiç kalırdı. Anlaşıldığı kadarıyla Annie Bob'u tasmasından yakalamıştı ve Bob da yeni kurduğu *Contact Editions* – Contact Yayınları adlı yayınevini ayakta tutmak için karısına muhtaçtı. Bob sırtını Annie'ye dayamıştı. Ernest de eserlerinin yayınlanmasını istiyorsa, bir gün Bob'a muhtaç olabilirdi. Contact Yayınları yeniydi ama büyüğe oynuyor, en çarpıcı, en taze yazıların peşinde koşuyordu.

Ernest Bob'a kendini beğendirmek zorunda olduğunu hissederse, sonunda onunla dalaşması kaçınılmazdı. Bob, Ernest ve Mike Strater İspanya'ya doğru yola çıktıklarında Ernest'le Bob'un arası çoktan soğumuştu bile. Gezi birçok bakımdan fiyaskoydu. Bob Annie'nin desteğiyle bütün masrafı ödüyor, bu durum Ernest'i çileden çıkarıyordu. Ernest zenginleri daima eleştirir, onlara borçlu kalmaktan hoşlanmazdı. Daha sonra Mike'tan öğrendiğime göre Ernest hemen gezide rehber havasına bürünmüş, sürekli olarak diğer ikisine bilgi vermeyi iş edinmişti. Boğa güreşlerine ilk görüşte hayran olmuştu. Bana yazdığı mektuplarda hem toreadorların, hem de boğaların cesaretini övüp duruyordu. Olay göz önünde yaşanan, seyrederken insanın tüylerini diken diken eden büyük ve sarsıcı bir trajediydi.

BELONGS TO KAOS TEAM

Ernest bir hafta sonra döndüğünde içi içine sığmıyordu. Evde masa örtüsünü alıp Ronda ve Madrid'de gördüklerine benzer ancak oldukça abartılmış saldırı sahneleri sergilerdi.

O an boğa rolünü oynayabilecek tek nesne olan masamıza paralel olarak durdu.

"Matador, boğanın gelişini izlerken ortalığa müthiş bir sessizlik egemendir. Adam o an yalnızca hayvanı en tehlikesiz biçimde kendine nasıl çekeceğini düşünmektedir. İşin erdemi burada gizli. Ve tabii ki zorluğu da."

"Bunu ben de çok görmek isterdim," dedim.

"Sen bakamayabilirsin."

"Olabilir ama doğrusu böyle bir olayı kaçırmak istemezdim. Hatta güreşler bebeğe iyi bile gelebilir."

"Evet, daha ana karnında tam bir erkek olmayı öğrenir."

"Oğlan olduğunu nereden çıkarıyorsun?"

"Başka ne olabilir?"

Gertrude ile Alice'in geçen yaz katıldıkları Pamplona'daki San Fermin Şenlikleri'ne temmuzda birlikte gitmeye karar verdik. En azgın boğaları ve en yetenekli güreşçileriyle oradaki arenanın en iyisi olduğu söyleniyordu. Ben heyecandan yerimde duramadığım halde Ernest beni şiddet görüntülerine alıştırmaya kararlıydı.

"Herkesin midesi kaldırmaz," dedi. "McAlmon ilk kez boğa güreşi seyrederken devamlı konyak içti. Boğanın atlara her saldırışında yüzü mosmor oldu. Bu kavgadan dünyada hiç kimsenin zevk alamayacağını, bunu sevenlerin dengesiz olduklarını söyledi."

"Galiba aranızdaki dostluk bağı iyice koptu artık."

"Olabilir ama dediklerine göre Annie ile ikisi benim hikâyelerimi basmak istiyorlarmış. Belki şiirlere de yer verecekler."

"Sahi mi? Madem ondan bu kadar nefret ediyorsun, ne diye kitabını basmasını istiyorsun?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Birinin bunu yapması gerek de ondan. Şimdi iş şu lanet olası şeyi yazmaya kalıyor."

Otobüsümüz gece yarısı surlarla çevrili Pamplona'ya gürültüyle daldığında bütün kent halkı ayaktaydı. Sokaklarda öyle bir insan seli vardı ki otobüsün nasıl ilerleyeceğini merak ettim. Ama dans edenler sallanarak gerileyip homurtulu araca yol verdiler ve arkamızdan boşluğu yeniden doldurdular. Dar sokakları geçip büyük meydana doğru tırmandık. Oraya vardığımızda ortalıkta öyle bir keşmekeş vardı ki, az kalsın bavullarımızı kaybediyorduk. Dansçılar etrafta fırıl fırıl dönüyor, müzisyenler davul çalıp kamış flütleri üflüyor, atılan havai fişekler beyaz dumanlar çıkararak gürültüyle patlıyorlardı. Bavullarımıza sahip çıkıp otelimizi bulduğumuzda Ernest'in haftalar önce ayırttığı odaların başkalarına verilmiş olduğunu öğrendik.

Tekrar yollara düştük. Ernest bana bir köşede beklememi, gidip kalacak bir yer bulacağını söyledi. O kalabalığa dalarken arkasından baktım. Oda bulacağından hiç umudum yoktu. Hatta dönüşte beni bulabileceğinden de kuşkuluydum. Sokakların zemini bile hareket halinde gibiydi. Sırtımı sağlam bir duvara verip kendimi güvenceye aldım. Dansçılar maviler ve beyazlar içinde fırıl fırıl dönerek önümden geçiyorlardı. Kadınlar geniş kloş etekler giymişlerdi. Parmak şaklatıp topuklu siyah ayakkabılarını taşlara vurarak birbirilerinin etrafında dönüyorlardı. Şahane saçları omuzlarından aşağı dökülmüştü. Bazılarının elinde tefler ve ziller vardı. Dizlerimi titreten o tiz flüt sesleri ve davul gümbürtüsünden oluşan müzik bana karmakarışık gelse de kadınlar tempoyu gayet iyi duyuyor, kollarını yana açıp bacaklarını zamanında oynatarak mükemmelen uyum sağlıyorlardı. Kalabalık gruplar halinde dans eden erkekler mavi gömlek ve pantolon giymiş, boyunlarına kırmızı fular bağlamışlardı. Neşeli çığlıklarla birbirlerine sesleniyorlar, bir anda kalaba-

lığın içinde kayboluyorlardı. Hayatımda hiç böyle bir manzara görmemiştim.

Ernest bu çılgınlığın içinde her nasılsa yolunu bulmuştu. Dönüp beni aldı. Bütün oteller haftalar öncesinden dolmuştu. Neyse ki Ernest bulunduğumuz yerin yakınında bir evde bize özel bir oda ayarlamayı başarmıştı. Altı gece için Paris'teki evimizin aylık kirasının iki katını ödeyecektik.

"Ne diyorsun?" diye hayrete düştüm miktarı duyunca. "Bu kadar parayı nasıl veririz?"

"Boynunu bükme Minik. Bu para karşılığında bir sürü yazı yazacağım. Ben burada olmalıyım. Bunu şiddetle hissediyorum."

Onun sezgilerini tartışacak halim yoktu. Ayaklarıma kara sular inmişti. Bulduğumuza şükrederek odaya yerleştik. Ama zaman geçtikçe odada kalmakla sokakta kalabalığın ortasında olmak arasında hiç fark bulunmadığını anladık. Bütün kent yıl boyunca bu haftayı beklemiş, bu coşkulu geceyi iple çekmişti. Görünen o ki bu dans durmak bilmeyecekti. Düşününce güldüm; biz buraya Paris'teki Bastille Günü kıyametinden kaçmak için gelmiştik ama burada ayrı bir çılgınlık, hatta daha da beteri sürüp gidiyordu.

Nihayet uyku tutmayacağını anlayıp sabahın altısında yataktan kalktım. Balkona çıktım. Aşağıdaki cadde gene akşamki kadar kalabalıktı ama şimdi insanlar daha bir düzen içinde ve odaklanmış gibiydiler. Boğaların salınmasına az kalmıştı. Ben elbette bu durumdan habersizdim ama bir hazırlık olduğunu sezmiştim. İçeri girip sessizce giyindim. Ernest derin uyumadığı için hemen gözlerini açıvermişti. Birlikte balkona çıktığımızda top atıldığını duyduk. Halk meydanının üstüne beyaz bir duman yayıldı ve orada toplanmış olan kalabalık şarkıya başladı. Odamızın yeri çok güzeldi. Balkon parmaklıklarına dayanıp olan biteni rahatça seyredebiliyorduk. Yetişkin erkekler ve delikanlılardan oluşan bir grup ateşli bir İspanyolca şarkı söylü-

BELGESEL KAOS TEAM

yordu. Sözlerin hiçbirini anlamıyordum ama anlamama da gerek yoktu.

Kalabalığın gürültüsü arasında sesimi duyurmaya çalışarak "Galiba bir tehlikeden söz ediyorlar," dedim Ernest'e.

"Mutlu bir tehlike," dedi Ernest. "Kendilerini deneyecekleri için sevinçliler. Korkularını yenip yenemeyeceklerini merak ediyorlar."

Ernest boğaların az sonra salıverileceklerini biliyordu. Hem Mike Strater, hem de Gertrude ve Alice geçen yıl şenlikte gördüklerini ona en ince ayrıntısına kadar anlatmışlardı. Ama Ernest duyduklarıyla yetinecek biri değildi. Her şeyi kendi gözleriyle görmek istiyordu. Yanında ben olmasam olayı balkondan seyretmeyeceğine emindim. Mutlaka soluğu meydanda alır, koşmaya hazırlanırdı.

Kalabalık "*Viva San Fermin*," diye haykırdı. "*Gora San Fermin!*"(*) Topun yeniden ateşlendiğini duyduk. Boğaları saldılar. Taş döşeli sokaklarda hızla koşanları gördük. Herkes beyaz gömlek beyaz pantolon giymiş, bellerine ve boyunlarına kırmızı fularlar ve kuşaklar bağlamışlardı. Bazıları boğaları kovalamak için ellerine gazeteler almıştı. Hepsinin yüzünde mest olmuş bir ifade vardı. Koşanların peşinden altı boğa geliyordu. Öyle bir gümbürtüyle önümüzden geçtiler ki, bütün ev sallandı. Toynaklarının taş zeminde çıkardığı ses sokaklarda yankılandı. Eğik duran o kocaman kara kafalarıyla müthiş gaddar bir görünüşleri vardı. Koşanların bazıları yarışı sürdüremeyip yol boyu dizilmiş barikatlara doğru kaçışarak seyircilerin yardımıyla kurtuldular. Bu arada kalabalığın, yeterince atik olamayan bir talihsiz çıkar mı diye bekleştiği de gözden kaçmıyordu.

O gün boynuzlanan olmadı. En azından biz tanık olmadık. Boğalar arenaya girdiklerinde bir oh çektim. Geleneksel koşu

(*) San Fermin Çok Yaşa (ç.n.).

BELGESEL KAOS TEAM

topu topu birkaç dakika sürmüştü ama ben bu zaman süresince soluk bile almamıştım.

Bol şekerli 'cafe con leche'(*) ve dolgun yuvarlak ekmekler-

le kahvaltı ettik. Daha sonra ben odamızda dinlenirken Ernest kendini Pamplona sokaklarına atıp her gördüğünü not etmeye koyuldu. Bunlar Ernest için şiirdi. O kırış kırış yüzlü Basklı ihtiyarların hepsi aynı mavi kasketten takmışlardı. Gençler ise tam tersine geniş kenarlı hasır şapkalar giymişlerdi. Ağır işte çalışmaktan kolları ve sırtları kas kaplıydı. Elde dikilmiş şarap tulumlarını omuzlarına vurmuşlardı. Ernest gördüklerinin heyecanı içinde eve döndü. Az önce yediği kızarmış jambon ve soğan doldurulmuş alabalığından oluşan öğle yemeğini öve öve bitiremiyordu.

"Hayatımda yediğim en lezzetli balık. Giyin. Sen de tatmalısın mutlaka."

"Aynı yere tekrar gidip benim yememi mi seyredeceksin?"

"Ne seyri? Bir tane daha yiyeceğim."

O gün öğleden sonra ilk boğa güreşi başladığında olayın en yakından izlenebildiği ayrıcalıklı *barrera* bölümüne, yani bariyerin hemen arkasındaki gölgelikli oturma yerlerine kurulmuştuk. Ernest en iyi yerden seyredebilmemiz için fazladan bir para ödemişti ama beni de kollamaktan vazgeçmiyordu.

İlk atlı ucu zıpkınlı bir ok olan uzun *banderilla*'sını boğanın omuz başına sapladığında kan fışkırdı. Ernest atılıp beni "Sakın bakma," diye uyardı. İlk at boynuz yediğinde gene aynı uyarıyı yaptı. Nicanor Villalta adlı başarılı genç güreşçi boğasını şaşmaz bir vuruşla ustaca öldürdüğünde de başımı çevirmemi söyledi. Ama ben dediğini yapmadım.

O gün öğleden sonra Barrera bölümündeki yerimizden altı boğanın öldürülüşünü seyrettik. Her şeye gözümü kırpmadan baktım. Her sese kulak verdim. Olay karşısında adeta kendim-

(*) Sütlü kahve (ç.n.).

BELONGS TO KAOS TEAM

den geçmiştim. Güreş aralarında bebek için hazırladığım beyaz battaniyenin üstüne kanaviçe işliyordum.

Günün sonuna doğru "Beni şaşırttın," dedi Ernest.

"Sahi mi?"

"Sen bu tür şeyleri kaldırabilecek şekilde yetiştirilmemişsin. Fena olacağını sanmıştım. Bağışla ama gerçekten öyle düşündüm."

"Ben de neler hissedeceğimden emin değildim. Ama söyleyeyim; şu anda gayet iyiyim." İşlemenin bir sırasını tamamlamıştım. Annemin kızken bana öğretmiş olduğu gibi sıkı, temiz bir düğüm attım. Yaptığımı beğenerek nakış ipliğini parmak uçlarımın arasında düzeltirken, elimde olmadan, 'Annem beni bu vahşetin ortasında gözümü kırpmadan oturup manzarayı doğal karşıladığımı görse nasıl da şok geçirirdi,' diye düşündüm.

"Küçükken gözümü daldan budaktan sakınmazdım. Sana anlattım bunu."

Ernest başını salladı.

"Sonradan değiştim. Ailem bu işe sevindi tabii."

"Pek değiştiğini söyleyemeyeceğim. Hâlâ içinde var, belli."

"Bebek sayesinde cesaretim arttı. Borular ötüp kalabalık tezahürat yaptığında onun hareket ettiğini hissediyorum. Belli ki hoşuna gidiyor."

Ernest apaçık bir gururla gülümsedi. "Aileler can sıkıcı olabilirler ama bizimki öyle olmayacak."

"Çocuğumuz bizim bildiğimiz her şeyi bilecek. Ona karşı açık olacağız ve hiçbir şey saklamayacağız."

"Ve onu asla hafife almayacağız."

"Hayattan korkmasına da izin vermeyeceğiz."

Ernest "Bayağı yüklü bir sipariş oldu bu," dedi. Dileğimiz sayesinde ayaklarımız yerden kesilerek keyifle gülüştük.

O gece havai fişekler, davullar ve *riau riau* dansı bizi gene geç vakitlere kadar uyutmadı. Bir ara Ernest "Bebeğe Nicanor adını verelim mi, ne dersin?" diye sordu.

"Bu isimle mutlaka sıkı bir boğa güreşçisi olur. Başka şansı yok."

"Bayağı eğlendik değil mi?" Bana sımsıkı sarıldı.

"Daha bitmedi ki."

"Hayır, ama bebek doğduğunda hızlı yaşamaktan vazgeçmem gerek. Evimi geçindirip babalık görevlerimi yerine getireceğim. Bu arada kendi isteklerimi düşünmeye vakit olmaz."

"İlk yıl belki, ama bu hep böyle devam edecek değil ya."

"Bir yıllık bir fedakârlık o halde. Sonra bizimle birlikte başına gelene katlanır."

"Nicanor," diye tekrarladım. "Kulağa hoş geliyor değil mi?"

"Öyle," dedi Ernest, "Ama bu herifçioğluna bir yıldan fazla müsamaha edeceğimiz anlamına gelmez."

BELONGS TO KAOS TEAM

YİRMİ BEŞ

Kokulu Kantalup kavunu, şöyle iri bir parça peynir, kahve, leziz reçeller ve waffle istiyordum. Bunları düşününce öyle bir açlık bastırmıştı ki uyku tutmadı.

Şafak sökmek üzereyken sırtını dönmüş yatan Ernest'e "Waffle," diye seslendim.

"Şimdi olsa da yesek, ne güzel olurdu değil mi?"

Ernest kımıldamayınca aynı sözleri bu defa daha yüksek sesle tekrarladım ve elimi sırtına koyarak hafifçe sarstım.

Ernest birden "Ne var ne oluyor?" diye fırladı yataktan. "Kaçtı işte."

"Kaçan ne?"

Ernest kalın şiltenin kenarına ilişerek dizini kaşıdı. "Yazım için bulduğum güzel sözcükler."

"Ah, affedersin o zaman," dedim.

Onun giyinip mutfağa yollanışını izledim. Birkaç dakika sonra kaynayan kahvenin kokusu ortalığı sardı. Koku beni büsbütün acıktırmıştı. Kendine kahve koyduğunu, sandalyeyi çekerek masaya oturduğunu duydum. Sessizlik.

"Minik?" diye seslendim yataktan çıkmadan. "Şu waffle konusunu düşündün mü?"

Ernest homurdanarak sandalyesini geri itti. "İşte gene başladık."

Aylar hızla geçiyordu. Bebeğimiz ekim sonunda doğacaktı. Ağustos sonunda Kanada'ya gitmeye hazırlanıyorduk. Böylece

BELONGS TO KAOS TEAM

ev bulup hazırlık yapmak için altı yedi hafta vaktimiz olacaktı. Doğum yaklaştıkça Ernest daha çok çalışıyor, kaygıları daha da artıyordu. Jane Heap'e ve *Little Review*'e vereceği yazıların hepsini hazırlayacak zamanı olmayacak diye panik içindeydi. Her biri boğa güreşinin ayrı bir yönünü ele alan beş ayrı yazı üstünde aynı anda çalışıyordu. Çalıştığı odadan eve döndüğünde, yaptıklarını anlatacak enerjiyi toplamak için üst üste birkaç içki yuvarlaması gerekiyordu. Çalışmalar iyi gidiyordu ama belli ki onu tüketiyordu.

Bana "Havadan çıkmamam gerek," diyordu. "Hareketi kaybetmemeli, işe duygularımı katmaktan kaçınmalıyım. Kendimi asla işe karıştırmadan olup biteni aktarmalıyım. Gerçek duygu asıl orada işte."

Yazma konusundaki son yaklaşımlarından biri de buydu. Kısa yazılar bu anlamda bir sınav olacağından, başarmak için kendini yiyip bitiriyordu. Her şeyin üstesinden en iyi şekliyle geleceğinden emindim ama onu çalışmaktan perişan düşmüş halde görmeye dayanamıyordum.

Ernest bu arada Bob McAlmon'a da taslaklar hazırlıyordu. İspanya'da aralarında soğukluk olmasına rağmen Bob Ernest'e iyi bir teklif yapmış, Contact Yayınları olarak bir kitabını basmak istemişti. Adı *Üç Hikâye ve On Şiir* olacaktı. Ernest projeden büyük heyecan duymakla birlikte düzeltmeleri vaktinde bitiremekten korkuyordu. Mum ışığında gece yarılarına kadar masa başındaydı. Nihayet son noktayı koyup yaptıklarını McAlmon'a postaladığında herkesle vedalaşma vaktimiz gelmişti.

Bir dizi hüzünlü yemek davetine katılıp Straterler, Poundlar, Sylvia, Gertrude ve Alice'e veda ettik. Hepsine bir yıl sonra, bebek yolculuk edecek kadar büyüdüğünde geri döneceğimizi söylüyorduk.

"Umarım daha uzun sürmez," dedi Pound bir uğursuzluk sezer gibi. "Sürgün zihne yüktür."

"Hoş, buna pek sürgün diyemeyiz ya," dedi Ernest.

"Cehennemin sınırı o halde," dedi Pound bir adım geri atarak.

"Eh, şimdi daha yumuşak oldu ama keşke Tevrat'ı hiç karıştırmasaydın," dedi Ernest homurdanarak.

On gün sonra gemiyle yola çıktık.

Eylül başında Quebec'e vardık. Nihayet Toronto'ya ulaştığımızda, John Bone ve Ernest'in eski bir muhabir arkadaşı olan Greg Clark'ın bize hararetle hoş geldiniz diyen iki mektubunu bulduk. İlk başta her şey yolunda gidecek gibi görünüyordu. Ne var ki Ernest 10 Eylül'de işe başladığında, umduğu gibi Bone'a değil, *Star*'ın müdür yardımcısı Harry Hindmarsh'a bağlı çalışacağını öğrendi. Daha ilk toplantının ardından bunun sorunlu bir işbirliği olacağını sezmişti. Hindmarsh kendi iri kıyım olduğu gibi, tavrı ve sözüyle de etrafını yıkıp geçen biriydi.

Ernest Hotel Selby'deki odamıza döndüğünde "İlk andan bana taktı," diye anlattı.

"Daha ben üç kelime etmeden haddimi aştığımı söyledi." Kaşlarını çatarak içeride volta atmaya koyuldu. "Kendi ne ki? Patronun kızıyla evli olmasaydı onu çöpçü yaparlardı."

"Üzgünüm Minik. Eminim, senin değerini o da anlayacaktır sonunda."

"İhtimal yok. Bana tecrübesiz genç muhabirmişim gibi davranmaya kararlı görünüyor. İmzamı kullanmayacak. Ayrıca beni hemen kent dışında bir işe gönderiyor."

"Ne zaman?"

"Bu gece. Kaçak bir mahkûm haberi için Kingston'a gidiyorum. Trenle beş altı saat sürer ama ne kadar kalmam gerekeceğini bilmiyorum."

"Hindmarsh'ın her an doğum yapabileceğimden haberi yok mu?"

"Umurunda olduğunu sanmam."

Ernest'i öpüp her şeyin yolunda gideceğini defalarca tek-

BELONGS TO KADIKÖY HALK EĞİTİM

rarlayarak uğurladım. Bana eş dostla görüşeceğime dair yeminler verdirip gitti. Ben de dediğini yaptım. Greg Clark'ın Helen adında hoş bir karısı vardı. Bir apartman dairesi bulmak için ondan yardım istediğimde memnuniyetle kabul etti. Gerçi para konusu bizim için her zaman önemliydi ama bu kez bebek geliyor diye kuruşumuzun hesabını yapıyorduk. Helen'in önerdiği bazı güzel mahalleler vardı ama oralarda ev tutmaya gücümüz yetmezdi. Sonunda Bathurst sokağında uygun bir yer bulduk. Daire dördüncü kattaydı. Odalar bir holün üstüne yan yana dizilmişti. Pençe ayaklı bir küveti vardı. Nedense mutfakla oturma odasının arasına sıkıştırılmış olan yatak odasına açılır kapanır bir duvar yatağı konmuştu. Daire espri ve sıcaklıktan yoksun olmakla birlikte hiç değilse Connable ailesinin arazileri içinde yer alan vadinin bir parçasını görüyordu.

Ernest, Ralph ve Harriet Connable'ı savaştan hemen sonra Toronto'ya gelip gazetelerde iş ararken tanımıştı. Ralph ucuzcu Woolworth mağazalarının Kanada zincirinin sahibiydi ve bize kıyasla karun kadar zengindi. Karıkoca onlara komşu olmamıza çok sevinmişlerdi. Ben de doğum yaklaşırken yakınımda tanıdık birilerinin olmasından memnundum.

Ernest Kingston'dan yorgun ve huzursuz döndü. Birkaç gün sonra da Toronto'ya Kingston'un iki katı uzaklıktaki Sudbury Havzası'na bir madencilik haberi yapmaya gitti. Evi görüp beğendiğini dile getirmek için pek az vakit bulabilmişti.

"Ah Kedi. Yerleşirken sana yardımcı olamayacağım için kendimi çok kötü hissediyorum."

"Fazla bir iş yok ki. Taşıma işleri için parayla birini bulacağım."

"Elimde değil; buraya gelmekle aptallık ettiğimizi düşünüyorum. Seni hep yalnız bırakıyorum. Ben esir gibi çalışıyorum. Ne uğruna? Tanrının unuttuğu yerlerde birkaç satırlık haberler için. Tam bir fiyasko bu."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Aşırı çalıştığının fakındayım Minik. Ama bebek doğunca her şey anlam kazanacak."

"Haklı çıkasın diye Tanrı'ya duacıyım."

"Haklıyım. Göreceksin," dedim ve onu öperek uğurladım.

Kendi rahatım için hep olumlu düşünmeye çalışıyordum ama sahiden de, bebeğim sapasağlam ve sağlıklı doğduktan sonra soğuk ve ıssız Toronto'ya geldiğimize değeceğini düşünüyordum. Bu arada daireyi biraz eve benzetmek için uğraşıyordum. Paris'ten içi giyim eşyası, tabak çanak ve resim dolu sandıklarla gelmiştik. Bir temizlikçi kadın tuttum. İhtiyar suratlı kapıcının da yardımıyla getirdiklerimizi dört kat yukarı taşıttım. Mobilya türünde fazla bir eşyamız yoktu. İlk haftalar içinde Ernest plasiyer gibi Ontario'nun altını üstüne getirirken ben de artan soğuklara karşı battaniyelere sarınıp açılır kapanır yatağın üstünde Abelard ile Heloise'in mektuplarını bitirdim.

Herkesle ahbaplığa hazırdım. Onları dinlerken kendimi unutuyordum. Bazı gün vaktimi çay yaparak, soğuk girmesin diye kapı altlarına ve pencere pervazlarına battaniye sıkıştırarak geçirdiğim oluyordu. Paris'te özlediğimiz dostlarımıza ve Amerika'daki aileme mektup yazıyordum. Fonnie bebekle ilgili olarak bana hep moral vermeye çalışıyordu ama kendisi birçok cephede çöküşün eşiğindeydi. Roland kısa süre önce sinir krizi geçirmiş, Massachusetts'te bir sinir hastalıkları hastanesinde toparlanmaya çalışıyordu. Ablam bir mektubunda *Bu tür yerler arasında bayağı itibarlı bir hastane ama çocuklar şaşkın bir haldeler. Babalarının geri dönüp dönmeyeceğini soruyorlar. Onlara ne diyeceğimi bilemiyorum.* diye yazmıştı. Hepsine çok acıyordum ama bu olay karşısında pek de şaşırdığım söylenemezdi. Tıpkı annemle babam gibi ablamla kocası da yıllardır sorunlu bir evlilik sürdürmekteydiler. Gerginlik bu kadar uzadığında bir yerlerden bir şeylerin patlak vermesi kaçınılmazdı. Nasıl olmasındı ki?

Ernest'in ailesine de ben yazıyordum. Onun özel mektuplarını cevaplayacak zamanı bile yoktu. Ancak ailesine bu kadar

BELONGS TO KAOS TEAM

uzak durmasının daha başka karmaşık nedenleri vardı. Ailenin, özellikle de Grace'in, yaşamına burnunu fazlaca sokmasını istemiyordu. Ernest Paris'e giderken, ilk kez kendini yeniden özgürce yaratabileceğini hissetmiş olmalıydı. Anne ve babası, ona elinden gelse fırlatıp atmak istediği kökenini hatırlatıyordu. Onun bağımsızlık arzusunu anlıyordum ama bebeğin doğumuna birkaç hafta kaldığı halde aileye bundan tek kelime söz etmemişti. Bana göre onlara çocuğumuzun olacağını bildirmek zorundaydık. Görev aralarında eve uğradıkça bunu Ernest'e hatırlatıyordum.

Sonunda "Peki, çok ısrar ediyorsan yaparım," dedi. "Ama hata olur. Hemen koşup kurt gibi etrafımızda dolanarak her şeyi koklamaya başlarlar."

"Şaka ediyorsun değil mi?"

"Kim demiş? Annemin gelip de bize bebekle ilgili öğüt ve öneriler yağdırmadan oturacağını düşünebilir misin? Ona ihtiyacımız yok. Kimseye ihtiyacımız yok bizim."

"Annenle babanın bize yardımcı olmak için can attıklarına eminim."

"Peki yapsınlar o zaman, ama tek kuruşlarını bile istemiyorum."

"Anlaştık," dedim ama Ernest'in telgrafına en kısa zamanda ve büyük bir cömertlikle karşılık verdiklerinde dünyalar benim oldu. Dearborn Caddesi'ndeki evden çıkarıp onlara bıraktığımız mobilyalarla birlikte bizim için sakladıkları sandıklar dolusu evlilik hediyelerini de yollamışlardı. Gelenler pek ahım şahım şeyler değildi ama hiç değilse kendi eşyamızdı ve Bathurst Sokağı'ndaki evi sığınak havasından kurtarmaya yetmişti. Üstelik hepsi de tam zamanında ulaştı.

Ekimin ilk haftası Hindmarsh Ernest'i gene göreve yolladı. Ernest bu defa New York'u ziyaret eden İngiliz başbakanı David Lloyd George'u izleyecekti.

BELONGS TO KAOS TEAM

Onun bavulunu hazırlamasını seyrederken "Kişisel bir kan davası güdüyor sanki," dedim.

"Benim için sorun yok," dedi Ernest. "Sen ne durumdasın?"

"Doktor ay sonuna kadar vaktimiz olduğunu söyledi. Belki 1 Kasım'a kadar. Sen dönmüş olursun."

Ernest bavulun kapağını çarparak kapatıp "Bu son gidişim," dedi. "John Bone'dan şu Hindmarsh'a iki çift laf etmesini isteyeceğim."

"Uyarı doğrudan Bone'dan gelirse artık yakanı bırakır herhalde."

"Aynen öyle. Kedi yavrusuna iyi bak."

"Söz."

"Anne kediye de dikkat et."

"Tamam Minik, ama artık acele etsen iyi olur. Tren seni beklemez."

Birkaç gün sonra, 9 Ekim günü, Harriet Connable eve uğrayıp beni yemeğe davet etti.

"Çok sevinirim ama karnım o kadar büyüdü ki hiçbir şey olmuyor. Ancak masa örtülerine sarınabilirim," dedim.

Harriet zarif bir gülüşle "Onları da gayet güzel taşıyacağından eminim canım," dedi.

"Saat sekiz gibi araba yollayıp seni aldırırız."

Sonradan onun ısrar etmiş olmasına bayağı sevindim. İkindiden beri hazımsızlık deyip geçtiğim bir rahatsızlık duyuyordum. Aslında hepsi bu değildi. İnatla vücudumdaki hazırlığı görmezden gelmeye çalışıyordum. Eğer sakin olup kendimi aşırı yormazsam bebeğin Ernest'in dönüşünü bekleyeceğini umuyordum.

Nefis çorbamı bir fare sessizliğiyle kaşıkladım. Sonra da Connable ailesinin yumuşacık kadife kanepesine kurulup Harriet'in çaldığı "I'll Take You Home Again Kathleen – Seni Tekrar Yuvana Götüreceğim Kathleen"e ayağımla tempo tutmakla yetindim. Ne var ki benim hazırlıklı olup olmadığıma

BELONGS TO KAOS TEAM

bakmadan bebek yola çıkmıştı. Gece ilerledikçe bu daha belirgin bir hal alıyordu.

Ralph Connable kibarlıktan görmezlikten geldiği o acılı ve ciddi ifademe daha fazla dayanamayınca yüzüme bakıp "Hadley hayatım," dedi, "Korkarım sen iyi değilsin."

Son ana kadar inadımdan vazgeçmedim. "Ben gayet iyiyim," dedim ama bunları söyler söylemez de hıçkırmaya başladım. Duygularım özenle kurduğum barajı aşıp taşmıştı. Çok canım yanıyordu. Titreyerek iki büklüm oldum.

"Ah zavallı kız," dedi Harriet. "Hiç endişelenme. Biz yanındayız."

Beni hastaneye götürdüler. Ralph hızla direksiyon sallarken Harriet yanımda oturmuş elimi tutuyor, beni teskin edecek sözler söylüyordu. Gaz lambalarının yandığı sokaklar loş bir ışıkla aydınlanmıştı.

"*Star*'dan birine ulaşabilir misiniz? Ne yapıp edip Ernest'e haber vermemiz gerek."

"Gerekirse dağları yerinden oynatırız," dedi Harriet beni rahatlatarak. "Sanırım daha zamanın var."

Ama yoktu. Yarım saat sonra geceliğimi giymiş olarak doktor ve hemşirelerin kontrolünde ıkınmaya başlamıştım. Biz bu yetenekli ve eğitimli profesyonellerin gözetiminde doğum yapayım diye Toronto'ya gelmiştik. Paris'te olsam, kendimi aletlerini benim ocağımda kaynatan bir ebeye teslim etmek zorunda kalacaktım. Doğumların hastanede yapılmaya başlaması Amerika'da da yeni bir olaydı. Ernest'in babası Michigan'da olsa bile gece yarısı gelen acil telefonlara cevap verip doğumlara koşuyordu. Annem ve Ernest'in annesi dahil çoğu kadının evde doğum yaptığını bilmeme rağmen hastanede olduğum için kendimi daha güvende hissediyordum. Özellikle ıkınmalarım işe yaramazsa çaresine bakarlardı.

İki saat sancı çektim. Boynum ağrıdı. Bacaklarım yorgunluktan titriyordu. Sonunda bana eter verdiler. Ağzımı burnumu

örten maskeden yayılan göz yaşartıcı keskinlikteki o taze boya kokusunu içime çektim. Sonra hiçbir şey hissetmez oldum. Ta ki sislerimden sıyrılıp hemşirenin bana uzattığı sımsıkı bohçaya uzanana kadar... Bu benim kat kat mavi yünlülerle kundaklanmış oğlumdu. Mutluluk gözyaşları dökerek ona baktım. Biçimli kulaklarının kıvrımlarından ve sımsıkı yumulu gözlerinden yanlarda favori gibi duran koyu kumral saçlarına kadar kusursuzdu. Ernest doğumda yanımda olamadığı için mahvolmuştum ama oğlu işte burada, o dünya güzeli haliyle sapasağlam yanımdaydı. Önemli olan da buydu.

Ernest ertesi sabah kendinden geçmiş bir halde soluk soluğa geldiğinde ben yatakta oturmuş bebeği emziriyordum.

"Aman Tanrım," dedi eli ayağı boşanarak. Eşikte durup yüzünü elleriyle örterek hıçkırıklara boğuldu. "Seni çok merak ettim Minik. Basın aracındayken bir telgraf aldım. Bebeğin sağlam ve sağlıklı olduğu yazılıydı ama senden hiç söz yoktu."

"Benim tatlı Minik'im. Gördün işte, iyiyim. Her şey yolunda gitti. Gel de şu adama bir bak. Harika değil mi?"

Ernest yanıma gelip yatağın kenarı yavaşça ilişti. "Pek küçücük. Yanlış bir şey yaparım diye korkmuyor musun?" Tek parmağıyla bebeğin damarlı eline dokundu.

"Önce çok korktum ama aslında bayağı güçlü. Sanırım boğa güreşleri ona faydalı oldu. Sıkı bir boğa güreşçisi gibi fırlayıp çıktı."

"John Hadley Nicanor Hemingway. Çok şahane bir bebek. Doğrusu sen de iyi dayandığın için övgüyü hak ettin."

"Ben çok iyiyim ama sen perişan görünüyorsun Minik. Trende uyumadın mı?"

"Denedim ama hep senin tehlikede olduğun hissi vardı içimde."

"Ben emin ellerdeydim. Connable ailesi çok yardımcı oldu. Onlara çok şey borçluyuz."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Belki de Toronto'ya gelmemiz gerçekten iyi oldu," dedi Ernest.

"Tabii ki öyle. Sana bunun çok mantıklı olduğunu söylemiş-

tim."

"O kadar yorgunum ki şuraya yığılabilirim."

Köşedeki koltuğu göstererek "Uyu o halde," dedim.

"Hindmarsh nerede olduğumu merak edecek."

"Bırak merak etsin. Sen çiçeği burnunda bir babasın."

"İnanılır gibi değil."

Kendi kendime gülümseyip sustum. Ernest bir battaniyenin altına kıvrılıp derin uykuya daldı. *Şimdi iki erkek oldu,* diye düşündüm sonsuz bir tatmin duygusuyla. *Ve ikisi de bana ait.*

BELONGS TO KAOS TEAM

YİRMİ ALTI

Ertesi sabah ilerleyen saatlerde, Ernest sağa sola işlerin yolunda olduğunu duyuran telgraflar yolladı. Bebeği çabucak doğurmuş olmamla aşırı gururlanıyordu. Ben de başarımdan memnundum tabii. Doğru, doktorların ve eterin yardımı olmuştu ama ben de, Ernest'in yüzlerce kilometre uzakta olmasına rağmen, sıfır numara bir duygusuz tavrıyla bütün zorluğa göğüs germiştim.

Ernest Hindmarsh'tan yiyeceği fırçaya hazırlıklı olarak işin yolunu tuttu ama korktuğundan daha da beteriyle karşılaştı. Hindmarsh onu ofisinde beklememiş, yazısını hastaneye gitmeden önce teslim etmiş olması gerektiğini söyleyerek herkesin önünde aşağılamıştı. Bu saçmalığın daniskasıydı elbette, ama Ernest, burbon üstüne burbon yuvarlayıp bütün hikâyeyi Greg Clark'la yeniden deştikten sonra bana naklettiğinde hâlâ azap içinde ve öfkeliydi.

"Toronto bitti. Artık burada kalamayız." İçki onu pek de sakinleştirmişe benzemiyordu. Hikâyenin tamamını duyamadan nöbetçi hemşirenin gelip onu kapı dışarı etmesinden korkuyordum.

"Sence bir şekilde arayı düzeltemez misiniz?"

"Olacak gibi değil. İkimiz de öfkeden kuduruyoruz. Herifçioğlu ağzına geleni söyledi. Ben de verdim veriştirdim. Söylediklerimi daha uzun yıllar konuşurlar."

"Yandık desene, Minik. Adam seni kovdu mu?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Beni *Weekly*'e verdi. Ama kabul eden kim? Ne zaman yolculuk edebilecek duruma gelirsin?"

"Ben birkaç gün içinde toparlanırım ama bebek deniz yolcu-

luğu için pek küçük. Ne yaparız bilemiyorum."

"Öldüreyim piç kurusunu. Böylece durum hallolur."

"Bu pek akıllıca olmaz."

Ernest yüzünü buruşturup koltuğun ayaklarını döşemeye sürterek yığılır gibi oturdu.

"Sahi, nerede şu baş belası? Ona bir daha bakmak istiyorum."

"Yenidoğan bölümünde uyuyor. Sen de çoktan yatmış olmalıydın. Eve git Minik. Sabah bu konuyu tekrar konuşuruz."

"Konuşacak ne var ki? Bu iş bitti. Söyledim sana."

"Bu konuyu düşünme. Git şimdi. Biraz da soda iç. Feci bir baş ağrısıyla uyanacaksın."

Koşullarımız elvermediği için Paris'e hemen gidemedik. Bebek bu yolculuğa dayanamazdı. Ayrıca taşınırken bütün birikimimizin dibine darı ekmiştik. İflasın eşiğindeydik. Üstüne üstlük, ödenecek hastane faturaları vardı. Ernest'in o pek sevdiği deyişiyle 'it gibi' çalışıp didinmekten başka çare yoktu. İş değişikliğini kabul etti. Sözde artık Hindmarsh'a bağlı olarak çalışmıyor olsa da, adamın gölgesini hep çevresinde hissediyordu. Ne zaman beyaz tavus kuşunun gelişini kutlamak üzere Toronto Hayvanat Bahçesi'ne gönderildiği zamanki gibi dandik bir iş verseler, bunda Hindmarsh'ın parmağı olduğundan kuşkulanıyordu.

"Bir tavus kuşu, Minik. Beni öldürmeye çalışıyorlar. Aşağılanarak ölmek. Ölümlerin en berbatı."

"Olabilir," dedim. "Ama başaramazlar. Sen çok güçlüsün."

"Ben o kadar emin değilim."

Kış Toronto'ya çaprazlamasına esen ve bizi yere çalmakla tehdit eden tipiyle geldi. Nemli ve puslu olan Paris kışlarının aksi-

BELONGS TO KAOS TEAM

ne buranınki vahşi bir beyazlıkta ve sürekliydi. Rüzgâr ceketlerimizin ve battaniyelerimizin içine kolayca işliyor, dairemizin her köşesinde kol geziyordu. Kucağımda bebekle radyatörün yanından ayrılamıyordu. Havayı nemlendirmek için su kaynatıyor, bebeği emzirirken Ernest'in o kocaman paltosunu giyiyordum. Bebeği hiç dışarı çıkarmıyordum. Alışverişe gitmek zorunda olduğum zamanlar başında durması için bir hizmetçi tutmuştum. Ernest akşamları karanlık bastıktan sonra eve külçe gibi geliyor, her seferinde biraz daha çökmüş görünüyordu. Ben bebekteki yeni gelişmeleri rapor ettikçe –yıkarken bana bakıp gülümsemiş, başını dimdik tutmuştu– Ernest hayret çığlıkları atmaktan geri durmuyordu ama o sıralar bunların tadına varması çok zordu.

"Bu şekilde bu yılı nasıl çıkarırım bilmiyorum," dedi.

"İmkânsız görünüyor, biliyorum. Ama iki yaşlı bunak olduğumuzda, bu bir yılın nasıl göz açıp kapayıncaya dek uçup gittiğini hatırlamayacaksın bile."

"Bana yakışmayan iki paralık haberlerin peşinde koşmanın verdiği utançtan vazgeçtim. Bu hiç umurumda değil. Ama tek istediğim kendi yazılarımı yazmazken, bunu yapamamak beni kahrediyor. Yeteneğim çürüyor. Eğer hemen yazmaya başlamazsam becerimi kaybedeceğim."

"Yatma da yaz bari. Sana şöyle koyu bir kahve yapayım."

"Yapamam ki. Kafamı toplayamayacak kadar yorgunum. Bazı sabahlar canım yazmak istiyor. Tam bir iki şey karalayacakken ya bebek ağlıyor, ya da işe gitmem gerekiyor. Günün sonunda sözcükler tükenmiş oluyor. Burada her şeyden o kadar uzağız ki. Kim ne yazıyor, hangisi önemli, bilemiyorum."

"Evet ama unutma, bu arada iyi arkadaşlar edindin. Greg Clark'ı seviyorsun. Bu da bir şans."

"Evet, Greg'i seviyorum ama adam ne boks yapıyor, ne de at yarışından anlıyor. Ayrıca sarhoş olduğunu da hiç görmedim."

"Kimse senin içtiğin gibi içemez ki Minik."

"Olsun, ben 'sıkı herif' demediğim bir adama güvenmem."

BELONGS TO KAOS TEAM

Kasım ayı sona erip Aralık girdiğinde Ernest'in ruh hali kaygı verici biçimde kötülemişti. Uyku bozukluğu çekiyordu. Bebeğin geceleri uyanması işi büsbütün zorlaştırıyordu. *Üç Hikâye ve On Şiir*'in baskısı geldiğinde Ernest, Ezra, Gertrude ve Sylvia'ya birer kopya, Oak Park'taki baba evine de birkaç adet gönderip övgüleri beklemeye koyuldu. Her gün bir eleştiri yazısı çıkmıştır diye merakla gazete ve dergileri tarıyordu ama kitapla ilgili tek söz yoktu. Eğer dünya kitabın varlığından haberdar değilse bu neye yarardı? Elinde, yazdığı kısa boğa güreşi yazılarının yer aldığı Jane Heap'in *Little Review* dergisi vardı. Arada sayfaları karıştırıp kaşlarını çatıyordu. "Bunların benim kalemimden çıktığına inanasım gelmiyor. Ben sahiden yazamıyorum artık."

Ona işi trajedi haline getirdiğini söyleyemiyordum tabii. Ernest sahiden de yazı hayatının bittiğine yürekten inanıyordu. Kucaklanıp sevilmek, yaşama sağlam bağlarla sarılmak için bana, akıl sağlığını korumak için de işine ihtiyacı vardı. O kısmına ben karışamazdım. Olup biteni öylece seyrediyor, mutlu olmamız gereken günleri kaygılarla ziyan ettiğimize hayıflanmaktan başka bir şey yapamıyordum. Bir gece kafası fena halde bozuk olarak eve geldi. "Buraya dönmemiz büyük bir hataymış," dedi.

Onun daha fazla acı çekmesine ben de dayanamaz olmuştum. "Haklısın," dedim.

"Gelmekle hata ettik. Paris'e dönelim. Sen de yalnızca yazılarınla uğraş."

"Nasıl geçineceğiz?

"Bilmiyorum. Bir şekilde idare ederiz işte."

"Senin vadeli fon hesabından yılda yalnızca iki bin dolar geliyor. Ben çalışmazsam, nasıl geçiniriz bilemiyorum."

"Eğer yazarlık yapamıyorsan, bebek ve ben sana yük olacağız demektir. Bize içerleyip duracaksın. Bu şekilde nasıl yaşarız?"

"Hapı yuttuk. Orası kesin."

"Bence olaya bu şekilde bakmayalım. Bu bir serüven de olabilir. Bizim büyük kumarımız... Belki de üstesinden geliriz."

BELGESEL KAOS TEAM

"Sen olmasaydın ne yapardım bilmem, Minik."

"Biletleri al. Para için sizinkilere telgraf çekerim. Bize yardım etmek istiyorlar."

"Bana zorla kabul ettirmeye çalışıyorlar. Onların parasını istemiyorum."

"Sen alma. Ben bebek için kabul edeceğim."

"*Weekly* için son bir dizi daha yapsam mı acaba? Canım pahasına yedi ila on haber daha yapıp istifamı verebilirim. Oradan alacağımla ve Oak Park'tan gelenle bini buluruz belki. Bu da gitmemiz için yeterli olabilir. Bin papel artı dualar."

"Bence bu kadarı bizi idare eder."

1924 yılının 1 Ocak'ından hemen sonra, bebeğin yolculuğa dayanacağını aklımız kestiğinde soluğu New York treninde aldık. Sonra da *Antonia*'ya atlayıp Fransa'ya doğru yola çıktık. Doldurulmuş oyuncak ayıyı andıran o yusyuvarlak, tıkız hali yüzünden bebeğe Bumby demeye başlamıştık. Onu sımsıkı battaniyelere sarıp ranzaya yatırıyor, onunla konuşuyor, saçımla oynamasına izin veriyordum. Bu arada Ernest de güvertede kimi bulursa onunla Paris nostaljisine dalıyordu. Bana kalsa, Bumby'e sıcak bir yuva sağlamak uğruna bir hatta beş yıl Toronto'da yaşamaya razı olurdum. Ama Ernest bu duruma benim kadar rahatlıkla dayanamazdı. Bazı tip adamlar işi biraz rölantiye alıp dişlerini sıkabilirlerdi ama Ernest orada kalmış olsa aklını kaçırırdı. Paris'te nasıl geçineceğimiz hakkında bir fikrim yoktu ama bunu düşünecek halde değildim. Ernest benden ikimiz adına güçlü olmamı bekliyordu ve ben de o ne istiyorsa onu yapacaktım. Kuruş kuruş harcayıp bir şekilde idare edecek, asla sızlanmayacaktım. Çünkü bu benim seçimimdi. Ben onun Paris'te yazar olmasını istiyordum. Biz bir daha asla basmakalıp bir hayat yaşamayacaktık.

YİRMİ YEDİ

Döndükten sonra Gertrude'u ilk ziyaretimizde Ernest "Biliyorum, bir yıl diye gittik ama Kanada'da dört ay bir yıl demektir zaten," diye kestirip attı.

"Önemli olan gazeteciliğe nokta koymuş olman," dedi Gertrude. "Şimdi bütün vaktini asıl istediklerini yazmaya ayırabilirsin."

"Tanrı biliyor ya buna hazırım," dedi Ernest ve bir kadeh armut likörü daha yuvarladı.

Onlar bu şekilde birbirlerinin kararlılığını ve hevesini besleyedursun ben Alice'i süzmeye koyuldum. Canı sıkkın, içine kapanmış gibiydi. Yoksa Ernest'in döndüğüne sevinmemiş miydi? Belki de yokluğumuzda Gertrude'un kendisine kaldığına memnun olmuştu. Aslında Gertrude'un çevresinde daima ondan ilgi ve fikir isteyen birileri olurdu. Ancak Ernest'le arasında farklı bir ilişki vardı. Onlar özel bir dilleri olan, birbirine yoğunlaşıp birbirlerini derinden anlayabilen ikiz kardeşler gibiydiler. Zaman zaman benim de bunu hissedip bu yakınlık yüzünden alınganlık ettiğim olmuştu ama aklımı böyle şeylere takacak vaktim yoktu. Bebeğin bana ihtiyacı vardı ve ilgime muhtaçtı. Benim sesimi duyunca bakıyor, ben kollarımda salladığımda rahatlıyor, gece uyandığında benim kucağımda, benim okşayışlarımla yeniden dalıyordu. Onun için vazgeçilmezdim. Ernest için de öyle... Her şeye birden yetişmeye çalışıyordum.

BELONGS TO KAOS TEAM

Annelik sahiden de insanı tüketiyordu. Hiçbir zaman doğru dürüst uykumu alamıyordum. Bazen saçımı yıkamaya, tereyağı ve ekmekten daha özenli şeyler yemeye bile halim olmuyordu. Ama Bumby yumruğuyla sabahlığımın kenarına yapışıp sanki evrenin yüreği benmişim gibi yumuşacık bakışlı, dipsiz gözleri gözlerimde meme emmeye başladı mı, mest olup eriyordu. Ernest uzun, yorucu bir günün sonunda eve gelip bana yalnızlıktan şikâyet eder gibi baktığında, onun da bana ihtiyacı olduğunu anlıyordum. Ernest'in bana olduğu kadar Bumby'e de ihtiyacı vardı. Biz olmasak asıl kimliğine geri dönüp kendini yeniden bütünlenmiş hissedemezdi.

En çok gün sonunda baş başayken, yeniden buluşup birbirimize omuz verdiğimizde aile yaşantısının tadına varıyorduk. Ama bu hava bohem Paris'e hiç uygun düşmüyordu. Gertrude ve Alice'in Bumby ile arası çok iyiydi. Ona parlak gümüş bir çıngırak ve örgü patikler hediye etmişlerdi. Vaftiz zamanı geldiğinde güzel bir şampanya getirdiler. Kek, kuruyemiş ve badem şekeri eşliğinde şampanya içerken Gertrude vaftiz annesi olmayı bile kabul etti. Ancak bütün dostlarımız bizim gibi çocuklu bir aileyle nasıl ahbaplık edeceklerini pek bilemiyorlardı. Pound ve Shakespear bize geç vakit içkiye geliyorlar, bazen de Bumby'e bakacak birini bulduğumuzda bizimle bir kafede buluşuyorlardı ama Pound, stüdyosunda çocuk istemediğini açıkça söylemişti. Dediğine göre sorun gürültü ya da ortalığın dağılması değildi. Bu bir prensip meselesiydi. "Hadley lütfen alınma, ama benim çocuklarla hiç işim olmaz."

Bu arada Paris'teki ikinci evi bulmamıza gene o yardımcı oldu. Bu hiç de kolay bir iş değildi. Dolar frank karşısında eriyordu. Bunu öngörememekle aptallık etmiştik. Eskiden iki kuruşa geçiniyorduk. İki boğaz üçe çıkmış olsa da bunun hep öyle gideceğini sanmıştık. Oysa kiralar roket gibi fırlamıştı. Nihayet bize uygun bir yer bulduğumuzda kira Cardinal Lemoine'de ödediğimizin üç katıydı. Razı olmaktan başka çaremiz yoktu. Acı acı

yutkunarak bir aylığı tosladık. Bumby'nin bebek arabasını bahçeye kömür yığınının yanına çektik ve buraya yuvamız dedik.

Burası Notre-Dame-des-Champs sokağında, çok geçmeden dostlarımızın "marangoz dairesi" adını takacakları bir apartman katıydı. Aşağıdaki bıçkıhaneden yükselen toz ve gürültü kimi zaman dayanılmaz oluyordu ama gene de dans salonunun üstündeki dairemizden çok daha iyi bir semtteydi. Gertrude ile Alice'in evine ve Lüksemburg Bahçeleri'ne çok yakındık. Ayrıca Montparnasse Bulvarı ve en iyi kafelerin birçoğuna da bir taş atımı uzaklıktaydık.

Ernest bir zamanlar kafelerde çalışan yazarları sırf kendilerini göstermeye çalışan şarlatanlar olarak niteler, onlara karşı bir nefret beslerdi. Oysa şimdi o da kafelerden çıkmaz olmuştu. Bunun öncelikle pratik bir nedeni vardı. Çıt çıkmayan, huzurlu bir ortamda çalışmak istiyor, oysa diş çıkarmaya başlayan Bumby huysuzluk edip duruyordu. Ernest devamlı olarak Closerie des Lilas'ta çalışmaya başladığında, kendi deyişiyle odasında tek başına ter dökmektense burada yazmaktan çok daha memnun olduğunu fark etmişti. Kafe daha sıcak, daha keyifli bir ortamdı. Dostları aradıklarında onu orada bulabiliyorlardı. Günlük yazı yazma faslı sona erdiğinde sohbet edeceği ya da birlikte birkaç kadeh yuvarlayacağı ilginç biri mutlaka oluyordu.

Ernest bazen yeni bir romana başlamaktan söz ediyordu ama henüz fikir zihninde tam oluşmamıştı. Sonunda, ne kadar emek vermiş olursa olsun, bavulda diğer müsveddelerle birlikte kaybolan taslağın da asıl hedeflediği roman olmadığına karar vermişti. Hâlâ o kadar kapsamlı ve zaman alacak bir esere girişmekte çekimser davranıyordu. Bekleyecek, bu arada hikâyeler yazacaktı. "Her bildiğim konuda bir hikâye," diyordu. "Ama en ince ayrıntısına kadar bildiğim konularda yazacağım."

Ernest'in bu sözü üstüne kendim en iyi hangi konudan anlarım diye düşündüm. Cevabım, Ernest, Bumby ve ortak yaşan-

BELONGS TO KAOS TEAM

tımız oldu. Benim şimdikileri utandıracak kadar eski kafalı bir kadın olduğum açıktı. Bu gerçeği Montparnasse kafelerindeki herhangi bir kadına itiraf edecek olsam güle güle beni dışarı atarlardı. Benim de kendime ait fikirlerim ve amaçlarım olmalı, yeni deneyimlere ve her tür yeniliğe açlık duymalıydım. Ama ben aç değildim. Halimden memnundum.

Beni mutlu eden, sırf amacıma ulaşmış olmak değildi. Günlerim daha dolu dolu, daha anlamlıydı. Bumby çok güzel bir bebekti. Her gün, bazen günde iki kere yürüyüşe çıkıyorduk. Onu sevip ayaküstü sohbet etmek isteyenler sık sık yolumuzu kesiyorlardı. Fransızcayı her zamanki gibi kem küm ederek konuşuyordum ama mutlu bir bebeği her gören tek taraflı da olsa konuşmak için mükemmel bir neden yakalamış oluyordu. Agucuklar sayesinde çarşıda bayağı elma, armut topluyorduk. Arada Ernest'le bir kafede öğle yemeğinde buluştuğumuzda Bumby hemen oradakilerin sevgilisi oluveriyordu. Bazı dostlarımız ne kaybettiklerinin farkında olmayabilirlerdi ama yabancıların hepsi Bumby'e bayılıyordu.

Poundlar her zamanki gibi ilkbaharı Rapallo'da geçireceklerdi. Ama Ezra ta oralardan Ford Madox Ford'a ulaşıp Ernest'i *Transatlantic Review*'da editör yardımcısı olarak işe sokmayı başardı. Ford'un Quai d'Anjou'da karanlık ve sıkışık bir bürosu vardı. Ernest şubat başında üstünde yıpranmış ceketi, ayağında eski ayakkabıları ve içinde geçmişten kalma bir kinle oraya yollanmıştı. Para vermiyorlardı ama o editörlük deneyimi kazanmak istiyor, edineceği bağlantıları önemsiyordu. Tabii bunu Ford'a belli edemezdi. Baskın çıkması imkânsızken bile üstünlük taslamaktan geri durmuyordu. Ford'un romanı *The Good Soldier* – İyi Asker bazı olumlu eleştiriler almıştı. Ford başka romanlar da yazmış, daha önce kurduğu *English Review* adlı dergide Yeats, Thomas Hardy, Joseph Conrad ve diğerlerinin şiir ve yazılarını yayımlamıştı. Bütün bunlar yetmezmiş gibi Ford hem

zengin, hem de soylu bir beyefendiydi. Ernest bu bileşime hiçbir zaman tahammül edememişti. Görüşmeden sonra eve döndüğünde Ford'un zevkini ve anlayışını öyle bir yerin dibine batırmıştı ki duyan onu bir daha okumazdı.

"Modern değilse ne olmuş yani? Herkes modern olmak zorunda mı? Ben değilim."

"Hayır değilsin küçük kedi. Ama çok güzel ve iyisin, üstelik müthiş bir annesin. Bu Ford denen adam kendi görüşlerinden şaşmayan biri, ayrıca hep hırıltılı konuşuyor. Son söylediği her sözcüğün dudağından dökülmeden önce ciğerlerini dolaşıp gelmesi çok can sıkıcı."

"Hey Tanrım! Minik, lütfen bana her şeye rağmen işi kabul ettiğini söyle."

"Etmez olur muyum?" Yüzü haince, kocaman bir gülüşle aydınlandı. Uzanıp Bumby'nin ayağını çimdikledi. "Beni deli mi sandın?"

Ernest'in bütün anlattıklarına rağmen Ford'la tanıştığımda onu sevdim. Sevgilisi ressam Stella Bowen'le bizi öğle yemeğine davet ettiler. Onların da Julie adında Bumby kadar şahane bir minik kızları olduğunu öğrenince çok mutlu oldum. Ev sahiplerimize ayıp olmasın diye Bumby'i evde bırakmıştım ama Stella'ya bir dahaki sefere onu da getireceğimizi söyledim. Bunu sevinçle karşıladı. Dört çeşit yemek sunduğu sofrasıyla, o tatlı Avustralya aksanıyla sohbet edip büyük bir incelikle beni oyalamasıyla, kısacası her haliyle iyi bir ev sahibesiydi. Ford saçları pek gür olmayan, sarışın, bıyıklı, kırmızı yanaklı, tombul bir adamdı. İlk başta, orta yaşı bulmuş olan Ford'un Stella gibi hoş bir kadını nasıl cezbettiğini merak ettim ama sonradan iş anlaşıldı. Bir kere Ford son derece kibardı. Stella'dan, kaliteli şaraptan, kremalı çorbalardan, edebiyattan, kısacası bütün sevgi ve ilgi alanlarından içten bir adanmışlıkla söz ediyordu. Öğle yemeği süresince Ernest gibi genç yazarlara yol göstermeyi ne kadar önemsediğini anlatıp durdu. Ernest'in Ford'dan ya da bir başka-

BELONGS TO KAOS TEAM

sından yardım almaktan hoşlanmayacağını biliyordum ama buna muhtaç olduğu da bir gerçekti.

Vedalaşıp eve dönerken Ernest "Benim bu dergiye çok katkım olabilir," dedi.

"Ford'un beni bulduğuna şükretmesi gerek."

"Ben ondan hoşlandım."

"Bundan eminim."

"Bu ne demek şimdi?"

"Hiç." Yerinden oynamış bir taş gördü. Tekmeleyerek yolun ortasına fırlattı.

"Denizayısına benzemiyor mu?"

"Biraz," demek zorunda kaldım.

"Ya o hırıltılı konuşma?"

"Bu ciddi bir durum anlaşılan. Stella bunun savaşta bir gaz bombası saldırısından sonra yerleşip kaldığını anlattı."

"Bak bu yüzden onu affedebilirdim. O kadar yüksekten atıp tutuyor ki."

"Onu sevmek zorunda değilsin. İşini yap yeter."

"Neyse ki yapılacak çok iş var. Sanırım bu da bir şans."

"Şans bizden yana, Tatie. Görürsün bak."

Ford ve Stella perşembeleri Quai d'Anjou'da edebiyat sohbetlerinin yapıldığı çay partileri düzenlemeye başlamışlardı. Dostları görmek için ben de onlara sık sık katılıyordum. Bumby'i de götürüyor, arabasını bulabildiğim en güneşli pencerenin önüne çekiyordum. Harold Loeb'le de bu toplantılardan birinde tanıştım. Harold Ernest'in yaşlarında görünen, kocaman, çıkık burunlu, sert çeneli, siyah kabarık dalgalı saçlı, çok yakışıklı biriydi. Ford bizi tanıştırır tanıştırmaz hemen Amerika'dan konuşmaya başladık.

"Tam olarak memleketimi özledim diyemem ama rüyalarıma giriyor," dedi.

"Nedendir acaba?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Sanırım sizin bir parçanız da ondan," dedim. "İçinize işlemiş."

Beni berrak mavi gözleriyle süzerek "Güzel anlattınız," dedi. "Siz de mi yazarsınız yoksa?"

"Nerede o günler," dedim gülerek. "Aslında bu konuda korktuğum kadar beceriksiz olmayabilirim. Kitapları hep sevmişimdir. Bana benimle konuşuyorlar gibi gelir. Ben çocukluğumdan beri piyano çalıyorum. Ama pek ciddiye almadan."

"Benim de işi ciddiye alarak yazdığım söylenemez. Aslında ben de komik olmaya uğraşıyorum."

"Ciddiye alırsanız, çok komik olabilirsiniz bence."

"Bunu söylemeniz büyük incelik. Bunu bir de Kitty'e anlatın. Bütün esprilerimi berbat buluyor."

Salonu geçip birlikte sevgilisi Kitty Cannell'in yanına gittik. Çok güzel bir kadındı. İncecik ve zarifti. Tepeden tırnağa altın pırıltılara bürünmüştü.

"Kitty daha önce profesyonel dansçıydı," dedi Harold. "Şarabını tazelemeye giderken arkasından bakarsanız hemen anlarsınız."

"Aman Harold," dedi Kitty. "Lütfen şirin olmaya çalışma."

"Gördünüz mü Hadley? Kitty'nin yanında hep asık suratlı dolaşmam gerekiyor, yoksa bana tahammül edemiyor." Yüzünü asmış gibi yaptı. Kitty güzel dişlerini göstererek güldü.

"Bazen de beni böyle şaşırtır işte," dedi Harold. "Tatlı şey."

"Beni bu yüzden yanında gezdirmiyor musun?"

"Ondan, bir de ayak bileklerinin güzelliğinden."

O gün toplantının sonunda Harold ve Kitty'den oldukça etkilenmiştim. Ernest'le beni ertesi akşam Negre de Toulouse'da yemeğe davet ettiklerinde pek sevindim.

"Yalnızca buralıların bildiği gizli saklı, şahane bir yerdir," dedi Kitty. "Kent rehberlerinde adı geçmez."

"Söz, ben de kimseye söylemem," dedim ve hemen ne giyeceğimi düşünmeye başladım. Ertesi akşam evden çıkma vakti

BELONGS TO KAOS TEAM

yaklaştığında hâlâ seçimimden memnun değildim. Bumby doğalı beş ay olmuştu. Şimdi hamilelik giysilerimin içinde yüzüyordum ama hâlâ önceki kıyafetlerimin hiçbirine giremiyordum.

"Kim bakacak canım," dedi Ernest. "Sen çuval bile giysen herkesi kendine hayran bırakırsın."

"Olmaz öyle şey," dedim. Moda bir yana Ernest'in nezaket kurallarını bile hiçe sayarak sabah akşam üniforma gibi üstünden çıkarmadığı kareli ceketiyle kazağını işaret ettim. "Sen giyime önem vermeyebilirsin. Ama insanlar genellikle bu konuya özen gösterirler ve olumlu bir izlenim bırakmak isterler."

"Senin iyi bir izlenim bıraktığın belli. Ama istersen onlara Gertrude'un öğüdünü tuttuğumu söylerim. Hani hep 'Giysi yerine resim alın,' der ya."

"Doğru, öyle der ama biz resim de almıyoruz, yalan mı?" Aynanın karşısında kendimi süzerken kaşlarımı çattım.

Ernest arkadan yaklaşıp enseme bir öpücük kondurdu. "Dert etme Tatie," dedi.

"Etrafta senin kadar hoş, sade ve yapmacıksız başka biri yok."

Aynada göz göze geldik. "Sen yok musun sen!" dedim.

Ernest beni bir daha öptü ve sertçe kapıdan dışarı itti.

Gittiğimiz restoran o kadar loştu ki bir şişe şaraptan sonra kıyafet derdi aklımdan çıkıverdi. Erkekler Harold'un öğrenim gördüğü Princeton Üniversitesi'nden ve ilk romanlardan –Harold da tam o ara kendi eseri üstünde çalışmaktaydı– söz ederlerken, ben de Kitty ile ilk evliliğine ilişkin son derece özel bir sohbete dalmıştım. Kitty'nin hayatını birleştirdiği şair Skipwith Cannell belli ki kızın canına okumuştu ve şimdi de boşanmamakta direniyordu.

"Ne korkunç. Bu durumda tekrar nasıl evleneceksin peki?"

"Bir daha asla evlenmeyeceğim hayatım. Neyse ki Harold'la hiç değilse bu konuda fikir birliği içindeyiz. Ama tabii Skip'e

BELONGS TO KAOS TEAM

ömür boyu zincirlenmiş kalmak istemem. Yakınımdayken dayanmak yeterince zordu. Şimdi ta Londra'dan vır vır edip beni çileden çıkartmayı başarıyor."

"O halde senin asıl istediğin özgürlük, öyle mi?"

"Tanrım, tabii ki öyle. Sen de aynı şeyi istemiyor musun?"

"Bilmem. Ben öncelikle mutlu olmak isterim."

"Mutluluk çok karmaşık bir hal ama özgürlük öyle değil. Ya bağlısın, ya değilsin."

"Suçu evliliğe yüklemek çözüm değil ki. Birine âşık oldun mu ona bağlanıyorsun. Kaçınılmaz bir durum bu. Tabii âşık olmamaya yeminliysen o başka."

"Bak ben bile o kadar inatçı değilim." Kitty gülüp kadehini kaldırdı. "O halde aşka içelim."

Harold merakla dönüp bize baktı. "Orada neler oluyor öyle?"

"Bu Hadley beni romantik yapacak," dedi Kitty.

Harold kıkırdadı. "Güzel fikir, ama hiç şansın yok sevgilim."

"Her masaya bir romantik," dedi Ernest lafa girerek. "Kapıda tabela var."

Uzun bir yemek faslından sonra Harold ve Kitty yatmadan son bir içki için bizim marangoz dairesine geldiler. Nazik davranıp tüneli andıran loş dairemiz hakkında pek bir yorum yapmadılar ama apartman hayatına alışık olmadıkları belliydi. Yan odadaki bebeği uyandırmamak için hepimiz mutfak masasına sığıştık.

Harold "Romanım bir ay içinde biter," dedi. "Ondan sonra tutmayın beni. Amerikalı bir yayıncı, avans para ve olumlu eleştiriler istiyorum."

Ernest "Dansçı kızları unuttun," dedi sırıtarak.

"Onlar da anlaşmanın içinde olacaklar," dedi Harold. "Şaka bir yana, Boni & Liveright yayıneviyle bağlantı kurmak niyetindeyim. Ford New York'un nabzını onların tuttuğunu söylüyor."

BELONGS TO KAOS TEAM

Ernest "Sherwood Anderson'un eserini de onlar bastı," dedi. "Hem de bir dediğini iki etmemişler. Sherwood onların çağdaş Amerikan yazarlarını çok tuttuklarını söylüyor."

"Şu anda beni tarif ettin işte," dedi Harold. "Ve de kendini."

"Sen hikâyelerini onlara göndersene Tatie," dedim. "Sherwood senin için bir takdim notu da yazar."

"Olabilir," dedi Ernest. "Benim de aklıma gelmedi değil."

"Tamam bu konu kapandı artık," dedi Kitty. "Şimdi lütfen ilginç şeylerden söz edelim."

"Örneğin şapkalardan mı, Kitty hayatım?" diye sordu Harold.

"Olabilir." Kitty bana döndü. "Seninle seve seve alışverişe çıkarım. Hatta seni bir proje olarak ele alabilirim."

"Eyvahlar olsun," dedi Ernest.

"Neden?" dedi Kitty. "Güzel elbiseleri kim sevmez? Söz, onu inci boncuğa ve kat kat eteklere boğmayacağım."

"Çok memnun olurum," dedim. "Hemen bir tarih belirleyelim." Ama onlar gittikten sonra Kitty'nin teklifini kabul etmekle hatta ettiğimi anladım.

"Anlamıyor musun, bunu sırf seni aşağılamak için yaptı," dedi Ernest.

"Kitty yalnızca yardımcı olmaya çalışıyor. Merak ediyorsan söyleyeyim, ondan sadaka kabul edecek değilim."

"Konu o değil. Seni kendine benzetmek ve seni ezik bir hayat sürmek zorunda kaldığına inandırmak istiyor."

"Asla öyle bir inancım yok."

"Bekle de gör. Onunla samimiyeti ilerlettiğin takdirde, zavallı bir hayat sürüyoruz diye benden nefret etmen yakındır."

"Çok abarttın Tatie. Alt tarafı birlikte alışverişe çıkmaktan söz ediyoruz burada."

Ernest ciddi bir yüzle "Sen öyle zannet," dedi ve kendine bir içki almaya gitti.

BELGESEL KAOS TEAM

YİRMİ SEKİZ

Yeniden yanımızda çalışmaya can atan ve eski işlerine fazladan dadılık da eklenen Marie Cocotte'u uyumakta olan Bumby'nin başına dikip Kitty ile haftada bir buluşmaya başladım. Bazen bir yerlerde çay içiyor, vakti varsa antikacıları dolaşıyorduk. Mücevherlere, özellikle de o sıralar moda olan emay küpelere bakmaya doyamıyordum. Ernest'in de benim de o tür zevklere ayıracak paramız yoktu ama Kitty'nin dükkânların arasında mekik dokumasını izlemek, hayranlıkla anlattıklarına kulak vermek hoşuma gidiyordu. Neyin kalıcı bir değere sahip olduğunu, neyin güzel bile olsa çabucak demode olacağını bir bakışta anlıyordu. Bazen bana zorla bir armağan kabul ettirmeye çalıştığı oluyordu. Almamak için akla karayı seçiyordum. Kitty çok büyük incelik gösteriyordu ama Ernest'in gururu her şeye engeldi. Ben de onu kızdıracak davranışlardan uzak duruyordum.

Ben ne kadar översem öveyim, Ernest Kitty'i bir türlü sevmemişti. Onu fazla süslü buluyor, sırf kendi rahatını düşünmekle suçluyordu. Belki de onu asıl tedirgin eden, Kitty'nin bağımsızlığına fazla düşkün oluşuydu. Kitty Amerika'da birçok derginin dans ve moda yazarıydı. Ayrı evlerde oturmalarında ısrar eden Harold, Kitty'nin Monttessuy Sokağı'ndaki güzel dairesinin masraflarını da üstlenmişti. Nasıl olsa aileden çift taraflı zengindi. Hoş, Kitty'e de miras kalmıştı ve kendini geçindirecek paraya sahipti. Aynı zamanda müthiş bir özgüveni vardı. Halleri

BELONGS TO KAOS TEAM

ve konuşmasıyla kimsenin onu güzel bulmasına ve değer vermesine ihtiyacı olmadığını açıkça belli ederdi. Kendi değerinin farkındaydı ve bu kadar özgüven Ernest'in hoşuna gitmiyordu.

Kavga dövüş Kitty ile buluşmalarımı sürdürüyordum. Bu durum evde gerilim yaratıyordu ama St Louis'den bu yana ilk kez 'benim' diyebileceğim bir arkadaş bulmuştum. Gertrude ve Sylvia hep Ernest'e aittiler. Ernest onları basbayağı kendinin sayıyordu. Bana gelince, Alice, Maggie Strater hatta Shakespear'ın yanında bile 'sanatçının eşi' kimliğinden pek kurtulamıyordum. Evet, Kitty Ernest'in artık sık görüştüğü Harold'un sevgilisiydi ama kendine ait başka hayatı daha vardı. Kitty arada beni iğnelemekten geri durmuyordu.

Bir buluşmamızda "Sen tam bir Amerikalı kızsın, öyle değil mi?" dedi.

"Ne yani? Sen Amerikalı değil misin?" diye sordum.

"Senin kadar değil. Amerikalılık her yanına işlemiş. Sade ve açık sözlüsün."

"Al işte!" dedim. "Kibarca Paris'e uymadığımı söylüyorsun bana."

"Uymuyorsun," dedi. "Ama bu iyi bir şey. Senin gibiler olmalı ki, biz kendimizle ilgili gerçekleri görebilelim."

Ernest'in homurdanışlarından başka Kitty ile bir sorunum daha vardı. Zaman zaman bana hediye vermekte ısrar ediyordu. Sonunda ona Ernest'in böyle şeyleri gurur meselesi yaptığını söylemek zorunda kalmıştım.

"Alt tarafı küçücük bir şey," diyordu Kitty. "Buna ne diyebilir ki?"

"Olsun, kızar. Beni bağışla."

"Mağara devrinde miyiz canım? Seni böyle postlara sarıp ateşin başında oturtursa, yanına yaklaşmak ne kelime, yüzünü bile gören olmaz."

"İşin vahşilikle ilgisi yok. Tasarruf yapmak zorundayız. Bu çok da büyük bir fedakârlık sayılmaz."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Tamam, anlıyorum. Benim evlilikte dayanamadığım da bu zaten. Onun mesleği uğruna acı çekiyorsun. Sonunda sana ne kalıyor peki?"

"Bensiz yapamayacağını bilmenin verdiği tatmin duygusu."

Hayranlıkla süzdüğü boncuklu el çantasına bakmaktan vazgeçip açık mavi gözlerini bana dikti. "Sana sahiden tapıyorum. Sakın değişme, e mi?"

Benimki modern bir yaklaşım değildi, hatta safça bulunabilirdi ama, Ernest'in mesleki başarısı uğruna zorluklara ve fedakârlıklara katlanmaya değeceğini düşünüyordum. Biz bunun için Paris'e gelmiştik. Tabii o ara bütün kadınlar iki dirhem bir çekirdek gezerken, paralanmış elbiselerle dolaşıp da utanmamak elde değildi. Ama samimi söylüyorum, sıkıntıda olmasak bile onlarla asla aşık atamazdım.

Evimiz soğuk ve nemliydi. Sinüslerim devamlı ağrıyordu. Bumby'nin beşiğini en sıcak köşeye çekmemize rağmen hasta olmuştu. İlkbahar boyunca kuru öksürük yüzünden geceleri rahat uyuyamadı. Ağlayarak uyanıyor, meme istiyordu. Gündüz dinlenmiş bir halde onu emzirmek bir keyifti ama gece bütün enerjimi tüketiyordu. Böyle zamanlarda Kitty ile gezmelerimizi, zamanla samimiyeti ilerlettiğim Stella Bowen ve Julie ile arada yüzünü gösteren güneşte yaptığımız yürüyüşleri özlüyordum.

Bu arada günde en az bir saat evden kaçıp piyano çalışmaya gidiyordum. Piyano satın alacak hatta daha önceki gibi kiralayacak paramız bile olmadığından, yakındaki bir müzik dükkânının nemli mahzeninde duran akordu bozuk bir piyanoda çalışıyordum. Notaları görebilmek için mum yakmak zorundaydım. Parmaklarım soğuktan kasılıp kalıyordu. Bazen bunca zahmete değmediğini düşünüyordum ama gene de vazgeçmiyordum çünkü benliğimin bu parçasını feda etmeye henüz hazır değildim.

Bu arada Ernest her zamankinden daha verimli çalışıyordu.

BELONGS TO KAOS TEAM

Toronto'dan Paris'e kaçtıktan sonra üstüne binen yük onu kamçılamıştı. Şimdi hiç durup düşünmeden kana kana yazıyordu. Hikâyeler öyle bastırıyordu ki, Ernest onları yazıya dökmeye yetişemiyordu adeta.

Transatlantic'teki editörlük işine devam ediyordu. O patronunu eleştiredursun Ford Ernest'in çalışmalarını öve öve göklere çıkarıyordu. Ernest meşhur olmak için önünde daha yıllar olduğunu söylediğinde Ford ona hiç kulak asmadı.

"Senin işin kolay olacak. Pound senin işleri gösterdiğinde, ne yazarsan yaz hemen basacağımı anladım. Yazdığın her satırı."

Ernest bu övgü karşısında utanmıştı. Son zamanlarda Ford'a daha yumuşak davranmaya çalıyordu. Aslında bu yumuşamanın nedeni, Gertrude'un 1911'den beri çekmecede bekleyen *Making of Americans* – Amerikalıların Oluşumu romanını Ford'a bastırtmaktı. Ford nihayet eseri dizi halinde yayımlamaya karar verince Gertrude sevinçten deliye döndü. Dergi edebiyat çevrelerinde gitgide önem kazanıyor, okuyucusu artıyordu. Bu, Gertrude'un basılan en önemli çalışması olacaktı. Eserin gireceği nisan sayısında ayrıca Joyce'un daha sonra *Finnegans Wake* olarak ünlenecek son romanından bir bölüm, Tristan Tzara'dan çeşitli şiirler ve Ernest'in, karısının doğum çığlıklarına dayanamayıp kendi boğazını kesen korkak kocayı bütün dehşetiyle ayrıntılı olarak anlattığı *Indian Camp* – Kızılderili Kampı adlı hikâyesi de yer alacaktı. Ernest bu hikâyesine çok güveniyordu. Çocukluğundan kalma bir anıyı, babasının Kızılderili bir kadına doğum yaptırışını alıp, başka bir tanıklığıyla, Karaağaç Yolu'ndaki göçmen ailenin yaşadıklarıyla birleştirerek tek bir vurucu hikâye ortaya çıkarmıştı.

Ernest son sayı üstünde çalıştığı günlerde bir akşam eve döndüğünde "Joyce bu işi biliyor," dedi. "Bloom'a hayat verdi. Bloom da olanların en iyisi. Yaşamı sindirmek zorundasın. İyice çiğnemeli, baştan sona tadını almalısın. Onu görerek yaşamalısın bir bakıma."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Konuyu öyle güzel anlattın ki."

"Evet ama ne kadar anlatırsan anlat, yazarken hakkını veremeyebilirsin. Mesele bunu yapabilmekte."

Nisan sayısında Ernest'in *Üç Hikâye ve On Şiir*'iyle ilgili ilk önemli eleştiriler de yer alıyordu. Bunlar çoğunlukla Ernest'in yeteneğini ve stilini göklere çıkaran yazılardı. Yenilik getirdiği ve izlenmeye değer bir yazar olduğu vurgulanıyordu. Onun nihayet ün kazanmaya başlaması beni çok mutlu ediyordu. Nereye gitsek insanlar ona yanaşmaya çalışıyordu. Gece birlikte bulvarda müzik tıngırtılarının yükseldiği bol sohbetli lokallerin önünden geçerken birinin ona seslendiğini duyuyor, durup çağıranla bir kadeh bir şey içiyorduk. Sonra ilerliyorduk ve bir başka kafenin önünde aynı olay tekrarlanıyordu. Herkesin ona anlatacak bir fıkrası ya da verecek bir haberi vardı. Çevremiz her gün biraz daha genişliyordu.

Ernest'in İtalya'da Kızıl Haç'ta çalışmaya başladıktan kısa bir süre sonra tanıştığı John Dos Passos Paris'e dönmüştü. Edebiyat başarısının yarattığı dalganın keyfini çıkarmakla meşguldü ve her zaman eğlenceye hazır bir hali vardı. O sıralar Donald Stewart da piyasaya çıkmıştı. Mizahçı Stewart'ın *The Philadelphia Story*'ninki gibi senaryolarıyla ünleneceği zamanlar da gelecekti ama, şimdilik krem rengi şık takım elbisesiyle bar tezgâhında dikilen gırgır bir adamdan başka bir şey değildi. Ernest hırpani yazar üniformasını gururla taşırken benim ara sıra jilet gibi ütülenmiş pantolonları hayranlıkla süzdüğüm oluyordu. Don'unkiler mükemmeldi. Kendi de o temiz yüzlü oğlan çocuğu havası ve güldüğü zaman fıldır fıldır oynayan berrak mavi gözleriyle hoş biriydi zaten. Ernest bizi tanıştırdığında benimle hemen yakınlık kuruvermişti. "Saçların çok güzel. Ender görülen bir renk."

"Teşekkür ederim. Siz de çok şıksınız."

"Annem giyime çok meraklıydı. Bir de görgü kurallarına."

"Ya ütü tahtasıyla arası nasıldı?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"İtiraf edeyim ki, ütü konusunda hiç hata affetmem."

Laf uzadı. Çok eğleniyordum. Ernest'in az ötedeki masalardan birine yerleşmiş olduğunu neden sonra fark ettim. Yanındaki güzel kadın dahil masadakilerin hiçbirini tanımıyordum. İnce, uzun ve çok hoştu. Koyu sarı saçları kısacık kesilmişti. Uzun kazağın altında incecik vücudu bir oğlan çocuğununkinden farksızdı, ama saçları onu çocuksuluğun ötesine taşıyor, büsbütün dişilik katıyordu. Kadını gördüğüm anda içimden bir ürperti geçmişti. Ernest'in eğilip ona bir şeyler söylediğini gördüm. Kadın beyaz tenli uzun boynunu arkaya atarak genizden gelen bir sesle güldü.

"İyi misin?" diye sordu Don. "Bembeyaz oldun."

"Ah iyiyim, teşekkürler."

Don benim Ernest'le kadından tarafa baktığımı görmüştü. Durumu anladığına şüphe yoktu ama farkında değilmiş gibi davrandı. "O kadın Duff Twysden," dedi. "Leydi Twysden daha doğrusu. Daha önce bir İngiliz kontuyla evliymiş. Kont mu, vikont mu, lord mu, öyle biri. Bu soyluları hep karıştırırım ben."

"Haklısınız. Herkes karıştırıyor."

Ernest başını kaldırınca göz göze geldik. Bakışmamızda bir anlık bir kuşku parlayıp söndü. Ernest kalkıp yanıma geldi.

"İzninle Don. Karımla sohbete daha sonra devam edersiniz."

"Memnuniyetle."

Ernest beni kolumdan tutup Duff'ın merak içinde beklediği masaya götürdü.

"Leydi Twysden," diye tanıştırdı kadını. "Yoksa son günlerdeki Smurthwaite adını mı tercih edersin?"

"Duff dediğiniz sürece hepsi olur." Kadın yerinden kalkar gibi yapıp elini uzattı.

"Nasılsınız?"

Ben tam hoş bir söz söylemeye hazırlanırken kalabalığın arasından Kitty çıkıverdi.

BELGESEL KAOS TEAM

"Ay seni görmek ne hoş!" diye atıldı. "Gel gidip birer içki alalım."

Harold da peşindeydi, üstelik hiç iyi görünmüyordu. Yüzü solgun, üst dudağı ıslaktı.

Bara yaklaşırken "Bir şey mi oldu?" diye sordum.

"Harold benden ayrılıyor."

"Şaka ediyorsun."

"Keşke şaka olsaydı." Kitty bir sigara yaktı. Bir an ucuna bakıp sonra kısa nefeslerle dumanı içine çekmeye koyuldu. "Bir huzursuzluğu olduğu belliydi. Biz her zaman birbirimize her tür özgürlüğü tanımayı kabul etmişizdir. Ne tuhaf değil mi, başına gelince de istemiyorsun."

"Bir başkası mı var?"

"Hep öyle olmaz mı?" diye iç geçirdi Kitty. "Belki biraz da yeni kitabı yüzündendir. Her şeyi yeniden keşfetmek derdinde. Ben yakında Londra'ya gidiyorum. Haberin olsun."

"Ne diyorsun Kitty? Durum o kadar kötü mü yani?"

"Öyle görünüyor," dedi Kitty. "Yanımda götürmeye dayanamayacağım şeyler var. Sana ayırdım. Eve getiririm."

"Elbiseleri boş ver. İhtiyacım yok."

"Saçmalama."

"Ernest'in neler diyeceğini biliyorsun."

Gücenerek sigarasının dumanını dışarı üfledi. "Öyle ama, o kadın olmaktan ne anlar?" Başıyla Duff'ın olduğu tarafı işaret eti. "Haince saldırıyor, değil mi? Rekabet sırf gençlerle değil ki. Daha yaşlıları daha iddialılar. Her şeylerini ortaya koyuyorlar."

Ne diyeceğimi bilemedim. Kitty tanıdığım en sağlam basan, en güvenli kadınlardan biri olduğu halde şu an aldığı darbeyle ayakları yerden kesilmişti. İçimden gidip Harold'un kafasını kırmak geldi.

"Eve dönmek istiyor musun?" diye sordum.

"Genç kız gibi sararıp solacak halim yok," dedi en cesur tav-

BELONGS TO KACTUS TEAM

rını takınarak. "Herkes bana acıyıp dursun istemem. Ölürüm daha iyi. Hadi gel gidip şampanya içelim. Bol bol içelim."

Gece boyunca Kitty'nin yanında kaldım ama Ernest'ten de gözümü ayırmadım. O Duff denen kadın pek tatlı, pek samimiydi. Ernest'le öyle senli benli bir havada konuşuyordu ki gören birbirlerini yıllardır tanıdıklarını zannederdi. Kitty'nin başına geleni duyduktan sonra kendimi yeni bir tehlikenin içinde bulmuştum. Felaketler hep ansızın, kazayla meydana gelmiş gibi ortaya çıkardı. Aslında bu bir görüş eksikliğiydi. Kitty basiretsiz davranmıştı. Harold bu kaçışı kim bilir kaç aydır planlamaktaydı. Aynı olay benim de başıma gelebilir mi diye düşünmeden edemedim. Bu Duff ne zaman sahneye çıkmıştı acaba?

Vakit gece yarısını geçip uyku gözümden akmaya başladığında Kitty ile vedalaşıp Ernest'i kaldırmaya çalıştım. "Zavallı karının yatma vakti geldi," dedim. "Neredeyse şuraya kıvrılıp kalacağım."

"Vah zavallı Kedi," dedi Ernest. "Sen git o zaman. Seni eve bırakacak birini bulmamı ister misin?"

"Sen kalmak mı istiyorsun?" diye sordum sertçe. Duff kibarca başını çevirdi.

"Elbette. Ne olmuş? Uykusu gelen ben değilim ki!"

Bir anda ne cevap vereceğimi şaşırdım. Neyse ki Kitty imdadıma yetişti. "Karın bana teslim Hem. Sen kal, keyfine bak." Kitty onu meydan okuyan bir bakışla süzüyordu ama Ernest terslenmedi.

"Ne iyisin Kitty. Teşekkürler." Kalktı. Kolumu adeta kardeşçe sıktı. "Git de dinlen hadi."

Ben rüyada gibi başımı salladım. Kitty kolumdan çekip beni uzaklaştırdı. Dışarı çıktığımızda sessizce ağlamaya başladım. "Yerin dibine geçtim," dedim Kitty'e.

Kitty beni neşelendirmek ister gibi şöyle bir sarılıp bıraktı. "Asıl utanması gereken kendisi hayatım. Bir de o kadın.

BELONGS TO KAOS TEAM

Etrafında her zaman bir alay erkek bulundurduğunu söylüyorlar. Ancak bu şekilde geçinebiliyormuş."

"Duff," dedim. "Kim kendine böyle bir isim takar ki?"

"Aynen. Büyük paralara bahse girerim ki Hem kadar kafasız biri bile seni o kadın için bırakmaz. Hadi gel. Çeneni dik havaya."

"Bana öyle büyük bir dostluk gösterdin ki Kitty. Seni ne kadar özleyeceğimi anlatamam."

"Biliyorum. Ben de seni özleyeceğim ama başka seçeneğim var mı? Yapabileceğim tek şey Londra'ya kaçmak ve Harold'un peşimden geleceğini ummak."

"Yapar mı dersin?"

"Samimi söyleyeyim, bilmiyorum."

Eve vardığımda Bumby uyanmış yaşlı gözlerle ağzındaki küçük lastik emziği geveliyordu.

Marie bana özür diler gibi baktı. "Kâbus gördü galiba. Zavallı yavrucak. Bir türlü susturamadım."

"Bu saate kadar kaldığın için teşekkür ederim Marie." Kadın gidince Bumby'i sakinleştirmeye çalıştım ama huzursuzca mızıldanıp duruyordu. Onu uyutmak için bir saatten fazla uğraştım. Nihayet yatağa girdiğimde bu defa da yorgunluktan uyku tutmadı. Sürdürdüğüm mutlu hayata güvenim tamdı ama Kitty'nin hakkı vardı. Rekabet gitgide vahşi bir hal alıyordu. Paris işveli kadınlarla doluydu. Dinlenmiş yüzleri ve uzun, güzel bacaklarıyla kafelerde oturuyor, bir rezalet kopsun diye bekliyorlardı. Oysa hamilelik benim vücudumda değişikliklere yol açmıştı. Ernest genişleyen kalçalarımı ve irileşen göğüslerimi daha çok sevdiğini iddia etse de, etrafında bakacak onca şey varken bana olan ilgisini kolayca kaybedebilirdi. Belki de çoktan kaybetmişti. Bu durumda ne yapabilirdim ki? Benim yerimde başkası da olsa durum aynıydı.

Ernest geç vakit geldiğinde hâlâ dalamamıştım. Yorgunluktan

ağlamaya başladım. Kendimi kontrol edemiyordum. Ernest yatağa girip bana sarıldı. "Zavallı Annecik," dedi. "Bu kadar yıprandığının farkına varmamışım. Sana uzun, güzel bir tatil gerek."

"Çok doğru," dedim birden rahatlayarak. "Hem de buradan olabildiğince uzak bir yer olsun."

BELONGS TO KAMUS TEAM

YİRMİ DOKUZ

"Olabildiğince uzak yer" Avusturya'nın Vorarlberg eyaletinin minik Schruns köyü çıktı. 1924 Noel'inden hemen önce oraya ulaştık ve ilk günden itibaren evimizdeki kadar rahat ettik. Paris'te bir haftada harcadığımızın yarısından daha azına Taube Hotel'de iki rahat oda ve Bumby'e bakacak Tiddy adında bir dadı tutmuştuk. Burada bira, kırmızı şarap, konyak, kiraz rakısı ve şampanyanın otuz sekiz çeşidi vardı. Hava şampanyadan farksızdı. Bumby, Schruns'de daha iyi soluk alıyordu. Biz de öyle. Ernest kahvaltıdan sonra odamızda çalışırken daha doğrusu çalışmaya çalışırken Tiddy, Bumby'ı tahta kızağa koyup köyde gezmeye çıkarıyordu. Ben de alt kattaki sıcacık odada beni bekleyen piyanoda egzersiz yapıyordum. Öğleden sonra peynir, sucuk, dolgun köy ekmeği, bazen üstüne portakaldan oluşan kahvaltıdan sonra kayak yapmaya gidiyorduk.

Çok kayak yaptık. Emekli profesyonel kayakçı Walther Lent bir okul açmıştı. Biz onun öğrencileriydik. Haftalar taptaze yağan karın o saf beyazlığı içinde geçti. Saatlerce kayıyor, yukarılara, daha yukarılara tırmanıyorduk. Etrafta kimselerin olmadığı, kimselerin sağda solda bir iz ya da anı bırakmadığı en tepeye çıkmadıktan sonra hayatın ne zevki vardı ki? Bu şekilde kayak yapmak inanılmaz bir kondisyon ve çaba istiyordu. Tren ya da teleferik yoktu. Kayaklarımızı omzumuza vuruyor, diğer eşyamızı da sırt çantamızda taşıyorduk. Bunları nasıl başardığıma kendim de şaşıyordum. Paris'ten uzaklaşmak benim için çok iyi

BELONGS TO KAOS TEAM

olmuştu. Deliksiz uyuyordum. Bebeğe bakan biri vardı. Temiz hava ve bol hareket sayesinde her zamankinden daha zinde ve formdaydım. Uzun vadinin yamaçlarına ağır ağır tırmanırken kar tavuğu, geyik, sansar, ara sıra da beyaz Alp tilkisine rastladığımız oluyordu. İnişte gözümüzün saf kardan, akacak ya da dökülecek gibi duran buzul damarlarından, kayaklarımızdan havalanan toz kar bulutlarından başka bir şey gördüğü yoktu. Ben daha iyi kayıyordum ama Ernest her yeniliğin tadına daha çok varıyordu; yeni havanın, yeni kırılgan kar örtüsünün, her şeyin... Kayarak iniyor, iniyorduk. Uçuyorduk.

Parmak uçlarımızla sıva duvarlara tutunarak Taube'deki ikinci kat odamızın penceresinden dışarı sarktık mı, karlara batmış en az on adet Alp dağı görebiliyorduk.

Ernest bu numarayı ilk kez deneyip bana da öğrettiğinde yana çekilip "Nasıl ama?" diye sordu.

"Bayıldım." O sırada arkadan yaklaşıp vücudunu bana yapıştırmış, kollarıyla sımsıkı sarmıştı. Olur da kayarsam o kollar beni kurtarırdı. "Bayıldım," diye tekrarladım. Beni sımsıkı tutan iki güçlü kolun ve karşımdaki on Alp tepesinin tadını çıkarıyordum. Ernest beni, içeri çekti. Kuş tüyü yatağın üstüne uzanıp seviştik. Bu arada en iyi yanımızın ne olduğunu bir kez daha hatırladım. Bedenlerimiz kolayca, olanca doğallıklarıyla, sert açılar yapıp yanlış adımlar atmadan, hatta konuşmaya bile gerek duymadan birleşiveriyordu. Yataktayken, birbirimizin en sevdiği hayvan oluveriyorduk.

Otelin arka tarafında alçak bir tepe vardı. Ernest odada kendini zorlayarak yazmaya çalışırken ben de taze karda kayak egzersizleri yapıyordum. Ernest çalışabilmek bakımından Paris'i, kentteki iş havasını ve programlı hayatını aramıyor değildi. İyi çalışamadığı zamanlar huysuz olurdu ama Schruns'da gün boyu daha rahatlatıcı bir ortam vardı. Ben tepede kayarken Ernest'in çayırları, çiftlikleri, tarlaları seyrettiğini, tıkanmış olmakla bir-

BELONGS TO KAOS TEAM

likte hiç de mutsuz olmadığını biliyordum. Bazen de benim dizlerimi kırmış son hız tepeden otele doğru inişimi, son anda sert bir dönüşle kendimi kurtarışımı seyrediyordu.

Ernest o kış ona müthiş yakışan, kapkara, kocaman bir sakal bıraktı. İş çıkaramıyordu ama onun yerine bowling turnuvaları, akşamları şömine başında poker partileri ve dağların büyükkantaron otundan yapılan yakıcı, biraz toniğimsi, mor menekşe içmiş gibi insanın dilini boğazını maviye boyayan şnaps vardı. Otelin yemek salonunda akşamları sigara dumanından göz gözü görmüyordu. Akşam yemekten sonra gündüz çalıştığım Bach ya da Haydn parçalarını çalıyordum. Ernest bazen şöminenin karşısındaki koltuğunda Turgenyev okuyor, bazen de ev sahibimiz Herr Nelt ile ya poker oynayıp sigara içiyor ya da savaştan konuşuyordu. Odun ateşi, yünler, kar ve sevişmek, hepsi bizi sıcacık sarıyor, keyifli bir kış yaşatıyordu.

O sıra tek derdimiz Ernest'in mesleki kaygılarıydı. Dostlarının yeteneği karşısında şapka çıkarmaları, *Üç Hikâye ve On Şiir*'in aldığı övgüler ona yetmiyordu. Büyük hayalleri ölçeğinde bu yaptığını küçük bir kitap olarak değerlendiriyordu. Kitabın baskısı gelir gelmez ailesine birkaç adet göndermiş, ama kitaplar babasının soğuk mektubu eşliğinde geri gelmişti. Bay Hemingway Grace'le ikisinin evde bu tür kitaplar bulundurmak istemediklerini yazıyordu. Basit, en azından yakışıksız bir kitaptı bu. Aile olarak oğullarından büyük işler bekliyorlar, bir gün Tanrı vergisi yeteneğini, sağlam ahlakı ve erdemleri ön planda tutan eserlerde kullanacağını umut ediyorlardı. O zamana kadar Ernest yayımlanan kitaplarını eve göndermese de olurdu. Mektup Ernest'i yüreğinden yaralamıştı. Çünkü ne kadar atıp tutarsa tutsun, daima içinden ailesinin takdirini kazanmak istemişti.

"Cehenneme kadar yolları var," diye söylendi ama mektubu atmadı. Dikkatle katlayıp önemli yazışmalarını biriktirdiği çekmeceye koydu. O pek sevdiği ve sık sık kullandığı *Aileler çok hain olabilirler* sözüyle ne kastettiğini şimdi anlıyordum. Bu arada

BELGESEL KAOS TEAM

acısının üstüne giderek onu nasıl kullandığını, ailenin sevgi veya desteğine gerek duymadığını göstermek için nasıl iki kat çaba içine girdiğini görebiliyordum. *Vanity Fair* ve *Saturday Evening Post*'ta adından söz ettirene kadar da bu savaşı sürdürecekti. Bir gün Amerikalı bir editör çıkıp ona şans tanıyacak, o da hep düşünü kurduğu şekilde hakkıyla basılmış gerçek bir kitabın sahibi olacaktı.

Harold'un işlerinin yolunda gitmesi Ernest'e hiç moral olmamıştı. Harold romanını dediği tarihte bitirmiş, dosdoğru Boni & Liveright'a göndermişti. Kitabını kabul etmişlerdi. Haberi tam Schruns'a gelmeden önce almıştık. Harold heyecan içinde bizim eve gelmişti.

"Düşünsene Hem! Beni kabul edecekleri hiç aklına gelir miydi?"

Ernest "Neden olmasın?" diye karşılık vermişti. Elbette mesleki kıskançlıkla yanıp tutuşuyordu ama dilini tutup kibar davranmış, bir şişe konyak açıp sodayı da yanında getirmişti. "Anderson da beni Liveright'a kabul ettirmeye uğraşıyor. Elimde sıkı hikâyeler var. Onlarla birlikte benim şu kısa gözlem yazılarını da yollamayı düşünüyorum."

"Tam onların işi," dedi Harold. "Daha ne bekliyorsun?"

"Bilmem. Denizde başka balıklar da var öyle değil mi? Scribner's'e ne dersin? Veya Henry Doran'a?"

"Kimde karar kılarsan kıl, sonunda iyi iş çıkartacaksın. Yakında senin de yüzün gülecek. Görürsün."

Ernest'in kitabını büyük bir yayıncıya vermeye can attığını biliyordum ama Harold, Sherwood ve benim onu tatlı dille yola getirme çabalarım sonuç vermiş, müsveddeyi nihayet Noel öncesinde Boni & Liveright'a postalamıştı. *In Our Time* – Zamanımızda başlığında karar kılmıştı çünkü burada tüm hoyratlığı, karmaşası ve tuhaf güzelliğiyle hayatın yaşandığı anki özünü yakalamak istemişti. Bu onun en iyi işiydi. Sonunda işi piyasaya sunduğuna seviniyordu ama cevap beklemek onun için

bir işkenceydi. Paris'ten Avusturya'ya iletilmiş posta Taube'de elimize geçtiğinde zarfı parçalar gibi açtı. Tek beklediği, bir kabul mektubuydu, başka hiçbir şey değil...

Şubat sonunda Herr Lent bizi vadinin yukarısında kış sonlarına kadar açık kalan Madlenerhaus adlı Alpin istasyonuna götürmüştü. Güzel, sade bir mutfağı, şiddetli rüzgârda gemi ranzası gibi sallanan bir yatakhanesi vardı. Buradan beş yüz metre yukarı tırmanacak, sonra da kayaklarımızla bozulmamış toz karları havalandırarak kendimizi Silvretta adlı çok eskilerden kalma buzulun yanı başından aşağı bırakacaktık. Bütün gün kaydıktan sonra gece yorgunluktan perişan bir halde kendimizi yatağa atıyorduk.

Bir gece yalnızca karı ve rüzgârı dinleyerek yatakhanedeki ranzamızda yatarken "Hiç dönmeyelim," dedim Ernest'e.

"Olur," dedi bana daha sıkı sarılarak. "Birbirimize hâlâ âşık olmamız harika değil mi? Kimse bu kadar zaman sürdürebileceğimize ihtimal vermiyordu. Kimse bizden yana değildi. Hatırla."

"Evet," dedim hafifçe ürpererek. Ama dünyadan daha fazla saklanamazdık.

Üç gün sonra köye indiğimizde Ernest'i bekleyen iki telgraf bulduk. Biri Sherwood'dan diğeri Horace Liveright'tandı ve ikisi de aynı haberi veriyordu. *In Our Time* – Zamanımızda kitap olarak basılacaktı. Telif hakkı olarak iki yüz dolarlık bir avans teklif ediyorlardı. Anlaşmayı kısa süre içinde yollayacaklardı.

Hiç unutamayacağımız destansı bir andı. Bir bakıma kayak yapmamız da kaçınılmaz olarak bu işte pay sahibi gibiydi. Sanki bu haberi almak için önce gökyüzüne tırmanıp sonra da kendimizi aşağı koyuvermemiz gerekmişti. Böylece Ernest'in çıraklık dönemi ve onunla birlikte pek çok şey de son bulmuş oluyordu. O artık isimsiz bir yazar olmaktan çıkıyordu. Ama biz bir daha bu kadar mutlu olamayacaktık.

Ertesi gün trenle Paris'e döndük.

OKSİJEN BELGESİZ KAÇIŞ TEAM

OTUZ

Ilkbahar boyunca yağmur kesintisiz yağdı, ama yağmurda bile Paris Ernest'in smorgasbord'u, yani İskandinav usulü soğuk büfesiydi. Her köşesini avuncun içi gibi biliyor, özellikle geceleri dışarıda gezmeye, kim var kim yok diye kafeleri aşındırmaya bayılıyordu. Bir türlü yatmayan uzun, asi saçları, lastik spor ayakkabıları ve kareli ceketiyle artık onu tanımayan yoktu. En kısa tarifiyle Sol Yaka yazarıydı o. Daha iki yıl önce burun kıvırdığı o sanatçılardan biri olup çıkması kaderin cilvesi değil de neydi? Bu durum benim de içimi sızlatmıyor değildi. Eski halini özlüyordum. Artık benim Ernest'ime pek benzemez olmuştu. Gene de ona engel olmak istemiyordum. Tam önü açılmışken bunu yapamazdım.

Ernest gibi Montparnasse da değişiyordu. Amerikalı turistler gerçek bohemi göz ucuyla da olsa görebilmek umuduyla sahneye hücum etmişti. Bu arada gedikliler de yeni seyirci görsün diye gitgide daha çılgın, daha alışılmadık havalara bürünüyorlardı. Örneğin Kiki ortamdaki en ünlü ressam modeliydi. Man Ray'in sevgilisi ve ilham perisiydi. Onu sık sık Dôme ve Rotonde'da evcil faresiyle birlikte görmek mümkündü. Minik beyaz bir fareydi bu. Kiki onu zarif bir gümüş zincirle bileğine bağlıyordu. Etine dolgun kızıl saçlı Flossie Martin Select'in önüne kurulmuş, Parisli ya da turist ayrımı yapmadan herkese açık saçık sözler yağdırıp duruyordu. Bob McAlmon bütün şık kafelerin önlerindeki çiçek tarhlarına özenle kusuyor,

BELONGS TO KAOS TEAM

sonra üstüne bir absent daha ısmarlıyordu. Bu içkinin yasaklı oluşu kimsenin umurunda değildi. Aynısı afyon ve kokain için de geçerliydi. Alkol Ernest'le ikimize yetiyor da artıyordu ama çoğu kişide çıtayı yükseltme, daha büyük çılgınlıklara kalkışma arzusu vardı. İnsanları hayrete düşürmek gitgide zorlaşıyordu.

Duff Twysden kafeler sahnesinin en çılgın kızlarından biriydi. Erkek gibi içiyor, ağza alınmayacak espriler yapıyor, herkesle ahbaplık edebiliyordu. Kendi kuralını kendi koyuyor, başkasına metelik vermiyordu. Avusturya'dan döndükten sonra Ernest onunla görüşmeleri sıklaştırmıştı. Ara sıra kadının nişanlısı Pat Guthrie de onlara katılıyordu. Pat'ın ayyaşlığı dillere destandı. Bazen o kadar berbat bir durumda oluyordu ki, evde olay yaratmadan dışarı çıkmıyordu. Duff'ın bir sevgilisi olması, hatta adama bayağı âşık görünmesi içime su serpmişti ama gerçek her zaman görünüşle bağdaşmıyordu.

Duff gece gezmelerine pek meraklıydı. Ernest de buna bayıldığından sık sık karşılaşıyorlardı. Kadını fena halde kafama takmıştım. Ernest bir gece onu bizim marangoz dairesine getirdi. Kadın hemen Bumby'nin önünde yere çöküverdi.

"Merhaba küçük. Amma da yakışıklıymışsın sen."

Bumby güldü. Badi badi koşarak arkama saklandı. Kışın sonunda yeni yeni yürümeye başlamıştı. Tombul bacaklarını kırmadan kazık gibi koşarken tepetaklak yere kapaklanacak diye korkuyorduk.

"Hep böyle olur," diye güldü Duff ona bakarak. "Neden bütün erkekler benden kaçarlar acaba? Sahiden korkutucu biriyim galiba."

"Hem de nasıl, bir bilsen," dedi Ernest.

Duff ziyaret boyunca masamda oturup her tür yapmacıklıktan uzak durdu. İyi yetişmiş biri olmakla birlikte o zor beğenenlerden değildi. Yeri göğü sarsan bir kahkahası vardı. Hiç niyetim olmadığı halde ondan hoşlanmıştım.

BELONGS TO KAOS TEAM

O günlerde Kitty Londra'dan dönmüştü. Eve not bırakmış, beni çaya davet ediyordu.

"Ne diye dönmüş?" diye sordu Ernest. "Ben de o altın kaplama orospudan kurtulduk diye sevinmiştim."

"Haksızlık etme!" diye tersledim onu.

"Etmiyorum. Kadının orospusunu gözünden tanırım."

Onu duymazlıktan geldim. Ben ağzımla kuş tutsam Kitty hakkındaki görüşleri değişmeyecekti. Beni en rahatsız eden huylarından biri buydu. Defterinde adınızın üstünü kara kalemle çizmişse işiniz bitik demekti. Onunla Kitty konusunda tartışmak istemiyordum ama önemli değildi. Ben nasıl olsa arkadaşımla görüşecektim.

Ne yazık ki en şık giysilerim, Kitty'nin bana vermiş olduğu giyilmiş elbiselerdi. Onun eskileriyle gidemeyeceğime göre, şekilsiz bir etek ve kazakla kapısını çaldım. Eve girdiğim anda da bu kararımdan büyük pişmanlık duydum. Kitty, Amerika'nın orta batısından Pauline ve Jinny Pfeiffer adlı iki kardeşi de çaya davet etmişti. Kızların kıyafetleri müthişti. Hemen öğrendim ki Pauline *Vogue*'da çalışmak için Paris'e gelmişti. Olağanüstü bir şıklık içindeydi. Üstünde birbirine bin bir emekle dikilmiş yüzlerce sincap postundan bir ceket ve ömrümde hiç görmediğim kadar güzel şampanya rengi ayakkabılar vardı. Bademgözlü Jinny iki kardeşin daha güzel olanıydı ama Pauline'de de farklı bir özellik, oğlan çocuklarına özgü bir delişmenlik vardı adeta. Omuz ve kalçaları dardı. Dümdüz kesilmiş siyah kâkülleri kaşlarını neredeyse örtmüştü.

Babaları Arkansaslı zengin bir toprak sahibi olan kardeşler St. Louis'de büyümüşlerdi. Kitty, tam bir zamanlar Pauline ile Kate Smith'in sıkı dost olduklarını anlatacakken, boks antrenmanından çıkan Ernest ve Harold kan ter içinde, gülücükler saçarak kapıyı çaldılar.

Harold'un gelmesine şaşırmıştım. Kitty ile barışmış olabilirler miydi? Kitty hemen bana *Sakın sorma* der gibi baktı. İyi

BELONGS TO KAOS TEAM

ama Ernest Kitty'i taciz etmenin dışında ne için gelmiş olabilirdi? Duyan da onun Kitty'nin yüzünü bile görmek istemediğini sanırdı. Ben yakın arkadaşımla gergin bir ortam değil, samimi bir sohbet hayal etmiştim. Hele bu çarpıcı genç hanımları hayvanat bahçesindeki egzotik hayvanlar gibi seyreden Ernest ve Harold'u hiç beklemiyordum.

Vakit ilerliyor, Harold ve Ernest çay içip duruyorlardı. Ben bir ara fincanları doldurmak için Kitty'nin peşinden mutfağa gittiğimde Ernest Jinny ile flörte başlamıştı bile.

Ernest "Baksana," diye seslendi Harold'a yüksek sesle. "Ben bu kızı alıp kente götürsem mi?"

Kitty "Hiç meraklanma," diye fısıldadı kulağıma. "Jinny erkeklere ilgi duymaz."

"Sahi mi?" dedim. Bulunduğum yerden Jinny'nin bayağı bir vamp taklidi yaptığını görebiliyordum. Badem gözlerini Ernest'e dikmiş büyük bir ustalıkla kırpıştırıp duruyordu.

"Ara sıra yeteneklerini bilemek hoşuna gidiyor. Erkekleri eğlenceli buluyor sanırım."

"Bu kadar kontrollü olabilmek hoş doğrusu," dedim. "Ya sen? Harold'la ne durumdasın?"

"Peşimden Londra'ya geldi. Durumu şimdilik kurtardı diyelim. Ben kafamda olayı bitirmiştim. Harold hâlâ kararsız olduğunu söylüyor."

"Seni özlemiştir herhalde."

"Özlemiş elbette. Çekip gittin mi, mutlaka özlenirsin. Şimdi döndüğüme göre fazla sürmeyecektir."

"Bu işler ne diye bu kadar karmaşıktır anlamam," dedim.

"Bir bilsem," dedi Kitty. "Ama öyle işte."

Harold salonda ayaklarını havaya dikip tek başına kanepeye yayılmış, kalın bir puro yakmakla meşguldü. Jinny, Ernest ve Pauline karşısında ayakta dikiliyorlardı.

Ernest kızlara "İkinizi de çıkarabilirim," dedi. "Neyse ki iki kolum var."

BELONGS TO KAOS TEAM

Harold'un gözü bana takıldı. "Öyle ama birinde karın var," dedi.

"Tamam o zaman. Ben Jinny'i götürüyorum. Kardeşinin ceketini giymesi şartıyla."

Hepimiz kahkahayı bastık. Domino taşı anlardan biriydi. O gülüş bir dizi olayın başlangıcı olacaktı ama henüz buna vakit vardı. Taşlar orada, salonda, yan yatmış, iyice yan yatmış ama düşmemişlerdi.

Henüz yıkılmamışlardı. Yani görünüş oydu.

Sonraki aylarda, 1925 yılının ilkbaharında dost çevremizdeki değişim sürdü. İlk zamanlar belli belirsiz bir değişimdi bu. Kimsenin kimseyle bir derdi olmamakla birlikte eski dost çevremiz dağılıyor, yerlerini daha zengin ve daha çılgın örnekler alıyordu. Pound ve Shakespear Rapallo'da daha uzun kalmaya başlamışlardı. Neredeyse yıl boyu orada yaşıyorlardı. Gertrude ve Ernest artık önemli önemsiz her konuda kavga ediyorlardı. Ernest buna bir neden bulamıyordu ama kanımca ondaki bu hızlı değişim Gertrude'un canını sıkıyordu.

Bir gün onların evinden çıkarken bana "Alice beni hiçbir zaman sevmedi," dedi.

"Şimdi de Stein'i kendine benzetmeye çalışıyor."

"Saçmalama. Alice seni çok sever."

"Hiç belli olmuyor o zaman. Akşam bana 'kariyer meraklısı' dedi. Çabuk uyanıyorum anlaşılan!"

"Gertrude da seni çok seviyor. Kaygılanıyor o kadar."

"Beni sopalayıp durmasına gerek yok. Hem onun bu başöğretmenliği nereden geliyor acaba? Bugüne kadar ne yapmış ki?"

Bu iki iyi dostun arasının gitgide bozulması beni üzüyordu. Bunun beni nasıl etkileyeceğini bilmiyordum. Yeni çevre, iyi yaşamaktan, her şeyin en iyisine sahip olmaktan başka bir şey düşünmeyen çok varlıklı sanatçılardan oluşuyordu. Oysa biz hâlâ yılda üç bin doları bile bulmayan bir parayla idare etmeye çalı-

BELONGS TO KAOS TEAM

şıyorduk. Bana bu insanlarla hiçbir ortak yanımız yokmuş gibi gelse de, onlar bizimle, en azından Ernest'le gayet ilgiliydiler.

Pauline Pfeiffer onlardan biriydi. Görünüşte *Vogue*'dan maaş alan, çalışan bir kadındı ama ayrıca banka hesaplarından şahsi geliri de vardı. Bu paranın mükemmel taşıdığı o kıyafetleri edinmesine yardımcı olduğu kuşkusuzdu. O sıralar Chanel'in altın çağıydı. Pauline *Vogue*'a yazdığı bir yazıda yeni Chanel koleksiyonunu takıntı sınırında bir tutkuyla anlatmıştı.

Bir gece Deux Magots'da bir grup toplanmıştık. "Chanel kadın siluetini temelli değiştirdi," dedi. "Artık bunun geri dönüşü yok."

Pauline sanki kutsal bir kehanette bulunmuş gibi masadaki bütün kadınlar başlarını salladılar. Ama benim modayla hiç aram yoktu. Hiçbir zaman havalı giyinemiyordum. Ayrıca aç yaşamadığım takdirde siluetimi değiştirmek kimsenin harcı değildi.

Kitty Pauline'i uzun zamandır tanıyor, arkadaş olmamızı çok istiyordu. Kızla en küçük ortak bir yanımız olmadığı düşüncesindeydim ama Kitty bir gün onu alıp bize getirdiğinde ne kadar zeki ve eğlenceli olduğunu fark edip şaşırdım. Belli ki o da kendisini seveyim istiyordu.

"Kate Smith yıllarca seni övüp durmuştur," dedi. "Sonunda tanıştığımıza çok sevindim."

"Sen Kate'i nereden tanıyorsun?"

"Missouri Üniversitesi'nden. İkimiz de orada gazetecilik okuduk."

"Korkarım Kate pençelerini bana çok daha önce geçirmiş," dedim. "Dokuz yaşındayken sigara aşırıp beni hasta ederdi."

"Tam ona göre bir davranış. O zamanlar tanışmış olsak, beni zor bozardı. Muzırlıkta ben onu yaya bırakırdım."

Biz gülerken yatak odasından Ernest'in hafifçe öksürdüğü duyuldu. Bize katılmadığı için utanmıştım. Onu haklı gösterecek nedenler bulmaya çalıştım.

BELONGS TO KAOS TEAM

Pauline kapıya doğru bakıp kaşlarını hafifçe çattı. Kapı aralığından Ernest'in yatakta oturduğunu görebiliyorduk. Uzandığı falan yoktu. Sırf canı istemediği için yanımıza gelmediği belliydi. "Kocaları bilirim," dedi Pauline. "Onları yıllarca uzaktan izledim."

"Niye yakından değil?" diye sordum.

"Az kalsın o da oluyordu," diye lafa girdi Kitty.

"Ne fark eder? Şimdi özgürüm ya. Kafama estiği gibi yaşıyorum. En güzeli bu."

"Hadley'e özgürlükten söz edeyim deme," dedi Kitty gülerek. "Karşı tez olarak birçok teorisi vardır. Hemen ders vermeye girişir."

Kızardım. Tam açıklama yapmaya çalışırken Pauline konuyu hemen ustalıkla değiştiriverdi. "Kitty şahane piyano çaldığını söyledi. Burada piyano yok mu? Bize biraz çalsan?"

"Maalesef yok," dedim. "Ben bu işin profesyoneli değilim."

"Profesyonel olmanın anlamı nedir ki? Kendine değil başkasına çalmak, öyle değil mi? Hiç konser verdin mi?"

"Yirmili yaşlardan bu yana hayır. O zamanlar bile pek cesaretim yoktu."

"Arada sinirlerin dayanıklılığını sınamak önemlidir," dedi Pauline. "İnsanı genç tutar."

"Bir konser vermelisin," dedi Kitty. "Senin için harika olur bu. Herkes seni dinlemeye gelir."

"Düşüncesi bile beni hasta etmeye yeter," dedim öneriyi geçiştirerek. Ama gece yatakta uykuya dalmadan önce Ernest'e bir piyano istediğimi söyledim. "Bu kadar özlemini çekeceğimi sanmıyordum," dedim. "Ama istiyorum."

"Biliyorum Kedi. Ben de bir piyanon olsun isterim. Belki avansı alınca."

"Bu ne güzel bir sözcük öyle değil mi?"

"Evet, 'telif hakkı' sözcükleri de güzeldir. Ama şimdiden ikisini de harcamaya kalkma."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Olur Tatie, harcamam." Ama harcamış gibi huzur içinde uyudum.

246 Mayıs başlarında bir akşam Ernest'le baş başa Dingo'da otururken Scott Fitzgerald bardan yanımıza geldi ve kendini tanıttı.

"Siz de Hemingway'siniz," dedi. "Ford birkaç hafta önce bana bir hikâyenizi okuttu. 'Görün işte,' dedim. 'Yazar diye buna derler.'"

"Üzgünüm ama ben sizin kitaplarınızı okumadım," dedi Ernest.

"Önemli değil. Bundan sonra pek yazamayacağım galiba. Karımla Paris'e geldiğimizden beri binlerce partiye gittik. Çalışacak zaman yok."

Ernest loş ışıkta adamı süzdü. "Ama bu şekilde iş çıkaramazsınız."

"Farkındayım. Ama Zelda dans etmeye bayılıyor. Onunla tanışmalısınız. Çok özel biri." Bakışları dans pistinde bol aksiyonlu bir tango yapmakta olan çiftlere kaydı.

"Yenice bir romanım çıktı. *Muhteşem Gatsby*."

"Bulurum," dedi Ernest. "Eleştirileri görmek için sabırsızlanmıyor musunuz?"

"O kısmı benim için çok önemli değil. Öncelikle yazıp bitirmek istiyorum. Bitti mi de tıkanıp kalıyorum. Benim Gatsby gibi. Onu o kadar iyi tanıyorum ki. O sanki benim oğlum. Öldü ama hâlâ onun için kaygılanıyorum. Komik değil mi?"

"Şu ara bir şey yazmıyor musunuz?" diye sordum. Cesaretimi toplayabilsem ona bir kitabını okuduğumu söyleyecektim. "Dansla ilgilenmek dışında yani?"

Güzel dişlerini sergileyerek bana gülümsedi. "Hayır, ama her sözcüğüme hayran olmaya söz verirseniz yazarım. Şimdi söyleyin bakalım, ben sizde nasıl bir izlenim bıraktım?"

• • •

BELONGS TO KAOS TEAM

Bir saat sonra Ernest'le birlikte Scott'u güç bela bir taksiye bindirdik.

Araba uzaklaşırken "İçki kaldıramayan adamları sevmem," dedi Ernest. "Masada sızıp kalacak sandım."

"Berbat görünüyordu değil mi? Ya durmadan sorduğu akla hayale gelmeyen özel sorular? Duydun mu, bana babama hiç âşık olup olmadığımı sordu."

"Onu bana da sordu. Yok sudan korkar mıymışım? Yok evlenmeden önce seninle yatmış mıymışım? Ne dersin, çok tuhaf biri değil mi?"

Tuhaf olduğu kesindi. Eğer adresimizi bulup *Muhteşem Gatsby*'nin bir kopyasını hediye olarak göndermeyi akıl etmese belki de bir daha görüşmezdik. Ernest paketi açıp kitabı raflardan birine sıkıştırdı. Ben merak edip okumasam, orada unutulup gidebilirdi. Kitabın başı pek öyle iç karartıcı sayılmazdı. Çok geçmeden işler sarpa sardığında ben hikâyeye kapılıp gitmiştim.

Kitabı bir solukta okudum. Müthiş etkilenmiştim. Ernest'e de okumasını söyledim. Bir gün ikindide okuyup bitirdi. Mükemmel bir roman olduğunu söyledi. Sonra da Fitzgerald'a bir not yollayarak görüşünü bildirdi. Hepimiz birkaç gece sonra Negre de Toulouse'da buluştuk. Biz geldiğimizde Fitzgerald ve Zelda oradaydılar ve şimdiden ikinci şampanya şişesini yarılamışlardı. Zelda elimizi sıkmak için kalktığında bir hayal gibiydi. Büründüğü o sisli havayı kendi yaratmıştı adeta. Elbisesi, oturduğu yerde üstünde oynaşıp dalgalanan, bir biri üstüne atılmış incecik katlardan oluşan pastel renkli bir kılıfı andırıyordu. Teni bembeyaz, dalgalı saçları açık sarıydı. Sert bir çizgi gibi duran koyu kırmızı boyalı dudakları hariç bütün varlığı tek renkten ibaretmiş gibi duruyordu.

Masalarına yaklaşırken Scott ayağa kalktı. Zelda da gözlerini kısarak tuhaf bir biçimde gülümsedi. Kendi tam anlamıyla güzel sayılmasa da sesi harikaydı; boğukça ve etkili.

BELONGS TO KANDIS TEAM

Bana "Nasılsınız?" dedi ve hemen Ernest'e döndü.

"Scott sizin gerçek bir yazar olduğunuzu söyledi."

"Sahi mi? Ama asıl beğendiği sizsiniz."

Zelda eliyle Scott'un biçimli başını okşayarak "Ah sen ne şekersin, sevgilim," dedi. Başkası yapsa ahmakça durabilecek bu jestle birlikte ikisi bir tül perdenin ardında, kendi özel ve küçük dünyalarına çekildiler. Gözleri kenetlendi. Artık bizimle ya da kafedekilerle birlikte değillerdi. Uzun ve gizemli bir bakışla birbirlerine dalıp gitmişlerdi.

Daha sonra çarlistona kalktıklarında da durum değişmedi. Diğer çiftler gibi çılgınca hoplayıp zıplamıyorlardı. Kollarını kontrollü olarak ileri geri atarak, kayar gibi hareket ediyorlardı. Zelda dans ettikçe elbisesi yukarı toplanıyor, o da eteğini sık sık, jartiyerlerinin daha da üstüne, kalçasına doğru çekiyordu. Oldukça şaşırtıcı bir manzaraydı ama görünüşte Zelda'nın kimseyi şaşırtmaya çalıştığı yoktu. Kendisi ve Scott için dans ediyordu. Gözlerini birbirlerinden hiç ayırmadan ve asla şaşmadan birbirlerinin yörüngelerinde dönüp duruyorlardı.

Ernest'e "Zelda hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordum.

"Güzel değil."

"Ama havalı, öyle değil mi?"

"Bence deli o."

"Ciddi misin?"

"Evet," dedi Ernest. "Hiç gözlerinin içine bakmadın mı?"

Gecenin sonunda Zelda ile Scott bizi nehrin sağ yakasında Etoile yakınlarında lüks bir mahallede bulunan evlerine davet ettiler. İlk bakışta zenginlerin oturduğu bir apartman olduğu belliydi ama dairelerine adım atınca büyük bir karmaşanın ortasına düştük. Etraf giysiler, kitaplar, kâğıtlar ve bebek eşyasıyla darmadağındı. Yığınlardan birini iteleyip kendimize kanepede yer açtık. Zelda ve Scott'un hiç aldırdıkları yoktu. Gene kafedeki gibi ama bu defa daha gürültülü bir biçimde birbirlerini eğlendirmekle meşguldüler. Bir ara iş öyle çığırından çıktı ki arka

BELONGS TO KAOS TEAM

taraflardan bir yerden bir bebek ağlaması yükseldi. Sonra İngiliz bir dadı kucağında ailenin tombul kız bebeği Scottie ile çıkageldi. Bebeğe süslü bir gecelik giydirilmişti. Sapsarı saçlarının yan tarafında kocaman bir fiyonk kurdele vardı. Yüzündeki yastık izleriyle pek şirin görünüyordu.

Zelda kalkıp onu kucağına aldı. "Ah benim kıymetlim gelmiş. Sen ne ponçik şeysin öyle!" Küçük kız mahmur gülümsedi. Keyfi yerine gelmişti. Ama Zelda yaldızları dökülmüş kocaman koltuğa oturur oturmaz Scott'la Ernest'in konuşmalarına kulak kabartınca, bebek kucağından kayıp yere kapaklandı. Zelda onun düştüğünün farkında bile olmadı. Dadı fırlayıp geldi. Ağlamaya başlayan bebeği teskin etmeye çalıştı. Zelda bana dönüp "Ne diyordun?" diye sordu. Gözleri, aklı tamamen başka yerdeymiş gibi dalgın bakıyordu. "Scottie'min tam bir caz çağı kızı olmasını istiyorum. Süslü, ele avuca sığmaz, baştan aşağı gümüş ışıltılar içinde biri."

"Sahiden çok şahane bir bebek," dedim.

"Öyle değil mi? O asla zayıf biri olmayacak. Sen de fark ettin mi bunu?" Bu ani üsteleyişinden ürktüm.

"Evet," dedim. Ernest'in söylediği doğru olabilir miydi? Ama gerçek delilik, dört bir yanı sarmış sürüp giden şampanya çılgınlığından nasıl ayırt edilebilirdi ki?

Anladığım kadarıyla bu ikili için eğlence hiç bitmiyordu. Bir hafta kadar sonra sabahın altısında, hâlâ gecenin sarhoşluğu içinde bizim marangoz dairesinin kapısına dayandılar. Kapıyı yumruklayıp avaz avaz seslendiklerinde derin uykudaydık. Pijamalı oluşumuz umurlarında bile değildi. Kahve yaptım ama içmediler. Kahkahalar atıyorlar, akşam bir kafede tanıştıkları bir bale sanatçısına bağlılık yeminleri ediyorlardı.

"Zelda sanat karşısında çok hassastır," dedi Scott. "Benim güzelim sanki başka bir dünyadan gelmiş gibidir."

Zelda hüzünlü bir yüz ifadesi takındı. "Sakın onlara anlatayım deme."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Belki de anlatmalıyız sevgilim. Zaten tahmin edeceklerdir."

"Tamam o zaman." Gözlerini iri iri açtı. "Geçenlerde bir başka erkeğe delicesine âşık oldum. Bu aşk beni ve tabii ki Scott'u da öldürüyordu az kalsın."

Scott karısının başında durup hiç dokunmadan saçlarını okşarmış gibi bir hareket yaptı. "Biz az kalsın ölüyorduk, ama öbür adam sahiden öldü. Korkunçtu. Gazeteler bütün olayı yazdı. Mutlaka okumuşsunuzdur."

Başımı salladım. "Böyle bir felaket yaşamanıza üzüldüm. Ne korkunç şeyler bunlar."

"Öyle. Neyse," diye toparlandı Zelda, görünmez bir yönetmen *Oyun* komutu vermiş gibi. "Adam benim uğrumda ölmek istedi. Bu olay Scott'la bizi daha da yakınlaştırdı."

Ernest irkildi ve gözlerini kahve fincanına dikip sesini çıkarmadı. Bu çift hakkında tam bir yargıya varamadığını hissediyordum. Bizim türden insanlar olmadıkları kesindi ama bizim türün de ne olduğunu artık pek bilemiyordum. Kurallar her gün değişiyordu.

Ernest "Kadının çatlak olduğunu anlamıştım," dedi arkalarından. "Ama şimdi adamdan da kuşku duymaya başladım. Kadın onun kanını emiyor. Vampir gibi."

"Sahiden de Scott'a tasmayı takmış," dedim.

"Ben buna dayanamazdım."

"Sana bunu yapan olmazdı da ondan," diye patladım kendimi savunurcasına.

"Yapma Tatie. Ben imalı konuşmadım. Senin Zelda ile ilgin yok. Scott'un yazdıklarını o kadar kıskanıyor ki, adam bir daha kalemi eline almasa çok mutlu olacak."

"Scott yazmazsa geçinemezler."

"Scott geçen yıl otuz bin dolar harcadıklarını söyledi. Savurmuşlar resmen."

"Onlar otuz bin harcarken, biz üç binle geçinmişiz. Gülünç."

"Sence biz daha iyi yaşamıyor muyuz?"

"Evet," dedim duygularını paylaşarak.

Yan odada Bumby mızıldanmaya başlamıştı. Fincanımı bıraktım. Tam gidip oğlanı alacakken Ernest "Asla onlar gibi yaşamak istemezdim," dedi. "Ama bizim hiç paramız yokken onların böyle bol keseden harcaması sinir bozucu. Acaba temmuzda Pamplona'ya gitmek için Scott'tan mı borç istesem?"

"Aramızda o kadar samimiyet var mı sence?"

"Yok galiba. Ama bir şekilde oraya gitmek zorundayız. Don Stewart'a ne dersin?"

"Bak o sağlam adam."

"Öyle," dedi Ernest. "Ama fakında mısın, herkes oraya gitmek istiyor. İşler karışacak."

"Daha haftalar var. Ne diye karışsın?"

"Görürsün," dedi Ernest.

BELONGS TO KAOS TEAM

OTUZ BİR

Boğalar gözleri yuvalarında fıldır fıldır, başları eğik, panik içinde itişip kakışarak istasyon alanında vagonlardan dışarı uğradılar. Nereye gideceklerini bilmez gibiydiler. Onları seyretmek insana acı veriyordu, çünkü gün sonunda ölmüş olacaklarını biliyorduk. Sabahtı. Temmuza göre hava bayağı serindi. Boğaların kaldırdığı toz havaya karışıp gözlerimizi yakmıştı. Ernest kılıcın tam olarak saplanması gereken, iki omuz başı arasındaki çıkık, adaleli yeri gösteriyordu.

"Öyle dostum," dedi Harold Loeb. "İşte karar anı budur."

Ernest'in yüzü asıldı. "Sen bu konuda ne biliyorsun ki?"

"Bana yetecek kadar," dedi Harold.

O sırada Duff çıkageldi. Elini Ernest'in koluna koyup "Şahane değil mi?" diye söylendi. Ernest'e istediği her şeyi almaya alışık bir çocuk gibi gözlerini kırpıştırarak baktı ve gülümsedi. "İnsan seyredince acıkıyor. Beni kim doyuracak?"

Ernest canı hâlâ sıkkın, "Ah elbette," dedi. İkisi önden kafeye doğru yola düştüler. Ernest bere takmış, lacivert kazak, beyaz pantolon giymiş, boynuna da koyu renk bir fular bağlamıştı. Duff uzun koton kazağı ve geniş yakalı açık yeşil ipek gömleğiyle her zamanki gibi mükemmeldi. Saçlarını arkaya doğru taramıştı. Dimdik yürüyordu. Ernest çenesini kendinden emin bir tavırla havaya dikmiş adımlarını Duff'ınkine uyduruyordu. Harold'a hâlâ kızgın olduğu, olup biteni hazmetmeye çalıştığı kesindi. Arkadan ikisi de moda dergilerinden fırlamışa benzi-

BELONGS TO KAOS TEAM

yorlardı. Durumun Duff'ın nişanlısı Pat Guthrie'nin de gözünden kaçmadığını fark ettim. Pat'ın son günlerde epeyce acı çektiğini hepimiz biliyorduk.

Pat'e acıyordum ama asla hayatımı onun gibi biriyle paylaşmayı düşünmezdim. Çok içiyor, kafayı bulunca çekilmez oluyordu. Her gün öğleden sonra yüksek moralle, neşe içinde gelirdi. Popüler müzikten söz etmeyi sever, coşkuyla hevesle şarkı söyler, dans ederdi. Üç dört kokteyl yuvarladıktan sonra içinde sanki bir sigorta atıyor, yapmacık, küçümser havalara giriyordu. Her şeye rağmen Duff onu uzaklaştırmamışsa, bu defa surat asıp huysuzlaşıyordu. Duff'ın bu değişken ruh hallerine nasıl dayandığını, hatta Pat'ın kendi kendine nasıl tahammül ettiğini merak ediyordum. Ayıldığında türlü hallere girip çıktığı için kendinden tiksindiği oluyor muydu? Yaptıklarını hatırlıyor muydu?

Harold yanıma gelip "Var mısın, akşama kadar içelim," dedi.

Gülümseyip koluna girdim. Biraz gönlünü almak istiyordum. Eğer birlikte olursak belki o da beni neşelendirirdi. Doğrusu buna çok ihtiyacım vardı.

Gezi bir hafta önce Burguete'de keyifsiz ve kötü başlamıştı. Ernest'in dünyada en sevdiği nehirlerden olan İrati'de balık avına gitmiş ve oranın mahvolduğunu görmüştük. Otel sahibemiz eski balıkçılığın kalmadığını söyleyip bizi uyardığında Ernest gülüp geçmişti. Oduncular bölgede kayın ve çam kesimi yapmışlardı. Biz gittiğimizde sahiden de nehirde çerçöp ve atıklar yüzüyordu. Setler yıkılmıştı. Ölü balıklar nehrin kıyılarına vurmuş, havuzcuklara dolmuştu. Olup bitenlere çıldırmamak elde değildi ama bunları sineye çekip, günlerce daha uzağa, daha ufak derelere ulaşmaya çalıştık. Gene de kimse tek balık avlayamadı.

Grupta Şikago'dan tanıdığımız eski dostlarımızdan Bill Smith de vardı. Ernest'in dört dörtlük balık avını ve ondan son-

BELONGS TO KAOS TEAM

ra gidilecek boğa güreşlerini ballandırarak anlatışına dayanamayıp bize katılmıştı. İkametgâh günlerimizden beri onu gördüğümüz yoktu. Ernest'le Kenley'in arasına kara kedi girdikten sonra Smith klanıyla olan bütün bağlantılarımız gevşemişti. Gene de Şikago'ya dönüp gazeteciliğe başlayan Kate'le uzunca bir zamandır düzenli olarak mektuplaşıyorduk. Paris'e gelip bizi bulan Bill'in hiç değişmemiş olduğunu görünce sevinmiştik. Her zaman anlatacak heyecanlı bir hikâyesi vardı ve her çağrıyı kabule hazırdı. Ne kadar garantili oltası varsa İspanya'ya taşımıştı. Bunlar Michigan'da Sturgeon ve Black göllerinde çok balık tutmuş oltalardı. Bill olta kutusunu açıp da boşuna taşıdığı oltaları gösterdiğinde Ernest az kalsın ağlayacaktı.

Pamplona'da bile o tatsız havamız kaybolmadı. Çevremiz dostlarla sarılıydı. Neşeli olmamız gerekirdi ama değildik. Paris'te Ernest'le Duff birbirlerini şöyle bir yoklamışlar, ama sonuçta tehlikeli bir durum yaşanmamıştı. Bunda biri çok etkili olmuştu. O kişi Harold'du. Harold Duff'a fena tutulmuş, onu bir haftalığına St.-Jean-de-Luz'a kaçırmıştı. Kitty durumu bana açtığında son zamanlarda Harold'la ilişkisinin garip bir hal almış olduğunu, bu sonucu tahmin ettiğini söylemişti. Harold ve Kitty'nin gönül işlerine akıl sır ermiyordu. Benim gene aklım karışmış, ayrıca Ernest'in olay karşısında aşırı tepki vermesine canım bayağı sıkılmıştı. O Duff'ın bekçisi değildi ki. Olup bitenler onu hiç ilgilendirmezdi. Ama yanılmışım. İlgilendiriyordu. Bunu herkes aynı anda öğrendi.

Boğa güreşlerinin başlayacağı günün sabahı hepimiz boğaların sokaklardaki koşusunu görmek için şafak vakti uyanmıştık. Bumby'e hamile olduğum yaz olayı ilk seyredişimde her şey o kadar çabuk olup bitmişti ki ne gördüğümü hiç hatırlamıyordum. Şimdi Bumby Paris'te, Marie Cocotte'un güvenli kucağındaydı. Annelik görevlerime biraz ara verip tatil yapmayı iple çekmiştim ama şimdi sudan çıkmış balık gibiydim.

BELONGS TO KAOS TEAM

O sabah sokaklar hafifçe kaygandı. Şafaktan önce yağmur çiselemişti. Boğaların sokak taşları üstünde zorlukla hareket ettikleri belli oluyordu. O sırada biri kaydı. Kalın boynunu uzatıp gözlerini devirerek çırpınmaya başladı. Her şeyi yavaş çekimle izler gibiydik.

Alçak bir duvarın arkasında duruyorduk. Boğaların ağır ter kokularını duyacak, seyircinin heyecanını hissedecek kadar yakındaydık. Hoş bazıları bakmıyor, daha doğrusu bakamıyordu.

Ernest akşam kafede Bill'e "Boğalar tarih öncesi çağdan kalma bile olabilir," demişti.

"Altı yüz yıldır bu iş için yetiştiriliyorlar. Arenada sonlanan bu koşuyu yapmak, kendi kaçınılmaz ölümlerine doğru koşarken önlerine çıkanı boynuzlamak için... Olayın kahredici bir güzelliği var. Gör de bak."

Bill "Hazırım," demişti ama dışarıdaki manzarayı bütün çıplaklığıyla gördüğünde özgüveni sarsılır gibi oldu. Bir ara gençlerden birinin azman bir boğaya fazlaca yaklaştığını gördük. Boğa genci yirmi adım ötemize, duvara doğru savurdu. Gencin arkaya bükülen kolunun çatırdadığını duyduk. Acıyla haykırdı ve duvara tırmanmaya çalıştı. Yüzündeki korku tiksindiriciydi.

Bill'in başını öte yana çevirdiğini gören Ernest "Ağır mı geldi dostum?" diye sordu.

"Galiba," dedi Bill.

Ernest Duff'ın yanındaydı. Kıpkırmızı kesilmişti. "Bak, şuna bak!" Küt kafasını yere eğmiş gence saldırmaya hazırlanan boğayı gösteriyordu. "Boğanın gözü iyi görmez ama onun kokusunu alıyor. Oyalanıyor biraz. Şuna bak. Ne biçim geliyor Tanrım!"

Bill "Bunu spordan sayıp zevk aldığına inanamıyorum," diye fısıldadı Ernest'e.

"Daha ne olsun? Bu, yaşam ve ölüm be kardeşim. Aynen hayattaki gibi."

Boğa sağ boynuzu önde ileri atıldı. Başını şeytanı hatırlatırcasına yan çevirmiş, son hız, duvara tırmanmaya çalışan

BELONGS TO KAOS TEAM

'caballero'ya(*) doğru koşuyordu. Tam o anda duvarın ardından bir el uzandı. Kimin yardımcı olduğunu göremedik ama bu kadarı bile yeterli oldu. 'Caballero' eli yakalayıp duvarı tırmandı.

Kendini öbür tarafa atıp kurtuldu. Gencin artık güvende olduğunu gören seyirciden hafif bir tezahürat yükseldi.

Bill Ernest'in gözünün içine bakarak "Sen şimdi düş kırıklığına uğramışsındır," dedi.

"Yok canım."

"Ölür müydü?" diye sordu Duff.

"Ölebilirdi. Böyle şeyler oluyor. Ben tanık oldum."

"Ne heyecanlı değil mi?" diye devam etti Duff.

"İnsanın hayatta seyredebileceği en müthiş gösteri."

Son boğa da koşarak önümüzden geçti. Onları elleri sopalı *pastores*(**) izledi. Sonra boğaların güvenli bir biçimde arenada toplandıklarını haber veren işaret fişeği patladı.

"Harikulade," dedi Duff.

Ernest Duff'a öğrettiklerini daha önce de bana anlatmıştı. İlk görüşte onları 'harikulade' bulup bulmadığımı hatırlamaya çalıştım. O günden beri, iki kısacık yıl içinde hayatım çok değişmişti. O dönem hem heyecanlıydım, hem de üstümde tuhaf bir dinginlik vardı. Çünkü hamileydim. Kendimi güven içinde ve her türlü tehlikeye karşı en iyi biçimde korunmuş hissediyordum. Benim bedenim kendi üstüne düşeni yaparken, bu hayvanlar da kaderlerine yazılmış olanı yaşıyorlardı. Fena olmadan, içim kalkmadan seyredebilirdim. Üç ay sonra doğacak bebeğime battaniye işleyip elbise dikerek, o gün olup biteni hiç umursamadan Ernest'in yanında oturmak bana yetmişti. Geceler de keyifliydi. *Riau riau* dansları ve havai fişekler yüzünden uyuyamamış olsak da, gecelerin de güzel geçtiğini hatırlıyordum.

(*) Şövalye (ç.n.).
(**) Sığırtmaçlar (ç.n.).

BELGESEL KAOS TEAM

O ilk yıl Pamplona'da bizden başka Amerikalıya rastlamamıştık. Ernest oraya Cennet Bahçesi demişti. Ama artık durum farklıydı. Sosyete Biarritz'den limuzinlerle geliyordu. Üniformalı şoförler gece boyu kapı açıp duruyor, sonra araçların yanında, sefahat düşkünlerinin bitik halde şampanya kokan deri kozalarına serilmelerini bekliyorlardı. Ama zenginler gelip her şeyi berbat etmeden önce de işin suyu çıkmıştı zaten.

Harold hâlâ Duff için deli oluyordu. Öğle yemeklerinde bunu görmek mümkündü. Arada uzak durup gurur yapıyor, sonra da garsonu çağırıp Duff'ın içkisini geciktirdi diye çıkışıyordu.

"Ah, dert değil hayatım," dedi Duff. "Ben hâlâ hayattayım. En azından şimdilik."

Dışarıda bir masaya kurulmuştuk. Bir tarafta Duff, Ernest ve Harold, öbür tarafta Pat, Bill ve ben vardık. Pat lacivert keten ceketi olan çok şık bir yazlık takım giymişti. Gidip tıpkı Ernest'inki gibi bir bere bulmuş, alnına doğru eğerek takmıştı. Pat bütün bu uygarca çabalarına karşın bir ara Harold'un Duff'la fazlaca ilgilendiğini görünce, aksileşip saldırganlaştı.

"Yetti artık Harold!" diye haykırdı. "Kalkıp biraz yürüsene sen!"

"Kapa çeneni," dedi Harold. "Yapamayacaksan, bir kadeh daha iç." Arkasını dönüp ortaya seslendi. "Şu adama bir içki verin!"

Tam o sırada Don Stewart gri flanel giysisi ve temiz beyaz gömleğiyle gayet şık ve pırıl pırıl çıkageldi. Masadakileri görür görmez bir gerginlik yaşandığını anlamıştı. "Hey millet! Kim öldü yahu?"

"Tanımazsın," dedi Ernest.

"Birden başıma bir ağrı saplandı," dedim. "İzninizle." Masadan kalkıp Don'un yanında durdum.

"Şu zavallı kızı eve götürür müsün Donald?" dedi Ernest.

"Hayır, gerek yok. Ben iyiyim."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Saçmalama," dedi Donald. "Yüzün bembeyaz olmuş."

Ben daha odanın kapısına varmadan masadaki boşluk kapanmıştı. Az önce aralarında olduğum çoktan unutulmuştu. Ernest Duff'a biraz daha yanaşmış, Pat ise daha yakın olmak için araya sıkışmıştı. Duff hepsinin ortasında öylece oturuyor, hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi duruyordu.

Don'un bana eşlik etmesine memnun olmuştum. Kendimi çok yalnız hissediyordum. Don herkesle iyi geçinen biriydi. Önceki yaz tanıştığımızdan beri grup içinde daima benim yanımda olmayı yeğliyordu. Paris'e pek uymadığından onu kendime yakın buluyordum. Don Yale'de okumuş zeki ve kafalı bir yazardı ama hâlâ birçok bakımdan Ohio eyaletinin Columbus taşrasında çiftlikte büyümüş oğlan çocuğu havasını yitirmemişti. Paris'te herkesin abartılı ve dramatik bir havası vardı. Herkes birbiri için kendini şarampole atıyordu.

Don bir keresinde bana "Niye artık kimsenin eski kuralları takmadığını anlıyorum," demişti. "Ben de savaştaydım, biliyorsun. Artık her şey değişti. Hiçbir şeyin eski tadı yok. Bunu görünce, boş veriyor insan." Yüzü birden ciddileşti. "Ben olanca sadelikleriyle kimseyi incitmeden hayata anlam katmaya çalışan o eski, onurlu, güzel insanları özlüyorum hâlâ. Farkındayım, şimdi böyle düşünenlere eski kafalı diyorlar."

"Bahse girerim, sen annene benzeyen bir kızla evlenmek istiyorsundur."

"Olabilir. Hayatta gene anlamlı bir şeyler olsun istiyorum. Ne zamandır yok."

Bunları duyduğumda, onu anladığımdan emindim. Ama şimdi Don'la otele doğru yürürken aramızdaki bağı daha güçlü bir biçimde hissediyordum. Ben de anlamlı şeylerin peşindeydim. Hem de her zamankinden çok.

"Ee, keyifler nasıl ahbap?" diye sordu Don.

"Birçoğununkine oranla fena değil. Zavallı Harold."

"Zavallı Harold mu? Ya Pat? Duff onun sevgilisi değil mi?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Aralarında pek öyle sağlam bir ilişki yok bence," dedim. "Kadın Harold'u iki haftalığına Riviyera'ya sürüklüyor. Sonra da adamın keder içinde peşinden koşmasına şaşırmış gibi yapıyor. Pat zaten o gün bugündür aklını oynatmış gibi. Çok haince bir tavır bu."

"Kanımca kadın bunları hainlik olsun diye yapmıyor. Aslında o içten içe çok hüzünlü biri gibi geliyor bana."

Gün sonunda toplanmakta olan mercado'nun(*) köşesine gelmiştik. Bir kadın sepetleri üst üste koyuyor, bir diğeri kan kırmızı biberleri bez çuvala dolduruyordu. Az ötede küçük bir kız yere oturmuş kucağındaki tavuğa şarkı söylüyordu. Onu biraz daha seyredebilelim diye yavaşladım. Oval yüzünü simsiyah saçlar çevreliyordu. Şarkısını söylerken bir yandan da tavuğu okşuyordu. Hayvan büyülenip kalmış gibiydi.

"Kıza koşup sarılmak ister gibi bakıyorsun," dedi Don. "Bumby'i özledin galiba."

"Hem de nasıl. Aklıma getirmezsem dayanabiliyorum. Bazen iki ayrı kişiymişim gibi geliyor bana. Bumby'nin yanındayken onun annesi, uzaktayken de başka biri."

"Hem'in Hadley'i."

"Belki. Ya da kendi kendimin Hadley'i." Hotel La Perla'nın süslü kemerini ve birbirine dolanmış duvar gibi yükselen begonvilleri görebiliyorduk. Durup ona baktım. "Sen ne diye Duff'la ilgilenmedin? Herkes onu beğeniyor baksana."

"Doğru, iyi parça. İnsan kolayca kapılabilir. Otel parasını benim çekmemi rica etti. Artık Harold'dan isteyemiyor. Belki Hem'e de sormuş olabilir."

"Hiç şaşırmam."

"Hem'le aranız nasıl? O güzel kazaklı leydi için senden vazgeçecek kadar aptal değildir herhalde."

İrkildim. "Bir kadeh bir şey mi içsem acaba?"

(*) Pazar yeri (ç.n.).

BELONGS TO KAOS TEAM

"Affedersin. Bunu söylememeliydim. Sizin dünyanız asla yıkılsın istemem. Siz de bu işi yürütemezseniz, bizim hiç şansımız yok demektir."

"Çok tatlısın Don," dedim. Uzanıp yanağına bir öpücük kondurdum. Sinek kaydı tıraşlı yüzü bebeğinki gibi yumuşacıktı ve mis gibi kolonya kokuyordu.

Duygulanarak "Kızların içinde en iyisi sensin," dedi ve o da beni öperek karşılık verdi. Yanağıma hafif, sıradan bir öpücük kondurdu. Sonra ani bir hareketle beni dudaklarımdan öptü. Geri çekildiğinde nemli bakışları sorar gibiydi. "Bana karşı boş olmadığını umut edebilir miyim?"

"Keşke öyle olsaydı," dedim. "Böylece durum dengelenmiş olurdu." Kollarımı boynuna dolayıp bir an öylece durdum. Ne yapacağını bilmez bir haldeydi. Keder ve sıkıntı içinde bocaladığını hissediyordum. "Burası hepimizi delirtecek."

"Bana kızmadın değil mi?"

"Hayır," dedim. "Hatta şimdi daha da yakın iki dostuz."

"Ne güzel söyledin. Senin hakkında yanılmadığımı biliyordum zaten." Benden uzaklaşıp gözüme giren saçlarımı iteledi. "Umarım Hem elindekinin kıymetini biliyordur."

"Ben de öyle," dedim ve otelden içeri girdim. Senyora ötücü kuşunun kafesini örtmekle meşguldü.

Örtüyü demirlere sıkıştırarak "İşaret fişeklerini sevmiyor," dedi. "Korkudan kendi tüylerini yolmaya başlıyor. Hiç böyle şey duydunuz mu?"

"Duydum Senyora." Merdivene yöneldim. "Odama konyak gönderebilir misiniz lütfen?"

Arkamdan bir başkası geliyor mu diye dışarı baktı.

"Yalnızca tek kadeh."

"Senyora, bir şeyiniz yok ya?"

"Önemli değil," dedim. "Konyak iyi gelir."

BELONGS TO KAOS TEAM

OTUZ İKİ

Ertesi sabah uyandığımda Ernest çıkıp gitmişti. Gece geç vakit dönüşünü duymuş ama uyuyormuş gibi yapıp hiç sesimi çıkarmamıştım. Duş alıp giyindiğimde saat yediydi. Aşağı indiğimde Ernest otelin küçük kafesinde kahvesini bitirmek üzereydi.

"Sana oeufs au jambon(*) söyledim," dedi. "Kahvaltı edersin değil mi?"

"Açlıktan ölüyorum," dedim. "Dün gece nasıl bitti?"

"İyi ve de gerilimli," dedi Ernest.

"İyi ve gerilimli mi, yoksa yalnızca gerilimli mi?"

"Ne ima etmeye çalışıyorsun?"

"Hiç."

"Lanet olsun," dedi Ernest. "Söylesene hadi."

"Daha kahve bile içmedim," dedim. "Kavga etmesek olmaz mı?"

"Ne kavgası? O kadar vaktimiz yok."

Bill aşağı indi ve bir sandalye çekip oturdu. "Açlıktan ölüyorum," dedi.

"Şimdi moda bu," dedi Ernest. Garsonu çağırdı. Bill için yeni bir servis isteyip sütlü kahve söyledi ve hesabı ödedi. "Ben biletlerimizi ayarlamaya gidiyorum. Orada görüşürüz."

Ernest çıkıp gitti. Bill süt dökmüş kedi gibiydi.

(*) Jambonlu yumurta (ç.n.).

BELONGS TO KAOS TEAM

"Sahi, dün gece neler oldu?"

"Hatırlatma şimdi."

"Anlatma o halde."

"Zaten hepsini bilmiyorum. Harold Pat'e sataştı. Bunun üstüne Hem öfkelenip Harold'a çok kötü bir laf etti. Çok tatsızdı."

"Eminim."

"Sonra Don geldi. Ortalığı toparlamak istedi ama iş işten geçmişti. Harold hesaplaşmak için Ernest'i dışarı çağırdı."

"Bunu Harold mu yaptı? Tersi olmasın sakın?"

"Hayır. Zaten şaşırtıcı olan o."

"Harold iyi mi?"

"Zıpkın gibi. Birbirlerine el sürmediler."

"Tanrıya şükür."

"Hem kırılmasın diye Harold'un gözlüklerini tutmak istedi. Ortalığı yumuşatan bu oldu. İkisi de kahkahayı bastılar. İşi bu noktaya vardırdıkları için de kendilerine kızdılar."

"Bize neler oluyor Bill? Bana açıklayabilir misin?"

"Bir bilsem," dedi Bill. "Bir kere çok fazla içiyoruz. Ayrıca çok fazla şey istiyoruz, öyle değil mi?"

"Tam olarak ne istediğimizi söyleyebilir misin?" diye sordum hafif bir hüzün ve şaşkınlıkla. Ernest'in açıkça Duff'ın peşinden koşmasını Bill'in nasıl açıklayacağını merak ediyordum. Bunun mazereti olur muydu? Söylenecek ne vardı?

"Her şeyi elbette. Hepsini isteyip sonra birazına razı oluyoruz." Çenesini kaşıdı sonra da espriyle havayı yumuşatmaya çalıştı. "Bayağı net anlattım, öyle değil mi?"

Bir an yüzüne baktım. "Festivale geldiysek neden mutlu olamıyoruz?"

Hafifçe öksürüp başını çevirdi. "Aman amatörleri kaçırmayalım olmaz mı? Hem parasına göre en iyi gösterinin bu olduğunu söylüyor. Mutlaka denemeliymişim."

İçimi çektim. "Ona hiçbir şey kanıtlamak zorunda değilsin. Kovalamacadan pek hoşlanmışa benzemiyordun."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Hayır," dedi Bill hafifçe utanmış gibi. "Ama ikinci bir denemeye hazırım. Ben daha ölmedim."

"Ne diye herkes bunu söyleyip duruyor?"

"Bilmem," dedi Bill. "Laf olsun diye herhalde."

Ernest şenlikte en çok amatörler bölümünü seviyordu. Perdelerden eski paltoma kadar her şeyi pelerin niyetine sallayıp yıllardır evde alıştırma yapıyordu. Onları kullanmakta bayağı ustalaşmıştı. Artık boğalara kafa tutabiliyor, kendini son anda geri çekebiliyordu. Ondan sonra keyfinden yanına varılmıyor, mutluluktan başı göğe eriyor, hatta meydanın uzağında, turistlerin bilmediği bir dükkândan aldığı pelerinle otel odamızda antrenmana devam ediyordu.

Kırmızı serj kumaştan yapılmış pelerinin eteğine boydan boya basit siyah kordone geçirilmişti. Ernest etek kısmı için mantar tıpa toplamaya başlamıştı. Matadorun pelerini tam olarak kontrol edebilmesini, düzgün olarak savurmasını sağlayan işte bu mantarlardı.

O sabah amatörlere sıra geldiğinde Ernest pelerini alarak becerilerini denemek isteyen yirmi otuz kadar genç adamla birlikte arenaya indi. Bill de onu izledi ama Duff'ın birkaç koltuk ötesindeki Harold yerinden kıpırdamadı.

Geçip yanına oturduğumda Duff "Bu sabah Pat'in mide bulantısı hâlâ sürüyordu," dedi. "Uzun bir geceydi."

"Öyleymiş, duydum."

"Yokluğunu hissettik. Sen varken daha çok şamata yapıyoruz."

Benimle dalga geçtiğini düşünerek kadına ters ters baktım ama ifadesi son derece sıcak ve samimiydi. Duff böyleydi işte. Bütün erkekleri yerlerde süründürüyordu ama aslında iyi bir arkadaştı. Onun kendine göre bir ahlak anlayışı vardı. Ernest istese bile Duff'ın onunla yatmayacağı inancındaydım. Çünkü Duff beni seviyordu ve bir eş olmanın ne zor iş olduğunu biliyordu.

BELONGS TO KAOS TEAM

Daha önce iki kez evlenmişti. Para buldukları an Pat'le evlenmeyi düşünüyordu. Bir keresinde bana evliliği beceremediğini ama denemekten de vazgeçemediğini söylemişti.

Arenada pikadorlar kontrolü ele almışlardı. Hareket zararsız ve tehlikesiz bir biçimde sürüyordu. Boğalar arka arkaya arenaya giriyorlardı. İlki sarımsı kahverengi hantal bir hayvandı.

Salınarak geldi. Ön ayağıyla Bill'i kalçasından itekledi. Bill çizgi filmlerdeki tipler gibi yana devrildi. Herkes kahkahayı bastı. Ernest tam havaya giriyordu ki Harold sürtünerek önümüzden geçti ve arenaya indi.

"Ah Harold," diye mırıldandı Duff kendi kendine. Harold açık sarı Fair İsle desenli kazağı ve kar beyaz lastik ayakkabılarıyla çaresiz bir Amerikalı zengin karikatürü gibiydi. İkimiz de onu seyre koyulduk. "Biliyor musun, ona aramızda hiçbir şey olmadığını söyledim."

"O duymamış gibi davranıyor," dedim kırıcı olmamaya özen göstererek.

"Erkekler canlarının istediğini duyar, gerisini uydururlar."

Harold arenaya inince durup bizim oturduğumuz yere doğru baktı ve gülümsedi. Yakınında o sarımsı kahverengi boğa vardı. Hayvan ağır ağır ona yaklaşıyordu. Herkes gibi Harold da boynuzlardan korunmak için kendini yana attı. Boğa geçip gitti. Sonra dönüp tekrar yaklaştı. Bu defa Harold boynuzlarına asılıverdi. Boğa onu bu şekilde birkaç adım taşıdı. İyi çalışılmış bir sirk gösterisi seyrediyor gibiydik. Harold bu başarısına herkes kadar kendi de şaşırmış gibiydi. Boğa onu yavaşça yere indirdiğinde dönüp gene bize baktı. Kabına sığamadığı belliydi.

"Hem bu işten hiç hoşlanmadı," dedi Duff. Bakışlarım arenada Harold'u seyretmekte olan Ernest'e kaydı. Yüzü asıktı. Bir adım ötesinden geçen pikadorun farkına bile varmadı.

"Bir başka erkeğin onu bastırmasına tahammül edemiyor," dedim. Ama Duff da ben de, âşıkların St.-Jean-de-Luz kaçamağını duyduğundan beri bir haftadır Ernest'in Harold'a ters dav-

BELONGS TO KAOS TEAM

randığının farkındaydık. Ernest evli çocuklu bir adam olduğundan Harold'un yaptığı gibi Duff'a kolayca yaklaşamıyordu. Ama Harold'un Pamplona'da gün boyu bıkıp usanmadan yaralı bir hayvan gibi Duff'ın peşinde dolaşması da dayanılacak şey değildi. Hepimiz bıkkındık.

Arenaya çıkan ikinci boğa daha zayıf ve daha çevikti. Hızla bir duvardan diğerine atılıyor, daracık bir alanda dönüş yapabiliyordu. Siyah gömlekli bir Pamplonalı hayvana fazla yaklaşmıştı. Boğa adamı itip dizlerinin üstüne düşürdü. Hayvan başını kaldırıp sağa sola oynatınca adam yere kapaklandı ve boğanın ayakları arasında kaldı. Herkes koşmuş boğayı uzaklaştırmaya çalışıyordu. Ernest pelerini sallayarak bir an için hayvanın dikkatini çekmeyi başardı. Diğerleri el kol sallayıp bağırıyordu ama boğa hâlâ ayağa kalkamamış olan adamın yanına döndü ve başıyla onu ittirdi. Adamın bacakları başının üstüne doğru havalandı. Tam o sırada boğa sağdan saldırdı ve sağ boynuzu adamın sağ kalçasının altından girip bacağını dize kadar yardı. Adam acıyla haykırdı. Beyaz kemiğin açığa çıktığını gördük. Sonra kan fışkırdı. Pikadorlar boğayı önce apar topar duvar tarafına çektiler, sonra da dokuz saatlik bekleyişin ardından öldürülmek üzere çitin ardına aldılar.

Amatörler faslı böyle bitti. Arena çabucak boşaldı. Duff'la birlikte erkeklere katılmak üzere aşağı indik. Boynuzlama olayından sonra tek kelime konuşmamıştık. Erkeklerin yanına gittiğimizde onların da suspus olduklarını gördük.

Bir kafe bulmak üzere sokağa çıktık.

Bill yanımda yürürken "İnanılır gibi değil," dedi. Yüzü bembeyazdı. Ayakkabıları toza bulanmıştı. Bir masa bulduk. Tam yemekte içeceğimiz sert biradan önden birer şişe ısmarladığımızda boynuzlanan adamın sedyeyle önümüzden geçirildiğini gördük. Belden aşağısına örtülü çarşaf kan içindeydi.

Kafede kafayı bulmuş olanlardan biri *"Toro, toro,"* diye haykırdı. Adam doğrulup oturdu. Etraftan büyük bir tezahürat yük-

seldi. Delikanlın biri adama bir kadeh viskiyle koşturdu. Yaralı viskiyi yuvarlayıp boş kadehi oğlana geri fırlattı. Delikanlı kadehi tek elle yakalamayı başardı. Bir tezahürat daha koptu.

"Felaket bir yaşam biçimi öyle değil mi?" dedi Duff.

"Daha korkuncu da olabilir," dedi Ernest.

Biralarımız gelmişti. İçmeye daldık. Garson gazpaço, köy ekmeği ve limon suyunda pişirilmiş güzel bir balık getirdi. O boynuzlanma olayından sonra hiçbir şey yiyemeyeceğimi zannederken bayağı acıkmış olduğumu fark ettim. Yemeklerin hepsi müthiş lezzetliydi.

Harold masada Ernest'ten olabildiğince uzak bir yere oturmuştu. Pat nihayet Don'la birlikte çıkageldi. Solgun ve sinirli görünüyordu. Harold kime yanaşacağını, kiminle rahat konuşacağını bilemiyordu. Yemek masamız diğerleri için ince hamleli bir duygusal satranç oyunu gibiydi. Duff Ernest'i gözlüyor, Ernest Pat'ı izliyor, Pat öfkeyle Harold'u süzüyor, Harold da arada Duff'a kaçamak bakışlar fırlatıyordu. Durmaksızın içmekten herkesin paçavrası çıkmıştı. Herkes en çok kendinin eğlendiğini, hiçbir şeyi sorun etmediğini kanıtlamaya uğraşıyordu.

Don kulağıma "Ben boğalara ve kana razıyım," diye fısıldadı. "Asıl midemi bulandıran şu insan ilişkileri."

Bakışlarımı Ernest'e çevirdim. Kahvaltıdan beri değil benimle konuşmak, yüzüme bile bakmamıştı. "Öyle," dedim Don'a. "Ama durumu değiştirmenin bir yolunu biliyor musun?"

"Keşke bilebilseydim. Belki de hiç yolu yoktur." Birasını son yudumuna kadar içti ve garsona tazelemesini işaret etti.

"Bazen bütün hatalarımızı silebilmeyi, sıfırdan taptaze başlamayı nasıl arzuluyorum bilsen," dedim. "Elimizde avucumuzda hatalarımızdan başka bir şey kalmadığına inanacağım neredeyse."

Don kederli bir yüzle acı acı güldü. Masanın karşı tarafında Duff Ernest'in kulağına bir şeyler fısıldıyor, o da gemici gibi gevrek gevrek gülüyordu. Sandalyemi onları görmeyecek şekil-

BELONGS TO KAOS TEAM

de çevirdim. Bunu yaptığım anda gözümün önünde Fonnie ile Roland'ın St. Louis'de yüz yıl önceki halleri canlandı. Fonnie onu pasif ve iğrenç buluyor, yüzünü bile görmeye tahammül edemiyordu. Onların hikâyesi her zaman hüzün ve acıyla örülmüştü. Roland sanatoryumdan eve döndüğünde de huzuru bulamamıştı. Çocuklar uğruna hâlâ Cates Caddesi'ndeki evde birlikte oturmalarına rağmen Fonnie ile tamamen ayrı hayatlar yaşıyorlardı.

Ernest'le aramızda olup bitenler neyse ki o kadar vahim değildi ama onun Duff'ın kulağına her fısıldayışı, ona her bakışı canımı yakıyordu. Evlilik hakkındaki fikirlerim değişmeye başlamıştı. Düşüncesizlik yüzünden, seven insanların birbirlerine tamiri mümkün olmayan zararlar verebileceğine inanmaya başlamıştım.

"Hepimiz ne kadar zavallı ve garibiz," dedim Don'a.

"Dün ben bu yüzden aşırı duygusallaştım ya. Bu arada dün için tekrar özür dilerim."

"Özür dileyecek bir şey yok. Yakın arkadaş olalım yeter. Her şeyi görüp bilelim ama dillendirmeyelim."

"Olur," dedi Don. Gözlerini ellerine dikti. Birasından birkaç yudum daha içti. İkindi böylece uzayıp gitti. Nihayet corrida(*) zamanı gelmişti.

Genç matador Cayetano Ordóñez henüz yeni yetme bir delikanlıydı ama doğal ve kıvrak hareketleriyle adeta dans ediyor gibiydi. Pelerininin bordo serj kumaşı kollarının ufacık bir kıpırdayışıyla canlanıveriyordu. Ayaklarıyla yere sımsıkı basıp hafifçe öne eğilerek her şeye medyan okurcasına duruyor, tek bir bakışı ve küçücük bir hareketiyle boğayı saldırmaya teşvik ediyordu.

Corrida için arenaya girdiğimizde Ernest keyifsiz görünüyordu ama Ordóñez'i seyrettikçe canlanmaya başladı. Durumu fark eden Duff hemen onun yanına geçti.

(*) Boğa güreşi (ç.n.).

BELGENET

"Tanrım ne erkek ama!" diye söylendi.

"Doğru, gerçek bir boğa güreşçisi," dedi Ernest. "Seyret şimdi."

Ordóñez peleriniyle üst üste veronika'lar(*) çekerek boğayı kışkırtmaya, mıknatıs gibi kendine çekmeye çalışıyordu. Ordóñez'in hayvanın kontrolünü tamamen ele geçirdiğini anlayan pikadorlar geri çekilmişlerdi. Bu bir dans, aynı zamanda da büyük bir sanattı. Bu bilgi Ordóñez'in kanında vardı ve genç yaşına rağmen güreşi büyük bir rahatlık ve ustalıkla sürdürüyordu.

"Kimi güreşçi sırf gösteriye kaçar," dedi Ernest. "Seyretmesi hoştur ama anlamsızdır. Bu hombre(**) hayvana ölümüne yaklaşmak gerektiğinin farkında. Önce ölecek kadar yaklaşacaksın ki, boğayı öldürüp hayatta kalasın."

Duff da onun heyecanına kapılıp başını salladı. Tanrı biliyor ya, ben de etkilenmiştim. Konuşurken Ernest'in gözleri birden neredeyse Ordóñez'in pelerini kadar canlanıvermişti. Derinlerden kopup gelen bir coşku yüzüne ve sesine yansımıştı. Onun Ordóñez'e, boğa güreşine ve yaşanan o ana ne tür bağlarla bağlandığını görebiliyor, bana acı verdiği için ondan ne kadar nefret edersem edeyim, onu olduğu gibi sevmekten asla vazgeçemeyeceğimi anlıyordum.

"Bak, bak," dedi Ernest. Boğa başı eğik, sol boynuzu havada, boynunu kırmış geliyordu. Ordóñez'in kalçasıyla boğanın güçlü bacakları arasında çok az bir uzaklık kalmıştı. Ordóñez birkaç santim daha eğildi. Öyle ki pelerini aranan boğa başını kaldırınca tam karşısında Ordóñez'in karnını gördü. İpek ceketi ıskalayan boynuzların çıkardığı hışırtıyı duyar gibi olduk. Kalabalık soluğunu tutmuştu. İşte görmek için geldikleri buydu.

(*) Pelerini usulca boğadan kaçırma hareketlerinden birine verilen isim (ç.n.).

(**) Adam (ç.n.).

BELONGS TO KAOS TEAM

Ernest "Daha iyisini göremezsiniz," diyerek şapkasını saygı işareti olarak güreşçinin ayakları dibine savurdu.

"Çok müthişti," dedi Duff.

Ordóñez yaralanıp diz çökmüş boğaya temiz bir vuruşla kılıcı sapladığında hepimiz iç geçirdik. Seyirci çığlıklar atarak ayağa fırladı. Herkes bu gösteri ve ustalık karşısında kendinden geçmişti. Ben de ayağa kalktım. Deli gibi alkışlıyordum. O anda saçlarıma güneş vurmuş olmalı ki Ordóñez başını kaldırdı ve bana, dosdoğru yüzüme baktı. Gözleri saçlarıma takıldı.

Ernest Ordóñez'in bana baktığını fark ederek "Seni *muy linda*(*) buldu," dedi. "Sana şeref bahşediyor."

Genç matador boğanın üstüne eğilip küçük bir bıçakla bir kulağını kesti. Ahırlardan bir çocuk çağırıp kulağı onun avucuna koyarak bana gönderdi. Çocuk kulağı uzatırken yüzüme bakacak cesareti bile yoktu ama Ordóñez'in ona bu şerefli görevi vermesinden büyük gurur duyduğu belliydi. Armağanı nasıl kabul etmem gerektiğini, bu işin bir kuralı olup olmadığını bilmiyordum. Bu yüzden avuçlarımı açıp ellerimi uzattım. Bana verilen hâlâ ılıklığını kaybetmemiş, kara, üçgen biçimli bir nesneydi. Üstünde belli belirsiz bir kan izi vardı. Hayatımda tuttuğum en tuhaf şeydi.

"Şu işe bak," dedi Ernest. Besbelli çok gururlanmıştı.

"Onu ne yapacaksın?" diye sordu Duff.

"Tabii ki saklayacak," dedi Don. Ellerimi silmem ve kulağı sarmam için mendilini uzattı.

Elimde kulakla ayakta öylece durup aşağıda arenada çiçek yağmuruna tutulan Ordóñez'e baktım. O da bana baktı. Beni yerlere kadar eğilerek selamladı. Sonra tekrar hayranlarına döndü.

"Şu işe bak," diye tekrarladı Ernest.

O gün beş boğa güreşi daha vardı ama hiçbiri ilki kadar güzel değildi. Sonradan hep beraber bir kafeye gittik. Henüz heye-

(*) Çok güzel (ç.n.).

BELGESEL KAOS TEAM

canımızı üstümüzden atamamıştık. Bill hâlâ titriyordu. Aslında günü zor geçirmiş, özellikle boynuzlanıp yere düşen iki at herkesin gözü önünde öldürüldüğünde bayağı fena olmuştu. Her şey müthişti. Hepimiz çok etkilenmiştik. O an bir kadeh içki bana çok iyi gelecekti.

Verdiğim kulak elden elde dolaştı. Herkes hayranlık ve dehşetle inceledi. Duff hemen sarhoş oldu ve Harold'la açık açık flörte başladı. Harold şaşırmıştı ama hiç sesini çıkarmadı. Bir ara ikisi ortadan kayboldu. Pat çok öfkelenmişti. Bir saat sonra hiçbir şey olmamış gibi neşe içinde geri döndüler.

"Seni piç kurusu," dedi Pat Harold'a. Fırlayıp ayağa kalktı ama anında yana doğru yıkıldı.

"Hey, kes şunu sevgilim," dedi Duff tatlılıkla. Ama Pat uyarıyı umursamadı.

Harold'a "Bizden uzak dur, tamam mı?" diye bağırdı.

"Duff buna razı olmaz. Yalan mı, söylesene."

"Evet canım. Ben herkesi istiyorum." Duff Ernest'in kadehine uzandı. "İzninle arkadaş."

Ernest başını salladı. Duff elbette kadehini alabilirdi, hatta elinden gelse masadaki bütün kadehleri ona verirdi. Onu asıl iğrendiren, Harold'du. "Bir kadına askıntı olmak," diye homurdandı. "Nasıl bir alçaklıktır bu?"

Garson içki ve yemeklerle masaya geldi. Ama gecenin tadı kaçmıştı. Her şey yolunda giderken ortam gene gerilmişti.

Ernest de bunu hissetmişti. Konuyu tekrar Ordóñez'e, o müthiş duruşuna ve veronikalara çevirmeye çalıştı.

"O veronika dediğin hangi hareketti, söylesene."

"Matador hiç kıpırdamadan boğanın karşısında durur ve çok ağır bir hareketle pelerini boğanın önünden çeker."

"Hah, tamam," dedi Duff. "Şahaneydi, öyle değil mi?"

"Sen ona boş ver Hem," dedi Pat sertçe. "Onun hiçbir şey hatırladığı yok."

"Benimle uğraşmasana Pat," dedi Duff. Ernest'e döndü. "Şu

BELONGS TO KAOS TEAM

an biraz sarhoşum," dedi. "Yarın daha çok şey hatırlarım. Yemin ederim, yarın daha iyi olacağım."

Ernest onu hüzünlü gözlerle süzdü. "Tamam," dedi. Ama Duff dahil bütün grubun onda hayal kırıklığı yarattığı belli oluyordu. İşin havası kaçmıştı.

O gece otele döndüğümüzde kulağı tekrar kat kat mendillere sararak çekmeceme koydum.

Beni seyreden Ernest "O şey yakında kokar," dedi.

"Bane ne. Kokarsa koksun."

"Benim de umurumda değil." Ağır ağır, dalgın gözlerle soyunmaya koyuldu. "Bu iş bitince Ordóñez'in peşinden Madrid'e, oradan da Valencia'ya gidelim."

"Bu gezi biter mi sence?"

"Elbette." Dönüp yüzüme baktı. "Ordóñez şahaneydi değil mi? Onun varlığı bütün bu yaşadıklarımızı büsbütün çirkin ve anlamsız kılıyor."

Çekmecemi kapattım. Soyunup yatağa girdim. "Ben Pamplona'yı unutmaya hazırım. Bir deneme yapmaya var mısın? Gel, bana yardım et."

O hiç bitmeyecekmiş gibi gelen haftanın sonunda dağıldık. Herkes kendi yoluna gitti. Don bitkin bir halde kendini Riviyera'ya attı. Paris'e dönecek olan Bill ve Harold, Pat ve Duff'a Bayonne'a kadar eşlik ettiler. Ernest'le ikimiz trenle Madrid'e gittik. Calle San Jeronimo'da Pansiyon Aguilar adlı turistlerin uğramadığı küçük bir otelde oda tuttuk. Pamplona'dan sonra burası cennet gibi gelmişti. Her gün boğa güreşi izlemeye gidiyorduk. Hatta o günlerin en iyi torerosu Juan Belmonte'nin karnından feci şekilde boynuzlanıp hastaneye kaldırıldığı gün de oradaydık. Ne zamandır onun güreşlerini kaçırmaz olmuştuk. Ernest onun bacaklarını iki yana açıp dimdik duruşuna ve cesaretine hayranlık duyuyordu. Ama daha Belmonte yaralanmadan önce, Ordóñez'in de hemen hemen onun ayarında oldu-

ğunda karar kılmıştık. Hareketleri kusursuzdu. Bir an olsun cesaretini kaybetmiyordu. İkimiz de onu hayretle karışık bir hayranlıkla izlemeye başlamıştık.

Bir gün öğleden sonra Ordóñez corrida başlamadan önce bana pelerinini tutma şerefini bahşetti. Çok yakınıma kadar geldi. O pürüzsüz çocuk yüzünü, gözlerindeki derinliği ve berraklığı gördüm. Pelerini uzatırken hiçbir şey söylemedi ama çok ciddiydi.

Ordóñez kalabalığı coşturmaya gidince Ernest "Galiba sana âşık oldu," dedi.

"Olur mu hiç? O daha çocuk," dedim ama onur duymuş, bu gururun etkisiyle değişivermiştim adeta.

Akşam otelde yemek için giyinirken Ernest, "Yeni bir roman üstünde düşünüyorum," dedi. "Daha doğrusu kendi kendine kafamda şekillendi sayılır. Boğa güreşleri hakkında. Kahramanı Ordóñez olacak ve olay Pamplona'da geçecek." Gözleri parlıyordu. Sesindeki heyecanı fark etmemek imkânsızdı.

"Müthiş bir şey olacak galiba."

"Sen de mi aynı duyguya kapıldın? Genç toreronun adını Romero koydum. Roman bir otelde başlıyor. Öğleden sonra üçte. Otelde karşı odalarda iki de Amerikalı kalmaktadır. Romero ile tanışırlar. Bu onları müthiş gururlandırmıştır. Ama sonra matadorun aslında pek yalnız olduğunu, hep o gün karşılaşacağı boğaları düşündüğünü fark ederler. Matador bunu kimseyle paylaşamaz."

"Sahi onları düşünüyordur değil mi?" dedim. "Bunu yazmalısın."

"Evet," dedi Ernest. Dışarı çıktık. Şişelerce şarap eşliğinde uzun ve nefis bir yemek yedik ama Ernest çoktan kitabın havasına girmiş, hatta içinde yaşıyordu. Sonraki günlerde kitap üstüne daha da yoğunlaştı. Kendini iyice kaptırmış, sabahın köründe kafelerde, gece yarılarına kadar da otelde yazıyordu. Kurşun kaleminin kâğıt üstündeki saldırgan hışırtısını duyabiliyordum.

BELONGS TO KAOS TEAM

Valencia'daki şenliğe gitmek üzere Madrid'den ayrıldığımızda iki kalın defter doldurmuş, on günden az bir zamanda iki yüz sayfa yazmıştı ama giriş kısmından hâlâ memnun değildi.

"Paris'te başlayıp oradan ilerlese, diyorum. Paris'te olanlar olayı tetikliyor. O baş kısmı olmadan olmaz."

"İçinde olduğun için Paris'i yazamayacağını söylerdin hep."

"Evet biliyorum, ama her nedense o bölümü kolay çıkaracak gibiyim. İki hafta önce Pamplona'daydık. Bak onu da yazabilirim. Nedenini bilemiyorum. Yazmakla ilgili düşüncelerim ve ilkelerim fos çıkacak galiba."

"Birdenbire yazmak aşkıyla yanıp tutuşmaya başlamak güzel bir duygu olsa gerek."

"Umarım hep böyle sürer."

Sürdü de. Valencia'da şenlik ateşi her yeri kavuruyordu. En keyifli zamandı. Bir sokak kahvesine oturduk. Üstüne limon sıkılıp taze çekilmiş karabiber serpilmiş karides ve neredeye masamız kadar geniş bir kap içinde sunulan şahane bir paella yedik. Öğleden sonraları boğa güreşlerine gidiyor, kusursuz veronikalar çeken Ordóñez'i seyrediyorduk.

Bir gün gösteri sırasında Ernest arenayı işaret ederek "Farkında mısın, az kalsın gidiyordu!" dedi.

"Ne oldu?"

"Ölmesine ramak kaldı. Boğa öyle bir sokuldu ki. Güreşi danstan farksız kılan bu işte. Torero ölümün kokusunu duymalı, boğa da bunun farkında olmalı ki, son anda geri çekildiğinde bir büyü oluşsun. İnsan yaşadığını ancak o an hissedebilir."

Bir gün Ernest ikindi uykusundayken canım sıkıldı. Gidip defterlerini karıştırmaya karar verdim. Hayranlıkla, rastgele çeşitli sayfalardan bölümler okumaya başladım. Bir ara Duff'a ait olduğu su götürmez sayfalarca ifade ve cümle karşıma çıktı. İlk okuyuşumda büyük bir şaşkınlık yaşadım. Ernest onu dikkatle dinlemiş, her şeyi not etmiş, karakteri iyice özümsemiş-

BELONGS TO KAOS TEAM

ti. Onu hafif değişikliklerle kahramanı yapmıştı. İlk duygum kadını deliler gibi kıskanmak oldu, ama sonra aklımı başıma topladım. Ernest bir yazardı. Duff'ın sevgilisi değildi. Onu belki de

en başından beri bir roman kahramanı olarak görmüştü. Şimdi Pamplona'nın sokak kahvelerinde değil kitabın içinde yaşadığına göre, o gerilim ve çirkinlikler işe yarayabilirdi. Yaşananlar romanının yapısı için gerekliydi. Belki şimdi sözcüklerin ateşli bir biçimde dökülüyor olması bu yüzdendi.

Valencia'dan tekrar Madrid'e döndük. Yazın artan sıcağından kaçmak için oradan da San Sebastian'a gittik. Orada ve Hendaye'de kaldığımız süre içinde Ernest sabahları sıkı bir şekilde çalıştı. Günün geri kalan kısmını yüzerek ve kumsalda güneşlenerek geçiriyorduk. Kumlar sıcacık, şeker kırıntısı gibiydi. Uzaklarda uzun mor dağ sıraları göze çarpıyordu. Kıyıya vuran dalgaların sesi kulaklarımıza doluyor, bu ninni bizi tatlı bir sarhoşluğa sürüklüyordu. Ama ağustos geldiğinde Bumby'i o kadar özlemiştim ki bu güzelliklerden daha fazla tat alamaz oldum. Paris'e döndüm. Ernest de tek başına Madrid'e gitti. Orada çok daha rahat ve her zamankinden daha sıkı çalışıyordu. Kitabı yaratırken aynı zamanda kendini de bir yazar olarak yaratıyor gibiydi. Yazdığı mektupta ara sıra kestirmenin dışında uyku uyumayı bıraktığını söylüyordu. *Ama yeniden uyandığımda cümleleri beni bekler buluyorum. Yaz bizi, diye haykırıyorlar. Bu olağanüstü bir şey Tatie. İşin sonunu şimdiden görür gibiyim. Yer yerinden oynayacak.*

OTUZ ÜÇ

Ağustos sonunda Paris tam anlamıyla terk edilmiş gibiydi. Herkes bir yerlere gitmişti. Yalnızca Pauline Pfeiffer ve Kitty işleri yüzünden kentte kalmışlardı. Üçümüz sık sık akşam yemeğinde buluşuyorduk. Bazen Bumby'i de arabasına koyup götürüyor, bazen onu yatırıp başına Marie Cocotte'u diktikten sonra çıkıyordum. Aslında Pauline ve Kitty ikilisiyle olmaktan hafifçe tedirgindim. Onlar bağımsız ve modern zamane kızlarıydı. Ama ikisi de son derece açık kalpli ve sorunsuz insanlardı. Onlar da beni aynı nedenlerle sevdiklerini söylüyorlardı. Buna inanmaya başlamıştım.

Ara sıra kafe buluşmalarımızda Pauline'in kardeşi Jinny de aramıza katılıyordu. İki kız beni çok eğlendiriyordu. Onlarlayken içine kara mizah dolu şakalar serpiştirilmiş çok şık bir vodvil izler gibi oluyordum. İçki kaldırıyor, kendilerini ya da başkalarını utandıracak hiçbir taşkınlık yapmıyor, her zaman anlatacak ilginç şeyler buluyorlardı. Jinny'nin ilişkisi yoktu. Kitty'nin onun erkeklerden hoşlanmadığını çıtlatmasında doğruluk payı olabilirdi. Şaşırtıcı olan Pauline'in hâlâ evlenmemiş olmasıydı.

Bir gün bu konuda biraz üstelediğimde "Kuzenim Matt Herold'la neredeyse evleniyordum," diye anlattı. "Hatta gelinliğin modelini seçmiş, bir düzine düğün pastasının tadına bakmıştım." Ürperdi. "Hepsi de düğün pastası tadındaydılar tabii ki."

"Aranızda feci bir olay mı geçti yoksa?" diye sordum.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Hayır. Keşke öyle olsaydı. O zaman her şey daha kolay olurdu. Birden onu yeterince sevmediğimi anladım. Ondan hoşlanıyordum. İyi bir koca, iyi bir baba olacaktı kuşkusuz. Bütün sahneyi görüyor ama içimde hissedemiyordum. Yani tam olarak değil. Ben aklımı başımdan alacak duyguların peşindeydim."

"O romanlardaki aşklar gibi mi?"

"Olabilir. Ne aptalım değil mi?"

"Hiç de değil. Ben aşka âşığımdır. Son günlerde kadınlar aşkı aşmışa benziyorlar."

"Ortada çok fazla seçenek olunca insan kimde karar kılacağını bilemiyor. O zaman da aklı fena karışıyor. Bazen evlilik düşüncesine boş verip kendimi işe adamaya niyetleniyorum. Ben *fayda üretmekten* yanayım." Sustu. Söylediklerine güldü. "Galiba bunu bir romanda okumuştum."

"Sen her istediğine kavuşabilirsin. Seni çok zeki buluyorum."

"Bakalım artık," dedi. "Bu arada ikimiz iki bekâr kız gibi takılalım bence."

"Tam anlamıyla özgür olmayı mı kastediyorsun?"

"Neden olmasın?"

Kendimi o havada düşünmek komikti. Ernest tabii ki bu işten hoşlanmayacaktı. Acaba vaktimin çoğunu Pauline'le geçirmeme ne derdi? Kitty'i süslü buluyorsa, Pauline'in de ondan aşağı kalır yeri yoktu. Ernest'in hiç hoşlanmadığı piyasa güzellerindendi. Bıkıp usanmadan modadan söz ediyor, hep en ilginç insanlara yanaşmaya çalışıyor, kara gözlerini onlara dikip sürekli kafasını çalıştırarak onlardan nasıl faydalanacağını hesaplıyordu. Pauline'de hesapsız hareketler yoktu. Biriyle selamlaşmışsa işine öyle geliyor demekti. Biriyle sohbete dalmışsa, ne diyeceğini önceden planladığı için son derece akıcı ve kusursuz konuşuyordu. Onun bu özgüvenine hayrandım, hatta biraz da hayretle karşıladığımı söyleyebilirim. Her şeyi kolayca yapıyor-

BELGESEL KAOS TEAM

muş havası aslında büyük bir çabayı gerektiriyordu. O *ayarda* kadınları örneğin Zelda'yı nasıl değerlendireceğimi bilemesem de, bence Pauline, şıklığına ve son moda saç kesimine rağmen, bir yanıyla da içten ve aklı başında biriydi. Hiçbir zaman başıma dert olmayacağından emindim. Ona güvenebileceğime inanmaya başlamıştım.

Eylül ortalarında Ernest bitkin ama coşkulu bir havada Madrid'den eve döndü. Oturmuş bavullarını açmasını seyrediyordum. Başardığı iş beni hayrete düşürmüştü. Yüzlerce sayfalık yedi defter doldurmuş bunu altı haftada başarmıştı.

"Yani bitirdin mi Tatie?"

"Hemen hemen. Sona o kadar yaklaştım ki içimden bitirmek gelmiyor. Nasıl, bu açıklama sana bir şey ifade ediyor mu?"

"Şimdi okuyabilir miyim?"

"Biraz daha dişini sık," dedi Ernest. Beni kendine çekip kuvvetle sarıldı. "Gözümü kapattığım an sonsuza kadar uyuyabilirim."

"Uyu o zaman," dedim. Ama Ernest beni yatağa götürüp hırsla soymaya başladı. Elleri her yanımı okşuyordu.

"Seni yorgun sanıyordum," dedim ama o beni sertçe öperek susturdu. Ben de lafı daha fazla uzatmadım.

Bir hafta sonra müsveddenin bitişini dostlarla kutlamak üzere Quartier Latin'e gittik. Negre de Toulouse'da buluştuk. Herkesin neşesi yerindeydi. Scott ve Zelda, Ford ve Stella, Don Stewart, Harold ve Kitty, hepsi oradaydı. İlk başta herkes birbirine nasıl davranacağını bilemez gibiydi. Pamplona tatsız bitmişti. Ama içkiler gelip herkes ilaç niyetine birkaç kadeh yuvarlayınca gerginlikten eser kalmadı. Ernest kaldırabileceğinden çok daha fazla viski içti ama gece boyu son ana kadar hiçbir taşkınlık yapmadı. Çıkışta kapıda Kitty ile ayaküstü konuşmaya daldık.

"Umarım kitabın başarı kazanır Hem."

"Teşekkürler," dedi Ernest. "Bol aksiyon, bol olay. Romanda

BELONGS TO KAOS TEAM

herkes var." Bill ile Harold'u işaret etti. "Şu heriflerin canına okudum ama sana laf yok Kitty. Sen iyi kızsındır."

Ernest'in sesi o kadar soğuk ve kırıcıydı ki Kitty'nin yüzü bembeyaz oldu. Yerin dibine geçtiğimi hissedip onu kolundan çekeleyerek dışarı çıkardım.

"Ne oluyor? Ne yaptım ki ben?"

"Sarhoşsun," dedim. "Bunu yarın konuşuruz."

"Yarın da sarhoş olmak niyetindeyim."

Ağzımı açmadan hızlı adımlarla onu eve doğru sürükledim. Ertesi günkü pişmanlığına şiddetli bir baş ağrısının da eşlik edeceğini biliyordum.

Tahminimde yanılmadım.

Ernest öğlene doğru berbat bir halde uyandığında "Kitty'e söylediklerim yüzünden bana kırılma," dedi. "Eşeğin biriyim ben."

"Öyle müthiş bir akşamdı ki bu defalık seni affetmek gerekir."

"Ne yazdımsa yazdım. Bu bir roman. Gerçek hayat değil ki."

"Biliyorum," dedim ama okumam için bana uzattığı sayfalara göz atar atmaz İspanya'da olanları, her rezil konuşmayı, her gerilimli olayı hiç değiştirmeden kâğıda dökmüş olduğunu anladım. Her şey birebir aynıydı ama bir farkla; romanda ben yoktum.

Romanın kadın kahramanı Duff'tı. Bunu tahmin etmiştim ve bekliyordum ama adının üst üste tekrarlandığını görmek sinirlerimi bozdu. Ernest bu ismi henüz Leydi Brett olarak değiştirmemişti. Duff ve Harold romanda aynen geçiyordu. Pat'i ayyaşın biri olarak göstermişti. Boğa güreşçilerinin dışında herkesi sorunlu tipler olarak sergilemişti. Bu arada Kitty konusunda da yalan söylemişti. Romanda o da vardı. Üstelik bayağı kötü bir roldeydi. Ernest kendini Jake Barnes olarak yansıtmış ve Jake'i iktidarsız bir erkek yapmıştı. Bunu neye yormam gerekti-

BELONGS TO KANUS TEAM

ğini bilemedim. Kendi ahlak anlayışı, korkaklığı veya sağduyusu yüzünden Duff'la yatmayışını iktidarsızlık hali olarak yorumlamış olabilir miydi?

Bu kuşkulardan ve sorulardan azıcık uzaklaşabildiğimde, romandaki olağanüstülüğü fark ettim. Bugüne kadar Ernest'in kaleme almış olduğu her şeyden daha canlı ve soluk kesiciydi. Ben Pamplona'da felaket ve insan ilişkilerindeki çirkeften başka bir şey göremezken o asıl hikâyeyi orada yakalamıştı. Yaşananları biçimlemiş ve yüceltmiş, onlara sonsuzluk kazandırmıştı. Ernest'le gurur duyuyordum ama roman yüzünden incinmiş, kendimi unutulmuş hissetmiştim. Duygularım arapsaçına dönmüştü ama hangisinin daha baskın olduğu konusunda kararsızdım.

Müsvedde sayfalarını büyük bir korku ve bekleyiş içinde okuyordum. Ara sıra durup kendimi toplamam gerekiyordu. Ernest kendini kapatarak öyle hevesle çalışmıştı ki yorumlar gecikti mi mahvoluyordu.

Okumam nihayet bittiğinde "İyi olmuş mu?" diye atıldı. "Çok merak ediyorum."

"İyi de ne kelime Tatie. Eşi benzeri yok."

Ernest oh çekerek sevinçle gülümsedi ve hafif bir çığlık attı. "Vay be!" Bumby az ötede yerde Gertrude ile Alice'in hediyesi el yapımı bir tahta lokomotifi dişlemekle meşguldü. Ernest onu kucaklayıp havaya kaldırdı. Bumby elma yanaklarını şişirip keyifle kahkahalar attı.

"Baba," dedi. İlk söylediği sözcük bu olmuştu ve sık sık tekrarlamaya bayılıyordu. Bu Ernest'in de hoşuna gidiyordu.

Ernest havada alı al moru mor bir hal alan Bumby'e gülümseyerek "Baba şahane bir kitap yazdı," dedi.

Oğlanı indirip kollarıyla sardı. "Hadi babaya bir öpücük ver." Bumby keyifle Ernest'in kucağında kıvranıp durarak suratını salyaya boğdu.

Unutulmaz bir andı. Üçümüz sevinç ve mutluluk içinde bir

aradaydık. Ama gece geç vakit yatağa uzandığımda uyku tutmadı. Önceki kaygılarım zihnime üşüşmüş rahat vermiyorlardı. Daha ilk sayfadan, ilk sözcükten itibaren romanın dışında tutulmuştum. Ernest nasıl olur da kırılacağımı ya da kıskançlığa kapılacağımı aklına getirmezdi? Romana ilginç bir kadın kahraman gerektiğini, benim buna uygun olmadığımı mı düşünmüştü? Duff'a yaptığı gibi elinde defter, ağzımdan çıkan her ilginç cümleyi not alarak peşimde dolaştığı hiç olmamıştı. Sanatını tartışacak halim yoktu ama Ernest'in işin bu kısmını nasıl açıklayacağını merak ediyordum.

"Tatie," dedim karanlıkta, biraz da içimden uyumuş olmasını dileyerek. "Bana romanda hiç yer vermedin mi?"

Sessizlik içinde geçen saniyelerin ardından Ernest fısıldar gibi "Hayır Tatie," dedi.

"Bu seni incittiyse özür dilerim."

"Bana nedenini açıklayabilir misin?"

"Tam olarak hayır. Fikir böyle oluştu, hepsi bu. Belki de neden, senin bu pisliğe asla bulaşmamış olmandır. Sen hikâyenin içinde değilsin ama bir bakıma daha yukarıda, bizden daha iyi, daha üstün bir yerdesin. Bilmem anlatabildim mi?"

"Bana hiç de öyle gelmedi, ama ince bir düşünce. İnanmak isterdim."

"İnan o zaman." Yan döndü. Gözleri beni aradı. "Seni seviyorum Tatie. Benim en kıymetli varlığım sensin."

Bu sözler üstüne içimi çektim. Gene de içimde bir şüphe kırıntısı kalmıştı. "Ben de seni seviyorum," dedim.

Bunu izleyen haftalarda Ernest roman üstünde çalışmaya devam etti. Dili daha sertleştiriyor, bazen bir sahneyi olduğu gibi çıkarıp atıyordu. Kendini tamamen bu işe vermişti. O çok meşgul olduğundan benim de arkadaşlarımla bol bol görüşme fırsatım oluyordu. Ernest sonunda Pauline'le dostluğumu kabullenmiş, bu da beni çok mutlu etmişti.

BELONGS TO KANUS TEAM

Ernest "Pauline insanı bıktıracak kadar Chanel lafı ediyor ama kitaplardan anlıyor," demişti. "Tercihleri var. En önemlisi, neyi *neden* sevdiğini biliyor. Ender rastlanır bir durum, hele bugünlerde herkes bol bol üfürüp dururken... İnsan kime güveneceğini bilemiyor."

Ernest'ten onay çıktığı için Pauline her gün öğleden sonra bana eğlence olsun diye bizim marangoz dairesine uğramaya başlamıştı. Bumby uyurken ya da oyun oynarken biz çay içiyorduk. Bazen de ödünç piyanomda egzersiz yapayım diye birlikte müzik dükkânına gidiyorduk.

Bir gün egzersizlerimi bitirdiğimde "Gerçekten de şahane çalıyorsun," dedi Pauline.

"Özellikle Busoni'yi. Az kalsın ağlayacaktım. Sen ne diye profesyonel olmadın sahi?"

"O çıkışı yapamadım. Yeterince iyi değildim."

"Hâlâ yapabilirsin. Yapmalısın."

"Çok tatlısın ama bu doğru olmaz." Yumuşasınlar diye parmaklarımı hareket ettirip notalarımı kapattım. "Artık farklı bir hayatım var. Değiştirmek de istemem."

"Doğru, yerinde olsam ben de değiştirmek istemezdim," dedi Pauline. Ancak daha sonra dükkândan çıkıp evin yolunu tuttuğumuzda "Hayatında hiçbir şeyden vazgeçmeden de müziğini daha ciddiye alabilirsin," dedi. "Bir konserle düzenin alt üst olacak değil ya. Herkes seni seviyor. Başarın dostlarını mutlu edecektir."

"Bu çok fazla zaman ve emek ister," dedim. "Üstelik bir piyanom olması gerekir."

"Sen de kendi alanında ilerlemelisin. Hem bunu anlayışla karşılayacaktır. İstersen ben de onunla konuşabilirim."

"Bakalım," dedim. "Biraz düşüneyim."

Seyirci karşısında çalma korkum azalmış değildi ama konser fikri yavaş yavaş aklıma yatıyordu. Proje benim için çok faydalı olabilirdi. Ernest şu ara romanına dalmışken ben de bu iş-

BELONGS TO KAOS TEAM

le oyalanırdım. Kitap Ernest'in aklındaki bütün düşünceleri silmiş, hatta sevişmelerimize bile yansımıştı. Bir an onu benimle, içimde hissediyor, hemen ardından kaybediyor, yaratmış olduğu dünyaya kaptırıyordum.

Benim konser vermem onun kötü alışkanlıklarını değiştirmeyecekti. Böyle bir şeyi umacak kadar saf değildim. Ama Bumby'nin beslenme ve jimnastik programları dışında benim için bir uğraş ve çıkış yolu olabilirdi. Onun annesi olmaktan çok memnundum ama bu başka ilgi alanlarım olamayacağı anlamına gelmiyordu. Hem Stella bu işi gayet ustalıkla kotarıyordu. İtiraf etmek gerekirse, o yeni eş modeli, bense modası geçmiş taşra kadını örneğiydim.

Acıdır ama şimdi tanıdığım bütün kadınlar, ben elimde kitap bir köşeye kıvrılıp görünmez olmaya çalışırken, annemin on yıllar önce evimizin salonunda sürdürdüğü kadın hakları çalışmalarının semeresini görmüş kişilerdi. Evet, ben hiçbir zaman tam anlamıyla modern kadın kıvamına gelmeyebilirdim ama, bu kadar inatla kendimi saklamama da gerek yoktu. Pauline'in de dediği gibi, beni seven, başarımı alkışlamaya hazır dostlarım varken, beni başka nelerin mutlu edeceğini azıcık araştırsam olmaz mıydı yani?

Sonraki günlerde Pauline beni nehrin sağ yakasında yaşayan daha rafine grupların üyeleriyle tanıştırdı. Gerald ve Sara Murphy o takımdandı. Gerald ressamdı. Dahası, zevklilik ve kaliteli yaşam konusunda bir ikondu. Paris'e 1921'de gelmişlerdi. Quai des Grands–Augustins'de çok güzel bir apartman dairesinde oturmalarına rağmen yavaş yavaş Güney Fransa'ya kayma hazırlığı içindeydiler. Riviyera'da, Antibes'de bir malikâne yaptırıyorlardı. Gerald mimari öğrenimi gömüştü. Villa Amerika adını verdikleri malikâne Murphy ailesinin ortak başyapıtı, hayal edip para akıtacakları en güzel proje olacaktı. Bu arada akıtacak bol paraları olduğunu da söylemem gerekir tabii ki. Pauline

beni şair Archibald MacLeish ve güzel eşi Ada ile de tanıştırmıştı. Ada harikulade şarkı söylüyordu, hatta sahneye çıkacak kadar mükemmeldi. Kimsede onun giydikleri kadar güzel boncuklu elbiseler görmemiştim.

Erneşt'in bu yeni ahbaplara gösterdiği hoşgörü beni şaşırtmıştı. İkimiz yalnızken onlardan küçümser gibi "zenginler" diye söz ediyordu ama gösterdikleri ilgiyi de karşılıksız bırakmıyordu. *In Our Time* – Zamanımızda ekim başında Amerika Birleşik Devletleri'nde yayımlandı. Çok geçmeden Paris'in kitapevlerinde de satışa sunuldu. Hakkında çıkan yazıların hepsi onu öve öve bitiremiyor, adı her yerde "gelecek vaat eden yazar" olarak geçiyordu. Ernest'in birbirinden güzel projeleri vardı ama yeni arkadaşlar öyle sabredecek türden değillerdi. Ernest'in başarısının ateşinde ellerini ısıtmakla yetinmiyor, ateşi körüklemek istiyorlardı.

Bu arada Pauline marangoz dairesine haftanın birkaç akşamı yemeğe gelmeye başlamıştı. Ernest'in onunla arada bir kafede buluştuğu da oluyordu. Rayında giden, karşılıklı bir dostluğun doğmuş olmasından memnundum. Ernest'le Kitty için didişmekten bıkmıştım ama o hiç geri adım atmamıştı. Kitty onun gözünde "o altın kaplama şırfıntı" idi ve hep öyle kalacaktı. Oysa Pauline Ernest'in içindeki daha nazik, daha babayani yanı dışarı çıkarmıştı. Ernest Pauline'e Pfife demeye başlamıştı. Ben de aynını yapıyordum. O Bumby'nin Tante Pfife'ı yani Pfife Teyzesi'ydi. Pauline de bize isimler bulmuştu. Ernest'e Papa ya da Drum yani Davul diyor, beni de Hash veya Dulla diye çağırıyordu. Biz üçümüz onun canı ciğeri, sevgilileriydik.

Sonbahar kışa döndüğünde Paris'in nemi pencere pervazlarından, kapı altlarından içeri sızmaya koyuldu. Ernest birden Pamplona romanına ara vermeye karar verdi.

"Artık önümü göremez oldum. Doğru yolda mıyım, yoksa yanlışa mı düşüyorum, anlayamıyorum. Romanın biraz bekle-

yip demlenmesi gerek." İç geçirdi. Son zamanlarda epeyce gürleşip şekilsizleşen bıyığını çekiştirdi. Bıyık ona yakışmakla birlikte uygarlıktan uzak bir hava veriyordu. "Aklımda bambaşka bir konu var. Komik bir hikâye."

"Komik şeyler Don'la Harold'a yakışır. Sana uyacağından pek emin değilim."

"Beni ilk tanıdığında çok komik bulmuştun. Şimdi inkâr mı ediyorsun?"

"Asla. Ben dramatik şeyler yazdığında sanatını daha iyi ortaya koyuyorsun demek istedim."

"Orasını bilmem artık," dedi ve hemen işine daldı. Kafasından ne geçtiğini, bunu ne sürede gerçekleştirebileceğini bilmiyordum. İki hafta içinde *The Torrents of Spring* – İlkbahar Selleri'ni baştan sona taslak olarak ortaya çıkarmıştı. Bu Sherwood Anderson'un son kitabı *Dark Laughter* – Kara Kahkaha'yı hicveden bir mizah çalışmasıydı. Ama eseri yazıp bitirmiş olmakla iş bitmiyordu. Nasıl bir ürün ortaya koyduğu, bunu kimlere gösterebileceği konusunda kararsızdı. Biri yanlış bir kanıya saplanıp onu kötü niyetli olmakla suçlayabilirdi.

"Ben severek okurum," dedim. "Düşüncemi de dürüstçe söylerim."

"Olmaz Tatie. Bunu yapabileceğinden pek emin değilim."

"Çok mu kötü şeyler yazdın?"

"Bilemiyorum. Scott'a bir göstereyim bari. Dos'a da okuturum belki."

Ne yazık ki ikisi de eseri pek olumlu bulmadılar ve bu işten vazgeçmesini önerdiler. Anderson'un kitabı safça ve fazla duygusal olabilirdi ama adam büyük bir yetenekti. Üstelik Ernest'in geleceği için elinden geleni yapmıştı. Böyle bir insanı hırpalamak haksızlık olurdu. Bunun kime ne faydası olacaktı ki?

"Faydası şu ki," dedi Ernest, "Kitap berbat ve yerden yere vurulması gerekiyor. Bunu bir dostun yapması daha anlamlı değil mi?"

BELGESEL KAOS TEAM

"Bu çok komik bir gerekçelendirme," dedi Scott. "Sen beni dinle, bu işten vazgeç."

Bu öğüde kulak asmayan Ernest müsveddeyi Murphy çiftinin evine götürüp orada yüksek sesle okudu. Gerald şaşkınlığını gizlemeye çalışırken, Sara uçuk pembe sabahlığıyla kanepede uyuyakaldı. Ben dehşet içinde dinliyordum. Ernest bitirdiğinde Gerald üst üste birkaç kere öksürdü ve her zamanki politik tavrıyla "Benim tarzım değil ama başkaları çok beğenebilir," dedi.

"Beni mahvettin şimdi," dedi Ernest.

Gerald bana döndü. "Sen ne diyorsun Hadley? Senin kafan iyi çalışır."

"Şey, bana pek de nazikçe gelmedi," dedim kaçamak bir cevapla.

"Doğru," dedi Gerald.

"Ben zaten nazik olmayı amaçlamadım ki. Komik bir şey ortaya koymaya çalıştım."

"Doğru," dedi Gerald yeniden.

Gizliden gizliye Ernest'in bu kitabı Sherwood'un gölgesinden kurtulmak için yazdığını düşünmeye başlamıştım. Dostları ve eleştirmenler sık sık Ernest'in nesrini Anderson'unkiyle kıyaslıyorlar, bu da Ernest'i çıldırtıyordu. Ernest kimseyle, üstelik işinin ustası bir arkadaşıyla asla bir tutulmak istemiyordu. Sherwood'un yardımlarına minnettardı, buna yemin edebilirdi ama kendini ona borçlu hissetmek istemiyordu. Böyle bir boyun eğişi reddediyordu. Yazdıkları kendisine aitti. Bunu herkese kesin olarak kanıtlayacaktı.

Ernest çaresizlik içinde *Torrents of Spring* konusunda kendisiyle aynı fikirde olan birini bulmak umuduyla son olarak Gertrude'un kapısını çaldı. Ama son zamanlarda araları hiç iyi değildi. Bu ziyaret bardağı taşıran son damla oldu. Ernest sonradan bana görüşmeyi anlattığında içim cız etti. Gertrude onu adeta evden kovar gibi "Bu bir rezalet Hem. Sana yakışmamış," demişti.

Ernest "Ciddi misin?" diye sormuştu işi hafife almaya çalışarak.

"Bana kalırsa öyle. Sen eskiden sanatından başka bir şey düşünmezdin. Şimdi sert ve acımasız bir adam olmuşsun. Kendine bir yer edinmeyi ve para kazanmayı amaçlıyor gibisin."

"Bu kadar ikiyüzlü olma. Sen de zengin olmayı çok isterdin."

"Elbette isterdim," demişti Gertrude. "Ama senin gittiğin yoldan gitmezdim."

"Yani dostlarını satmazdın öyle mi?"

Gertrude sesini çıkarmamıştı.

"Anladım. Beni gayet iyi resmetmiş oldun."

Ernest Gertrude'un evinden hışımla çıkmıştı. Döndüğünde bir süre ağzını bıçak açmadı. Müsveddeyi çekmeceye tıkıp göz önünden kaldırdı. Bu beni bayağı rahatlatmıştı.

Noel yaklaşıyordu. Schruns'a gidip ilkbahara kadar orada kalmayı planlıyorduk. Ernest hararetle planlar yapıyordu.

"Pauline'i de çağırsana," diye önerdi. "Onun gelmesi senin için de çok iyi olur."

"Bak bu harika işte. Beni düşündüğün için sağ ol."

İki kız kardeş genelde birlikte gezdikleri için Jinny'i de davet ettik ama Pauline onun arkadaşlarıyla Nimes'e gideceğini bildirdi. Kendisi memnuniyetle gelecekti. Hatta şimdiden yola çıkmak için sabırsızlanıyordu.

BELONGS TO KAOS TEAM

OTUZ DÖRT

Pfife dinlenmiş, keyifli bir yüzle trenden indi. Bir hafta önceki altmış santimlik karın ardından hava gitgide ısınmış, şimdi de kar iyice yumuşadığından kayak yapma imkânı kalmamıştı. Oysa Ernest Pauline'e kayak öğretmeye söz vermişti. Onu peronda bulduğumuzda kayaklarını acemice omzuna dayamış bekliyordu. Karların erimekte olduğunu duyunca hiç üzülmedi.

"Önemli olan sizinle birlikte olmak dostlar," dedi. "Bumby'i de unutmuyorum tabii."

Bumby elimden tutmuş yanımda duruyordu. Kış kıyafeti içinde Avusturyalı küçük bir çocuktan farksızdı. Trene binmek onu korkutmakla birlikte müthiş heyecanlandırmıştı.

Ernest "Pfife Teyzene merhaba desene," dediğinde kaçıp arkama saklandı. Oradan konuğumuzu gözetleyişi hepimizi güldürdü.

Pauline Schruns'u ve Taube Oteli'ndeki odasını beğenmişti. Uzun koridorun sonunda, Ernest'in çalıştığı yerin hemen bitişiğindeki odayı görünce "Seninkinden daha küçük ama olsun, ben de pek yapılı sayılmam zaten," dedi.

Yatağa oturup Pauline'in yerleşmesini seyre koyuldum. Yerde emekleyip duran Bumby arada yatak örtüsünün fırfırlarıyla oynuyor, bir yandan da Tiddy'nin öğretmiş olduğu Avusturya halk şarkısını söylüyordu.

Pauline bavulunu açtı. Uzun yünlü etekler ve şık ipek çorap-

lar çıkardı. Tereyağı rengindeki kaşmir kazağı göğsüne dayayıp katladı.

Kendi üstümdeki pantolona ve kalın yün kazağa bakıp "Kıyafetlerin çok güzel," dedim. "Ama sen böyle dolaşırsan, biz bu halimizle rezil oluruz."

"Rezil olacak biri varsa o da benim," dedi Pauline. "Galiba biraz abarttım. Hem burada sıkı sosyete olduğunu söylemişti."

"Dağ keçilerini kastetmiş olmasın? Belki de birlikte kâğıt oynadığı, kalın purolar içen o Avusturyalı şişko kasapları ve oduncuları kastetmiştir. Dikkat et, yoksa o kesimden sana talipler çıkabilir."

"Bahse girerim dağ keçileri daha kolay baştan çıkacaktır," diye söze girdi Ernest eşikte dikilerek. Bütün kapı boşluğunu doldurmuştu. Ardında koridor kapkaranlık uzanıyordu.

Pauline gülümsedi. "O halde ben pek göze batmamaya çalışayım."

Hep birlikte kahkahayı bastık. Sonra Ernest kapısını kilitleyip çalışmak üzere odasına kapandı. Onun yeniden yazmaya başlaması beni çok sevindiriyordu. Boğaz ağrısı ve şiddetli öksürük yüzünden Schruns'daki ilk iki haftayı yatakta geçirmişti. Toparlanıp yazılarının başına oturması iyiye işaretti. Üstelik o işiyle uğraşırken benim de yanımda hoşça vakit geçirebileceğim bir arkadaşım vardı artık.

Pauline yerleştikten sonra Bumby'i sıkıca giydirdik. Onu küçük kızağına oturtarak köy turuna çıktık. Pauline'e her yeri göstermek istiyordum; dükkânların ve Gasthauser'in yani otelciklerin bulunduğu küçük meydanı, bowling salonunu, bıçkıhaneleri ve köyü birkaç kez bölen, üstü sağlam ahşap köprülerle donanmış Litz nehrini…

Pauline iç geçirerek "Buraları sevmeye ne kadar da hazırmışım," dedi.

O sırada Bumby'nin kızağı donmuş bir yığına çarpıp yan yattı. Bumby karların içine düştü. Keyifli çığlıklar atarak topar-

lanıp kalktı. Hemen kızağa oturup haykırdı. "Bir daha anne, bir daha!"

Pauline ortama hiç de uymayan şık çizmeleriyle tepinerek onu taklit etti. "Bir daha! Bir daha!"

Otele döndük. Odamda üstümü değiştirirken Pauline geldi. "Buraya getirdiğim hiçbir giysi işime yaramayacak. Acaba senden birkaç parça giysi ödünç alabilir miyim?"

"Şaka mı ediyorsun? Ben senden iki beden büyüğüm."

Kaşlarını çattı. "Yok canım, o kadar da değil. Burada mağaza var mı peki? Yakınlarda bir yerler?"

"Çok seçici davranmazsan alışveriş edebilirsin. Ama Paris'in sağ yaka butiklerine benzer bir yer bulman için yüzlerce kilometre gitmen gerek."

"Ben onlardan kaçıp geldim. Bir süre spor giyinmek istiyorum. Doğru dürüst şatafatsız bir pantolon, üstüne erkek gömleği falan. Seninkiler gibi.

Elimde olmadan güldüm. "Bu kararında ciddi misin sen?"

"Kesinlikle. Terliklerim de seninkiler gibi olsun. Hatta aynısı olsun."

"Ne komik kızsın. Al bunları giy." Terliklerimi çıkarıp ona verdim. "Ben de Ernest'inkileri giyerim. Evlilik insanı bu hale getiriyor işte. Bir gün bir bakıyorsun ki kocanla aynı terliği giyer olmuşsun."

Pauline gülümsedi. "Bunun ne zararı var?"

"Sen evlilik konusuna ısınmış gibisin. Yeni biri mi var yoksa?"

"Hayır, hayır. Ben yalnızca Drum'la senin bu işi yürütme tarzınızı seviyorum. Daha önce fark etmediğim güzellikler görüyorum. İnsanın biriyle beraber olması hiç de fena değilmiş. Beyaz atlı prensi kastetmiyorum. Benim dediğim, her gece seninle aynı masaya oturup sohbet edebilen biri."

"Her zaman öyle olduğunu sanma. Bazen ağızlarını bile açmazlar."

BELONGS TO KAOS TEAM

Pauline gene gülümsedi. Hiç fark etmeyeceğini söyleyip terliklerimi ayağına geçirdi. Bunlar kocaman, ayağı sıcacık tutan, içi muflonlu tipik Alp terlikleriydi. Yine de çok sevdiğine dair yeminler etti. "Ayağımda bunlarla ölmek istiyorum," dedi. "Bir daha asla geri alamazsın."

Hava kayak yapmak için fazla yumuşak ve ıslaktı ama biz keyifli bir rutin tutturmayı başarmıştık. Pauline gölgem gibiydi. Daha önce kimseyle bu kadar yakınlık kurmadığım için onun bu ilgisinden ve arkadaşlığından çok memnundum. Her gün öğleden sonra piyanomu dinliyor, parçalar arasında beni yüreklendirip övüyordu. Konser vermem konusunda beni sıkıştırmaya başlamıştı. Bu fikri Ernest'e de kabul ettirmeye çalışması hoşuma gidiyordu. Ernest Paris'e dönüşte avansının bir kısmıyla bana bir piyano kiralamaya karar vermişti. Pauline'le dostluğun faydalarını gördükçe onun gibi birine ne kadar ihtiyaç duymuş olduğumu kavramaya başlıyordum. O olmasa ne yapardım diye düşünüyordum.

Üçümüzün bu kadar içli dışlı olması yüzünden Pauline Schruns'ta Ernest'in çalışmalarında da lider bir rol oynamaya başlamıştı. Pauline onun yazdıklarını her zaman beğenir, Ernest'in büyük yetenek olduğunu söylerdi ama bu defa çok daha yakından ilgileniyordu. Ernest yeniden Pamplona romanı üstünde çalışmaya başlamıştı. Pauline'le yemekte olduğumuz bir öğle vakti odasından çıkıp gözleri parlayarak yanımıza geldi.

"İşlerin yolunda olduğu belli," dedim. "Buna çok sevindim."

"Hem de çok iyi. Son olarak onları Burguete'e aktardım."

"Bana azıcık olsun okutmaz mısın?" diye sordu Pauline.

"Daha o duruma gelmedi. Nezaket göstermek zorunda değilsin."

"Hiç de değil. Mutlaka şahane olmuştur. Öyle değil mi Hadley?"

BELONGS TO KAOS TEAM

"Mutlaka öyledir," dedim. Sahiden de iyi olmuştu. Ama kitapla ilgili karışık duygularımı, hiç değilse şimdilik paylaşmak için henüz erken olduğu düşüncesindeydim. Pauline'in romanı okumak istemesi bile beni huzursuz etmeye yetmişti. Pauline çok zeki bir kızdı. Romanda benden eser olmadığını görünce ne düşünecekti? Ernest'le aramızın bozuk olduğu kanısına kapılabilir miydi? Benim görmediğim ya da göremediğim şeyleri o yakalar mıydı?

Ernest "Pamplona romanı şimdilik bekliyor," dedi. "Daha çok pişmesi gerek." İştahla sosis ve leziz patates dolu tabağına girişti. Bir ara durup "Okuma isteğinde ciddiysen sana gösterebileceğim bir başka iş var," dedi.

"Ciddi misin de ne demek?" dedi Pauline. "Bir de soruyor musun?"

Yemekten sonra Ernest gidip okutacağı sayfaları getirdi. Pauline onun uzattıklarını alırken "Benim için büyük şeref," dedi.

Ernest "Bakalım lanet olası şeyi okuduktan sonra da aynı düşüncede olacak mısın?" deyip Herr Lent'le bilardo oynamaya hazırlandı.

Pauline'in başında durup okuduğuna göz atınca bunun *The Torrents of Spring* olduğunu anladım. Ernest'in bu projeden toptan vazgeçmemiş olması sinirlerimi bozmuştu. Demek ki bekleyip doğru okuru kollamıştı.

Ernest oyuna gidince Pauline şöminenin karşısındaki rahat kırmızı koltuğa gömüldü. Ben de piyanoma döndüm. Ama Pauline arada kahkahalarla güldüğü için bir türlü odaklanamıyordum. Sonunda uzun bir yürüyüş yapmaya karar verdim. Ancak saatler sonra, akşam yemeğinde yeniden bir araya geldik.

Ernest daha masaya otururken Pauline "Gülmekten çatladım," dedi. "Çok zekice ve çok komik. Benden tam not aldın."

"Bence de komik," dedi Ernest. "Ama bazı çok yakın dostlarım yazdıklarımı farklı algılıyorlar." Bakışları bana kaydı.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Ben yalnızca Sherwood'a ayıp ettiğini söyledim," dedim.

Pauline durumu anlamakta gecikmedi. "Kitap iyiyse, bu bir anlamda Anderson'a da prestij sağlamaz mı? Basılmış eserin iyi-

si kötüsü olmaz, öyle değil mi?"

"Ben de aynı fikirdeyim," dedi Ernest. İkisi fikir birliğini daha da koyultarak birbirlerini pohpohlamaya devam ettiler.

Pauline "Başka anlamlar yüklemeye gerek yok," dedi. "Bu Anderson'un da hoşuna gidecektir."

"Kendine güveni olan hiç kimse hicivden alınmaz," dedi Ernest.

"Ben çok beğendim. Şahane bir çalışma. Hemen yayınlatmalısın."

İşte o an, eserini yerden yere vurup engelleyerek hepimizin Ernest'i ne kadar kırmış olduğunu anladım. O övülmeyi seviyor, bizden bunu istiyordu. Sevilmeyi, hatta tapılmayı seviyor, buna ihtiyaç duyuyordu. Ama Pauline'in şu anda onu bu şekilde desteklemesi beni kaygılandırmıştı. Ernest onun pohpohuyla *Torrents*'i Boni & Liveright Yayınevi'ne gönderebilir, bunun da sonu hiç iyi olmazdı. Anderson onların en önemli yazarıydı. Her şeyden önce Ernest kitap anlaşmasını Anderson sayesinde yapmıştı. Bu son marifetinin onları kızdıracağına şüphe yoktu. Anderson duyduğunda ise kızmak sözcüğü olacakları tarife yetmezdi. En basit bir tahminle aramızdaki dostluk sona erecekti. Zaten Gertrude'u da kaybetmemiz yakındı. Ernest'in bu akıl hocalarını çevresinden uzaklaştırdığını görmek çok acıydı. Sanki baştan beri aslında onlara hiç ihtiyacı olmadığını kendine –ve herkese– kanıtlamanın tek yolu derin yaralar açmakmış gibi davranıyordu. Benimse bu kitap karşısında elim kolum bağlıydı. Aleyhinde daha fazla konuşamazdım.

Ertesi gün öğleden sonra Ernest daktilo edilmiş eseri toparlayıp paketledi. Horace Liveright'a bir mektup yazıp isterlerse kitabı beş yüz dolar avans karşılığı basabileceklerini, büyük heyecanla yazmakta olduğu boğa güreşleriyle ilgili roma-

BELONGS TO KAOS TEAM

nının da bitmek üzere olduğunu bildirdi. Paket postaya verildi.

Gelecek cevabı beklerken yeni bir fırtına sağanak yağış getirdi. Otelde vakit geçiriyor, okuyor, her zamankinden daha sıkı besleniyorduk. İkindi saatlerinde Ernest ve Pauline otelin arkasındaki yamaçlarda veya köyün ara sokaklarında uzun yürüyüşler yapmaya başlamışlardı. Bu yürüyüşler sırasında derin sohbetlere dalıyorlardı.

Bir gece yatmaya hazırlandığımızda Ernest "Pauline o kadar çok okumuş ki," dedi. "Kitaplar hakkında çok güzel konuşuyor."

"Henry James'ten de mi iyi yani?"

"Öyle," dedi alayla. Aramızdaki çizgiyi simgeleyen yazar Henry James hâlâ özel espri konumuz olmaya devam ediyordu. Bana ne sunulursa sunulsun veya kendim ne yenilik keşfedersem edeyim, eskiye bağlılığımın simgesiydi o.

"Çok zeki bir kız olduğu kesin," dedim. Gitgide daha sıkı fıkı dost oluşları bende hafif bir kıskançlık duygusu yaratıyordu. Pauline sahiden de zekiydi ve entelektüel anlamda Ernest'le aynı kafada olmak hoşuna gidiyordu. Bense ancak Ernest'in çığırtkanı olabilirdim. Zaten Şikago'da elime o bumburuşuk sayfaları tutuşturduğundan beri yaptığım da buydu. Ama eleştirmen değildim. Ona yazdıklarının *neden* iyi olduğunu, neden edebiyat açısından değer taşıdığını anlatamaz, yazarlarla kitapseverler arasındaki o ezeli sohbetin altından kalkamazdım. Pauline bunu beceriyor, karşılığını da alıyordu. Ernest'te bir canlılık vardı. Özellikle akşamları, günlük çalışmasını bitirip aşağı indiğinde konuşacak ve *dinleyecek* ilginç biri bulduğuna seviniyor gibiydi. Bundan daha heyecan verici ne olabilirdi? Ben onu çılgınlar gibi sevebilir, onu anlamak ve destek olmak için çırpınabilirdim ama beş yılın ardından ona taze bakışlar ve taze bir gülüş sunamazdım. Ben *yeni* olamazdım.

• • •

Noel'den iki gün sonra Boni & Liveright'tan cevap geldi. *Torrents*'i reddetmişlerdi. Kitabın Anderson'u hedef alan gereksiz bir hiciv saldırısı olmasının yanı sıra fazla satmayacağı kararına varmışlardı. Kafayı fazla zorluyordu, üstelik amaçlandığı ölçüde esprili değildi. Buna karşılık İspanyol şenliğini anlatan romanla yakından ilgileniyorlar ve bitmesini dört gözle bekliyorlardı.

"Kitabımı canımın istediğine veririm," dedi Ernest suratını ekşiterek. "Scott benim için Scribner Yayınevi'nde çalışan Max Perkins'le konuşmuş. Harcourt da her zaman hazır zaten. İstediğim yayınevinin kapısını çalarım."

Pauline sözlerinin etkisini arttırmak için minik yumruğuyla koltuğun kolunu döverek, "Biri buradaki dehayı görsün artık," dedi.

"Bilemiyorum," dedim. "Liveright'la bağlantını koparmayı cidden istiyor musun? *In Our Time*'da başarılı oldunuz."

"İlle de mantıklı olmak zorundasın, öyle değil mi? Ben artık garantiye oynamak istemiyorum. Ayrıca bana minnet duyacak olan, onlar. Sayemde iyi para kazandılar."

"Tek yayıncı onlar değil ya canım," dedi Pauline. "Scribner, Scott'a çok yaradı. Belki orayı denemek gerekir."

"Kitap kesin olay yaratacak," dedi Ernest. "Muhteşem bir roman oldu."

"Hem de nasıl!" dedi Pauline. "Neredeyse New York'a gidip Max Perkins'le kendim konuşacağım."

Ernest güldü ve bir süre sustu. Sonra, "Doğrusu New York'a gidip Max Perkins'le yüz yüze görüşmek hiç fena fikir değil," dedi. "Scott onu çok methediyor. Gidip adama bir merhaba desem mi acaba? Kabul ederse, gitmişken anlaşmayı da imzalardım."

"Ne güzel düşündün,"dedi Pauline. Bu fikrin aniden bir emrivakiye dönüşmesi karşısında şaşırıp kalmıştım. Pauline tam anlamıyla Ernest'in nabzına göre şerbet veriyor, ona duymak istediklerini söylüyordu. Aynı düşüncede buluşuyor olmak bes-

BELONGS TO KAOS TEAM

belli ikisini de müthiş besliyordu. Bu arada *Torrents*'e ve bütün bu senaryoya muhalif olan ben gene yalnız kalmıştım.

"Bütün bu işleri bir mektup yazarak da yapabilirsin," dedim. "Veya ilkbaharı bekle. Bu arada kitap üstünde son değişiklikleri de yaparsın. Böylece Perkins'e eksiksiz bir eser sunmuş olursun."

"Ama *Torrents* hazır. Ondan nefret ettiğini biliyorum ama bugünün işini yarına bırakmamak gerek."

"Nefret ettiğim filan yok," dedim ama Ernest kafasında bin bir plan, çoktan içkisini tazelemek üzere kalkmıştı.

"Doğru yoldasın. Göreceksin," dedi Pauline.

"Umarım haklısındır," dedim.

O gece yatmaya hazırlanırken Ernest'e "Bak, ben yalnızca mantıklı değilimdir," dedim. "Eskiden daima doğruyu söylemem de hoşuna giderdi."

"Evet," dedi Ernest hafifçe iç geçirerek. "Sen çok iyisin. Çok dürüstsün. Ama ben bu işi yapmayı aklıma koydum. Beni destekleyecek misin?"

Evlilik hayatımız süresince bu soruyu bana kaç kez sormuştu acaba? Yüz mü? Bin mi?

"Ben her zaman senin yanındayım," dedim. Karanlık odada, bizi saran bu karmaşık gerçeği tek hisseden ben miydim acaba?

OTUZ BEŞ

Schruns'ta şubat küçük çaplı bir cehennemdi. Dışarıda kudurmuş bir hava vardı. İçeride de keyifli bir atmosfer olduğu söylenemezdi. Yaşamın anlamı önce Paris'e, oradan da New York'a gitmişti. Ben şüphelerimle baş başa kalmıştım.

Bir gece önce birlikte Ernest'in bavulunu toplarken aramızda soğuk bir hava esmişti.

"İstersen Le Havre'a kadar gelip beni oradan yolcu edebilirsin."

"Çocukla tren yolculuğu çok zor olur."

"O halde onu burada Tiddy'le bırak. Birkaç gün sonra dönersin nasıl olsa."

"Olabilir," dedim ama bunu yapmayacağımı biliyordum. Gidişim hiçbir şeyi çözmeyecekti. Aramıza bir soğukluğun girdiği, onun artık bana kulak asmadığı, bana inanmaktan vazgeçtiği yolundaki kaygılarımı gidermeyecek, Pauline'le yakınlaşmakta olduğuna dair kuşkularımı silmeyecekti. Ernest'in kıza ilgi duyduğu apaçıktı ama bu işi ileri götürmeyeceğinden emindim. Duff'la yapmamıştı. Üstelik o çok fazla içimize girmiş biri de değildi. Ama Pauline arkadaşımdı. Ne Ernest, ne de o bu yakınlığı berbat etmezdi. Pauline'i Paris trenine bindirdiğimizden beri hemen her gün mektup yollamıştı. Her zaman ikimize hitaben yazıyordu. Bizi canı ciğeri olarak niteliyor, "sevdiceklerim" diyordu. Mektupları coşkulu, samimi ve tıpkı kendisi gibi gam yükünden uzaktı. Bunları okumak beni de rahatlatıyor-

BELONGS TO KAOS TEAM

du. Arada kendime, onun romanlardaki gibi, ayaklarını yerden kesecek bir aşk aradığını hatırlatıyordum. Pauline bayağılıklarla uğraşmazdı. Bu onun tarzı değildi.

Ernest son birkaç parça eşyasını bavula koyarken "Paris'te Pauline'le de görüşürsünüz elbette," dedim.

"Vakit bulursam. Şu ara ilkbahar defileleriyle meşgul. Üstelik görmem gereken bir alay insan var. Sen o zamana kadar dönmez misin?"

"Hayır. Burada rahatım yerinde."

"Keyfine bak," dedi ve bavulun kapağı çıt sesiyle kapandı.

On gün Ernest'ten hiç haber çıkmadı. Bu süre içinde Bumby ile günlük programımızı hiç bozmadık. Böylelikle kendimi daha sağlam ve güvende hissediyordum. Bumby ile aynı saatlerde aynı yemekleri yiyorduk. Erken yatıp erken kalkıyorduk. Öğleden sonra Tiddy Bumby'e bakarken ben ya köyde yürüyüş yapıyor ya da mektup yazıyordum. Çoğu sabah parmaklarım hissetmez olana kadar bir Bach – Busoni şakonu çalışıyordum. Parçayı sonunda vermeye karar verdiğim konsere hazırlıyordum. Ernest'in yokluğu ve artan korkularım buna her zamankinden daha fazla ihtiyacım olduğunu göstermişti. Rochechouart sokağında Salle Pleyel adlı küçük konser salonunun yöneticisine mektup yazıp orada konser vermek istediğimi belirtmiş, özgeçmiş bilgilerimle birlikte referanslarımı da eklemiştim. Endişeli bekleyişim uzun sürmedi. Adam hemen nazik bir cevap yazdı ve 30 Mayıs'a gün verdi. Ayrıntıları nisan başında Paris'e döndüğümde konuşacaktık.

Ernest nihayet vakit bulup yazdığında, New York'a iner inmez, dosdoğru Horace Liveright'ı görmeye gittiğini öğrendim. Görüşme olumlu geçmişti. Liveright gayet medeni davranmış, her şey tatlı bir havada noktalanmıştı. Kimsenin kimseye kin güttüğü yoktu. Ayrıca Maxwell Perkins *Torrents* için "büyük eser" demişti. O ve Ernest'in yenice *The Sun Also Rises* – Güneş

BELONGS TO KAOS TEAM

de Doğar adını verdiği yeni romanıyla birlikte paket olarak telif hakkı için bin beş yüz dolarlık bir avans önermişti. Daha önce kimsenin bu kadar yüklü bir para aldığını duymamıştık. Ernest hafta sonunda New York'tan ayrılmaya karar vermişken, son anda fikir değiştirip kalış süresini biraz daha uzatmıştı. Ne de olsa dünyanın merkezindeydi. Etraf ilginç insanlarla doluydu. Robert Benchley, Dorothy Parker ve Elinor Wylie ile tanışmıştı. Keyfine diyecek yoktu. Apar topar geri dönmenin ne anlamı vardı?

Bu arada Schruns'ta ortalık tamamen beyaza bürünmüştü. Son yağan karın yüksekliği bir metreyi bulmuştu. Beklemekten aklımı oynatmamak için kayak ve yürüyüş yapıyordum. Bacaklarım eskisine oranla müthiş güçlenmişti. Yükseklerde gezmekten ciğerlerim yanıyordu. Köyün tepesinden aşağıdaki oteli kuşbakışı görebiliyordum. O uzaklıktan avucuma sığacak kadar minik görünüyordu ama aynı zamanda bana bir sarsılmazlık ve güven duygusu veriyordu. Ernest'le birlikte olduğumuz yerlerin içinde kendimi en güçlü ve güvende hissettiğim yer burasıydı. Eğer haftalarca kuşkular içinde çırpınacaksam, o dönemi burada atlatacağım için şükretmeliydim.

Ernest New York'ta toplam üç hafta kaldı. Denizde de on gün geçirdi. Dönüş gemisi mart başında Le Havre'a yanaştı ama Ernest hemen Schruns'a koşmadı. Paris'te dostlarıyla buluşmak istiyordu. Baharı geçirmek üzere Nis'e gitmeye hazırlanan Scott ve Zelda'yla keyifli bir öğle yemeğinde buluştu. Gerald ve Sara Murphy, MacLeish çifti ve tabii ki Pauline'le görüştü. Ödemeleri halletti. Evi kontrol etti. Bu işler günlerce sürdü. Nihayet Schruns'a döndüğünde Bumby ile onu istasyonda karşıladık.

"Şu güzel karıma bir bakın," dedi peronda buluştuğumuzda. "Çok iyi görünüyorsun. Bronzlaşmışsın. Harika olmuş."

Gülümsedim ve onu öptüm.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Bay Bumby, ne tombul yanaklar onlar öyle," dedi. "Var mı benimki kadar güzel bir ailesi olan? Şanslı adamım doğrusu."

Akşam yemeği boyunca New York'la ilgili müthiş olaylar anlattı durdu. Salle Pleyel'deki konser konusunu ancak yatağa girerken açma fırsatını buldum. Ernest en az benim kadar heyecanlanmıştı.

"Bunu yapmanı hep istemişimdir Tatie. Memlekette alışkın olduğun gibi, müziği yaşamının bir parçası kılmanı... Üstüne düşmeni." Parmaklarını gelişigüzel uzamış ve güneşten iyice açılıp basbayağı sarıya dönmüş saçlarımın arasında dolaştırdı. "Seni görene kadar ne kadar özlediğimin farkında değildim."

"Demek öyle."

"İnsan yuvasına dönünce nelere sahip olduğunu daha iyi anlıyor."

"Ben sürekli seni özleyip durdum."

"Güzel. Mesele yok."

Onu öptüm ve kuştüyü yatağa uzanıp uykuya dalışını izledim. Göz kapaklarının altında hiçbir gerginlik kıpırtısı sezilmiyordu. Göz kenarları kırışıksızdı. Yüzünde yorgunluktan eser yoktu. Mışıl mışıl uyuyan bir oğlan çocuğundan farksızdı. Bugünkü erkeğin altında küçüklük halini görebiliyor, ikisini de en temiz duygularımla, bütün varlığımla, vazgeçilmez bir aşkla seviyordum. Kolunun altına sokuldum. Soluk alıp verişini dinleyerek uykuya hazırlandım.

Martta Schruns'ta çığ felaketleri yaşandı. İlk çığ düştüğünde Herr Lent bir Alman gruba rehberlik yapıyordu. O ara havalar güneşli gittiğinden tehlike artmıştı. Lent Almanlara gelmemelerini öğütlediği halde adamlar kulak asmamış, Lent onlara rehberlik etsin etmesin kaymakta ısrar etmişlerdi. Lent onları bildiği en güvenilir yamaca çıkarmış, emin olmak için de önce kendi

BELGESEL KAOS TEAM

kaymıştı. On üç kişilik grup yamacı tam ortaladıklarında tepeden kopup gelen tonlarca kar hepsini altına aldı. Kurtarma ekibi yetiştiğinde dokuz kişi hayatını kaybetmişti.

Lent ve güzel yardımcısı Fraulein Glaser bir akşam Taube'ye bizi ziyarete geldiklerinde birinci ağızdan felaket hikâyesinin tüm ayrıntılarını dinledik.

"Adamın biri karda kaybolmuştu," diye anlattı Lent. "Kar tabakası sert ve derindi. İki gün aradık. Kurtarma ekibi dört bir yanı kazdı. Nihayet kan izlerinden adama ulaştık. Başını çevirip soluk almaya uğraştıkça, az kalsın boynu kopacakmış."

"Kemiği görünüyordu," dedi Fraulein Glaser. Sımsıkı saç örgüsü ve bronzlaşmış yüzüyle o kadar taptaze ve güzeldi ki, ondan korkunç ayrıntılar dinlemek insanı müthiş şaşırtıyordu. "Yıllar önce çığ altında kalan başka bir adam biliyorum. Dönüp arkadaşına el sallamak istemiş. İkisi de öylece gülümseyip el sallarken ölmüş."

"Gülümserken ölmelerini aklım almadı," dedim.

"Ben anlayabiliyorum," dedi Ernest. Şöminedeki ateşten çıtırtılar yükseldi. Hepimiz bir süre sessizliğe gömüldük. Bir zaman sonra Ernest gözünü baharatlı sıcak şarap dolu kadehine dikerek "Bu da boğa güreşi veya ona benzer bir olay olmalı," dedi. "İnsan çığın bile huyunu suyunu öğrenebilir. Koşulları inceleyip çığı neyin tetiklediğini, çığ altında ölmemek için ne yapman gerektiğini bilirsen, onun hakkından gelebilirsin."

"Belki," dedi Lent. "Hayatta kalma olasılığını artırabilirsin ama çığı daha az tehlikeli kılamazsın."

"Bu mevsim bir daha yukarı çıkamayız mı diyorsun yani?" diye sordu Ernest.

"Asla," dedi Lent. "Aklından beni kandırmak geçiyorsa, vazgeç. Aynı olayın tekrarlanmasına dayanamam."

Fraulein Glaser şefkatle başını salladı ama Ernest Lent'in yaşadıklarından ders almışa benzemiyordu. Hâlâ nasıl tepeye çıkabileceğini düşünmekle meşguldü. Gözlerindeki pırıltıdan işi

inada bindirdiğini görebiliyordum. O yeteneklerini ve korkusunu sınavdan geçirmek için yanıp tutuşurken, ben de *İnsanlar öldü. Bizim burada ne işimiz var?* diye düşünüyordum.

Lent kaymamıza kesinlikle izin vermediğinden, Dos Passos'tan gelen mektuba çok sevindik. Martın sonuna doğru Murphy çiftiyle birlikte bizi ziyaret edeceğini yazıyordu. Geldiklerinde Schruns'ta olmakla çok zenginlerle herhangi bir yerde olmak arasında hiçbir fark kalmamıştı. Herkesin neşesi yerinde, günün her saati eğlence gırlaydı.

"Bu küçük kaçamak köşenize bayıldım," dedi Sara Murphy. Kimse kaymadığı halde, kahvaltıya yepyeni, pırıl pırıl bir kayak kıyafetiyle gelmişti.

"Bana göre daha iyisi yok," dedim.

"Ama artık gizlisi saklısı kalmadı," dedi Ernest imalı bir gülüşle.

Ernest Murphy çiftinin aşırı kibarlığına ve bol parasına takmakta gecikmedi. Çok güzel olduğu ve gözümüzü şenlendirdiği için Sara'ya daha kolay tahammül edebiliyordu. Gerald'a dayanması daha zordu. Adam Ernest için fazla zarif, fazla rafineydi. O kadar şık giyiniyor, o kadar güzel konuşuyordu ki, insan onun tepeden tırnağa bir hoşluk ve zarafet bütünü olduğu hissine kapılıyordu. Öte yandan Gerald Ernest'i etkilemek, onun dostluğunu ve takdirini kazanmak için her yola başvuruyordu. Yamaçlara çıkamıyorduk ama Ernest Gerald'a Taube'nin arkasındaki tepede kayak dersleri veriyordu. Ernest yıllanmış bir eğitmen olduğundan ve bu role bayıldığından Gerald bu sıralar ona "Papa" demeye başlamıştı.

"İnişte o dönüşü yapıp nasıl duracağımı bir daha göstersene Papa. Harikaydı."

Ernest gene de temkinliydi. Bir gece yatakta "Bunlar isteseler o Riviyera denen rezil yerin hepsini satın alabilirler," dedi. "İçini de bizim gibi onları her saat eğlendirecek ilginç türlerle doldurabilirler. Biz hepimiz laternacının maymunlarıyız. En be-

BELGESEL KAOS TEAM

terimiz de Dos. Onda hiç onur filan kalmamış. Hep onlara yaranmaya çalıyor."

"Ama iyi tarafları da var. Çok cömert insanlar, öyle değil mi?"

"Ah benim iyi yürekli, doğru sözlü karım. Bir kere de benim dediğimi kabul etsen ölür müsün?"

"Sen onların iyi taraflarını görmeye çalışsan nasıl olur acaba? Bak seni ne çok beğeniyorlar."

"Büyük zenginler yalnızca kendilerini beğenirler."

Bir süre konuşmadan öylece yattık. Bitişik odadaki Bumby'nin kuru öksürüğü sessizliği bozdu. Oğlan büyüdükçe geceleri daha az uyanmaya başlamıştı. Bu yüzden Tiddy artık yalnızca gündüzleri geliyordu. Ama gitgide şiddetlenen öksürüğün sesini dinlerken böyle anlarda Tiddy'e ne kadar ihtiyaç olduğunu düşünmeden edemedim.

"Gidip şuna bir bakar mısın?" dedi Ernest. "İyi kalpli, cömert konuklarımızı uyandırmasını istemezsin, öyle değil mi?"

"Eşeklik etme," diyerek zorla kalktım ve sabahlığıma uzandım.

"Ederim işte. Bu beni formda tutuyor." Ben Bumby'e bakmaya giderken arkasını dönüp uyumaya hazırlanırmış gibi yaptı. Bumby uyanmamıştı bile. Gözü kapalı öksürüyordu. Hâlâ rüyada olduğu belliydi. Öksürük nöbeti sona erdiğinde rahatça soluk alıp mışıl mışıl uyumaya devam etti. Yatağa döndüğümde Ernest'in uyumuş olduğunu düşünerek gürültü etmemeye çalıştım ama o uyanıktı.

Karanlıkta "Pisliğin teki olduğum için beni affet," dedi. "İyi olan daima sensin."

"Değilim," dedim ve dönüp ona baktım. "Biz aynı çocuk değil miyiz?"

"Haklısın," dedi. Saçlarımı karıştırıp burnumun üstüne bir öpücük kondurdu. "İyi geceler Tatie."

Ben de "İyi geceler Tatie," dedim karşılık olarak.

BELONGS TO KAOS TEAM

OTUZ ALTI

Chenonceaux'daki şatonun görüntüsü, Cher nehrinin sularına aynen yansımıştı. Sanki zihnimde benim yarattığım bir hayal, rüyamdan bir sahneymiş de ben silkinip uyandığımda silinip gidecekmiş gibi duruyordu. Bakışlarım çifte kemerler dizisi üstünde gezindi. Sonunda hangisinin gerçek, hangisinin yansıma olduğunu ayıramaz oldum.

"Adı Kadınlar Şatosu," dedi Pauline elindeki rehber kitaptan okuyarak.

"Niye?" diye sordu Jinny.

"Orası belli değil. Belki çevredeki en muhteşem kadın budur da ondan."

"Burası ağızlarını açmasınlar diye hanımların kapatıldığı bir yer de olabilir," dedi Jinny. "Bu arada erkekler de kendi şatolarında orospularla eğlenip günlerini gün ediyorlardı."

Güldüm. "Duyan da erkekleri hiç sevmediğini sanır."

"Ah, kendilerine göre faydaları var elbette."

"Olmaz mı hiç," dedi Pauline.

Şatolar diyarı Loire Vadisi'ni geziyorduk. Ben burayı ilk defa görüyordum ama Jinny ve Pauline nerede kalınacağını, hangi restorana gidileceğini, yemekte ne sipariş verileceğini biliyorlardı. Tours'da kavrulmuş domuz kıyması yedik. Soframızdan yaban domuzu, bıldırcın, yumuşacık dana pirzolası, beyaz kuşkonmaz ve insanın ağzında eriyen mantarlar eksik olmuyordu. Yedi çeşit keçi eti tattık. Her gittiğimiz yerde değişik yöre şarap-

BELONGS TO KAOS TEAM

larından içiyorduk. En iyi hanlarda geceliyor, deliksiz uyuyorduk. Önceleri bütün hesapları iki kardeşin ödemesi canımı sıkmıştı ama ısrarla benim konuk olduğumu, bu geziyi bana ikram olsun diye düzenlediklerini söylüyorlardı.

Ernest başkasının paramı çekmesinden hiç hoşlanmazdı. Gelgelelim nisanda Paris'e dönüşümüzden kısa bir zaman sonra Jinny ile Pauline Loire planını ortaya attıklarında, bu defa nasılsa o da beni yüreklendirmeye çalıştı.

"Marie Cocotte her gün gelip yemeğimizi yapar," dedi. "Kitap da bitti zaten. Ben Bay Bumby'i her gün bisiklet yarışlarına götürürüm. Arabasını güneşli bir yere çekip uyuturum. Merak etme, biz idare ederiz. Sen bir soluk almayı hak ettin."

Bu konuda ona hak verdim. Schruns'ta geçirdiğimiz son haftalarda, her boş dakikamı yetişmeyecek korkusuyla konser parçalarımı çalışarak geçirmiştim. Herkesin konserden haberi vardı. Biletlerin çoğu satılmıştı. Bunu düşünmek bile aklımı başımdan almaya yetiyordu. Bu yüzden vakit varken deli gibi çalışıyor, her parçayı, her mezürü, her nüansı ezberliyor, bir aksaklık halinde el alışkanlığımdan medet umuyordum. Bu arada Ernest var gücüyle *The Sun Also Rises* – Güneş de Doğar'ı bitirmeye çalışmış, her gün birkaç bölümü elden geçirip yeniden yazmıştı. Şimdi de müsveddeyi Maxwell Perkins'e postalamaya hazırlanıyordu.

Ernest "Romanı Bay Bumby'e ithaf etmeyi düşünüyorum," dedi. "Ayrıca kitabın eğitici anekdotlarla dolu olduğuna ilişkin bir de ekleme yapmak istiyorum."

"Sen ciddi misin?"

"Tabii ki değilim. Derdim hafifçe iğnelemek. Scott da yapmamı istemiyor ama bence güzel. Bumby o zavallı kayıp vahşiler gibi yaşamayı asla aklımdan geçirmediğimi anlayacaktır."

"Okumayı öğrendiğinde demek istiyorsun tabii," dedim gülerek.

"Tabii ki."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Hayatı nasıl yaşamak gerektiğine karar vermek kolay değil, öyle değil mi? Bumby senin gibi bir babaya sahip olduğu için şanslı. Bir gün seninle gurur duyacak."

"Bunu samimiyetle mi söylüyorsun?"

"Elbette Tatie? Aksi olabilir mi?"

"Çünkü insan hayatı nasıl yaşaması gerektiğine her zaman kolayca karar veremiyor."

Gezi için bavulumu hazırlarken kendi kendime Paris'teki düzenimize kavuşmaktan memnun olduğumu itiraf ettim. Tabii ki Pauline de yeniden bu düzenin parçası olmuştu. Biz döner dönmez hemen soluğu marangoz dairesinde almış, eski günlerdeki havasına geri dönmüştü. Bizimle eğlenip şakalaşıyor, bize "en sevgili adamlarım" diyordu.

"Tanrı biliyor ya, seni bayağı özlemişim Pfife," dedim bütün içtenliğimle.

Gezimiz başladığında iki kardeşin keyfine diyecek yoktu. İki gün süreyle haritada yıldızlanmış her şatoda mola verdik. Hepsi de sanki bir öncekinden daha gösterişli ve daha müthişti. Ne var ki zaman içinde Pauline'in ruh hali değişmeye başlamıştı.

Çevresini saran nilüferli gölün içinden yükselip çıkmış gibi duran ve beyaz bir kaleyi andıran Azay-le-Rideau Şatosu'nda, etrafı mutsuz, hüzünlü gözlerle süzerek, "Lütfen gidelim buradan," dedi. "Canım hiçbir şey görmek istemiyor."

"Sen acıkmışsın yavrucak," dedi Jinny. "Buradan çıkar çıkmaz yemeğe gideriz."

Pauline'in bana tosladığı rehber kitaba bakarak "Muhteşem halılar İran'dan gelmeymiş," dedim.

"Öf Hadley, kapa çeneni!"

Jinny sertçe "Pauline!" diye çıkıştı.

Pauline ağzından çıkanı fark edince şok geçirir gibi oldu ve hızla arabaya doğru yürüdü. Ben kanım çekilmiş bir halde kalakalmıştım.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Lütfen ona aldırma," dedi Jinny. "Herhalde uykusunu alamadı. Uyuyamadı mı böyle yapar."

"Doğru söyle, nesi var? Yoksa beni istemiyor mu?"

"Saçmalama. Fikir ondan çıktı. Ona biraz zaman ver. Düzelecektir."

Jinny ile bir saat kadar şatonun çevresindeki parkta dolaştık. Arabaya döndüğümüzde Pauline bagajda buzda soğumakta olan bir şişe beyaz şarabı yarılamıştı. "Lütfen affet Hadley. Salağın biriyim ben."

"Aferin sana," dedi Jinny.

"Önemli değil," dedim. "Arada hepimize olur böyle şeyler."

Ama Pauline sürekli içti. Ne yesek, nereye gitsek, ne yapsak o eğlenceli havanın ardında içi içini yiyordu. Jinny de, ben de ne söylediysek onu rahatlatamadık.

Öğleden sonra geç vakit Loire Nehri'nin kıyısındaki Villandry Bahçesi'ne uğrayıp yürüyüşe çıktık. Etraf tam bir kusursuzluk ve ihtişam örneğiydi. Üç katlı bahçenin nehir kıyısından yükselen ilk katı çiçeklenmiş ıhlamur ağaçlarıyla çevrelenmişti. Diğer katlar hoş biçimli teraslar halinde küçük pembe taşlı patikaların kenarlarını süslüyordu. Ayrıca mutfak bitkileri bahçesi, müzik bahçesi, bir de Pauline'in ağır ağır geçtiği bir Aşk Bahçesi vardı. Bir ara 'kanayan aşk'(*) olarak da bilinen horozibiği çiçeklerinin yanında durup anlaşılmaz bir nedenle hıçkırmaya başladı.

"Lütfen ağlama hayatım," dedi Jinny. "Ne olur neşelen biraz."

"Bana ne oldu bilmiyorum." Pauline ütülü keten mendiliyle gözyaşlarını sildi ama ağlaması durmuyordu. Boğuk bir sesle "Affedersiniz," dedi ve şık ayakkabılarının topuklarıyla pembe taşlara vurarak koşmaya başladı.

(*) Aşağı doğru sarkan bu kırmızı çiçekler ingilizcede 'love lies bleeding' adıyla bilinir (ç.n.).

BELONGS TO KAOS TEAM

OTUZ YEDİ

Şık paltosuyla sokakta yürüyen Pfife'a baktı. Her zaman genç ve hayat doluydu. Onunla konuşmaya başladığında, kız başını hafifçe yana yatırdı, gözlerini kısıp dinlemeye koyuldu. Bütün varlığıyla dinliyor, öyle de konuşuyordu. Adamın yazıları hakkında fikir belirtirken, onun bunlarla neyi amaçladığını ve yaptıklarının neden önemli olduğunu kavradığı belliydi. Adam bütün bunlardan hoşlanıyordu ama işi ilerletmeye niyeti yoktu. Derken bir gece kız geç saatlere kadar marangoz dairesinde kaldı. Hadley boğazı ağrıdığı için erken yatmıştı. İkisi uzun uzun sohbet ettiler. Pfife eve gitmek üzere kalkınca, adam onu taksiye bindirmek yerine yürüyerek evine bıraktı. Yol beş kilometre kadar vardı ama onlar bu uzaklığı, adımları parke taşlarında yankılanırken birbirlerine tuhaf bir biçimde gülümseyerek, adeta uyurgezer gibi kat ettiler. Kızın evine yaklaşırken iyice yavaşlamışlardı ama sonunda yol bitti.

Kız adama döndü. "Beni öpebilirsin," dedi.

"Olur," dedi adam ve kızı uzun uzun dudaklarından öptü. Tutkuyla kavrularak eve dönerken 'Hadley' durumdan şüphelenir mi?' diye de merak ediyordu.

Birkaç gün sonra Dingo'da karşılaştılar. Bu onun için bir şanstı. Birer kadeh Pernod yuvarladılar. "Burada kalırsak önünde sonunda tanıdıklar damlar," dedi kız. "Boşuna onlarla takılmak zorunda kalırız."

"Nereye gidelim o halde?"

BELONGS TO KAOS TEAM

Kız ona ciddi bir bakış fırlatmış, hesabı ödemiş, sonra da hızlı adımlarla kızın Picot Sokağı'ndaki evinin yolunu tutmuşlardı. Kızın kardeşi gece gezmesindeydi. Işıkları bile yakmamışlar, başka amaçla gelmiş gibi davranmaya hiç gerek duymamışlardı. Adam onun ateşi karşısında şaşkına dönmüştü. Kız hep prensip sahibi bir hava estirdiğinden adam onun çekingen davranacağını, suçluluk duygusu içinde kıvranacağını sanmıştı. Ama suçluluk sonradan ortaya çıkacaktı. Şu an için kızın ikna edici ve dayanılmaz bir başkalığı vardı. Dar kalçaları ve upuzun beyaz bacakları karısınınkilere hiç benzemiyordu. Göğüsleri küçük ve sert yarım şeftaliler gibiydi. O yeni bir ülkeydi. Adam yaptığının ne anlama geldiğini düşünmediği sürece kızla birlikte olmaktan çok mutluydu.

Eve karısına döndüğünde yaptıklarını iğrenç buluyor, bir daha olmayacağına kendi kendine söz veriyordu. Ama oldukça, hatta defalarca tekrarlandıkça, gitgide daha planlı ve kasıtlı bir hal aldıkça, adam başına açtığı bu dertten nasıl kurtulacağını bilemiyordu. Hadley'in öğrenmesi, çift taraflı ihanet görmüş olması bakımından onu iki defa öldürürdü. Ama bilmemesi daha da kötüydü. Hatta bunun doğru olmadığı bile düşünülebilirdi. Hadley onun yaşamıydı ve o bu gerçeği bilmediği sürece hiçbir şeyin anlamı yoktu.

Adam ikisini de seviyordu ve asıl acı olan da buydu zaten. Bu yakıcı fikri zihninden atamıyor, düşündükçe hasta oluyordu. Bazen saatlerce uyku tutmadığında, yaşamını koşullara göre yeniden düzenleyecek olanın gene kendisi olduğunu apaçık görüyordu. Pound bunu başarmıştı. Hem Shakespear hem de Olga ile birlikteydi ve ikisini de sevdiğinden kimsenin şüphesi yoktu. Yalan söylemesi gerekmiyordu. Herkes her şeyi biliyordu. Pound bu yolda ısrar etmiş, taviz vermemiş, alttan almamıştı.

Marifet de bunu yapabilmekte değil miydi? Neredeyse babası yaşında olan Ford da bunu başarmıştı. İlk karısı boşanmayı reddedince adını değiştirip Stella ile evlenmişti. Stella çok güzel ve sadıktı ama gene de Ford'a yetmiyordu. Ford bu defa Jean Rhys ile

BELONGS TO KAOS TEAM

ilişkiye girmiş, kadını Stella ile paylaştığı eve getirmişti. Bir odada Stella resim yapıyor, bir odada bebek ağlıyor, bir başka odada Ford Jean'ın yazdıklarını düzeltiyor ve onunla yatıyordu. Herkes Jean'a "Ford'un sevgilisi", Stella'ya da "Ford'un karısı" diyordu. Her şeyin apaçık ortada olması durumu kolaylaştırmıştı.

Pfife da onun sevgilisi olamaz mıydı? Bu düzenleme ölümcül olabilirdi ama içindeki ateşi söndürüyorsa, evlilik de öyle değil miydi? Evlilik insanı suskunluğa itiyordu. Yeni bir sevgili sizi tekrar konuşturuyor, ona anlatmak hayatınızı tazeliyordu. Size her şeyi unutturuyor, en iyi tarafınızın santim santim tıraşlanıp gittiği duygusunu siliyordu. Bu yüzden sevgiliye borçluydunuz. Sonrasında ne felaketler yaşanırsa yaşansın, bunu unutamazdınız.

BELGESEL KAOS TEAM

OTUZ SEKİZ

Jinny, "Gidip şuna bir bakayım," dedi. Pauline'in arkasından bahçenin ucuna, söğüt ağaçlarıyla çevrili küçük çimenliğe doğru yürüdü. Ne konuştuklarını duyamıyordum ama Pauline'in yüzünü elleriyle kapattığını, başını iki yana sallayıp durduğunu görebiliyordum.

İşte o an birdenbire Pauline'in, kocama deliler gibi âşıkken, beni günlerce süren bir geziye davet etmekle karşımda ne büyük bir cesaret gösterisine girişmiş olduğunu anladım. Bu düşünce zihnimde çaktığında, asla kıskanç bir eş gibi davranmadığımı fark ettim. Bir gerçekle yüz yüzeydik. Bunu kimse düzeltemez, değiştiremezdi. Pauline bahçeye girmiş ve buranın ona sahip olamayacağı bütün mutlulukları sayıp döktüğünü hissetmişti. Ben ve Ernest bahçeydik ve onu mahvedebilirdik. Olan da buydu zaten.

Çimenlikte Jinny ablasına doğru eğildi ve şefkatle bir şeyler söyledi. Pauline şimdi daha sakinleşmiş gibiydi. Ama Jinny onu bulunduğum yere getirmek isteyince direndi. Sonunda Jinny yalnız döndü.

"Ne diyeceğimi bilemiyorum. Onun ruh halleri sürekli değişir. Bu bakımdan Pandora'nın kutusu gibidir. Küçükken de böyleydi."

"Jinny, lütfen benimle açık konuş. Bu durum Ernest'le mi ilgili? Pauline ona âşık mı oldu?"

Jinny yüzüme hayretle baktı. Koyu kestane rengi gözle-

BELONGS TO KAOS TEAM

ri dümdüz kesilmiş koyu kumral kâküllerinin altında ışıl ışıldı. "Sanırım birbirlerinden hoşlanıyorlar."

İşte o zaman işin daha önce farkına varamadığım diğer boyutunu da gördüm. Nasıl bunu atlayacak kadar aptal olabildiğimi düşündüm. "Ya," dedim. Başka söyleyecek sözüm yoktu.

Gezinin geri kalanı benim için bir sis perdesinin ardında yaşanmış gibiydi. Hiç bitmeyecek gibi gelen bir gün daha geçirdik. Acı içindeydim. İşi şakaya vurup her şey yolundaymış gibi davranmam imkânsızdı. Pauline ve Jinny ile ancak üç beş kelime edebiliyordum. İlginçtir; Pauline'in sırrı ortaya çıktıktan sonra iki kardeş rahatlamış, hatta eğlenmeye başlamışlardı. Bu geziyi bir biçimde benim durumu anlamam için planladıklarını düşünmeye başlamıştım.

Aynı yoldan geri dönerken şatoların çoğunu uzaktan tekrar gördük. Bazısı güneşte ışıldıyor ya da helyumdan yapılmış gibi sisler içinde salınıyorlardı. Artık hiçbirinin güzelliği gözümde yoktu. Aklım karmakarışıktı. Ernest'le Pauline'in ne kadar ileri gittiklerini, bizim durumumuzun ne olacağını bilemiyordum. Ernest'in New York'a gidiş gelişi sırasında, Paris'te aralarında bir ilişki başlamış olabilir miydi? Yoksa Schruns'ta da mı sevgiliydiler? İkisini orada birlikte düşünmek beni hasta etmişti. Orası bizim bahçemizdi. En sevdiğimiz yerdi. Belki de artık bizim diyebileceğimiz güvenli hiçbir yer kalmamıştı.

Paris'e döndüğümüzde Jinny ve Pauline beni marangoz dairesine kadar götürüp bıraktılar. Yukarı gelme teklifinde bulunmadılar. Ben de davet etmedim. Pauline Ernest'in orada olup olmadığını anlamak için ikinci katın penceresine bakmak istemiş olsa bile kendini tutmuştu. Uçuk gri şapkasıyla hiç kımıldamadan oturmuş, dümdüz ileri bakıyordu. Buz gibi bir vedalaşma oldu.

Yukarıda Ernest'i yatakta kitap okur buldum. Marie Cocotte oğlanı gezmeye götürmüştü. İçeri girdiğimde Ernest kitabı elin-

BELONGS TO KAVOS TEAM

den bıraktı. Paltomu ve şapkamı çıkaramadan titreyerek eşikte dikilmemi seyretti.

"Sen Pauline'e âşıksın," dedim gözlerinin içine bakarak.

Omuzları birden kasılıp gevşedi. Ellerini kenetleyip açtı ama cevap vermedi.

"Evet?"

"Evet ne? Sana cevap verememem. Vermeyeceğim."

"Doğruysa, neden bir şey söylemiyorsun?" Zor nefes alıyordum. Ernest'in yüzünü görmek, gözünün içine bakmak ve kontrollüymüşüm gibi davranmak her an biraz daha zorlaşıyordu.

"Doğru, yanlış ne çıkar? Böyle şeyler söyleyemezsin."

"Sen böyle şeyler yapabilir misin peki?" Sesim iyice yükselmişti. "Verdiğin o sözler ne olacak?"

"Suçlamak bir işe yaramaz. Ben ne çektiğimi biliyorum. Beni daha beter edeceğini sanıyorsan yanılıyorsun."

"Canın cehenneme."

"Eminim, orası garanti." Ben yüzüm allak bullak, ağzım açık, geri zekâlı gibi bakarken, Ernest paltosunu ve şapkasını kapıp kendini yağmurlu sokaklara attı.

Donup kalmıştım. Paris'e dönerken yol boyu olup bitenleri Ernest'e açıkça anlattırmanın yöntemini bulmaya çalışmıştım. Bilmem gereken gerçekler ne kadar korkunç olursa olsun, eveleyip gevelemeden, açıkça, olduğu gibi söylemesini istiyordum. Peki şimdi bu durumda ne yapacaktım? Susması kabul ettiği anlamına geliyordu ama öyle bir tavır takınmıştı ki, ihanet eden kendisi olduğu halde, bunu yüzüne vurduğum için beni kabalıkla itham edip suçlu çıkarmak ister gibiydi.

Marie Cocotte Bumby ile eve döndüğünde öyle bir ağlama krizine tutulmuştum ki ikisi de korktu. Marie yanımda kaldı ve benden hayır gelmeyeceğini gördüğü için Bumby'i yedirip yatırmama yardım etti. Giderken "Lütfen söyleyin Madam, benim yapabileceğim bir şey var mı?" diye sordu.

Başımla hayır işareti yaptım.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Üzülmemeye çalışın. Olur mu?"

"Olur."

Dışarıdaki boz renkli yağmur durmak bilmiyordu. İlkbahar nereye kaybolmuştu? Loire Vadisi'ne doğru yola çıktığımızda ağaçlar yapraklanmış, çiçekler tomurcuklanmıştı. Oysa şimdi hepsi sırılsıklam suya boğulmuştu. Demek ki bu da diğer bütün yalanlardan farksız bir yalan, bir yalancı bahardı. Belki de artık baharı beklemek nafileydi.

Ernest gece yarısından sonra sarhoş bir halde eve döndü. Uyumamıştım. Öfkem kederimi katbekat bastırmıştı.

Ayakkabılarını çıkarmak için yatağın kenarına iliştiğinde "Seni burada istemiyorum," dedim. "Çok meraklıysan sevgilinin yanına dön."

"O Bolonya'ya gitti," dedi Ernest. "Hem sen ne istediğimi ne biliyorsun?"

Hızla yatakta doğrulup oturdum ve suratına var gücümle bir tokat aşk ettim. Sonra bir daha vurdum.

Kaçmaya yeltenmedi bile. "Kurban rolünü oynamak istiyorsan senin bileceğin iş. Ama burada kimse kurban eğil. O lanet olası çeneni açmayacaktın. Şimdi her şey berbat oldu."

"Ne yani, bunun böyle sürüp gitmesi seni mutlu mu edecekti? Başkasına âşık olduğun halde susup oturacaktın öyle mi?"

"Öyle de denebilir," diye karşılık verdi Ernest.

"İnanamıyorum," dedim ve ağlamaya başladım. "Bu olanların hiçbirini aklım almıyor."

Tam o sırada bitişik odadan uyanıp mızıldanan Bumby'nin sesi geldi.

"Aman ne güzel," dedi Ernest duvara bakarak. "Şimdi o da feryat etmeye başlar." Odadan çıkıp mutfağa gitti. Birkaç dakika sonra ben sabahlığımla Bumby'nin odasına yollanırken o viskisini koymuş soda şişesine uzanıyordu.

• • •

Ernest o gece yatağa gelmedi. Sabah kahvaltı hazırlamak için kalktığımda çoktan çıkıp gitmişti. Eve akşamüstü döndü. Paltosunu çıkarıp ceplerini boşalttı. Böyle bir günde cebinden bir alay defter kalem çıkardığını görmek beni hayrete düşürmüştü.

"Çalıştın mı yoksa?"

"Deliler gibi," dedi. "Yeni bir hikâye taslağı hazırladım. Bir kerede bütün olarak çıktı diyebilirim."

Ancak başımı sallayabildim. Bir tabağa soğuk et, peynir ve ekmek koydum. Ernest yemeğini yerken Bumby gelip dizine oturdu ve babasının ekmeğinden kemirdi. Bir süre onları izledim. Sonra da "Sırada ne var?" diye sordum.

"Bilmiyorum. Bunu daha yazmadım. Sonrası için bir fikrim yok."

"Hâlâ İspanya'ya gitmek fikrinde misin?"

"Neden olmasın? Program hazır. On ikisinde yola çıkıyorum. Madrid'deki boğa güreşini kaçıramam. Konserine mutlaka yetişirim. Sorun olmaz."

"Artık konser filan yok," dedim. O konu tamamen aklımdan çıkmıştı.

Bütün tanıdıklarımızın önünde gözyaşlarına boğulmadan çalabilmem söz konusu değildi artık.

"Niye olmasın? Biletler satıldı. Vazgeçemezsin."

"Geçerim. Gör bak nasıl yapıyorum."

"Herkesin diline düşeceksin."

"Belki de çoktan düşmüşüzdür. Kafeler şimdiden bu dedikoduyla çalkalanıyorsa hiç şaşırmam."

"Herkesin canı cehenneme. Sen izin vermedikçe kimse canını yakamaz."

"Bu dediğine kendin inanıyor musun sahi?"

"Başka çarem yok," dedi Ernest.

"Pauline'e söyledin mi?"

"Senin bildiğini mi? Henüz değil."

BELONGS TO KAOS TEAM

"İstersen bundan sonra ne yapacağımızı ona soralım. Eminim parlak bir planı vardır."

"Dikkatli konuş."

"Neden? Cadılık etmeye başlamamdan mı korkuyorsun? Böyle bir durumda bunun suçlusu kimdir acaba?"

Ernest yerinden kalktı. İki kadeh ve bir şişe konyakla geri döndü.

Kadehin birini doldurup masanın üstünden bana doğru iterek "İç şunu," dedi. "İyi gelir."

"Hadi, körkütük sarhoş olalım."

"Pekâlâ. Bak onu iyi beceririz işte."

BELONGS TO KAOS TEAM

OTUZ DOKUZ

Sonraki birkaç gün çok gerilimli geçti. Güpegündüz sokaklarda bile kavga ediyorduk. Sonunda Ernest bavulunu toplayıp Madrid'e vaktinden önce gitti. Onun yokluğunda bu duruma dayanmak daha kolaydı. Geleceğin ne getireceğini bilmiyordum ama biraz kafamı dinlemeye ve düşünmeye ihtiyacım vardı.

Kendimi korkaklıkla suçlasam da dediğimi yapmış konseri iptal etmiştim. Şimdi herkesten özür dilemek zorundaydım. Sinir bozukluğunu ve yeterince çalışamadığımı öne sürüp yalan söylerken kendimi çok kötü hissettim. Ama böylesi herkesin önünde o çileyi çekmekten daha iyiydi. Tahmin ettiğim gibi, yeni aşkın haberi ortalığa yayılmıştı.

Durumu bana haber veren Kitty oldu. Ernest Madrid'e gider gitmez bana geldi ve o her zamanki güvenli haliyle benim yana yakıla anlattıklarımı dinledi. Sözler tükenip geriye yalnızca gözyaşlarım kaldığında yavaşça "Doğrusu şaşırdığımı söylemek isterdim ama şaşırmadım," dedi. "Pauline'e Schruns'a gitmeden önce yolda rastladım. Kayakları omzunda, eli kolu paket doluydu. Doğrusu hiçbir şey belli etmedi ama sizden söz ederken tuhaf bir hali vardı. Sanki ikiniz de onun malıymışsınız gibi bir edayla konuşuyordu."

"Ne cesaret? Bunun hesabını sorarım ona."

"Zelda'nın anlattığına göre, bir gün Rotonde'da otururken Pauline gelmiş. Hem'in kendisine yazdığı bir mektubu anlatma-

BELONGS TO KAOS TEAM

ya başlamış. Onun kadın parfümünden iyi anlıyor oluşu aman ne kadar komikmiş, falan, filan. Tabii bu anlattıklarını başka komik bulan olmamış. Belli ki ortaya yem atıyor, şüphe uyandırmaya çalışıyormuş."

"Belki de kendine engel olamadı. Ernest'e fena âşık."

"Yani onu anlayışla mı karşılıyorsun?" diye sordu Kitty hayretle.

"Asla. Ama aşk aşktır. İnsana çok aptalca şeyler yaptırır."

"Ben Pauline'i severim ama bu konuda çok hatalı. Özgürlük ayrı, arkadaşının kocasıyla ilişki ayrı. Orada durup bir çizgi çekmelisin. Buna mecbursun."

Havalar düzelmiş, krem beyazı atkestanesi tomurcuklarının o tatlı bayıltıcı kokusu her yanı sarmıştı. Ama dışarı çıkıp o güzelliğin keyfine varacak durumda değildim. Bumby hastalanmıştı. Önce nezle gibi başlamış, arkasından ateş gelmişti. Oğlan solgun ve halsizdi. Özellikle geceleri artan ve ikimizi de uykudan uyandıran feci bir öksürükle boğuşuyordu. Evden çıkmıyorduk. Ona kitap okuyor, eğlendirmek için şarkılar uyduruyordum ama arada birkaç dakikalığına da olsa hayatımın mahvolmakta olduğunu düşünmeden edemiyordum.

İki günde bir Ernest'ten telgraf geliyordu. Madrid'de son derece mutsuzdu. Kent çok soğuk ve tozluydu. İyi boğa güreşlerinin sayısı az, arenalar uzak yerlerdeydi. Her nedense boğalar zayıf ve hastalıklıydı. Zaten o da kendini hasta bir boğa gibi hissediyordu. Birlikte içebileceği kimsesi yoktu. Bütün yakın dostları bir yerlere dağılmışlardı. Kendini çok yalnız hissediyordu. Bütün bunlara rağmen sıkı çalışıyordu. Bir pazar ikindisinde yarım yamalak taslaklar halinde olan üç hikâyeyi birden yazıp bitirmişti. Yükselen enerjisi tükenmek bilmiyordu. Orada kalıp yazmayı sürdürecekti. Bumby'i alıp gelmeyi düşünmüyor muydum? Eğer geleceksem, bir an önce yola çıksam iyi olurdu. Yoksa yalnızlıktan aklını kaçırabilirdi.

BELONGS TO KAOS TEAM

Cevap yazıp Bumby'nin yolculuk edecek durumda olmadığını bildirdim. Benim de pek havam yoktu. Ernest'le aramızdaki sorunun nereye varacağını bilemiyordum. İspanya'da bir otel odasında, özellikle de Pauline'in yolladığı telgrafları seyrederek, başıma gelecekleri bekleyip durmaya dayanamazdım. Hayır, bu uzaklığı korumak daha iyiydi. Zaten Ernest'in yazmakla ilgili bir sorunu yoktu. Sıkıntılı zamanlarında daha iyi iş çıkarıyordu. Acı adeta içinin derinliklerinde bir yerlere işleyip asıl mekanizmayı harekete geçirmesine yardımcı oluyordu sanki.

Öte yandan, kendine acıması da beni hiç şaşırtmıyordu. Bazı erkekler yalnızlığa bayılırlardı ama Ernest onlardan değildi. Yalnızlık çok içmesine yol açıyor, çok içince uyuyamıyor, uykusuzluk derinlerdeki kötü sesleri ve düşünceleri yüzeye çekiyor, o da bunları susturmaya çalışayım derken daha çok içiyordu. Bana itiraf etmese de, bu aşk macerası yüzünden beni çok kırdığı için acı çekiyordu. Onun acı çektiğini düşünmek beni üzüyordu. Aşk insanı işte böyle düğüm edip bırakıyordu. Onu sevmekten vazgeçemiyor, onu koruyup kollama duygularımı engelleyemiyordum. Öte yandan mektuplarını cevaplamak için hiç acele etmiyordum. Ben de onun canını yakıyordum ama kimsenin kollarını açarak bana doğru koştuğu yoktu.

Mayısın sonuna doğru Bumby'nin öksürüğü hafiflemişti. Bavullarımızı hazırlayıp Cap d'Antibes'e gitmek üzere yola çıktık. Gerald ve Sara Murphy bizi konukevinde kalmak üzere Villa Amerika'ya davet etmişlerdi. Bizim takımın çoğu oradaydı. Scott ve Zelda yakınlardaki Juan-les-Pins'de Villa Paquita'da kalıyorlardı. Archie ve Ada MacLeish ise kumsalın birkaç kilometre yukarısındaki özel bir koya yerleşmişlerdi. Bol güneş, deniz ve leziz yemekler bizi bekliyordu. Ne zamandır herkes dedikodumuzu yaptığı için biraz rahatsız olabilirdim ama hikâyemizin bu grubu uzun süre meşgul edeceğini sanacak kadar taşralı da değildim. Örneğin Zelda uğrunda ölen erkeklere alışıktı ve bununla

BELONGS TO KAOS TEAM

övünmek hoşuna gidiyordu. Bizimki bu haliyle yalnızca çeneleri yoran bir dedikodudan ibaretti. Riskler ne olursa olsun böyle bir değişikliğe ihtiyacım vardı. Madrid'de işi bitince Ernest de bize katılacaktı. Onunla tekrar yüz yüze gelebilmek için o zamana kadar kendimi toplamayı umuyordum.

Gerald bizi trenden aldı ve adeta uçar gibi giden limon sarısı iki kişilik bir spor arabayla Villa Amerika'ya götürdü. Gördüklerim karşısında ağzım açık kalmıştı. Karıkoca Murphyler evi tamamlayıp süslemek için bir yıldır kentte bir otelde kalıyorlardı. Onlar Antibes'de piyasaya çıkmadan önce bir piyasanın varlığından bile söz edilemezdi zaten. Burası ilkbaharı kısa süren minik, mahmur bir kasabacıktı. Kimse yazın Riviyera'ya gitmezdi. Ama Murphy çifti yaz mevsimine ve Antibes'e bayılıyordu. Bu durumda kendilerine uygun bir mekân yaratmaları kaçınılmazdı. Parasını ödeyip bir kasaba otelini bir yıllığına kapatmışlardı. Çok geçmeden başka oteller de dört mevsim hizmet vermeye başlamıştı. Yeni oteller yapılıyordu. Bir zamanlar yosun kaplı olan kumsalı Gerald kendi elleriyle temizlemişti. Her seferinde birkaç metre ilerleyerek etrafı pırıl pırıl yapmıştı. Murphyler'in gelişiyle bronzlaşma moda olana kadar, kimsenin kıyıda güneşlenmek gibi bir alışkanlığı yoktu. Güneş banyosunu onlar icat etmişti. İnsan kısacık da olsa onlarla birlikte vakit geçirdiğinde, kaliteli, keyifli ve uygar olan ne varsa hepsini onların yarattığı hissine kapılıyordu.

Sahip oldukları yaklaşık otuz dönümlük arazi, kedi otlarıyla kaplı kat kat bahçelerden oluşuyordu. İçinde limon, hurma, zeytin ve biberiye, siyah ve beyaz meyve veren incirler, göz alıcı beyaz yapraklı egzotik bir Arabistan akçaağacı vardı. Mülkün içinde konukevinden başka küçük bir çiftlik ve ahırı, bahçıvan evi, şoför evi, Murphyler'in üç çocuğu için oyun evi ve Gerald'a ait bir resim atölyesi bulunuyordu. Malikâneye gitmeden önce Gerald bizi kayalık bir patikadan geçirip özel plajlarının bulunduğu beyaz, bembeyaz kumlu sahile götürdü. Scott ve Zelda plaj

BELGESEL KAÇAK TEAM

hasırlarına uzanmış incecik kristal kadehlerden şeri içiyorlardı. Scottie az ötede Murphyler'in çocuklarıyla kıyıya vuran dalgalar arasında oynuyordu. Hepsi bronz bir renk almış, saçları güneşten açılmıştı.

Zelda yerinden kalkıp beni yanaklarımdan öptü. "Gel, bir içki iç Hadley. Gerald'ın kullandığı arabaya bindiysen mutlaka buna ihtiyacın vardır."

"Kıyı yolundan gelirken yüreğime iniyordu," dedim.

Zelda "Scott'un da kokteylleri insanı felç eder. Ama güzel olan da bu zaten," dedi. Hepimiz kahkahayı bastık.

Scott elini gözlerine siper ederek bana baktı. "Hem'in işleri nasıl?"

"Sanırım iyi. Bu ara sıkı çalıştı."

"Canı cehenneme," dedi Scott neşeyle. "Onun işleri hep yolundadır zaten."

"Bunu kendi mi söyledi? Sakın inanma."

"Gördün mü bak?" dedi Zelda, aralarında daha önce geçmiş bir konuyu çözümlemiş gibi.

"Evet sevgilim. Hadley'in dediğini duydum." Sonra ikisi birden tazelemesi için kadehlerini Gerald'a uzattılar.

Siyah mermer zeminli malikâne siyah saten kaplı mobilyalarla döşenmişti. Duvarlar parlak beyazdı. Renk seçimindeki ağırbaşlılık yenice toplanıp etrafa yerleştirilmiş bahçe çiçekleriyle, yaseminler, gardenyalar, zakkumlar, güller ve kamelyalarla yumuşatılmıştı. Dekor baştanbaşa büyüleyiciydi. Eski yazlık ceketimle daha girişten itibaren ortama aykırı düşmüştüm. Getirdiğim hiçbir giysi buraya yakışmayacaktı zaten.

Gerald, "Sara biraz üşütmüş, yatıyor," diye açıkladı. "Eminim en kısa zamanda toparlanıp bize katılır."

Bumby ile plaj kıyafetlerimizi giyip kumsalda Sara'yı beklemeye koyulduk ama o gün boyu hiç aşağı inmedi. Bu durumdan alınmam mı gerektiğini düşünürken Murphyler'in doktoru Sara'yı yoklamaya geldi.

BELGESEL KAOS TEAM

"Bumby'i de bir muayene etse iyi olacak," dedi Gerald. "Sara öksürdüğünü ta yukarıdan duyuyormuş. Endişelendim."

"Ben de merak ediyorum. Akdeniz havasının iyi geleceğini düşünmüştüm."

"Olabilir ama doktor da bir bakıversin. İçimiz rahat olur."

Razı oldum. Bumby don fanila konukevindeki yatağın üstünde kuzu kuzu otururken doktor onu sıkı bir muayeneden geçirdi ve sonunda boğmaca teşhisi koydu.

"Boğmaca mı?" diye atıldım telaşa kapılarak. "Bu ciddi bir hastalık, öyle değil mi?" Aklıma *ölümcül* sözcüğü gelmişti ama bunu dillendirmeye cesaretim yoktu.

"Lütfen sakin olun Bayan Hemingway," dedi doktor. "Belirtilere bakılırsa çocuk aylardır bu hastalığın pençesinde. En kötü devreyi atlatmış, ama tamamen iyileşmesi için bol bol dinlenmesi gerek. Diğer çocuklara yaklaştırılmamalı. Onu en az iki hafta karantinada tutmalıyız."

Doktor özel bir öksürük ilacı yazdı. Rahat soluk alması için göğsünü ve sırtını okaliptüslü merhemle ovmamı önerdi. Artık doktora ve ilaca kavuşmuş olsak da Bumby beni çok korkutmuştu. Onu Paris'te doktora götürmediğim için kendimi affedemiyordum.

Teşhis konar konmaz Sara rahatsız oldu ve bizim bir otele geçmemizin daha uygun olacağına karar verdi. "Tabii gene bizim konuğumuz olarak," dedi. "Çocuğu burada tutamayız. Anlıyorsun değil mi?"

Anlıyordum elbette. Üstelik herkesin başına bunca dert açtığımız için de çok utanıyordum. Eşyalarımızı toplarken özür dileyip durdum.

Murphy ailesi bizi şoförleriyle yeni yerimize yolladılar. Ertesi sabah şoför tekrar uğrayıp bolca erzak ve bahçeden toplanmış taze sebze, meyve bıraktı. Bu çok cömertçe bir davranıştı. Bizi gözeten dostlarımız olmasa burada tek başımıza ne yapardık bilmem. Ne var ki çocuğun bakımı ve benim yalnızlığım ko-

nusunda ellerinden bir şey gelmiyordu. Bu duruma tek başıma dayanamazdım. Paris'e Marie Cocotte'a telgraf çektim ve buraya gelip Bumby'nin bakımı konusunda bana yardımcı olmasını istedim.

Madrid'deki Ernest'e de telgrafla durumu bildirdim. Hiçbir çağrıda bulunmadım. Kendiliğinden gelmek isterse gelebilirdi. Onu asla zorlamak niyetinde değildim.

Karantina haberinin duyulmasından kısa bir süre sonra Scott ve Zelda kapımızı çalıp Juan-les-Pins'deki kiralık villalarına geçmemizi önerdiler. Onlar kumarhanenin yakınında özel plajı olan daha büyük bir villaya taşınacaklardı. Bu bize Tanrının bir armağanı oldu.

Burası, her tarafı zarif el boyaması seramiklerle süslü, çok güzel bir evdi. Gelincikler ve portakal ağaçlarıyla dolu küçük bir bahçesi vardı. Bumby başka çocuklara hastalık bulaştırmadan orada güven içinde oynayabilirdi. Ama hastalık tekrarlayacak diye ödüm kopuyordu. Devamlı okaliptüs merhemiyle göğsünü ve sırtını ovuyor, acı ilacı yutturmak için türlü şaklabanlıklar yapıyordum. Geceleri iki saatte bir uyanıyor, ateşinin çıkıp çıkmadığını kontrol ediyordum. Doktor her gün uğruyordu.

Paris ve Madrid'den her gün telgraf geliyordu. Pauline benim durumuma çok üzüldüğünü yazmış, ama İspanya'da yalnızlıktan yakınıp duran Ernest'e de çok acıdığını belirtmişti. Bunu okuyunca öyle öfkelendim ki, az kalsın "Çok istiyorsan al senin olsun" diye cevap yazıp yollayacaktım. Ama kendimi tuttum. Telgrafı üçe katladım, sonra da küçücük parçalara ayırdım.

Bir akşam küçük bahçede oturmuş, kitabıma dalmıştım. Bir korna sesi duydum. Murphy, Fitzgerald ve MacLeish çiftleri ayrı otomobiller içinde eve yaklaşıyorlardı. Terasın tam önünde demir parmaklıkların arkasında durdular. Kadınlar uzun elbiseleri içinde birer sanat şaheseri gibi dışarı süzüldüler. Erkekler de takım elbiseleriyle çok hoş görünüyorlardı. Herkesin neşesi yerindeydi. Gerald'ın elinde içi buz gibi soğutulmuş martini do-

BELONGS TO KAOS TEAM

lu bir sürahi vardı. Demir parmaklıklara yaklaştığımda bana da bir kadeh uzattı.

"Destek kuvveti geldi," dedi. Kendinden çıkan bu fikri pek beğendiği belliydi. Scott dışında herkes kadeh kaldırmak üzere bir araya toplandı.

"Ben arabadayım ve uslu olmak için büyük bir gayret gösteriyorum," dedi Scott.

Zelda kaşlarını çattı. "Senden bu sözleri duymak çok can sıkıcı," dedi.

"Doğru," dedi Scott. "Ne yapayım, ben bugün uslu çocuk oldum. Bana bir gülümser misin Hadley?"

Hepimiz demir parmaklıklarda durup bir süre ayaküstü gevezelik ettik. Sonra hepsi kahkahalarla arabalarına doğru süzülerek uzaklaştılar ve kasabadaki kumarhanenin yolunu tuttular. Arkalarından bakakaldım. Hayal görmüş olabilir miydim acaba? Eve döndüm. Kitabımı alıp erkenden yatağa girdim.

Karantinamızdan on gün sonra, Ernest nihayet Madrid'den gelip bize katıldığında Murphy çifti onun şerefine kumarhanede bir şampanya ve havyar partisi verdi. Marie Cocotte da gelmiş, Bumby'nin bakımını devralmıştı. İlk kez villanın dışına çıkacağım için çok seviniyordum.

Ernest eve geldiğinde solgun ve yorgun görünüyordu. Madrid'de havalar soğuk gitmişti. Zamanının çoğunu gece yarılarına kadar yazarak geçirmişti. Ben hâlâ Bumby'nin hastalığı yüzünden perişandım. Ayrıca Ernest'in şu an bana karşı ne tür duygular içinde olduğunu bilemiyordum. Ama o beni ateşli, uzun bir öpücükle selamladı ve beni özlediğini söyledi. Beni öpmesine izin verdim ve Pauline konusundaki kararını hiç kurcalamadım. Şu sıra onun adını anmak akıllıca olmayacaktı. Ben de sustum. Ortak yaşamımızdaki en büyük tehlike karşısında elim kolum bağlanmıştı. "Ben de seni özledim," dedim ve parti için giyinmeye gittim.

BELONGS TO KAOS TEAM

Gerald Ernest'in gelişini kutlamak için hiçbir masraftan kaçınmamıştı. Kaçınması için de bir sebep yoktu zaten. Murphy çifti mirasyediydi. Hiç parasızlık çekmemişlerdi. Etrafta cam

kâseler içinde kamelyalar yüzüyordu. İstiridyeler dağ gibi yükseliyordu. Taze mısırların üstüne incecik fesleğen dalları serpiştirilmişti. Murphy çiftinin koyu mor renkli Akdeniz göğünü, çit bitkilerinin arasında ötüşen ve ötüşleri gitgide yükselen bülbülleri bile özel olarak sipariş etmiş olmaları mümkündü. Bütün bunlar sinirime dokunmaya başlamıştı. Her şeyin bu kadar planlı programlı, bu kadar medenice olması şart mıydı? Buradaki samimiyete kim inanırdı?

Scott ve Zelda'nın gelmesini bekliyorduk. Ernest masadakilere, Amerika'da yenice basılmış olan *Torrents of Spring* hakkında Sherwood'la mektuplaşmalarını anlatıyordu.

"Ona yazmak zorunda kaldım," diye itiraf etti. "Kitap her an piyasaya çıkabilirdi. Ona bu işin hikâyesini anlatmak, bana onca yardımı dokunduğu halde neden böyle bir halt karıştırdığımı açıklamak istiyordum."

"Sen iyi bir adamsın Hem," dedi Gerald.

"Öyle ya. Sen olsan böyle düşünürsün değil mi?"

"Yazdıklarını kötü mü karşıladı?" diye sordu Sara.

"Hayatında hiç bu kadar hakaret dolu ve aşağılayıcı bir mektup almadığını, kitabın da bir rezalet olduğunu söyledi."

"Hadi canım, öyle dememiştir," dedim.

"Doğru, yüz değil de on iki sayfa yazmış olsam belki komik olabileceğini söyledi."

"Ben kitabı feci komik buldum Hem," dedi Gerald.

"Sen kitabı daha okumadın bile Gerald."

"Evet ama anlattıklarından çok ama çok komik olduğu belli."

Ernest yüzünü buruşturup viski kadehini kafasına dikti. Sonra durup soluklanarak "Stein da canıma okudu," dedi. "İşin b...unu çıkardığımı, Hemingstein adını rezil ettiğimi söyleyerek beni kovdu."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Aman Tanrım," dedi Sara. "Bunu duyduğuma çok üzüldüm."

"Boş ver. Canı cehenneme."

"Yapma Tatie," dedim. "Kızdığın için böyle konuşuyorsun. O Bumby'nin vaftiz annesi."

"O da b...tan bir herif olacak desene."

Ernest'in kabadayılığının palavra olduğunu biliyordum ama gururu ve ani parlama huyu yüzünden ilki Şikago'da Kenley olmak üzere birçok iyi dostunu kaybetmesi canımı sıkıyordu. Paris'teki ilk arkadaşımız Lewis Galantiere de nişanlısına adi cadalozun teki dediği için Ernest'e küsmüştü. Bob McAlmon Ernest'in böbürlenip durmasından ve kabalığından öylesine yaka silkmişti ki, artık Paris'te bizi gördü mü yolunu değiştiriyordu. Harold Loeb Pamplona'da yaşadıklarını hâlâ üstünden atamamıştı. Şimdi bu acı kayıplar listesinin ilk sırasına en büyük iki destekçisi Sherwood ve Gertrude oturmuştu. Şamdanlı masaya şöyle bir bakıp sırada kimlerin olduğunu düşündüm.

Zelda ile Scott kumsala inen merdivenlerin başında göründüler. "Hemmy, dostum!" diye seslendi Scott. Ayakkabılarını ve çoraplarını çıkarmış, pantolonunun paçalarını kıvırmıştı. Kravatı gevşek, ceketi buruşuktu. Fırtınaya tutulmuş gibi bir hali vardı.

"Yüzmekten mi geliyorsun?" diye sordu Ernest.

"Yok canım. Kupkuruyum."

Zelda hafifçe burnundan soluyarak güldü. "Öyle ya, dilin de kurumuştur. Rıhtımdaki zavallı adama Longfellow'un bütün şiirleri okudun." Saçlarını geriye doğru sımsıkı taramış, kulağının arkasına kocaman beyaz bir şakayık iliştirmişti. Makyajı son derece özenliydi ama yüzü sıkıntılı ve yorgun görünüyordu.

Scott havalı bir biçimde koltuğuna yerleşirken "Longfellow'u sevmeyen yoktur ki," dedi. Hepimiz hafifçe güldük. Hâlâ ayakta duran Zelda'ya bakıp "Gel canım," dedi. "Bütün bu süper nu-

maracı dostlarla birlikte bir kadeh bir şey içelim. Havyar da var. Havyar olmasa ne yapardık biz?"

"Lütfen kes artık," dedi Zelda otururken. Hepimize kocaman, yapmacık bir gülüşle baktı. "Birazdan düzelir. Söz veriyorum."

Garson gelip içkilerimizi tazeledi, sonra da yan masanın servisini yaptı. Masada çok güzel bir genç kızla babası olması muhtemel bir adam oturuyordu.

"Bak bu iyi bir alışveriş olmuş işte," dedi Scott, kızı aç gözlerle süzerek. Ernest susması için dirseğiyle dürttü ama Scott susmadı.

Sonunda baba dayanamayıp Fransızca olarak "Siz bir beyefendi değilsiniz," dedi ve kızı alarak içeri, bizden epeyce uzak bir masaya götürdü.

Scott tekrar bize doğru dönerek "Beyefendiliğin dışında, olmadığım daha pek çok şey var," dedi. "İyi değilimdir. Zeki değilimdir. Hatta sizin gibilerle vakit öldürecek kadar sarhoş da değilim."

Gerald'ın rengi attı. Eğilip Sara'nın kulağına bir şeyler fısıldadı.

"Gerald, sevgili dostum, buraya baksana. Şu arkadaşına bir istiridye atıver. Açlıktan öldüm."

Gerald ona ters ters baktı ve tekrar eğilip Sara'yla konuştu.

Scott Gerald'ı karısından uzaklaştırmak için "Sara," diye seslendi. "Sara, lütfen bana bak. Lütfen."

Sara başını çevirmedi. Scott birden kesme cam bir tabla kapıp Gerald'ın kafasının üstünden arkadaki boş masaya fırlattı. Sara irkildi. Gerald başını eğdi ve Scott'a "Yapma!" diye bağırdı.

Scott bir tabla daha kaptı. Bu seferki masanın tam ortasına isabet etti. Sekerek yeri boyladı ve büyük bir gürültüyle parçalandı.

Zelda kocasının hareketlerini ısrarla görmezlikten gelmeye devam ediyordu ama bizler şaşırıp utanmıştık.

BELONGS TO KAOS TEAM

Sonunda Ernest "Hadi kalk bakalım Beyaz Atlı Prens," dedi Scott'a. Onu dirseğinden tutup kaldırdı. "Gel biraz dans edelim seninle." Sonra da Scott'u iteleyerek terastan uzaklaştırıp merdivenlerden kumsala indirdi. Herkes onları seyrederken Zelda gözlerini çit bitkilerine dikmişti.

"Bülbül," dedi. "Gerçek miydi; yoksa bana mı öyle geldi?"

Archie MacLeish öksürdü, "Eh, şey, olabilir," dedi. Ada ondüleli saçlarına, bozarsa dünyanın sonu gelirmiş gibi hafifçe dokundu. Ben bakışlarımı gökyüzü gibi simsiyah ve görünmez olan denize çevirdim. Yıllar kadar uzun bir bekleyişin ardından garson hesabı getirdi.

Oğlanı Marie Cocotte'un güvenli ellerine teslim etmiş olduğumdan ertesi gün geç saatlere kadar uyudum. Aşağı indiğimde Scott'la Ernest'i yemek salonundaki uzun masada önlerinde bir deste karbon kâğıdıyla oturur buldum.

Ernest "Scott az önce müthiş bir fikir ortaya attı," dedi.

"Günaydın Hadley," dedi Scott. "Dün akşam için çok özür dilerim. Ben rezil herifin biriyim değil mi?"

"Öyle," dedim ve yürekten bir şefkatle hafifçe güldüm. Scott ayıkken, şimdi olduğu gibi sohbet etmeye can atacağınız, rafine, akıllı uslu biriydi. Gidip kahve aldım ve fikrin ne olduğunu anlamak için masaya döndüm.

Ernest anlattı: "*Güneş de Doğar*'ın ilk on beş sayfasında Jake'in otobiyografisi var. Brett'le Mike'ın da arka plan hikâyelerini görüyoruz. Ama bütün bunlar daha sonra tekrar veriliyor veya bir şekilde yeterince açıklanıyor. Scott baştaki bölümü tamamen atmak fikrinde."

Scott başını sütlü kahvesine doğru sallayarak "Bence iyi olacak," dedi büyük bir ciddiyetle.

"Ben hikâyede hep aynı şeyi düşünmüşümdür. Olabildiğince az açıklamayla idare etmelisin. Her şey yazmış olduklarının içindedir. Yoksa da, boş ver. Gözüne soka soka söylemek havasını ka-

çırır ve hikâyeyi berbat eder. Şimdi aynını roman boyutunda bir esere uygularsam başarılı olur muyum diye merak ediyorum. Sen ne dersin Tatie?" Ernest'in gözleri parlıyordu. Şikago'da tanıdığım, aklım başka yerde olsa da elimde olmadan gülümsediğim o gencecik delikanlıdan farksızdı.

"Bence harika bir fikir. Sen bunu ustaca halledersin. Hemen bıçağına davran."

"Aslan karım benim."

İçimden 'Bak bunu sakın aklından çıkarma işte,' demek geldi. 'Ben hâlâ senin karınım.'

Kahvemi alıp terasa çıktım. Küçük kasabanın çatılarının ötesine, hiçbir varlığa boyun eğmeden uzanıpgiden masmavi denize baktım. Üstünde ne bir bulut vardı, ne de bir martı... Arkamda erkekler tekrar önlerindeki işe dalmışlardı. Konuşurken kılı kırk yarıyorlardı. Kalp ameliyatına hazırlanan cerrahlardan farkları yoktu. Tartıştıkları, bir hayat memat meselesiydi sanki. Evet, Scott berbat, can sıkıcı bir ayyaştı. Ernest de kendisini seven ve destek olan herkesi kırıp geçiren bir yapıya sahipti. Ama hasta önlerine geldiğinde her şey unutuluyordu. İkisi için de önemli olan, ameliyat masasına uzatılmış o bedendi. Artık bıkıp usanmadan üstünde çalışıp duracaklardı.

Ernest'in Madrid'den döndüğü hafta neredeyse alışkanlık halini alan bir yaşam düzeni tutturduk. Her sabah tıpkı Villa Amerika'da yaptıkları gibi Juan-les-Pins'deki terasımızda şeri ve bisküviyle kahvaltı ediyorduk. Saat ikide Bumby Marie Cocotte'la oynarken ya da uyurken biz Murphy veya MacLeish çiftinin evine yemeğe gidiyorduk. Kokteyl saati geldiğinde kahkahalarla çınlayan üç araba bizim evin önüne diziliyordu. Karantina düzenine sadık kalmaya çalıştığımızdan leziz yiyecekleri ve içkileri demir parmaklıklar arasından alıp veriyorduk.

Ernest ilk birkaç gün sıkı çalışmış ama sonra burada asla yalnız kalamayacağını, belki de yalnız kalmak istemediğini fark et-

mişti. Scott da sistemli çalışmak istiyor ama başaramıyordu. Ernest'le yazmak üstüne uzun uzun konuşmalarına rağmen tek satır yazmıyorlardı. Plajda güneşleniyor, Murphyler'in övgü dolu sözlerine doymak bilmiyorlardı.

Sara'nın doğal bir güzelliği vardı. Açık kumral gür saçları alagarson kesilmişti. Berrak bakışları insanın içine işlerdi. Scott ve Ernest onun gözüne girmek için yarışıyorlardı ama Zelda rekabete dayanamıyordu. Her gün biraz daha alıngan ve saldırgan olsa da Sara'ya hiçbir şey belli etmiyor, en sivri dikenlerini Ernest'e saklıyordu.

Zelda ile Ernest birbirlerini hiçbir zaman sevmemişlerdi. Ernest onun Scott üstünde fazla egemen olduğunu, ona zarar verdiğini, hatta onu itip kakacak kadar kaçık olduğunu düşünüyordu. Zelda ise Ernest'in efemine aslını örtmek için maço havalara giren bir sahtekâr olduğu fikrindeydi.

Bir gece hepimiz zil zurna sarhoş kumsalda otururken Ernest'e "Bence sen kocama âşıksın," dedi.

"Scott'la ben nonoş muyuz yani?"

Zelda ona kötü kötü baktı. "Hayır," dedi. "Yalnızca sen öylesin."

Ernest'in ona vurmasından korktum ama Zelda tiz kahkahalar atarak soyunmaya başladı. O ara Sara ile konuşmaya dalmış olan Scott birden durumun farkına vardı. "Hey, ne yapıyorsun öyle canım sevgilim?"

"Sabrını ölçüyorum," dedi Zelda.

Küçük plajın sağ tarafında yüksekçe bir kayalık vardı. En tepe noktası denizden on, on iki metre kadar yukarıdaydı. O noktada hep çırpıntılı olan su yüzeyin hemen altındaki kaya parçaları çevresinde anaforlanıyordu. Zelda düzenli kulaçlarla o tarafa yönelmişti. Hepimiz dehşet içinde onu seyrediyorduk. Ne yapacaktı? Daha doğrusu ondan her şey beklenirdi.

Zelda kayalığa varınca çevik hareketlerle yukarı tırmandı. Scott soyunup derhal peşine düştü. Ama tam çıkıntılı kayala-

BELONGS TO KAOS TEAM

ra ulaştığında Zelda haykırarak suya atladı. Bir an hepimiz dehşete kapılıp intihar ettiğini sandık, ama o az sonra yüzeye çıkarak şen şakrak bir kahkaha attı. O gece parlak bir mehtap var-

dı. İkisinin de ne yaptığını rahatça görebiliyorduk. Zelda gene vahşi çığlıklar atarak tekrar dalış yapmak üzere kayalığa tırmandı. Scott da onu izledi. İkisi de sarhoş olduklarından boğulmaları işten bile değildi.

Ernest "Bu gördüğüm bana yeter," dedi. Kalkıp eve döndük.

Ertesi gün terasta öğle yemeği yerken gergin sessizliği Sara bozdu.

"Lütfen bir daha bizi böyle korkutma Zelda. Yaptığın çok tehlikeliydi."

Zelda küçük bir kız öğrenci gibi gözlerini kırpıştırdı. "Ama Sara, biz kazık kakmaya hiç meraklı değiliz, bilmiyor musun?"

Sonraki günlerde Pauline'in önce Bolonya'dan sonra Paris'ten yolladığı mektupların ardı arkası kesilmeyince, ben de Ernest'le kazık kakmaya meraklı olup olmadığımızı düşünmeye başladım. Acaba şu an sahip olduklarımızı korumaya kararlı mıydık? Galiba Pauline bizden çok daha inatçıydı. Uzakta olduğu için bütün eğlenceyi kaçırdığını, buna bir çare bulunup bulunamayacağını soruyor, buraya gelmenin yolunu yapıyordu.

Çocukken boğmaca geçirdiğinden böyle bir korkusu olmadığını, yanımıza gelip karantinamızı paylaşmak istediğini yazmıştı. Bu mektubu Ernest'e değil bana yollamıştı. Pauline sahiden de azmi ve hedefe kilitlenişiyle beni her seferinde şaşırtıyordu. Hâlâ dostmuşuz gibi davranmaktan hiç vazgeçmemişti. Duruşundan asla taviz vermiyordu.

Pauline insanın gözlerini kamaştıran bol güneşli bir günde Antibes'e ayak bastı. Beyaz elbise giymiş, beyaz hasır şapka takmıştı. Bir çanak dondurma gibi tertemiz, pırıl pırıl duruyordu. Genişleyen bir güneş lekesi... Onun yerinde başka bir kadın olsa sahneye bu şekilde dalmaktan çekinirdi. Herkes onun

Ernest'in metresi olduğunu biliyor, en azından şüpheleniyordu. Ama bütün bunlar Pauline'in hiç umurunda değildi. Bu bakımdan Zelda'ya benziyordu. İkisi de kafalarını bir şeye taktılar mı ona ulaşmanın bir yolunu buluyorlardı. İkisi de insanı ürkütecek kadar zeki ve açık fikirlilerdi. Bende ise bunlardan eser yoktu.

Zelda bir akşam bana, "Hem şanslı adam," dedi. "Sen her şeye boyun eğen birisin. Yani hep Hem'in istekleri doğrultusunda yaşıyorsunuz demek istiyorum."

İrkilmiş, bunu kocalarımızın yakınlığını kıskandığı için söylediğini düşünüp cevap vermemiştim. Ama Zelda haklıydı. Ernest hayatımızı kendi taleplerine göre yönetiyor, sık sık beni çiğneyip geçiyordu. Üstelik bu ezip geçmelerin kaza olduğu pek söylenemezdi.

İkimiz de kadınların evi demir yumrukla idare ettiği, çocukları ve kocaları tir tir titrettiği ailelerden geliyorduk. Ben ne pahasına olursa olsun o tip bir kadın olmayacağımı biliyordum. Ernest'in dayanağı ve destekçisi olmayı ben seçmiştim ama dünya değişmiş, benim tercihlerim yerle bir olmuştu. Ernest son zamanlarda çevresine baktığında farklı bir hayat görüyor ve bu gördüğünü beğeniyordu. Zenginler gündüzleri daha keyifli, geceleri daha özgür yaşıyorlardı. Her gittikleri yere güneşi de götürüyor, dünyayı yerinden oynatıyorlardı. Pauline yeni bir kadın modeliydi. Ernest ne diye ona sahip olmasındı? Ne diye uzanıp her istediğini alamıyordu? Her şey böyle yürümüyor muydu?

Şahsen ben kendimi çaresiz ve oyuna getirilmiş hissediyordum. Bu benim dünyam değildi. Bunlar benim alışık olduğum türde insanlar değildi. Ernest'i de her geçen gün kendilerine benzetiyorlardı. Ne yapabilirdim? Ne söyleyebilirdim? Belki sonunda Pauline'e olan aşkı söner ve bana geri dönerdi. Henüz her şey bitmemişti. Ama hiçbir şey benim denetimimde değildi. Ona ültimatom verip Pauline'in yanımızda kalamayacağını

BELONGS TO KADOS TEAM

söylesem Ernest'i kaybederdim. Sinir krizi geçirip olay yaratacak olsam, bu da beni terk etmesi için sebep yaratmaktan başka işe yaramazdı.

Bu durumda payıma düşen yalnızca bu feci felç hali, bu bekleyiş, bu gönül yarası halini almış oyundu.

KIRK

Adam bir türlü anlamıyordu; nasıl oluyor da aşk bir bahçeyken, ansızın savaş alanına dönebiliyordu? Şu anda savaştaydı. Her fırsatta sadakati sınavdan geçiriliyordu. Nasıl olmuşsa olmuş, aşkın ilk günlerdeki o yürek yakan hezeyan hali geçip gitmişti. Şimdi bunları yaşayıp yaşamadığından bile emin değildi. Geri kalan, yalnızca yalanlar ve tavizlerdi. Başta kendi olmak üzere herkese yalan söylüyordu. Çünkü bu bir savaştı ve ayakta kalmak için her yol geçerliydi. Daha önce duruma bir ölçüde hâkimken, artık denetimi kaybediyordu. Yalan söylemek gitgide daha sinir bozucu ve daha zor bir hal almıştı. Bazen acı başa çıkılmaz olduğunda, iş o noktaya varırsa diye kendini öldürme yollarını not ettiği sarı müsvedde kâğıtlı, bez kaplı, kalın siyah defteri açıyordu.

Gaz musluğunu açıp ağır ağır yayılacak sisi, morarmış bir yüzle, ölümle sonlanacak o yarı uyku halini bekleyebilirdiniz. Bileklerinizi kesebilirdiniz. Jilet bulmak kolaydı. Hatta vücutta ölümü hızlandıracak başka yerler de vardı; boynun kulağın altına rastlayan kısmı, bacağın iç tarafı. Mideye saplanmış bıçaklar da görmüştü ama bu iş ona göre değildi. Manzara ona boynuzlanmış atları ve dışarı uğramış morumsu bağırsakları hatırlatmıştı. O halde son çare olmadığı sürece bıçak istemiyordu. Gökdelenin penceresinden aşağı atlamak da bir yoldu. Bu seçeneği New York'ta Max Perkins'le görüştükten sonra mutlu ve sarhoş yürürken Woolworth binasını gördüğünde bulmuştu. Hatta böy-

BELONGS TO KAOS TEAM

le bir çözümü akıl ettiğine sevinmişti bile. İnsan deniz ortasında bir transatlantiğin güvertesinden aşağı atlayarak da intihar edebilirdi. Sizi yıldızlardan başka gören olmazdı. Ama bu aşırı romantik bir yöntemdi. Önceden transatlantikte yer ayarlamak gerekirdi. Aslında suda her türlü ölüm mümkündü. Derinlere, diplere doğru dalabilir, soluğunuzu ağır ağır tüketip orada öylece kalabilirdiniz. Sizi ille de bir isteyen varsa, aşağı gelip alabilirdi. Ama asıl yöntemi bulunca kararını verdi: Bu işi olsa olsa bir tüfekle yapabilirdi ancak.

İlk kez ciddi olarak bir tabancaya bakıp tetiği çekmeyi düşündüğünde on sekiz yaşındaydı. Kısa bir süre önce Fossalta'da yaralanmıştı. Vücudu aniden şimşek gibi saplanan yalın bir acıyla sarsılmıştı. Böyle bir acı hayal bile edilemezdi. Bayılmıştı. Kendine geldiğinde bacakları pelte gibiydi. Onları hissetmiyordu. Başını da hissetmiyordu. Bir sedyeye konmuş sağlık personeli tarafından götürülmeyi bekliyordu. Çevresi ölülerle, can çekişenlerle doluydu. Tepede gökyüzü beyaza dönüştü. Yüksek bir ısı ve ışık fışkırdı. Haykırışlar. Etrafa saçılan kanlar. Orada iki saat öylece yattı. Bombardıman seslerini her duyuşunda elinde olmadan dua etmeye başlıyordu. Sözcükleri nasıl bilebildiğine şaştı. O hiç dua etmezdi ki.

Kanlar içinde kendini gökyüzüne açmış yatıyordu. Gökyüzü de ölüme açıktı. Birden silahı gördü. Subaylardan birinin tabancası ayağının çok yakınında duruyordu. Bir uzanabilseydi. Herkes ölüyordu. Bu durum çektiği acıdan, ortalıkta böyle sürünmekten çok daha olağan ve doğaldı. Düşünce gücüyle tabancaya doğru uzandı. Bir daha uzandı ama başaramadı. Sonra sağlık görevlileri geldiler ve onu canlı olarak alıp götürdüler.

Kendini cesur bilirdi ama o bombardıman gecesi bunu anlamanın bir yolunu bulamamıştı. Hâlâ da bilmiyordu. Sonbaharda, Pfife'la arasındaki durum Noel'e kadar hallolmadığı takdirde gene aynı şeyi yapacağına kendi kendine söz vermişti. Hallolmamıştı ama o hâlâ dediğini yapmamıştı. Kendi kendine onu ve Hadley'i

BELONGS TO KAOS TEAM

çok sevdiğini, onları üzmeye göze alamadığını söylüyordu. Hoş, ikisi de feci şekilde acı çekmekteydiler zaten.

Yaz gelmiş, durum büsbütün içinden çıkılmaz bir hal almıştı. Hadley'siz bir hayat düşünemiyor, hatta bunu istemiyordu ama Pfife'ı da kalbinden söküp atamıyordu. Pfife "evlilik"ten söz ediyor, bu konuda artan bir kararlılık gösteriyordu.

İkisini birden istiyordu ama bunun bir yolu yoktu. Aşk şu anda ona yardımcı olamıyordu. Ancak cesaretten güç alabilirdi ama cesaret dedikleri de neyin nesiydi ki? Tabancaya uzanmak mı, yoksa acılar içinde, titreyerek, korkudan ölerek, öylece oturmak mı? Bundan emin olamıyordu ama o ilk tabancadan beri elinin silaha gittiği çok olmuştu. Zamanı gelince bu işi bir silahla yapacağından emindi. Çıplak ayağının başparmağıyla tetiğe basıverecekti. Bunu yapmak istemiyordu, ama durum kötüye giderse, işler çığırından çıkarsa, o zaman intihar anlayışla karşılanabilirdi. Öyle olmak zorundaydı.

BELGESEL KAOS TEAM

KIRK BİR

Golfe Juan'da, kayalık yamacın hemen kenarında beyaz bir yol uzayıp gidiyordu. İskelelerdeki parlak renkli tekneleri, bazısı kayalık, bazısı çakıllı plajları, bazen de pamuk kadar yumuşacık görünen kumsalı seyrederek bisiklet üstünde kıyı boyunca yirmi beş kilometre kadar gidebilirdiniz. Göz alıcı kırmızı beyaz çizgili şemsiyelerin altında kestiren deniz düşkünleri, yağlı boya bir tablonun parçalarıymış gibi duruyorlardı. Ağlarını boşaltan kara kasketli balıkçılar, Antibes'i dalgalardan koruyan taş duvarlar, kat kat yükselen yamaçta, üst üste yığılı gibi duran köyün kırmızı çatılarıyla manzaranın bütünü bir tablo gibiydi zaten.

Kahvaltıdan sonra Ernest çalışmaya oturduğunda Pauline'le ikimiz bisikletle turluyorduk. Fikir benden çıkmamıştı ama cennette yaşıyorduk ve yapacak bir iş bulmalıydık. Villa Paquita'nın kontratı haziran başında sona erdiğinden Juan-Les-Pins'de, Hotel de la Pinede'de iki oda kiralamıştık. Bumby ve Marie Cocotte hemen yakınımızda çamlarla çevrili minik bir bungalovda kalıyorlardı. Neyse ki boğmaca tedavisi sonuç vermeye başlamıştı. Oğlan yavaş yavaş düzeliyordu. Rengi yerine gelmişti. Rahat uyuyordu. Artık sağlık durumu bizi korkutmuyordu. Karantina sona ermişti, ama biz gene de gündüzleri kendi kabuğumuzda yaşıyorduk. Birkaç kilometre uzağımızdaki Villa Amerika'da Murphy, Fitzgerald ve MacLeish çiftleri düzenlerini aynen sürdürmekteydiler: Tam on buçukta şeri eşliğinde biskü-

BELONGS TO KAOS TEAM

vi, saat bir buçukta Tavel şarabı, havyar, kızarmış üçgen ekmekler ve plaja özel olarak konmuş mavi - yeşil mozaik bezeli muhteşem masada briç partisi... Masanın üstüne saçları uçuşan bir siren resmedilmişti. Bir kayanın tepesine oturmuş uzakları seyrediyordu. Bir şeylerin simgesi olduğundan Villa Amerika'daki herkes sireni seviyordu. Onu da, şerilerini, üçgen kızarmış ekmeklerini ve onları bir zemberek gibi kuran alışkanlıklarının her anını sever gibi seviyorlardı.

Hotel de la Pinede'de biz de kendi düzenimizi kurmuştuk. Geç kahvaltı ediyor. Ernest terasın az ötesinde küçük bir stüdyoda yazarken Pauline'le ben bisiklete biniyor, yüzüyor ya da Bumby ile minik plajımızda güneşleniyorduk. Öğle yemeğinden sonra siesta yapıyor, daha sonra yüzüyor, kokteyl saati için giyinip soluğu ya Villa Amerika'nın kat kat bahçelerinden birinde ya da kasabanın kumarhanesinde alıyorduk. Bizimle ilgili en ufak bir imalı bir söz ya da davranış yoktu. Çünkü anlaşma böyleydi.

Dışarıdan gören, Pauline'le arkadaş olduğumuzu düşünürdü. Belki Pauline bile buna inanıyor olabilirdi. Bunu asla anlayamamıştım. Pauline neşeli görünmek için büyük çaba harcıyor, bir bahaneyle kasabaya inip dalından yeni koparılmış incirler veya en kaliteli sardalye konserveleri ile dönüyorduk.

"Şu zeytinin bir tadın da bakın," diyordu. Sunduğu bazen de sert bir kahve, bir pasta ya da güzel bir reçel oluyordu. "Cennetten çıkma."

O yaz onun "cennetten çıkma" deyişini belki bin kez duymuşumdur. Öyle ki neredeyse avaz avaz bağırmaya başlayacaktım. Ama bağırmadım. Sonradan bu da pişmanlıklarımdan biri olmuştur ya, neyse. Otelde iki odamız vardı. İkisinde de iki kişilik yatak, büyük dolaplar ve kıyıya açılan panjurlu pencereler vardı. Odalardan birinde Ernest'le ben, diğerinde hiç değilse önceleri tek başına Pauline kalıyordu. Yüzme ya da bisiklet turumuzdan sonra Pauline öğle yemeği için hazırlanacağını söy-

lüyor ama soluğu Ernest'in stüdyosunda alıyordu. Bunun için otelin içinden geçiyor, ardiye kapısı gibi hiç dikkat çekmeyen ikinci bir kapıya yöneliyordu. Büyük olasılıkla aralarında kararlaştırdıkları bir vuruş şekli vardı. Ben öyle tahmin ediyordum. Aklıma daha neler neler geliyor, bu yüzden bayılacak gibi oluyordum. Pauline bir saat sonra ortaya çıktığında yıkanmış, iki dirhem bir çekirdek giyinmiş oluyordu. Gülümseyerek sofraya oturuyor, hararetle yemeğin veya havanın güzelliğini övmeye başlıyordu. O kadar ölçülü ve temkinli davranıyordu ki, bu rolden zevk aldığını bile düşünmeye başlamıştım. Sanki zihninde bir film çevriliyor, o da büyük bir yıldız olarak rolünün gereğini hiç aksatmadan yerine getiriyordu. Ben asla bu kadar zeki olamazdım. Suskunluğum gitgide artıyordu. Başkalarının konuşmalarını da duymak istemiyordum. Sohbetleri yapmacık ve boş geliyordu. Ben denizi seyretmeyi tercih ediyordum. O hem hiç ağzını açmaz, hem de sizi asla yalnız bırakmazdı. Bisikletimle gezerken, mavi çırpıntının ortasında yol alan tekneleri, azimle duvarların arasından fışkırmış canlı yeşil makileri inceliyordum. Kıyıyı döven rüzgâra ve dalgalara rağmen, alttaki kayaları örten koyu renkli yosunlar kadar dirençle, nasılsa oralarda kök salmayı başarmışlardı.

Fırtınalı geçen bir gecenin sabahı Pauline ısrarla bana yangın yerine dönmüş çevredeki zarar ziyanı, alabora olmuş sandalları, devrilmiş çamları, birbirine girmiş şemsiyeleri gösteriyordu. Gevezeliğinden kurtulmak için hızın ıslığından ve tekerleklerimin zemindeki hışırtısından başka bir şey duymaz olana kadar pedallara yüklendim. Ama Pauline yakamı bırakmıyordu.

"Drum'ı sonbaharda Amerika'ya dönmeye ikna etmeye çalışıyorum. Biliyorsun Arkansas'da ailemin arazileri var. Yaşam o kadar ucuz ki, insan orada bir servet biriktirebilir."

Ernest'i takma isimlerle anmasına sinir oluyordum. O bizim

BELGESEL KAOS TEAM

dilimizdi. Bizim oyunumuz. "Boşuna nefes tüketme," dedim. "Ernest kafasını kessen memlekete dönmez."

"Ama bana iyi fikir olduğunu söyledi."

"Arkansas'a gitmenin mi?"

"Piggott'a. Orası kırsal sayılır tabii. Ama sen kırsalı seversin."

"Ben buradaki yaşantımdan memnunum. Sen neyin peşindesin?"

"Affedersin. Ben yalnızca sizi düşünüyorum. Bir süre sonra Paris'te parasız kalacaksınız. Ernest yakında ikinci romana başlayacak. Sırf bunu düşünüyor. Piggott'ta güzel bir ev döşeyebilirsiniz. Eminim bu hoşuna gidecektir."

"Hayır," dedim. "Gitmez."

Hayretler içindeydim. Yolculuk bitene kadar gözyaşlarımı engellemeye çalıştım. Pauline'in bu durumu fark etmesini istemediğimden gitgide hızlanarak arayı açtım. Bazı virajlar tehlikeliydi. Bir an dengemi kaybedecek olsam taş setin üstünden aşağıdaki sivri kayalıklara uçabilirdim. Bazen sağa sola kayar gibi olsam da bisikleti düzgün sürüyordum. Ernest'le yüzleşmek üzere geri dönerken, tuhaf bir coşku hali içindeydim. Adrenalinim yükselmişti. Zihnim arı kovanı gibi çalışıyordu. Ernest'e neler soracaktım? O kendini savunmak için bakalım nasıl bahaneler bulacaktı?

Otele vardığımda bisikletimi çakılların üstüne fırlatır gibi bırakıp, soluk soluğa ter içinde içeri koştum. Ernest'in stüdyosuna dalmak niyetindeydim ama tabii ki kapısı kilitliydi.

Kapıyı vurduğumda "Kim o?" diye seslendi.

"Karın," dedim burnumdan soluyarak.

Ernest kapıyı açtığında beni gördüğüne şaşırmış gibiydi. Bu saatler Pauline'in uğradığı saatlerdi. Belki de şu ara artan bir tutkuyla onun gelişini beklemekteydi.

Daha o kapıyı kapatamadan "Benim Arkansas'a gideceğimi aklın kesiyor mu sahiden?" diye çıkıştım.

OLEGNOD BELONGS TO KAOS TEAM

"Ah," dedi Ernest. "Ben de seninle bu konuyu konuşacaktım. Mantıklı düşünürsen hiç de fena fikir değil."

"Onun ana babasıyla birlikte mi oturacağız?" diye tiz bir kahkaha attım.

"Hayır, hepimize uygun bir ev bulabilir. Kentte de olabilir bu."

Kulaklarıma inanamıyordum. "Sen hep beraber yaşamamızı mı istiyorsun yoksa?"

"Şu anda da durum bu değil mi?"

"Öyle. Bu da feci bir şey. Onunla yattığını bilmek midemi bulandırıyor."

"Üzgünüm Tatie. Bu belki durumların henüz yeni oluşundandır. Usturuplu davranmamış olabiliriz."

"Sence bu koşullarda usturuplu davranmaktan söz edilebilir mi sahiden?"

"Bilmiyorum. Seni kaybetmek istemiyorum."

"Ya kabul etmezsem?"

"Lütfen Tatie," dedi boğuk ve kederli bir sesle. "Bir dene. Eğer yürütebilirsek ve memnunsak, belki eylülde Piggott'un yolunu tutarız. Olmuyorsa Paris'e döneriz."

"Sırf ikimiz mi?"

"Evet," dedi. Bana sesinde bir sıkıntı ve tereddüt var gibi gelmişti. Söylediklerinin hiçbirinden emin değildi.

"Bence hata ediyoruz. Baştan sona."

"Evet ama artık geri dönmek için çok geç. Yalnızca geleceğe bakabiliriz."

"Evet," dedim üzüntüyle ve geldiğim yoldan geri döndüm.

Bunu izleyen birkaç gün boyunca Ernest'in teklifinin sahiden yeni bir fikir, bulaştığımız pislikten kurtulma yolunda bir çaba mı olduğunu, yoksa baştan beri hep buna mı niyetlendiğini düşünüp durdum. Yıllardır üçlü hayatlar ortamında yaşıyorduk. Bunlar özgür düşünen, özgür yaşayan insanlardı. Doğruluğuna

BELONGS TO KAOS TEAM

inandıkları, riskli ya da insanı sonsuz özgür kılacak bir keşif uğruna her türlü kuralı yıkabilirlerdi. Ernest onların maskaralıklarını seyrederken ne hissediyordu bilmiyorum ama onlar bence üzülüyor, hatta bazen kendilerini işkence altında hissediyorlardı. Pound'dan son aldığımız habere göre metresi Olga Rudge bir kız çocuğu dünyaya getirmiş, ama ikisi de bebeği üstlenmeyi reddetmişlerdi. Pound'un hayatında çocuğa yer yoktu ve ikisi de bu konuda taviz vermek istemiyordu. Bebeği Olga'nın doğum yaptığı koğuştaki bir köylü kadına vermişlerdi. Düşük yapan kadın bebeği büyük bir sevinçle kabul etmişti.

Bir insanın çocuğunu bu kadar kolayca feda edebilmesi beni şok etmişti. Ama Shakespear'ın hamile olduğu haberini veren mektup beni iki misli şaşırttı. Çocuk Pound'dan değildi. İşin ilginç yanı, Shakespear bebeğin babasının kimliğini bir sır gibi gizlese de çocuğu kendisi büyütecekti. Bunu intikam için yaptığı belliydi. İşte bu rezilce ve çirkin örnekler insanın dengesini bozuyor, kendi gerçeklerine, kendi benliğine ters düşen delice davranışlara itiyordu.

Bir gün öğleden sonra Ernest'le odamızda kestirirken Pauline parmaklarının ucunda içeri girdi. Rüyamda tonlarca kuma gömüldüğümü görüyordum. Bir soluksuz kalma sahnesiydi ama tuhaftır ki, kâbus hissi vermiyordu. Kumlar sıcacık, şeker gibiydi. Ben o ağırlığın altında yavaşça ezilirken *Cennet bu işte* diye düşünüyordum. *Cennet bu işte.* Öyle gevşemiş, öyle uyuşmuştum ki Pauline'in Ernest'in yattığı taraftan çarşafın altına süzülüverdiğini fark etmemiştim. İkindiler sıcak olduğundan çıplak uyuyorduk. Neler olduğunu kavramıştım ama her şeyi hissedecek kadar tam bir uyanış istemiyordum. Gözlerimi hiç açmadım. Bedenime tam olarak sahip değildim. Kimse beni o trans halinden koparacak ne bir söz söylüyor, ne de bir ses çıkarıyordu. Kendi kendime, 'Yatak kumdu,' dedim. 'Çarşaflar kumdu.' Ben hâlâ o rüyanın içindeydim.

BELONGS TO KAOS TEAM

KIRK İKİ

Güneş geniş aralıklı panjurlardan içeri süzüldüğünde istesem de istemesem de sabah olduğunu anlayıp gözlerimi açtım. Hafif bir esintinin itiştirdiği krem rengi keten perdeler kımıldanıp duruyorlardı. Işık dikdörtgen parçalar halinde koyu renkli ahşap zemine vurmuştu. Esnedim. Gerindim. Çarşafları iteledim. Yatağın karşısında uzun bir ayna vardı. Aynadaki görüntüme baktım. Güneşten kararmış, yüzme ve bisikletten sıkı form tutmuştum. Saçımın rengi açılmış, hafif bir zencefil tonu dışında kızılı hatırlatan hiçbir kırmızılık kalmamıştı. Gözlerim pırıl pırıl bakıyordu. Görünüşüm mükemmeldi. Artık buna fazla şaşırmaz olmuştum. Aslında içten içe ölürken, nasıl oluyor da böyle güçlü ve sağlıklı görünebiliyordum?

Otelimizde her şeyden üç tane vardı. Üç kahvaltı tepsisi, üç havlu bornoz, ipte üç ıslak mayo. Otelin rüzgârlı cephesindeki taşlık yolun kenarında, çatallarla desteklenmiş üç bisiklet park edilmişti. Bisikletlere belli bir açıdan bakıldığında, bir, iki, üç, hepsi tek sıra olmuş, krom gidonlarından yansıyan ikindi güneşinde heykel gibi dimdik ve sağlam görünüyorlardı. Ama başka bir açı seçerseniz, işte o zaman, ağır metal çerçeveyi taşıyan bisiklet çatalının nasıl da incecik olduğunu, bisikletlerin her an domino taşları ve aşk gibi kolayca yıkılıvereceğini anlardınız. Bu keşfimi de kendime sakladım. Bu da yazısız anlaşmanın bir parçasıydı. Dışarı hiçbir şey belli etmediğiniz, dillendirmediğiniz sürece içinizden lanetler yağdırmakta serbesttiniz. Özellikle

BELONGS TO KAOS TEAM

herkesin neşeli olduğu veya olmaya çalıştığı, bizim gibi şanslıların nasıl da keyifli yaşadıklarını kanıtlamaya çalıştıkları kokteyl saatlerinde böyle şeyler hiç yakışık almazdı. Gidip bir kadeh bir şey içer, üstüne bir tane daha yuvarlar, kimsenin ağzının tadını kaçırmazdınız.

Mayomu giyip yüzmeye gittim. Sonra kahvaltı için minik bahçedeki terasa indim. Güneşe nazır kahvaltımız masada bizi bekliyordu: Üç porsiyon bol tereyağlı ve karabiberli jambonlu yumurta, fırından yeni çıkmış üç adet tatlı çörek ve üç bardak meyve suyu... Ernest terasın yakınında, çalışmakta olduğu o küçük odadan çıkıp geldi.

"Günaydın Tatie. Çok iyi görünüyorsun."

"Evet," dedim. "Sen de öyle."

Taba rengi bez şortla Grau-du-Roi'dan alınmış siyah beyaz çizgili bir denizci süveteri giymişti. Yalınayaktı. Ben de aynı havada giyinmiştim. Pauline terasa geldi. Yenice duş almış, siyah saçlarını sımsıkı arkaya doğru taramıştı. Onda da çizgili süveterin aynısı vardı. Bir örnek giysiler içinde birbirimize günaydın dedik ve kıtlıktan çıkmışız gibi iştahla yemeğe koyulduk.

Güneş çoktan kumsala vurmuş, her yeri ışığa boğmuştu. O aydınlıkta kumlar bembeyaz duruyordu. Sudaki yansıması insanın gözünü alıyordu.

"Bugün sıkı yüzeceğiz anlaşılan," dedi Pauline.

"Evet," dedi Ernest. İkiye böldüğü çöreğinden hafif bir buhar yayıldı. "Sonra da Madam'dan buz gibi Bollinger'le, yanında da biraz kaparili sardalye isteriz. Bu hoşuna gider öyle değil mi?" diye sordu bana dönerek.

"Şahane olur."

Kahvaltıdan sonra Madam'a öğle yemeğinde ne istediğimizi söylemeye gittim. Plaj için küçük bir çanta hazırladım. Ayakkabılarımı bulup bungalova doğru yürüdüm. Bumby bahçede oynuyordu.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Merhaba ayıcık – oğlan," dedim. Onu kucaklayıp kulağından hafifçe ısırdım. "Bugün biraz boy atmışsın galiba. Annen seni çok büyümüş gördü."

Sözlerim Bumby'nin hoşuna gitmişti. Omuzlarını dikleştirip başını geri attı. Marie "Dün gece hiç öksürmedi madam," dedi.

"Aferin sana." Bumby gururla başını sallayınca "Gel o zaman ayıcık - oğlan," dedim. "Plaja gidip yüzelim."

Yolun öbür ucundaki yay biçimli kumsalda Ernest ve Pauline çoktan şemsiyeleri açıp hasırları sermişlerdi. Tosbağalar gibi gözlerimizi kapatıp kumlara uzandık. Biz yan yana kumsalda güneşlenirken Marie ile Bumby suyun kıyısında oynuyor, kumların üstüne deniz kabuklarından şekiller yapıyorlardı. Güneş yakmaya başlayınca suya girdim. Isındığımda suyun buz gibi çarpması hoşuma gidiyordu. Önce daldım. Sonra başımı çıkarıp su kıpırtısızken birkaç yüz metre yüzdüm. Kulaç atıp kendimi dalgalara bıraktım. Bir an hafifçe yükseldiğimde hepsini küçük, kusursuz noktalar halinde gördüm; kocamı, çocuğumu ve artık iyice içimize işlemiş olan kadını... Bu mesafeden hepsi eş değerde ve huzurlu görünüyordu. Onları ne duyuyor, ne de hissediyordum. Dalganın koynunda yalnızca gökyüzünü, ne kadar acı çekersek çekelim hiç değişmezmiş gibi duran tepedeki o parlak beyaz alanı görüyordum.

Bir ara hareketsiz kalmayı denedim. Kollarımı bacaklarımı oynatmıyordum artık. Bakalım ağırlığım beni ne kadar aşağıya çekecekti. Dibe batarken gözlerimi açıp yukarı, yüzeye doğru baktım. Ciğerlerimde önce bir iğnelenme, sonra da bir volkan parçası yutmuşum gibi bir yanma hissettim.

Orada öylece kalsam, bütün kapılarımdan suyun içime girmesine izin versem, birçok sorun hallolurdu. Yaşamımın gün be gün benden eksilip Pauline'e doğru kayışına tanıklık etmek zorunda kalmazdım.

İçimdeki küçük volkan beni yakıyordu. Birden yeni bir duyguyla sarsıldım. Asla bu şekilde yaşamak istemiyordum ama öl-

BELONGS TO KAOS TEAM

meye de niyetim yoktu. Gözlerimi kapattım ve hızla ayak çırparak yüzeye çıktım.

Kıyıya döndüğümde Pauline kalkıp yanıma geldi. "Balıklama çalışalım mı?" diye sordu.

"Ben o konuda pek başarılı değilim."

"Sana öğretirim. Ben bugün dalış hocası olayım. Hem de hakem olsun ve sana not versin."

"Yok canım, o kadarına gerek yok," dedim gülmeye çalışarak.

Pauline "O zaman önce biraz pratik yapalım," deyip öne düştü. Plaj boyunca devam eden, kenarında gitgide yükselen kahverengi kaya öbeklerinin bulunduğu küçük patikayı tırmandık. Taşlar kararmış ve oyulmuştu. Sanki kilden yapılmış, bir tanrı elinden çıkmış ve binlerce yıldır güneşin altında pişmiş gibiydiler. Tabanlarımız pişmişti. Hızla çıkıp tepeye çok yakın bir noktada durduk.

Pauline eğilip beş metre kadar aşağıda çarpıp çekilen dalgaların temposunu yakalamaya çalıştı. "Yaklaşan dalga sesini duyduğun an atlayacaksın," dedi. Sonra doğruldu. Kollarını başının ve uzun boynunun üstünden zarifçe yukarı kaldırdı. Bekledi. Kabarmış yaklaşan dalganın hışırtısıyla ince bacakları yaylandı, fırladı, bir an havada asılı kaldı, sonra da roket gibi dümdüz suya indi. Suyu deldiği nokta anında kapandı. Hiçbir iz kalmadı. Yüzey gene dümdüz oldu. Hemen sonra Pauline suyun üstünde belirdi. Saçlarını arkaya itip gözlerini kısarak baktı. "Tamam," diye bağırdı. "Sıra sende."

"Kolay olamayacak kadar kolay görünüyor," diye seslendim. Pauline gülerek karşılık verdi.

Ernest de suya girmiş, yüzerek küçük kayalığın yakınında atlamamı bekleyen Pauline'in yanına gelmişti.

"Hadi atla da görelim bakalım," dedi kollarını oynatıp batmamaya çalışarak.

"Ne not isterim, ne ders. Yoksa atlamam," dedim.

BELONGS TO KAOS TEAM

"Doğrusunu öğrenmek istemiyor musun?" diye seslendi Ernest gözlerini kısıp bana bakarak.

"Aslında hayır. Kayalarda parçalanmadan suyu boylasam ye-

ter."

"O zaman keyfin bilir."

Kenarda durdum ve taşların parmaklarımı yaktığını hissettim. Gözlerimi kapattım.

"Kollarını dümdüz kaldır, kulaklarına iyice yapışsın," diye seslendi Pauline.

"Ders yok," dedim. Dimdik durdum. Kollarımı yukarı kaldırdım. Yaklaşan dalganın hışırtısını bekledim, ama duyduğumda kıpırdayamadım. Olduğum yere çakılmış gibiydim.

"Bak gördün mü, kaçırdın işte," diye hayıflandı Ernest.

Ona cevap vermedim. Gözlerimi de açmadım. Bir an başım döndü. Yaklaşan dalganın sesini bir kez daha duyduğumda, onun bir parçası haline geldiğim, onunla birlikte savrulduğum hissine kapıldım. Sürüklenip denize ve evrene karışmıştım ama gene de yalnız, yapayalnız, kıpırdamadan öylece duruyordum. Nihayet aşağı bakabildiğimde hız kesmiş dalgalar arasındaki iki ıslak kafayı seçtim. Doğanın koynunda oyunbaz aybalıkları gibiydiler. Birden atlamaktan vazgeçtim. Bunun korku veya utançla bir ilgisi yoktu.

Atlamayacaktım, çünkü onlara katılmak istemiyordum. Tabanlarımı yakan taşlara basarak döndüm. Hiç gösterişe kaçmadan, ağır ağır kayalardan aşağı indim.

Ernest arkamdan "Hadley," diye bağırdı ama ben plajdan uzaklaşıp otelin yolunu tutmuştum bile. Odamıza gelince duşa girip kumlarımdan kurtuldum. Islak, tertemiz ve yorgun bir halde kendimi yatağa attım. Yüzüme değen bembeyaz sert çarşafın tuzlu kokusunu duydum. Gözlerimi kapatırken bir dilek tuttum. Uyandığımda da, olaylar karşısında az önceki gibi sağlam ve kararlı olabilmeyi istiyordum.

Saatler sonra uyandığımda Ernest'in siesta zamanı odaya hiç

BELGESEL KAOS TEAM

uğramamış olduğunu fark ettim. Pauline'in yanına gitmiş olmalıydı. Bu gündüz vakti ona ilk gidişiydi. Otel sahibi Madam ve Mösyö çok geçmeden her şeyi öğreneceklerdi. Herkes her şeyi öğrenecekti. Her şey açığa çıkacaktı. Artık önceki gibi sürdüremezdik. *Pekâlâ o zaman*, dedim içimden.

Belki böylesi daha iyi olur.

Tam o sırada oda kapısı açıldı ve Ernest içeri girdi. Pauline de peşindeydi. Birlikte yatağa yaklaştılar.

"Seni çok merak ettik," dedi Pauline.

"Yemek de yemedin. Ateşin mi çıktı?" diye sordu Ernest. Gelip yatağın kenarına ilişti. Pauline de öbür tarafa oturdu. Anne baba pozunda, eğilmiş beni süzüyorlardı. Bu öyle tuhafıma gitti, hatta öyle saçma geldi ki, güldüm.

"Komik olan ne?"diye sordu Pauline.

"Hiç," dedim gülümsemeye devam ederek.

Pauline Ernest'e bakıp "Bazen sır küpü oluveriyor, değil mi?" dedi.

"Aslında hiç öyle değildir," dedi Ernest. "Şimdi ne olduysa. Aklından neler geçiyor Kedi? İyi misin?"

"Emin değilim," dedim. "Bu akşamı dinlenerek geçirsem iyi olacak. Sizin için bir sakıncası var mı?"

Pauline kırılmışa benziyordu. Benim için gerçekten kaygılandığını sezdim. Belki çeşitli nedenlerden, belki de en olmadık zamanlarda onu müşfik davranmaya iten bir Katolik terbiyeyle yetişmiş olmasından dolayı benim iyi olmamı, onun arkadaşı olmaya devam etmemi ve bütün yaşananları onaylamamı istiyordu. Kocamı elimden almasına razı olmamı...

"Lütfen gidin başımdan," dedim ikisine birden.

Birbirlerine baktılar.

"Gerçekten. Lütfen gidin."

"Madam'a sana yiyecek bir şeyler getirmesini söyleyeyim," dedi Ernest.

"Yemek yemezsen hasta olursun."

BELONGS TO KAOS TEAM

"Olayım. Ne olur?"

"Gidip yemeği ben getireyim. Öyle istiyorum," dedi Pauline. Kalkıp evin hanımı edasıyla yemek işini ayarlamaya gitti.

"Demek devir teslim yapıldı öyle mi?" dedim kapı kapandığında.

"Ne?"

"İşleri ele almış. Belli ki seni gayet güzel çekip çevirecek."

"Sen iyi değilsin. Biraz dinlen hadi."

"Haklısın, iyi değilim. Siz ikiniz beni öldürüyorsunuz."

Ernest gözlerini çarşafa dikti. "Bu benim için de kolay değil."

"Biliyorum. Biz zavallı sefilleriz. Biz üçümüz. Dikkatli olmazsak derin yaralar almadan bu işten sıyrılamayız."

"Ben de aynı şeyi düşünüyorum. Senin istediğin ne? Bir çözümün var mı?"

"Sence iş işten geçmedi mi artık?" Bakışlarımı pencereye çevirdim. Gün hızla soluyordu. "Hemen gitsen iyi olur. Yoksa Murphyler'deki kokteyl faslını kaçıracaksın."

"Umurumda değil."

"Öyle deme. İkinizin de umurunda. Git hadi. Bu gece o karın olsun."

"Bu konuşmaların hiç hoşuma gitmiyor. Bende her şeyi mahvettiğimiz duygusu yaratıyor."

Hüzünle "Mahvettik zaten Tatie," dedim ve gözlerimi kapattım.

KIRK ÜÇ

Aslında işin orada bittiğini söylemek isterim; o gün ikindide, bu düzenin yürümeyeceği apaçık anlaşılmıştı. Can çekişme safhasındaydık ama başı kesilse de debelenmeye devam eden bir hayvan gibi her birimiz birkaç hafta daha ilişkiyi sürükleyip durduk.

Ertesi hafta Pamplona'da şenlik başlıyordu. Daha yaz başından, Gerald ve Sara Murphy'i oraya götürmeyi planlamıştık. Planı aynen uyguladık. Bumby'i Marie Cocotte ile birkaç haftalığına Bretanya'ya yolladık. Öksürüğü geçmiş, hiçbir şeyi kalmamıştı.

O yıl Hotel Quintana'da kaldık. Odalarımız boğa güreşçilerinin kaldığı odaların tam karşısındaydı. Her gün öğleden sonra, Gerald'ın satın almış olduğu, arena kenarındaki en iyi yerlerde oturuyorduk. Her akşam Cafe İruna'da aynı masada, koyu renkli hasır koltuklara yerleşip kendimizden geçene kadar içiyorduk.

Ernest her zamanki gibi koyu bir *aficionado*, yani bir güreş meraklısıydı. Beni, Duff'ı, Bill Smith'i, Harold Loeb'i, Mike Strater'i ve hevesi olan herkesi eğittiği gibi, bu defa da Gerald ve Pauline'e hocalığa başlamıştı. Gerald corrida konusunu çok ciddiye alıyordu. Ernest onu amatörlere götürdü. Arenaya inip bir yaşındaki boğaların karşısında cesaretlerini denediler. Ernest o yıl arenaya elleri boş çıkmış, Gerald ise yağmurluğuna sımsıkı yapışmıştı. Bir ara boğalardan birinin hızla üstüne geldiğini gö-

BELONGS TO KAVUS TEAM

rünce yağmurluğunu aniden yana çekerek hayvanı son anda savuşturmayı başardı.

Daha sonra İruna'da toplandığımızda Ernest Gerald'a "Müthiş bir veronika çektin dostum," dedi. Ama Gerald Ernest'e uyacak tipte sert, güçlü bir adam olmadığının farkındaydı. Ona inanmadı ve övgüyü kabul etmedi.

"Söz, seneye daha iyi olacağım Papa," dedi. "Bu işi doğru dürüst yapabilmeyi ben de istiyorum."

Karşımda oturan Gerald'a bakıp gülümsedim. Ben aylardır hiçbir işi doğru dürüst yapamaz olmuştum. Keder iliklerime işlemişti. Ernest de aynı durumdaydı. Karşımdaki Pauline ise her an hıçkırmaya hazır gibiydi. Üçümüz de oynamak istemiyorduk artık. Bu oyun bize hiç yakışmıyordu.

Karmaşa içinde geçen o haftanın sonunda Pauline Murphy çiftiyle trene binip Bayonne'a gitti. Paris'e dönüp işbaşı yapacaktı. Biz de San Sebastian'a doğru yola çıktık. İlk planımız böyleydi. Ama bir noktada planlara boş verileceğinin farkındaydım. Gitgide işin sonuna yaklaşıyorduk.

San Sebastian'dayken, Pauline'in yokluğu biraz huzur vermişti, ama bize tek faydası daha rahat ve özgürce kavga edebilmemiz oldu. Birbirimize yeni bir şey söylediğimiz yoktu ama eskiler de kavga çıkarmaya, işi rezilliğe dökmeye yetiyordu.

"Orospunun teki o," dedim Ernest'e. "Sen de korkak ve bencilsin."

"Sen beni sevmiyorsun. Sen hiçbir şeyi sevmiyorsun," dedi.

"İkinizden de nefret ediyorum."

"Benden istediğin nedir?"

"Hiç," dedim. "Keşke ölmüş olsaydın."

Kafelerde ve taksilerde birbirimizi rezil ediyorduk. Uyuyabilmek için çok içmemiz gerekiyordu ancak içmenin de öyle bir noktası vardı ki, onu aştığımız an bu defa hiç uyku tutmuyordu. O zaman boğazımızda bir yumruk, gözyaşımız tükenmiş gözlerimiz kızarmış bir halde yan yana öylece yatıyorduk.

BELONGS TO KAVUS TEAM

Pauline her gün mektup yazıyordu. Sesi eşek arısı vızıltısı gibi hep kulağımdaydı: *Canlarımı tarifsiz özlüyorum. Lütfen bana yaz Hadley. Ben birlikte gayet iyi geçinebileceğimize inanıyorum. Bundan eminim.*

"Bu işi bu şekilde sürdüremeyiz, öyle değil mi?" diye sordu Ernest bir gün. Pauline'in mektuplarından birini önce eline almış sonra da bırakmıştı. "Sen ne diyorsun?"

"Umarım sürdürmeyiz."

"Dünyamız altüst oldu."

"Evet," dedim.

"Biriyle bir hayat kuruyorsun. O insanı seviyorsun. Bu yeterli olur zannediyorsun. Ama asla yetmiyor, öyle değil mi?"

"Bilemem. Artık aşk diye bir duygu tanımıyorum. Bir süre hiçbir şey hissetmek istemiyorum. Bunu yapabilir miyiz?"

"Viski bu işe yarıyor zaten."

"Bana vız geliyor demek ki. Ben acılar içindeyim."

"Memlekete dönelim."

"Evet, artık zamanı geldi. Ama birlikte değil. O iş bitti."

"Biliyorum," dedi Ernest.

Odada karşılıklı durup birbirimize baktık. Her şeyi apaçık görüyorduk. Bundan sonrası için daha fazla söylenecek söz kalmamıştı.

Paris'e dönüş yolunda Villa Amerika'ya uğrayıp bir gece orada kaldık. Artık kendimiz dahil kimseyi kandırma niyetinde değildik. Plajda kokteyllerimizi yudumlarken Gerald'la Sara'ya ayrılacağımızı haber verdik.

"Olamaz," dedi Gerald.

"Olur elbet. Oldu bile," dedi Ernest fondip yaparak. "Duyduğun doğru."

Sara benden yana olabildiğince şefkatli bir bakış fırlattı ve kalkıp bir sürahi martini daha hazırlamaya gitti.

"Ne yapacaksınız? Nerde yaşayacaksınız?" diye sordu Gerald.

BELGESEL KAOS TEAM

"Henüz bunları konuşmadık," dedim. "Karar çok yeni."

Gerald bir süre susup denizi seyretti. Sonra Ernest'e dönüp, "Benim Froidevaux Sokağı'ndaki stüdyomu bilirsin," dedi. "İhtiyacın olduğu sürece orada kalabilirsin."

"Yardımın için sağ ol."

"Dostluk böyle günde belli olur, öyle değil mi?"

Sara peşinde Don Stewart ve yeni evlendiği güzel karısı Beatrice Ames'le yanımıza döndü. Yeni evliler kasabada bir otelde balayı yapıyorlardı.

Ben "Donald," diye atılıp ona sevinçle sarıldım ama Donald'ın yüzü bembeyazdı. Huzursuz görünüyordu. Beatrice de öyle. Sara plaja inerken yolda bizim haberi çıtlatmış olmalıydı. Hiç vakit kaybetmediği belliydi.

Minik mozaik masanın etrafına birkaç sandalye daha eklendi. Hepimiz kendimizi içkiye vurup akşamın çöküşünü seyrettik.

Donald, "Söylememde bir sakınca yok. Ben ikinizi hep ayrılmaz bir bütün olarak görmüştüm," dedi bir ara.

"Al benden de o kadar," dedi Gerald. Sara'ya döndü. "Sana her zaman 'Kimse evliliği Hemingway çifti kadar iyi yürütemez,' demiyor muydum? Sanki bu işin sırrını bulmuş gibiydiniz."

"Yeter artık," diye atıldı Ernest. "Ağıt yakmaktan vazgeçsek nasıl olur? Bu iş bizi yeterince hasta etti zaten."

"Hadi neşeli şeylerden söz edelim," dedim. "Bize düğünü anlatsana Don."

Don kızarıp Beatrice'e baktı. Kız, yüksek alnı, kıvrık dudaklarıyla 'Gibson kızı' olarak anılan, 1890'ların Amerikalı güzel kadın tipinin bir örneğiydi. Birden suskunluğunu bozarak "Hayır, bence şimdi bundan söz etmek uygun olmaz," dedi. "Yakışık almaz."

"Ah şu bizim mesele," dedi Ernest. "Nasıl olsa sen de alışırsın." Biraz sinirli gibiydi ama gözlerinde kadere boyun eğmiş bir bakış vardı. Olaylar aldıramayacağı kadar hızlı gelişiyor, ama

o cinin ve neşeli sohbetin yardımıyla durumu idare etmeye çalışıyordu. Schruns'tan beri, aylardır, bu sona doğru yol almıştık. Finişe varmıştık ama bundan sonra ne yapacağımızı bilemiyorduk.

Ancak ertesi gün öğleden sonra Paris trenine bindiğimizde bize neler olduğu gerçeği olanca ağırlığıyla omuzlarımıza çöktü. Hava esintisiz ve boğucu, tren hıncahınç doluydu. Amerikalı bir kadınla aynı yataklı vagonda kalıyorduk. Kadın çok süslü bir kafes içindeki minik sarı kanaryasıyla yolculuk ediyordu. Daha ilk merhabada kuşu kızına hediye olarak götürdüğünü anlatmaya koyuldu. Kız İsviçreli bir mühendisle nişanlanmış ama annesi derhal işe el koyup nişanı bozdurmuştu. "İlk gördüğüm anda onları ayırmam gerektiğini anladım," diye anlattı kadın. "İsviçrelileri bilmez misiniz?"

"Biliriz tabii," dedi Ernest sözcüklerin üstüne basa basa. Bildiği filan yoktu oysa.

"İzninizle," diye devam etti. "Gidip şu bizim hamalı bulayım." Az sonra bir şişe konyakla geri döndü. Konyağı bulabildiğimiz su bardaklarıyla yuvarladık.

O ara Marsilya'ya yaklaşmıştık. Pencereden her şey toza bulanmış ve boz renkli görünüyordu; zeytin ağaçları, çiftlik evleri, kaba taştan duvarlar ve uzaklardaki tepeler... Hepsi her nasılsa rengi atmış gibi duruyordu. Kadın hâlâ evlilikten söz ediyor, kızının onu affedeceğine inanmak istiyordu. Konyağımı bitirdim. Bir bardak daha içtim ve kadını dinlememeye çalıştım. Kuş pek hoş ötüyordu ama onu bile duymak istemiyordum.

Ortalık karardığında kadın neyse ki gözlerini kapattı ve horlamaya başladı. Kocaman kafası önüne düşüp duruyordu. Avignon'a yaklaşmıştık. Kupkuru bir tarlanın ortasında alev alev yanan bir çiftlik evi gördük. Alevler kararmakta olan gökyüzüne doğru savruluyor, çılgına dönmüş koyunlar yıkılmış çitin ardında oradan oraya koşup duruyorlardı. Yangının çıktığı hemen fark edilmiş olmalıydı. Bir alay eşya evden uzağa, tarla-

BELONGS TO KAOS TEAM

nın ortasına taşınmıştı. Adamlar ellerine geçeni kurtarmaya çalışıyorlardı. Gözüme pembe emaye bir küvet, bir sallanan koltuk, devrilmiş bir bebek arabası çarptı. İçim cız etti. Bunlar birinin hayatıydı; kibrit çöpleri gibi üst üste atılmış o eşya yığını... Dumanlar bulut halinde döne döne yükselirken kurtarılmış değil terk edilmiş gibi duruyorlardı.

Paris'e yaklaşığımızda sabah oluyordu. Ernest de ben de gece boyunca fazla uyumamıştık. Pek konuştuğumuz da söylenemezdi. Tek yaptığımız içmek ve bol bol camdan dışarıyı seyretmek olmuştu. Dışarıda adım başı bir felaket sahnesi sergileniyordu. Kente yaklaşırken Choisy-le-Roi yakınlarında rayların yan tarafına devrilmiş, hâlâ dumanı tüten bir kargo vagonu gördük.

"Sahiden bu iş bitti mi?" diye sordum Ernest'e.

"Bilmiyorum. Bitti mi?"

Tam o sırada Amerikalı kadın gözlerini açtı. Mırıldanarak gerindi. Sonra da kanaryasını uyandırmak için kafesin kadife örtüsünü açtı. Sabah olmuş, eve gelmiştik ama hiçbir heyecan duymuyordum. Konyağı fazla kaçırmıştım. Ellerim titriyor, kalbim güm güm atıyordu.

İstasyona vardığımızda Ernest pencereden hamala eşyalarımızı uzattı. Perona indik. Eylül yaklaşıyordu. Sabah vakti hava serin ve nemliydi.

Ernest taksi şoförüne "Froideveaux Sokağı altmış dokuz numara," dedi. Soluğum kesilir gibi oldu. Benimle eve gelmek yerine Gerald'ın stüdyosuna gidiyordu. Dönüşü yoktu. Her şey sahiden bitmişti.

"Niye doğrudan Pauline'in evine gitmiyorsun?" diye sordum.

"Lütfen başlama. Zaten yeterince acı çekiyorum."

"Sen acı çekmekten ne anlarsın ki? Bütün bunlar senin marifetin, pis herif!"

Ağzımdan çıkanı kulağım duymuyordu. Konyak hâlâ kanımda dolaşıyor, düşüncelerimi yönlendiriyordu. O an tek bildiğim

BELONGS TO KAOS TEAM

yalnız kalamayacağımdı. Birden soluğum sıklaştı. Ernest kaygılanıp bana yaklaşınca elimi kaldırıp üstüne saldırdım. Göğsüne omzuna, çenesine rastgele vuruyordum. Vuruşlar bir garipti. Sanki rüyada gibiydik. Elimle birlikte onun vücudu da esniyor gibiydi. Ağlamaya başladım. Hıçkırıklarım dinmiyordu.

Ernest şoföre Fransızca olarak "Karımın kusuruna bakmayın," dedi. "Şu anda kendini iyi hissetmiyor."

Taksi durduğunda Ernest gelip benim kapımı açtı. "Hadi," dedi. "İn bakalım. Senin sıkı bir uyku çekmen gerek."

Cansız bir mankenmişim gibi beni yukarı taşıdı. Stüdyonun beton zemini buz gibi soğuktu. İçeride bir masa, iki sandalye, alçak bir lavabo, bir ibrikle ayağından başka fazla bir eşya yoktu. Ernest dar ve yüksek yatağa kadar yürümeme yardım etti. Beni yatırdı. Kırmızı yün battaniyeyi çeneme kadar çekti. Sonra o da gelip yanıma ilişti. Bana sımsıkı sarılıp dizlerini dizlerimin arkasına yapıştırdı.

"Aferin benim kedime," dedi enseme doğru. "Hadi lütfen uyu şimdi."

Titremeye başladım. "Bu işten vazgeçelim. Ben yapamayacağım."

"Yapabilirsin. Zaten olup bitti bile sevgilim." İkimiz de ağlıyorduk. Beni yarı kucaklamış halde ileri geri sallanmaya başladı. Sonunda uyumuşum. Direnmiş ama hastalık ya da ölüme yenilir gibi uykuya yenik düşmüştüm.

Saatler sonra gözümü açtığımda Ernest gitmişti. Konyak yüzünden sersem gibiydim. Derinlerden, ulaşılamaz bir yerden bir başka kusma hissi daha yükseliyordu. Hayatım paramparça olmuştu. Nasıl toparlanacaktım? Bu işin altından nasıl kalkacaktım? Sehpadan çizim için kullanılan bir parça kömür uç alıp desen defterine gayet aklı başında, olduğumdan veya olabileceğimden daha dengeliymişim hissi veren bir not yazdım: *Takside yaptıklarım için çok üzgünüm. Delirmiş gibiydim. Ama bundan böyle her konuda kendime hâkim olacağım. Seni görmek*

BELONGS TO KAOS TEAM

isteyeceğim elbet. Gelip göreceğim de. Ama asla peşinde dolaşmayacağım.

Kapıyı kilitleyip stüdyodan ayrıldım. Binanın dışında minik bir avlu vardı. Taş bankın etrafında bakır renkli kasımpatılar açmıştı. Avlunun iki yan duvarı sarmaşıklarla örtülüydü. Ernest stüdyonun penceresinden dışarı baktığında bunları görecekti. Bu yeni manzarada beni hatırlatan hiçbir şey yoktu. Bu korkunç düşüncenin beni caydırmasına meydan vermeden kendimi bir taksiye attım. L'Obsevatoire Caddesi'ndeki Hotel Beauvoir'a gitmek istediğimi söyledim. Aklıma gelen ilk yer orası olmuştu. Otel, Closerie des Lilas'ın tam karşısındaydı. Başımı kaldırıp o usta işi ferforje balkon demirlerine ve sardunya saksılarına belki bin kez bakmıştım. Ne yapıp edip bu işten alnımın akıyla çıkacaktım. İki oda tutacaktım. Birinde Bumby kalacaktı. Marie Cocotte onu haftaya Bretanya'dan Paris'e getiriyordu. Ona mektup yazıp oğlanı otele getirmesini bildirecektim. Bundan böyle sabahları kahvaltımızı Lilas'da edebilirdik. Bumby babasını ve diğer dostları orada sık sık görebilirdi. Böylece olup bitenleri yadırgamayacaktı. Şimdilik bu önemliydi.

Taksi trafikte ağır ağır ilerlerken gözlerimi kapattım ve az sonra içeceğim sütlü kahveden başka hiçbir şey düşünmemeye çalıştım. Bunun iyice tadını çıkaracak sonra da sırada yapılacak her ne varsa onu yapacaktım. Bütün eşyam marangoz dairesindeydi ve onların toparlanması gerekiyordu. Bunu ya Ernest'ten rica edecek ya da birini tutup yaptırmasını isteyecektim. Bir daha oraya geri dönemezdim. Gitmeyecektim. Nitekim gitmedim. O eve bir daha hiç dönmedim.

BELONGS TO KAOS TEAM

KIRK DÖRT

Ernest bizdeki paradise(*) yani cennet kelimesinin Farsçadan geldiğini ve "duvarla çevrili bahçe" demek olduğunu söylemişti. Bunun üzerine ben de onun, birbirimize verdiğimiz sözlerin mutluluğumuz için ne kadar gerekli olduğunu kavradığını düşünmüştüm. Gerçekten özgür olabilmek için duvarların nerde durduğunu bilmeli, onlara hakkını vermeliydik. Biz o duvarlar var olduğu için onlara yaslanabiliyorduk. Onlar da biz yaslandığımız için var oluyorlardı. Pauline'in gelişiyle her şey yıkılmıştı. Geçmişte kalanlar, yaptıklarımız ve yaşadıklarımız dışında hiçbir şey kalıcı değildi.

Bir gece Deux Magots'da bunları Don Stewart'a anlattım. Beatrice'le Paris'e dönmüşlerdi. Ernest'le ayrılmamıza çok üzülen Don beni merak edip kapımı çalmıştı.

"Marazi takıntılarım yoktur ama gelecek hafta beşinci evlilik yıldönümümüzü kutlayacaktık," dedim. "Şu zamanlamaya bakar mısın?"

"Ernest için savaşabilirdin."

"Çok geç. Pauline boşanması için bastırıyor."

"Olsun. Şimdiden böyle pasif kalırsan ileride ne yaparsın?"

Omuz silkip bakışlarımı köşede birilerini beklemekte olan Chanel kıyafetli güzel kadına çevirdim. Başında düğme şapka-

(*) Kaynaklara göre İngilizce paradise sözcüğü eski Farsçadaki 'apiri-da-eza' dan gelir ve park demektir (ç.n.).

BELONGS TO KAOS TEAM

sıyla ince, uzun, siyah bir dikdörtgene benziyordu ve hiç de kırılgan bir hali yoktu. "Ben onunla rekabet edemem."

"Rekabet et diyen kim? Sen Ernest'in karısısın. O yasal olarak sana ait."

"Çiftler ancak inandıkları sürece birbirlerine aittirler. Ernest bu inancını kaybetti."

"Şu an yalnızca bir kafa karışıklığı yaşıyor olabilir."

Don beni otelime bıraktı ve yanağıma küçük bir öpücük kondurdu. Bu bana Duff, Pat ve Harold'la geçirdiğimiz işlerin çığırından çıkıp rezalete döküldüğü o tehlikeli yazı hatırlattı. Ama o zaman dahi arada küçük mutluluk patlamaları oluyordu.

"Sen bana hep moral verdin Don," dedim. "Bunun bana sandığından çok daha büyük bir faydası oluyor."

"Kafede sana söylediklerimi unut istersen. Evliliğin konusunda sana akıl vermek bana düşmez. Ben daha çiçeği burnunda bir kocayım. Ama bir uzlaşma yolu olmalı. Bir çözüm."

Ona iyi geceler diledim ve merdivenlerden üçüncü kata çıktım. Bumby mışıl mışıl uyuyor, Marie de becerikli elleriyle oğlanın giysilerini katlayıp ayırıyordu. Onu evine yolladım. Katlama işine kendim devam ettim. Bir yandan da Ernest'le ilişkimde hâlâ bir fark yaratma şansım olup olmadığını düşünüyordum. Her seferinde dönüp geldiğim nokta aynıydı. Pauline buradan uzaklaşırsa Ernest onu göremezdi. Böylece akıl bulanıklığından kurtulup bana dönebilirdi. Beni hâlâ sevdiğini biliyordum. Ama kızın bedensel varlığı sirenin çağrısı gibiydi ve Ernest buna karşı koyamıyordu.

Ertesi gün yeni bir kararla Froidevaux Sokağı'na Gerald'ın stüdyosuna yollandım. Alçıdan vücut parçası atıklarıyla savaş meydanını andıran minik avluyu geçtim. Ernest'i küçük, rahatsız masanın başında çalışır buldum. Oturmadım. Oturamadım daha doğrusu.

"Pauline'le yüz gün boyunca görüşmemenizi istiyorum."

BELONGS TO KAOS TEAM

Ernest cevap vermedi. Şaşkındı. Onun dikkatini çekmeyi başarmıştım.

"Nereye gideceği umurumda değil. İsterse gemiye binip cehenneme kadar gidebilir ama buradan gidecek. Onu görmeyeceksin. Ona yazmayacaksın. Yüz gün sonra ona hâlâ âşıksan, senden boşanacağım."

"Anlıyorum. Bu parlak fikir nereden aklına geldi?"

"Bilmiyorum. Don Stewart'in bir sözü belki."

"Don mu? Biliyorsun, o hep senin peşinden koşmuştur."

"Sen kimseyi yargılayacak durumda değilsin."

"Tamam, anlaşıldı. Demek yüz gün diyorsun. Sonra benden boşanacaksın öyle mi?"

"Hâlâ istiyorsan."

"Senin istediğin nedir Tatie?"

"Kendimi iyi hissetmek." Gözlerim dolmuştu. Ağlamamaya çalıştım. Daha önce yazıp imzalamış olduğum anlaşmayı Ernest'e uzattım. "Sen de imzala. Her şeyin açık ve anlaşılır olmasını istiyorum."

Ernest ciddi bir yüzle kâğıda uzandı. "Beni cezalandırmaya çalışmıyorsun değil mi?"

"Bilmiyorum. Artık hiçbir şey bilmiyorum."

Ernest anlaşmayı Pauline'e de gösterdi. Kız hemen kabul etti. Aldığı koyu Katolik terbiye yüzünden fedakârlık duyguları kamçılanmış olabilirdi. Belki reddedilmiş bir eş olarak benim üç aylık bir süre istememi makul bir rica olarak görmüştü. Belki de bu ilişki uğrunda kendisinin henüz yeterince acı çekmediğine inanıyordu. Ayrılık işe yarayabilirdi. Bana mektup yazarak kararıma hayran olduğunu ve desteklediğini bildirdi. Çalıştığı dergiden izin aldı. Amerika'ya giden *Pennland*'da yerini ayırttı.

Anlaşmayı imzalayışımızdan on bir gün sonra Pauline sahneden çekilmiş olmasa da Paris'ten uzaklaşmıştı.

Ernest "Gemide yolculuk ettiği süre içinde ona yazmama izin var mı?" diye sordu.

"Pekâlâ. Ama o zaman yüz günlük süre New York'a adım attığı günden başlar."

"Kraliçeden farksızsın. Bunlar ne yasalar böyle?"

"Kabul etmek zorunda değildin."

"Doğru, orası öyle."

"Bak, ben hiçbir çirkinlik peşinde değilim," dedim yavaşça. "Yalnızca hayatımı kurtarmaya çalışıyorum."

Ernest tek başına kalmayı hiçbir zaman sevmemişti. Şimdi Pauline'in gidişiyle yalnızlıktan daha fazla acı veren, büsbütün savunmasız bir duruma düşmüştü. Birkaç gün sonra yemek saatinde kapımı çaldı. O günlük yazmayı paydos etmişti. Aklından pek çok şeyin geçtiği, konuşma ihtiyacında olduğu yüzünden anlaşılıyordu.

Onu içeri buyur ederek "Bugün çalışma nasıl gitti Tatie?" diye sordum.

"Savaştan çıkmış gibiyim," dedi. "İçecek bir şeylerin var mı?"

Yemek odasına girdi. Bumby içeride ekmekle muz yiyordu. Ernest de masaya oturdu. Üçümüzün aynı mekânda soluk alıp verdiğini duyabiliyordum. Üçümüz bir masayı paylaşmıştık.

Bir şişe şarap çıkardım. Onu içtik. Sonra birkaç lokma bir şeyler yedik.

"*Scribner's Magazine* bir hikâyeme yüz elli dolar ödeyecek," dedi Ernest.

"Bu büyük para, öyle değil mi?"

"Olmaz olur mu? Ama sen okumasan daha iyi. Kanaryalı kadınla Antibes'den dönüşümüzü anlatıyor. Hoşuna gitmeyebilir."

"Olur, okumam," dedim. Avignon'da alevler içindeki çiftlik evini ve birbirine geçmiş için için yanan vagonları da hikâyeye koyup koymadığını merak ettim. "Oğlanı sen yıkamak ister misin?"

BELONGS TO KAOS TEAM

Ernest kollarını sıvadı. Leğeni alıp geldi. Bumby suyun içinde el çırpıp oynaşırken o da yanına çömelip seyretti.

"Artık leğene sığmaz oldu," dedim.

"Birkaç hafta sonra üç yaşında olacak. Ona şöyle şapkalı, çilekli dondurmalı bir doğum günü partisi yapalım."

"Balon da isterim," dedi Bumby. "Bir de küçük maymun."

"Maymun sensin Hazinem," dedi Ernest. Onu büyük havluya sararak sudan çıkardı.

Daha sonra oğlanı odasına götürüp yatırdım. Kapısını kapatıp hâlâ masada oturan Ernest'in yanına döndüm.

"Kalıp kalamayacağımı sormak istemiyorum," dedi.

"Sorma o halde," dedim. Işığı söndürdüm. Masaya gidip önünde diz çöktüm. Şefkatle başımı elleri arasına aldı. Yüzüğümü kucağına gömdüm. Yeni pantolonunun kalın kumaşının kokusu burnuma geldi. Kuşkusuz Pauline onu zengin dostlarına gösterirken küçük düşmesin diye onun yardımıyla alınmış bir pantolondu bu. Yüzümü iyice gömdüm, sonra da parmaklarımı baldırlarının arkasına geçirip sıktım.

"Yapma," dedi kalkmaya çalışarak. Ama kalkmadı. Yaptığım belki ahlaksızlıktı ama onunla oracıkta, benim arzuladığım şekilde sevişmek istiyordum. Ve mide bulantım geçene kadar onu orada tutmak... O hâlâ benim kocamdı.

Ertesi sabah gözümü açığımda Ernest yanı başımda uyuyordu. Çarşaflar bizi sıcacık sarmıştı. Vücudumu arkadan sırtına yapıştırdım. Onu yeterince uyandırıncaya kadar avuçlarımı karnında gezdirdim. Sonra tekrar seviştik. Bir bakıma her şey eskisi gibiydi. Bedenlerimiz birbirini o kadar iyi tanıyordu ki ne yapacağımızı düşünmemize hiç gerek yoktu. Sevişme sonunda hareketsiz yatarken büyük bir hüzne kapıldım. Ona olan sevgim bir nebze azalmamıştı. *Biz aynı çocuğuz*, diye düşündüm ama aslında bu doğru değildi. Ernest hep zamanla temelde benzeştiğimiz fikrine yakın durmuştu. Evet, kısa saçlarımızla, güneş yanığı, gürbüz, sağlıklı yüzlerimizle birbirimizi andırdığımız yalan

değildi. Ama görünüşte benzeşiyor olsak da bu aslında bir başımıza olduğumuz gerçeğini değiştirmiyordu.

"Bunun bir anlamı var mı?" diye sordum yüzüne bakmamaya çalışarak.

"Her şeyin bir anlamı vardır," deyip sustu. Sonra, "Kız ne zorluklara katlanıyor biliyorsun," diye ekledi.

"Hepimiz aynı durumdayız. Dün oğlanın yüzünü gördün değil mi? Geldiğine öyle sevindi ki. O da neler olduğunu anlayamıyor."

"Hepimiz altüst olduk, ona hiç şüphe yok." Ernest iç geçirdi. Yatağın öbür tarafına kaydı. Kalkıp giyinmeye koyuldu. "Biliyor musun, Pfife senin bütün bu yaptıklarını, dolaştığımız bu düğümü çözme gayretlerini çok takdir ediyor. Ama kendisi perişan. Ben de öyleyim."

"Bana bunları ne diye söylüyorsun ki? Ne düşünmemi bekliyorsun yani?"

"Bilmiyorum. Ama bunları sana söyleyemezsem, başka kime söylerim?"

BELGESEL KAOS TEAM

KIRK BEŞ

Ayrılık konusunu Murphy çiftine açtığı anda Gerald yardıma çok hevesli görünmüştü. Nedeni neydi acaba? Stüdyosunu vermiş, hatta paraca destek olabileceğini bile söylemişti. Murphy bankası emrindeydi. Baş başa birkaç kadeh yuvarlarken Gerald "Konu salt evlilik değil," demişti. "Şahsen ben Sara olmasa ne yapardım bilmiyorum ama siz farklısınız. Kurallarınız da farklı. Bu bakımdan tarihe geçebilirsiniz. Hatta geçtiniz bile. Sana bir şans vurmuş. Onu iyi kullan."

"Hadley'e neden karşısın?"

"Karşı olduğum falan yok. Onun temposu farklı o kadar. Fazla temkinli."

"Yani kötü kişi ben olacağım. Bunu mu söylemek istiyorsun?"

"Hayır. Kararlı ol yeter."

"Hadley bugüne kadar bana hep destek olmuştur."

"Evet, bunu çok da güzel başardı. Ama bundan sonrasında yeni şeyler olacak. Artık ileriye bakmalısın. Ne demek istediğimi anladığına eminim."

Her zaman Gerald'ın övgülerinde dozu biraz kaçırdığını düşünmüştü, ama bu defa haklı olabilirdi. Güneş de Doğar *bitmişti ama daha yapacağı çok şey vardı. İçinden bir ses daha çok şey feda etmesi gerekeceğini söylüyordu. Bedelin ne olacağını bilmiyordu ama bütün varlığını buna adamak zorunda kalabilirdi.*

Pfife'ın geleceğe yönelik pek çok planı, projesi vardı. Düğün törenini bile şimdiden organize etmişti. Belki de ilk günden beri bu

BELONGS TO KAOS TEAM

tür planlar içindeydi. Tanrıyla veya vicdanıyla böyle hesaplaşıyor olabilirdi.

İlk seferinde, hâlâ içindeyken, "Beni sevdiğini söyle," demişti. "Seni seviyorum." Kızın güçlü, adaleli bir vücudu vardı. Onunla yatmak bir bakıma rakiple dövüşmek gibi, Hadley'le paylaştığına hiç benzemeyen, biraz vahşi, biraz sert bir deneyimdi.

"Ondan daha mı çok? Öyle olmasa bile evet demeni istiyorum."

"Seni daha çok seviyorum."

Kız onu yana itti ve uzun, diri bacaklarını iki yana açarak üstüne çıktı. Elleri adamın göğsünün üstündeydi. Koyu kestane gözlerini ona dikmişti. "Önce beni tanımamış olduğuna üzüldüğünü söyle," dedi vücuduyla bastırarak.

"Evet, öyle," dedi adam.

"Şimdi senin karın bendim. Biricik karın."

Yüzünde hem kendinde değilmiş gibi, hem de hoyrat bir ifade vardı. Bu Ernest'in biraz sinirini bozuyordu. Belki de kafasında ikisi için bir dünya yaratmak zorunda kalmıştı. Yoksa bu duygular içindeyken nasıl Hadley'le arkadaşlığa devam edebilirdi? Schruns'ta ikisi yan yana şömine başında oturup konuşurlarken onları seyretmişti. Aynı çorapları, aynı yünlü terlikleri giymişler, bacaklarını aynı yönde kıvırmışlardı. Kardeş değillerdi. Hiçbir benzer yanları yoktu. Onları birleştiren tek öğe kendisiydi.

Uykuları bozulmuş, kâbusları geri dönmüştü. Bazen gecenin orta yerinde sevdiği kadınlar aklına geliyordu. Annesini mutlu etmek için nasıl çabaladığını, bunun ne feci bir şey olduğunu hatırlıyordu. Annesine Güjelim diyor, ona şarkılar düzüyordu. Annesi on yaşındayken onu trenle Boston'a götürmüştü. Zarif beyaz keten örtülü yemek vagonunda annesinin yanında üç bacaklı gümüş çatalla yengeç salatası yerken nasıl da gururlandığını hatırlıyordu. Ama dönüşlerinden kısa bir süre sonra eve bir bebek daha gelmiş, onu bir başkası izlemişti. Bu arada kendi de büyümüştü. Artık, bunlara üzülmemesi gereken yaşlardaydı. Annesinin ne kadar de-

ğişken ve eleştirel olduğunu, o şefkatinin altında ne kadar güvenilmez bir kişilik taşıdığını düşünerek yavaş yavaş umutsuzluğunu yenmişti.

Ne var ki bu yöntem her zaman işe yaramıyordu. Kimi kadın Kate gibi kendini ele vermeyen, başa çıkılmaz biri olabiliyordu. Bazen her şeye rağmen içinize işleyip oraya yerleşiyordu. Hadley tanıdığı en mükemmel kadındı, hatta ona fazlaydı bile. Müsveddelerin bulunduğu bavulu kaybettiğinde bile onun hakkında kötü düşünmemişti. O günü bir daha hiç aklına getirmemeye çalışmıştı. Hayatta başına gelen en korkunç olaydı bu. Yaralanmak başkaydı. Yaralandığında vücudu parça parça olmuş, korku ve dehşetin ortasında kalmıştı. O korku, adale dokusunun derinlerine gömülü şarapnel parçası gibi hâlâ onunlaydı. Ama yazıları, onun bütün varlığı demekti. Bavul kaybolduğunda varlığı silinip havaya karışmışçasına bir boşluk hissine kapılmıştı. Acıyan bir yer ve bir hiçlik duygusu... 365

Bu olaydan sonra bile Hadley'i sevmeye devam etmişti. Onu gönlünden atamamış, atmak da istememişti, ama Hadley içinde bir şeyleri öldürmüştü. Bir zamanlar onun yanında kendini kale gibi sağlam ve güvende hissederken, birden kimseye bel bağlayamayacağı duygusuna kapılmıştı. Asıl soru buydu ve cevabı da yoktu. Bazen özünde, her şeyi bilgisizce tehdit eden bir eksikliği olduğu kuşkusuna kapılıyordu. Oysa Pauline onun geleceğiydi. Ona sözler vermiş, varını yoğunu yoluna sermeye azmetmişti. Ama dürüst olmak gerekirse, ona da güvenmiyordu. Aşkın bu yüzü ona sonsuza dek kapanmış olabilirdi.

BELONGS TO KAOS TEAM

KIRK ALTI

Ekim ortalarında Ernest elinde Amerika Birleşik Devletleri'nde piyasaya çıkan *Güneş de Doğar*'ın yeni bir basımıyla çıkageldi. İpi çözüp kahverengi paket kâğıdını adeta törenle açtı ve mahcup bir tavırla kitabı bana uzattı. İlk sayfasında kitabın Bumby ile bana ithaf edildiği yazıyordu. Ayrılığımızdan sonra değişiklik yapıp benim adımı da eklemişti.

"Ah, Tatie. Çok güzel olmuş. Gurur duydum."

"İthafı beğendin demek?"

"Bayıldım. Mükemmel."

"İyi o zaman. Senin için bu kadarını olsun yapmak istedim. Her şeyi yıktım geçtim zaten. O kadar çok zarar verdim ki."

"Öyle," dedim çok duygulanarak. "Ama bak şuna." Kitabı havaya kaldırdım. "Bir de becerdiklerine bak. Bu senin eserin."

"Bizim. O bizim hayatımız."

"Hayır, en başından beri bu sendin. Yazarken bunu fark etmiş olmalısın zaten."

"Belki." Elimdeki kitaba baktı, sonra başını pencereye doğru çevirdi.

Eski alışkanlıklarımdan sıyrılmak ve tanıdıklarla birlikte olmak için elimden geleni yapıyordum. Bana yardımcı olmak için yanıp tutuşan birkaç eski dost vardı. Ada MacLeish arayıp beni akşam yemeğine davet etti. Karamsar düşüncelerden biraz uzaklaşmamı istiyordu. Gertrude ve Alice de çaya çağırdılar. Ne var

BELONGS TO KAOS TEAM

ki o dostluğu canlandırma konusunda biraz tereddütlüydüm. Ernest Gertrude'u ona tercih ettiğimi zannedebilirdi. Sadakat riskli bir oyundu. Kime yanaşmanın daha güvenli olacağına karar vermek zordu. Kitty arada kalmıştı. Pauline de, ben de arkadaşıydık. Kitty Ernest'i hiçbir zaman sevmemiş, ona güvenmemişti. Birkaç kez beni görmeye geldi ama Ernest'e görüştüğümüzü söylemememi tembihledi.

"Düşman hattının gerisinde görülmüş olmayayım."

"'Öteki kadın' Pauline değil mi? Ben ne diye düşman oluyorum? Bu bana haksızlık olmuyor mu?"

"Harold'la ayrıldığımızda bütün sevenlerim bana yüz çevirmişlerdi. Bu işler zaman alıyor. Bir süre sonra senin tarafına geçerler. Sen kendini bırakma yeter, sevgilim."

Bir gün öğleden sonra başımı kollarımın arasına almış yemek masasında ağlıyordum. Odasında uyuyor sandığım Bumby'nin içeri girdiğini ancak soru sorduğunda fark ettim. "Sen niye üzülüyorsun anne?"

"Ah Hazinem, iyiyim ben," dedim gözlerimi kazağımla silerek.

Ama iyi değildim. Her zamankinden daha beter bir durumdaydım ve toparlanmam gitgide zorlaşıyordu. Kasım başlarıydı. Yüz günün altmışı neredeyse geçmişti. Ernest'ten bir süre Bumby'e bakmasını rica ettim. Biraz uzaklaşıp başımı dinlemek ve düşünmek istediğimi söyledim. Ernest isteğimi kabul etti. Son anda Kitty'i arayıp benimle gelmesini istedim. Chartres'a gitmeye karar vermiştim. Ona, onsuz şatonun ve o güzelim doğanın tadına varamayacağımı söyledim ama aslında yalnız olmaktan korkuyordum.

Gün batımına yakın Grand Hotel de France'a yerleştik. Hafifçe serin olmasına rağmen Kitty akşam yemeğinden önce göl çevresinde biraz yürümemizi önerdi. İnsana zindelik katan bir hava vardı. Ağaçlar tablodan fırlamış gibiydiler.

BELONGS TO KAOS TEAM

Yolu yarıladığımızda Kitty'e "Evlenirken ettiğim yeminleri düşünüyordum," dedim.

"Ben onu iyi günde, kötü günde sevmeye yemin etmedim mi?"

"Bak, o kötü günün geldiği kesin." Kaşlarını çattı. "Doğrusunu istersen ben kendi adıma söz verirken çok zorlandım. Anlamadığım şu; birini sevgi bitse de seveceğine nasıl yemin edebilirsin? Sadık kalma konusuna gelince, o konuda hiç ağzımı açmadım zaten."

"Onu ben de söylemedim ama nasılsa sadık kalmayı başardım."

"Harold'u tanıdığımda, o da evliliğe olan inancını kaybetmişti. Biz de kendi özel anlaşmamızı yaptık. İlişkimizi gittiği yere kadar eşit ortaklar olarak sürdürecektik. Aşk bitince de ayrılacaktık."

"Harika bir fikir, ama ben bu kadar uygar olunabileceğine inanamam. Siz de yapamadınız zaten."

"Hayır," dedi Kitty. "Son zamanlarda düşünüyorum da, ben pek de öyle aşk düşkünü değilim galiba. Hani şu sonsuz olanını kastediyorum."

"Ben neyin peşinde olduğum konusunda kararsızım. Veya ne olmak istediğim konusunda diyelim."

"Belki Ernest'ten ayrılınca cevabını bulursun."

"Belki." Başımı kaldırdığımda gölün çevresini turlayıp tam başladığımız yere dönmüş olduğumuzu gördüm.

Chartres'da geçen bir haftanın sonunda düşüncelerim netleşmeye başlamıştı. Bir sabah Kitty'i tek başına keşif gezisine gönderdim ve yazmaya oturdum:

Sevgili Tatie, bir bakıma şimdi seni her zamankinden daha çok seviyorum. Herkes evlilik yeminini farklı algılıyor olsa da, ben ömür boyu beraberlik sözü vermiştim. Belki önemi yok ama söyleyeyim; ben ölünceye kadar senin olmaya hazırım, ama sen başka

BELONGS TO KAOS TEAM

birine âşık olup onunla evlenmek istediğine göre, aradan çekilmek ve bunu yapmana izin vermekten başka çarem olmadığını görüyorum. Yüz gün resmen sona ermiştir. Bu feci bir fikirdi. Şimdi düşündükçe utanç duyuyorum. Pauline'e seçimini bildir. Bumby'i istediğin zaman, istediğin kadar görebilirsin. O senin de çocuğun. Seni seviyor ve özlüyor. Ama lütfen boşanma konusunda yalnızca yazışalım. Bu konuda konuşmayalım. Seninle daha fazla kavga etmek istemiyorum. Acı verdiğinden sık görüşmek de istemiyorum. Biz ikimiz hep arkadaş kalacağız, iki nazik dost... Seni sonsuza dek seveceğimi bil. Senin Kedin.

Mektubu postaya verirken hıçkırarak ağlıyordum ama üstümden bir yük kalkmış gibiydi.

Sabah saatlerinin geri kalanını odamda şöminenin ateşini seyrederek geçirdim. Kitty günlük turdan döndüğünde ben hâlâ pijama ve sabahlıklaydım.

"Sende bir değişiklik var," dedi. Bakışlarında derin bir şefkat seziliyordu. "İşi bitirdin mi yoksa?"

"Uğraşıyorum. Yardımcı olmak istiyorsan, git bize bir Chateau Margaux aç hadi."

Kitty "Hem de senin kararını beklerken perişan olmuştur," dedi şarabın mantarını çıkarırken. "Aslında o lanet olası romanından sonra ona hâlâ sempati duyuyor olmam şaşırtıcı ama neyse. Harold'a daha da acımasız davranmış. Bu gidişle bütün dostlarını kaybedecek."

"Haklısın," dedim. "Ne diye böyle herkesi kırıp geçirerek yazmak yolunu seçti, anlamış değilim," dedim. "Ama kabul et, kitap muhteşem olmuş."

"Kim demiş? Kitaba seni almamış. Buna nasıl razı olursun?"

"Her zaman yaptığım gibi."

"Doğru," dedi. Sessizce kadeh kaldırdık.

Günler sonra Kitty ile Paris'e döndük. Ernest'in cevabını orada aldım.

BELONGS TO KAOS TEAM

Çok sevgili Hadley, o cesur mektubun için sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Bu feci arapsaçı yüzünden senin ve hepimizin adına kaygılanıp duruyordum. İşi acı veren bir hale soktuk. Daha fazla can yakmadan çözüme nasıl yaklaşacağımızı bir türlü bilemedik. Eğer bundan sonra gereken adım boşanmaksa, o zaman bu yolda harekete geçelim. Eminim böylelikle kendimizi daha güçlü, daha iyi, daha güvenli hissedeceğiz.

Ernest mektubun devamında *Güneş de Doğar*'dan gelecek bütün telif ücretlerini bana bırakmak istediğini, bunu Max Perkins'e de bildirdiğini yazmıştı. Mektup şöyle sona eriyordu:

Bence sen harika bir annesin. Bumby senin o güzel, yetenekli ellerinde en iyi biçimde yetişecektir. Sende iyilik, dürüstlük, incelik ve sadakatten yana her şey var. Süreç boyunca kendini idare edişine ve kalbinin sesine kulak verişine baktığımda, şimdi bunu apaçık görmekteyim. Beni sandığından çok daha fazla değiştirdin. Sen her zaman varlığımın bir parçası olarak kalacaksın. Bu olanlardan öğrendiklerimden biri de bu. Birini sevmişsen onu hiçbir zaman tam olarak yitirmezsin.

Ernest

BELONGS TO KAOS TEAM

KIRK YEDİ

O zamanlar Paris'e muhteşem yer derdik, öyleydi de. Onu biz yaratmıştık. Ona özlemimiz, sigaramız ve St. James romuyla hayat vermiştik. Onu duman, acılar ve amansız sohbetlerle oluşturmuştuk. Onun bizim olmadığını söylemek kimin haddineydi? Onu hep birlikte yaratmış, sonra da parça parça etmiştik.

Evliliğimi kurtarmak için yeterince savaş vermediğimi, sabır göstermediğimi söyleyenler oldu, ama sonuç olarak, zaten kaybedilmiş bir aşk için savaşmak, kayıp bir kentin harabelerinde yaşamaya çalışmaktan farksızdı. Böyle bir durumu göze alamadığımdan kendimi geri çekmiştim. Bunu nasıl becerdiğim, bunu başaracak gücü nereden bulduğuma gelince; ortaya çıkıp beni değiştiren Ernest olmuştu. Gerçek kimliğimi görmeme, neleri başarabileceğimi anlamama o yardım etmişti. Artık dayanma gücümün farkında olduğum için onu kaybetmeye de dayanabilirdim.

1927 yılının ilkbaharında Bumby ile gemiye binip Amerika Birleşik Devletleri'nin yolunu tuttuk. Paris'ten ve orada bize ayak bağı olan her şeyden uzun bir süre uzaklaşmak niyetindeydim. Birkaç ay New York'ta kaldık. Sonra ülkeyi boydan boya kat eden trene binip Kaliforniya'nın Carmel kasabasına doğru uzun bir yolculuğa çıktık. Orada kumsal yakınında bir çamlıkta bir ev kiraladım. Gökyüzü başımızın üstünde alabildiğine

BELONGS TO KAVUS TEAM

uzanıyordu. Serviler rüzgârdan birbirlerine dolanıp kalmışlardı. Güneş kendime olan güvenimi artırmıştı. Ernest'le Pauline'in Paris'te sade bir Katolik töreniyle evlendiklerini orada öğrendim. Ernest nasıl becermişse, rahibi Katolik olduğuna inandırmıştı. İlk nikâhını Metodist bir papaz kıydığından o zaten sayılmıyordu. Bu haberi bizim buralarda mayısta ender görülen bulutlu bir günde aldım. Bumby küreğiyle kumda hendek kazıyordu. Su iki yandan içeri dolunca, kumdan duvarlar daha yapılırken eriyip çöküyordu. Seyrederken neredeyse ağlayacaktım. Mektubu alıp denizin kıyısına gittim. Sahile vuran köpüklerin ardında dalgalar griden beyaza dönüşüyordu. Ufuk da beyazdı. Her şey birbirinin içinde eriyip başkalaşıyor gibiydi. Uzaklarda, o suların çok ötesinde, Ernest ve Pauline yeni bir hayat kuruyorlardı. İkimizin ortak hayatı bitmişti. Bana hâlâ çok yakın ve çok sahici gelse de, haritadaki herhangi bir yer kadar güzel ve dokunaklı olsa da, gerçekte o zaman başka bir zaman, orası başka bir yerdi.

Bumby yanıma geldi. Nemli ve tuzlu yüzünü eteğime sürdü.

"Seninle bir kayık yapalım mı, ne dersin?" diye sordum.

Evet der gibi başını salladı. Ernest'in mektubunu katladım. İçini çukurlaştırdım. Kenar yapıp sağlamlaştırdım. Kayığı Bumby'nin eline verdim. Birlikte dalgalara yürüyerek kayığı suya bıraktık. Suyun üstündeki sözcükler, yani kayığımız, önce bir sarsıldı, sonra da yan yattı. Dalgalar onu koynuna alırken azıcık ağladım. Sonra kayık gözden kayboldu.

BELONGS TO KANUS TEAM

BİTERKEN

Carmel'deki yazımızdan sonra Bumby ile Paris'e döndük. Babasını çok özlemişti. Doğrusu ya, benim de aklıma gidecek başka bir yer gelmemişti.

Birkaç ay sonra orada, Ernest'in eski gazeteci tanıdıklarından Paul Mowrer ile beraber olmaya başladım. Paul *Chicago Daily News* gazetesinin dış haberler muhabiriydi. Aynı zamanda iyi bir şairdi. Ernest'le Lozan'da birlikte çalışmışlardı. O sıralar birkaç kez görüşmüştük. Ernest'ten ayrıldıktan kısa bir süre sona Paul'la bir tenis kulübünde karşılaştım. Maçımdan sonra beni Cafe de l'Observatoire'da bira içmeye davet etti. Bana ilgi duyduğunu kibarca belli etti. Ama benim düşünmek için zamana ihtiyacım vardı. Hâlâ neredeyse bütün varlığımla kendimi Ernest'e ait hissediyordum. Bir başkasını sevebileceğimden emin değildim. Ama Paul inanılmaz ölçüde anlayışlı ve sabırlı çıktı. Berrak bakışlı Akdeniz mavisi gözleri vardı. O gözlere baktıkça bakası geliyordu insanın. Paul karmaşık bir insan değildi. Sağlam, dengeli biriydi. O devamlı sakin hali hoşuma gidiyordu. Beni hep seveceğinden, bir nebze olsun canımı sıkmayacağından emindim. İşi oluruna bırakmam yeterli olacaktı.

1928 yılının ilkbaharında Ernest ve Pauline Amerika'ya döndüler. Pauline beş aylık hamileydi. Önce Piggott'a, oradan Key West'e gideceklerdi. Dos Passos orada onları dünyanın en zevkli tarpon balığı avına çıkarmaya söz vermişti. Pauline bir ev satın alıp ortak hayatlarını yoluna koyacaktı. Bunlar zaten onun bil-

BELONGS TO KAOS TEAM

diği işlerdi; mobilyanın iyisini seçmek, tablolara uygun çerçeve bulmak, yararlı dostlara yatırım yapmak... Belki Ernest'i benden çok daha iyi çekip çevirirdi. Belki de yapamazdı, kim bilir.

Sonuçta Ernest aşkta benden daha şanssız çıktı. İki oğlu daha oldu. İkisi de Pauline'dendi. Sonra onu bir başka kadın için terk etti. Sonra o kadını da bırakıp bir başkasına gitti. Dört kez evlendi. Pek çok sevgilisi oldu. Onun hayatını ilgiyle izleyenlerin, benim için Ernest'in ilk eşi, Paris'teki eşi deyip geçtiklerini düşündükçe bazen içim sızlardı. Ama o uzun kadınlar listesinde öne çıkmaya çalışmak boşunaydı. Aslında başkalarının ne gördüğü önemli değildi. Ne yaşadığımızı, bunun ne anlam taşıdığını biz biliyorduk. İkimiz de sonradan neler görüp geçirmiş olursak olalım, savaş sonrasının Paris'inde geçen o yıllar gibisi yoktu. Hayat insanı ağlatacak kadar açık, sade ve güzeldi. İnanıyorum ki, o yıllar Ernest'in en iyi dönemiydi. Onun tadını ben çıkarmıştım. Birbirimizin keyfine varmayı bilmiştik.

Ernest Amerika'ya döndükten sonra uzun yaşantımda onu iki kez daha gördüm. Ancak, hızla kuşağının en önemli yazarı oluşunu ve kendinden bir tür kahraman yaratışını uzaktan izledim. Onu *Life* dergisinin kapağında gördüm. Gözünü kırpmadan savaşlara katılmasını, o serüvenci ruhunun marifetlerini, birinci sınıf bir balıkçı olup çıkmasını, Afrika'da safarilere katılmasını, cüssesinin iki katı bir adamın kaldıramayacağı kadar içmesini, hepsini takip ettim. Hayatını efsane haline sokuşu onu bir süre oyalardı ama bütün bunların altında onun hâlâ kayıp bir ruh olduğunu biliyordum. Geceleri ışıksız uyuyamadığını, bazen uykusuz sabahı ettiğini, aşırı ölüm korkusu yüzünden her fırsatta ölümün üstüne gittiğini kim benden daha iyi bilebilirdi? Aslında o tam bir muammaydı; ince ve güçlü, zayıf ve haşin... Eşi benzeri bulunmaz bir dost ve orospu çocuğunun teki... Sonuçta onu diğerlerinden daha iyi anlatan tek bir nitelik yoktu. Bunların hepsi doğruydu.

• • •

BELONGS TO KAOS TEAM

En son 1961 Mayısı'nda konuştuk. Serin bir ikindi vakti telefonla aradı. Sunduğu avlanma olanakları ve manzarası için arada gittiğimiz Arizona'daki çiftlikte Paul'la tatil yapıyorduk. Ben telefona cevap verirken Paul bir bahaneyle beni yalnız bıraktı. Böyle davranması gerektiğinin bilincindeydi. Benim rica etmemi beklememişti. Otuz beş yıldır evliydik. Paul beni herkesten iyi tanıyordu. Çoğu kişiden desek, daha doğru tabii.

Ahizeyi kulağıma götürdüm. Ernest, "Merhaba Tatie," dedi.

"Merhaba Tatie," dedim aynen karşılık vererek.

Kırk yıllık takma adımı duyunca elimde olmadan gülümsemiştim.

"Seni nerede bulacağımı hizmetçinden öğrendim. Umarım kızmamışsındır."

"Hayır, aradığına sevindim. Sesini duymak güzel."

Beğeneceğini bildiğimden ona hemen Paul'la kaldığımız çiftliği anlattım. Öyle çok bakımlı ya da lüks bir yer değildi. Kulübenin ahşap duvarları seksen yıldır yakılmış ateşler yüzünden yer yer yanık, ipeksi bir hal almıştı. Eşyalar gösterişsiz ve sadeydi. Koltuklar sertti; oturduğun zaman içlerine gömülüp kalmıyordun. Günler uzun, hava açıktı. Geceler alabildiğine yıldız doluydu.

Sesini duymayalı asırlar geçmişti sanki. Hatıralarını anlattığı yeni bir kitapla ilgili olarak aramıştı. Paris günlerimize ait anıları paylaşmak istiyordu.

"*Bal Musette*'in orospularını hatırlıyor musun? Akordeon sesini, sigara dumanını, bütün o kokuları?"

Hatırladığımı söyledim.

"Bastille Günü dolayısıyla penceremizin altında günlerce susmadan çalan müziği?"

"Hepsini hatırlıyorum."

"Kitabın her yerinde sen varsın," dedi. Sesi hafifledi. Neşeli olmaya çalışıyordu ama hüzünlendiğini, moralinin dibe vurduğunu hissediyordum. "O günleri hatırlayıp yazmak beni baya-

BELONGS TO KAOS TEAM

ğı uğraştırdı," dedi. "Söyle bana, biz birbirimizden çok fazla şey mi bekledik?"

"Ah, bilmem ki Tatie. Olabilir."

"Belki de olay budur. Biz adeta iç içe geçmiştik. Birbirimizi çok fazla seviyorduk."

"İnsan birini çok fazla sevebilir mi?"

Ernest bir an sustu. Hattan parazit sesleri yükseldi. Sanki aramızda baş göstermiş çatışmaları simgeleyen boğuk çıtırtılardı bunlar. "Hayır", dedi Ernest nihayet. Sesi yumuşacık ve netti. "Sorun bu değil. Her şeyi mahveden benim."

Bir an gırtlağımı bir el sıkıyor sandım ama kendimi toplamaya çalıştım. İkimiz de toparlandık. Biraz daha Paris'ten, Bumby'nin yeni karısı Puck'tan söz ettik. Sonra sözümüz bittiği halde, telefonu kapatamadan öylece durduk.

Son olarak "Kediye iyi bak," dedi beni kastederek. Telefonu kapatıp kanepeye çöktüm. Gözyaşlarına boğulmama kendim de şaştım.

O gün öğleden sonra Paul'la dereye giden uzun yolu seçtik. Böcekler yuvalarından dışarı uğrayıp ışık değişirken oltalarımızı suya attık. Bu ara zaman günün en sevdiğimiz saatiydi. Hep gerektiğinden daha uzun sürüyormuş gibi gelirdi bize. Dünyalar arasında bir yerde, onu saran saatlerden sıyrılmış lavanta renginde, büyülü bir boşluktu bu. Kamışımı sıkıca kavradım ve misinanın gerildiğini hissettim. Birden Ernest ve Chink'le Köln'deki o günlere dönüvermiştim. İlk balığıma... O ilk balık olmasa ardından ötekiler gelebilir miydi hiç? İlk aşk gibi tıpkı... Onsuz, ötekiler de olmazdı.

Temmuzda bir pazar günü Ernest'in karısı Mary telefonla arayıp onun kendini vurduğunu haber verdi. Erkenden kalkmış, kırmızı robdöşambrını giymiş, en sevdiği tüfeklerinden biriyle ön taraftaki antreye geçmişti. İçeri dolan ışığın ortasında namlunun üstüne abanıp iki tetiği birden çekmişti.

Kaderin cilvesine bakın ki babam da, Ernest'in babası da aynı biçimde intihar etmişti. Babası 1928'de hayatına son verdiğinde Ernest henüz yirmi dokuzundaydı. Belki de bu kaderin cilvesi değil, hayatlarımızı temelden sarsan en acı sayfalardan biriydi. Ernest'in babası İç Savaş'tan kalma bir tabanca kullanmıştı. Daha sonra kardeşi Leicester tabancayla intihar edecek, kız kardeşlerinden Ursula ise hap içerek hayatına son verecekti. Bunca kayba bakarak insan ailede böyle bir eğilimin olduğunu düşünebilirdi. Sanki bilinmeyen bir mıknatıs o bedenleri kendine çekiyor gibiydi, belki de en başından beri...

Ernest'in ölümüne çok şaşırmadım. Çeşitli dostlarımdan Rochester'daki kliniğe yattığını, orada korkunç şok tedavileri gördüğünü duymuştum. Ölüm bazen burnunun ucuna kadar yaklaşarak, daima kapısında bekleyip durmuştu.

Bana sarılmış duran Paul bir zaman sonra geri çekilip omuzlarımdan tuttu. "Senin için ne yapabilirim? Ne istersin?" diye sordu.

"Hiç," dedim. Kendi sesim odada tuhaf, yabancı bir sesmiş gibi yankılandı. Tatie ölmüştü. Şimdi Paul'un yapabileceği tek bir şey vardı: Benim Paris'e, Pamplona'ya ve San Sebastian'a, hayatını değiştirecek o adamla buluşmak üzere Şikago'da trenden inen genç Hadley Richardson olduğum günlere geri dönmeme izin vermek... O kızın, o müthiş şanslı kızın daha başka hiçbir şeye ihtiyacı yoktu ki.

TEŞEKKÜR

Öncelikle, daha ilk sözcükten itibaren bu projeye inanarak bana çok önemli bir destek sağlayan menajerim Julie Barer'e teşekkür etmek isterim. Rüyalarımın editörü dediğim Susanna Porter ise kitabın son haline kavuşmasında tartışılmaz bir rol oynadı. Ayrıca Ballantine Books ve Random House'tan pek çok kişiye, Libby McGuire, Kim Hovey, Theresa Zoro, Kristin Fassler, Quinne Rogers, Deborah Foley, Steve Messina, Jillian Quint ve Sophie Epstein'e teşekkür borçluyum. Her konuda bütün umutsuz telefonlarıma büyük bir özgüvenle çözüm getiren William Boggess olmasa ne yapardım bilmem. Ayrıca Ursula Doyle, Victoria Pepe, Virago, Kristen Cochrane, Doubleday Canada, Abner Stein'dan Caspian Dennis, Nicki Kennedy, Sam Edenborough ve ILA'daki herkese teşekkürlerimi iletiyorum.

Özel teşekkür listemde ise dostlarımın ve kitabın ilk okurlarının isimleri var: Glori Simmons, Lori Kene, Brian Groh, Anne Ursu, Alice D'Alessio, Sarah Willis, Terry Dubow, Toni Thayer ve Doğu Yakası Yazarları, Denise Machado ve John Sargent, Paul Cox ve Kirsten Docter, Pam ve Doug O'Hara, Tawny Ratner ve Cedar Hill Yürüyüş Kulübü, William Joson, Becky Gaylord, Heather Greene, Amy Weinfurtner, Margaret Cohen ve Patricia Kao, Suzannah Hagan ve Karen Rosenberg. Ayrıca Cleveland *Plain Dealer*'dan Karen Long, LIT'ten Judith Mansour, New England College Şiir Yüksek Lisans Programı'ndan Jim Harms

BELONGS TO KAOS TEAM

ve Jacqueline Gens, yıllarımı paylaştığım meslektaşlarım ve öğrencilerim de teşekkürü hak ediyor.

Elbette sonsuz sabırları ve verdikleri destek için aileme, Greg D'Alessio, Connor, Fiona, Beckett ve D'Alessio ailesinin bütün fertlerine, Julie Hayward, Rita Hinken ve son olarak soğukkanlılıklarını asla yitirmeyen muhteşem ablalarım Teresa Reller ve Penny Pennington'a minnettarım. Hepinize sonsuz teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunuyorum.

BELONGS TO KAOS TEAM

KAYNAKLAR ÜSTÜNE NOTLAR

Bu kitapta roman kahramanı olarak gördüğünüz Hadley Richardson, Ernest Hemingway ve diğer kahramanlar gerçek kişiler olduklarından, yaşamlarının özelini en doğru şekliyle sunmak ve ayrıntılı olarak derlenmiş eski kayıtlardan sapmamak benim için önemliydi. Hemingwayler'in evliliğinin gerçek hikâyesi müthiş dramatik ve ilginçti. Ernest Hemingway bunu *A Moveable Feast* – Paris Bir Şenliktir'de kendi kaleminden muhteşem bir biçimde aktarmıştı. Benim amacım karakterlerin duygusal yaşamlarına daha derinlemesine girmek, gerçeklere sadık kalarak yaşanmış olaylara yeni bir bakış açısı getirmekti. Bu çalışmamda *The First Mrs. Hemingway* (Alice Hunt Sokoloff), *Hadley* (Gioia Diliberto), *The Hemingway Women* (Bernice Kert), *Ernest Hemingway A Life Story* ve *Ernest Hemingway: Selected Letters 1917-1961* (Carlos Baker), *Hemingway: The Paris Years* ve *Hemingway: The American Homecoming* (Michael Reynolds) ve *True Gen* (Denis Brian) gibi kaynaklardan yararlandım. Ayrıca bin dokuz yüz yirmilerin Paris'ini, yer ve zamana ilişkin diğer ayrıntıları öğrenmemde *The Crazy Years* (William Wiser), *Paris Was Yesterday* (Janet Flanner), *Living Well is the Best Revenge* (Calvin Tomkins), *Zelda* (Nancy Milford), *The Great War and Modern Memory* (Paul Fussell) ve *Selected Writings of Gertrude Stein* adlı eserlerin büyük katkısı oldu. Aralarında Hadley Richardson'la Ernest Hemingway'in mektuplaşmaları ve Hemingway'in müsveddelerinin de bulundu-

BELONGS TO KAOS TEAM

ğu zengin malzemeyi tararken, Boston'daki John F. Kennedy Memorial Kütüphanesi'nin Hemingway Koleksiyonu sorumluları Susan Wrynn ve Sam Smallidge'den büyük yardım gördüm.

Tabii ki Ernest Hemingway'in başta *A Moveable Feast* – Paris Bir Şenliktir olmak üzere, *In Our Time* – Zamanımızda, *The Sun Also Rises* – Güneş de Doğar, *The Garden of Eden, Death in the Afternoon* – Öğleden Sonra Ölüm ve Bütün Hikâyeleri gibi pek çok eseri de bana büyük ölçüde ışık tuttu.

BELONGS TO KAOS TEAM

PAULA MCLAINE

www.pariswife.com

Paula Mclain, lisansüstü öğrenimini Michigan Üniversitesi'nde şiir araştırmaları üstüne yaptı. Yaddo, MacDowell Colony ve National Endowment For the Arts burslarına değer görüldü.

Yazarın iki şiir kitabı, ayrıca *Like Family: Growing Up in Other People's Houses* adlı anı kitabı ve *The Paris Wife*'ın dışında *A Ticket To Ride* adlı bir romanı daha bulunmaktadır.

Yazar halen ailesiyle birlikte Cleveland'da yaşamaktadır.

Paula McLain'in diğer yapıtları:

A Ticket to Ride (Roman)

Like Family: Growing Up in Other People's Houses: A Memoir (Anı)

BELONGS TO KAOS TEAM